KOOLI-
KONTORI-
TARBETE
ALBUMITE
& KIRJA-
UMBRIKUTE VABRIK

A/S
H·TÕNISSON & Kº

TARTUS

VABRIK, KONTOR, LADU:
KALAMEHE UUL·32-40
KAUPLUS: SUUR TURG 14

ETTEVÕTE
ASUTATUD
1·9·0·8

KOOLI-
KONTORI-
TARBETE
ALBUMITE
& KIRJA-
UMBRIKUTE VABRIK

A/S
H·TÕNISSON & Kº

TARTUS

VABRIK, KONTOR, LADU:
KALAMEHE UUL·32-40
KAUPLUS: SUUR TURG 14

ETTEVÕTE
ASUTATUD
1·9·0·8

47.
310 –

F. 56 Akadeemiline Põllumajanduslik Selts.
S.-ü. 10

Akadeemilise Põllumajanduslikn Seltsi üldkoosolekute protokollid.

7. okt. 1931 – 1. veebr. 1944.

169 l.

(APS'i põhikiri vt. l. 115 – 117)

Protokoll nr. 113.

Akadeemilise Põllumajanduslikn Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 7. oktoobril 1931. kell 8 õhtul Seltsi ruumes suurturg 8.
Koosolekut juhatab ksv! N. Masso protokollib ksv! H. Nurk
Juhatuse poolt esitatud päevakord muudetakse ksv! El. Gerbersoni ettepanekul sellega, et jäetakse päevakorrast protokollid järgmiseks koosolekuks.

Päevakord:

1. Avamine.
2. Prof. dr. P. Köpp'i kõne: „Kuidas saada teguvõimsaks põlluteadlaseks."
3. Jooksvaid asju.

Prof. dr. P. Köpp'i kõne kokkuvõte:

Soovin õnne alul nii uutele kui ka vanadele kooswõbojatele edaspidiseks tegevuseks siin Seltsis kui ka väljaspool seda. Tänane semestri esimene üldkoosolek, nagu ka senised on olnud kujuneb nõnda õelda informatsiooni koosolekuks.

Meil on kutse küsimus olnud alati väga terawalt päevakorral. Ka Ülikooli ülesandeks on ettevalmistus teatud kutsele. Kutsed, millele Ülikool ette valmistab on väga mitmesugused, wõiks neid aga jaotada: 1) kitsad kutsed (arstiteadusk., loomaarsti-teadusk, mat.-loodusteaduskond j. n. e.) 2). Kutsed mis oma iseloomult juba palju laialdlasemad (nagu: õigust., majandust. j. n. e.). Viimaste hulka kuulub

ka põllumajandust. agr. osakond. Metsaosakond on jaba eelmisega võrreldes palju kitsam.
Agronoomid saavad oma teadmisi rakendada väga mitmesugaseks aladeks alates ministri ja lõpetades alamate ametitega. Selle kõrval on väimalus ennast tööjõudu rakendada ka legelikus talus. Ei kuvila jaox. agr. ameti on väimalus end ülikoolis ettevalmistada vastavmale õpetaja ametile väljamaal lõpetavad vormilselt ainult need, kel teatud koht ette näha, kus aga neid ei näe õpivad ainult selleks et neid teadmisi siis talus rakendada. ka meil on sarnaseid talusid küllalt, mis korraldatult annavad agr. kindlast suuremat arvestulevat kui mõni õpetaja ametja välismaa eeskuju oleks ka meil väga tervitatav ja soovitatav. Teiseks tuleks enne mõni jahtida maale on ju raskusi ja räägitakse kruusast kuid katki pole veel midagi, kui räägitakse tõepuudusest siis on se pelgamine. Põllumajanduslikku maad aevesse vätte tuleb peaaegu peale 50-60 a. tarvis ainult korraldust vast ja siis on kõik kõik se küsimus olenb põllumajanduse küsimuste lahendamisest ja selle lahendamiseks on tarvis intelligentsi ja tööjõudu. Ülikoolis on väimaal ajal töö enne hoopis vähtud, se töö on aga siiski ettekülgne. Tarvis end aga veel mitmekülgsemalt välja arendada. Selleks püüab ka kaasa aidata A.P.S., mis juba 10 a. tegutsenud. Selle aja jooksul on Seltsi tegevus väga mitmekülgseks kujunenud. Enda arendamiseks on Seltsil ette nähtud: ühiskorsaeund, lugemissaal, raamatukogu, mis üks suuremaid erikirjanduse poolest. Eriti on eelnu pandud kiirjanduse muretsemisele mis ülevaad eesti oludest. Peale selle aiab nimetada veel tsirkondi nagu: kõnnu-arenutus tmx., mis agr.

eesti talitis, ajakiejanduse tmx. kus ärsitakse ja piiutakse leida õiget joont. Oskussõnade tmx. kus tuleb tegelseda järjekindlalt aasta-aastalt. kodumaa uurimise tmx. kus saab end igaüks rakendada ja teatavaks teha. kodumajanduse tmx. kus piiutakse vastavalt täiendada eesti raisperi. Lõbustuste eest hoolitsemiseks ja vaheduseks on ette nähtud „Raadio" ja „Ühisperi" tmx. Edasi on veel „Foto", „Laskus" j.n.e tmx. pääle selle väib tsirkondi veel vabalt juure arutada.
Peale ennearenduse tmx on terve lux tsirkondi kus töötakse kogu rahva kasuks. Selts liikmeks astumiseks tuleb täita ülleksham leht ja maksa liikmemaks 5kr. aastas. Liikmemaks katab ainult poole kogu selts ärritalitustest, et väljamüüdud katta tuleb pool veel mujalt juure murtseda.
Põllumehe kutse on üldiselt raske ning tuleb ka põllum. ülikoolilastel selle tõsiselt mõelda et väitjana elutõitlusest välja tulla.
Selleks soovin õnne et ka A.P.S-le ka ennearenduse töö edasi areneks ja välja kasvaks.

Jooksvate asjade all tuleb kõr! Maeso teatavaks, et selts liikmeks liikmeteks on vastu võetud: kõr! kõr! Liiko Lydia, Roots Leo, Albert Armand, Vassil August, Madisson Hilda, Lõokene Julius, Mark Axel, Reiman Arnold, Paas Jaan, Hallberg Aetur, Jürjado Theodor, Toots Aleksander, Joost Kristjan, Masing Aleksandra, Kurg Hulda, Jaanson Edgar, Mürkes Eduard ja Ruus Cevilias.

kõr! Gerberson informeerib koosolijaid kõnnu-arenutuse toimkonna tegevuse algusega.

kõr! Ado Rännel informeerib „Ühisperi" tmx.

tegevuse algusega.

Koosolek lõpeb kell 9.10 õhtal.

Koosoleku juhataja: [illegible]rmann
Protokollija: Hans Mark.

Mõõdukontrolör
Hugo Selby
E. Lenbung

Protokoll № 114.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi suvipäeva üldkoosoleku kohta pühapäeval 28 juunil 1931a. kell 15.30 Raadi katsejaamade aumaidas.

Koosolekut juhatab seltsi abiesim. asp. J. Nõu, protokollib sekr. M. Junnik. Koosolekust võtab osa 1/2 liiget

1. Koosoleku juhataja avab koosoleku ja esitab päevakorra, mis muutmatult vastuvõetakse.

Päevakord: 1. Avamine
2. Päevakohane kõne
3. Juhatuse aruanded ja tegevuskavad
4. Jooksvaid asju.

2. Sõna saab hra asp. A. Käsebier päevakohase kõnega. Kõneleja rõhutab alla APSi suvipäevade tähtsust agronoomilise pere ühistunde arendamisel ja soovib, et need suvipäevad iga aga enam ja enam poolehoidu leiaksid.

3. Seltsi kirjatoimetaja asp. A. Steinberg annab ülevaate APSi 1930a. tegevusest ning järgmist teatab:

APSi liikmete arv on järjekindlalt tõusnud ja 1930a lõpuks oli seltsil 406 liiget. Rõõmustava nähtena peab veel seda mainima, et on juurde tulnud palju elutegevaid liikmeid, sellega muutub seltsi liikmete koosseis stabiilsemaks. Juhatuse koosolekuid on aasta jooksul peetud 18. Seltsi üldtegevuses on tähtsamad üldkoosolekud, neid on peetud 20. ja nim

on põnevaga esinenud liikmed õppejõude ning ka teisi vanemaid tegelasi agronoomilisel alal. Seltsi välistegevuses tuleks näiteks Läti põllum.-teaduskonna üliõpilaste ekskursiooni vastuvõtt, millise ala vastutuskäiguna APSile. Edasi on sõlmitud liidulepingud Suomen ylioppilaiden Maataloudellinen yhdistys „Sampsa" Omamaa põllumajandusega tutvumiseks korraldati ekskursioon Kesk- ja Põhja-Eestisse, millest võttis osa 26 liiget. Suvel korraldati motoristide ja traktorijuhtide kursus, millest osavõtt 17 üliõpil. Stipendiume välismaale tegelikule põllutööpraktikumile määratakse üliõpilastele on antud 6- kokku 2400 kr. Eeloiselt annab selts välja ajakirja Talupereinaist ja koos Eesti Agronoomide Seltsiga „Agronoomia't. Vaatamata üldisele olukorra halvenemisele on Talupereinaise kasutajaskond isegi suurenenud. Pääle nende on APSi kirjastusel aasta jooksul väljaantud „Strasaadusi" aladhoid, Põllumehe käsiraamat III ja Seltsi 10-aastapäeva puhul „Akadeemiline Põllumajanduslik Selts 1920-1930" kümneaastane tegevuse ülevaatena. Toimkonnali on aasta jooksul jõudetulnud kaks, nimelt: maapäevadusse toimkond ja põllumajanduslikku ajakirjanduse kodifitseerimise toimkond. Raamatukogu on aasta jooksul suurenenud ja saavutekaart kogus tõusib kolmetuhandani. Raamatukogu ja lugemislaua kasutamine on olnud elav. Oskussõnade toimkond on töötanud kaheharus: 1. loomakasvatus- ja eksterjöör; ja 2. taimekaitse oskussõnade alal. Kõnede ja ettekannete toimkond on töötanud elavalt. Kodu-uurimise toimkonnal oli käsil Saaremaa tulunduslaadi uurimine. Foto-toimkonnes on uuesti elavust märgata. Raadio-toimkond on muretsenud aparaadi ja on kavatsusel esmeala ringhäälingus põnevate sarjadega, millest seni läbiviidud põnevusseeria loomakasvatuse alal. Ühispen-toimkond on hoolitsenud lõbusa ajaviite ja meelelahutuste eest ning tutvust sobi end Seltsi üksikute liikmetega vahel.

Seltsi kavatsustest oleks töötada endiselt muuseumi ja esitada mõni raamatõmmata. Üldkultuurilistest ettevõtetest oleks Põllumehe käsiraamatute IV ja V väljaandmine Majandusliku olukorra parandamiseks ja kindlustamiseks on kavatsus loteriid toime panna.

Arupidu koosolekuks võeta sõna ei võeta.

Ettepanek päevakorra muutmise asjade all võtab sõna agr. J. Nõu, kes teeb ettepaneku Eurõpäeva päevakorda muuta ja nimelt: põldistamisega asjata, kuni jõuavad kohale ka Soome külalised. Ettepanek püsitakse häälte.

Hennberg
Velbaum
Tomson

Koosoleku juhataja J. Nõu
Protokollija ch. juures
J. Velbaum
H. Steinberg.

Protokoll nr. 115.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 14 oktoobril 1931 a. kell 20. Seltsi ruumes Tiigitorg 8.
Koosolekut juhatab agr J. Nõu protokolli k.s.t H. Nuuk.
Juhatuse poolt esitatud päevakord võetakse muutmatult järgmisena vastu:

Päevakord:

1. hr. Unti kõne: „Kas on meil karta allajäämist väistluses põllumajanduste tarundamisel."
3. Protokollid
4. Jooksvaid asju.

Hr. Unti kõne kokkuvõte:

Maal tingi liikudes puutume kokku inimestega, kes on meiledtel alatasa tarvitusele hindade pärast. Suurem osa (3/4) meie rahvastest sissetulekutest moodustab põllumajandusest saadud raha. Ja kui siin turg kujuneb tarnasele nagu Lina j.n.e jaoks, mis saab siis meist? Meie maapind ja kliima on tarnased, mis soosivad loomakasvatuse karjapidamise poole mõtlema. Püüan selgitada, kas oleme siin

väljapaasmata seisukorras ehk on meil veel väljavaateid? Millal kriis lahendub, seda ei julge ükski majandusteadlane ennustada, sest tuleb meil võistelda elu ja surma peale. Ja kogu peale võistlusest tagajarena, sest pakkumine ületab nõudmise. Võtame vaatluse alla: 1. Väistlejad maad.
2. Turu areng.
3. Margariin.
4. Sissevõo tollide küsimus maades kuhu mahutame oma produkte.
5. Võistlejate nõrgad ja tugevad küljed, ning kaugele läheb praegune piirgatus.

Kui vaatame ennisõjaaega (1913) siis väi väljaveedu inglis ja saksa turgu oli 339500 tn. Tarvitamine 1925-39 4000 tn. 1930 a — 514000 tn. Sega on tarvitus tõusnud 55% Viimase 5a. jooksul 33,5% ja sega iga aasta 6%. Seda väime seletada sellega, et sõja aeg oli nälgimise eesti saksas ja peab sõda kondab väimed söömise peale. Seda tegid ka kõigs kehvemad perekonnad. Sakslased söövad ka multsat ja teatris vahearegadel (peale sõda - enne ei olnud). Inglismaal samuti tarvitamine edenenud. Väid tarvitati 1929 a. ühe inimese kohl: saksas 7,6 kg., Inglism. 8,2 kg., Rootsis 7,2 kg., Taanis 5,7, Hollandi 5,1 kg. A. lähendajaid üle 10 kg. Viimasel ajal vaba suurenes tarvitamine. Kriisi ajal inglism. tarvitus ei ole tuntavalt väheneud, küll aga saksas, mis tingitud suurest töötu-tõõlate arvust. Või tootmine 1913 — 362000 tn. ja 1929 a. - 613000 tn juurekasv sega 70% ja aasta jooksul 7%.
Tootmine sega tarvitamisest 1% suurem. Süt tingitud ka praeguse kriis. Et praegu ka üldlaasi loostuskriis süs on kriis mitmekordne.

Võiga on väistlemas margariin, mis tehtud väga sarnaseks võile ja tundmiseks on tihti tarvis asjatundjat. ka keemiliselt väga sarnane võile. Viimasel ajal olla lisatud vitamine juure pandud, kas see tõnder

ei tea öelda. Seedimisel ka igatahes või sarnane ei ole olu seda ise teinud ja selle lõppu oli, et ma enam margariini ei tarvita. Kui ka teistel inimestel oleks valida, siis ka nemad ei tarvitaks seda. Margariini viimasta aastata ülöilmne toodang oli 14 miljoni kvintali. Taani, kes on kõige suurem või tootja on ka kõige suurem margariini tarvitaja ühaniku kohta: Taanis 20,5 kg., Inglism. 6,0 kg., Saksa 7,2 kg., Holland 8,5 kg, Rootsi 7,2 kg. Eestis vastalt 1 kg. Kui või hinnad kerkivad jääb või tarvitamine vähemaks ja astud asemele margariin ja ümberpöörtuult. Sest või tarvitamine vähenemisega tuleb ka hinda alandata. Selga olukord tous ja langas. Tuleb aga propagandat teha, et väid rohkem tarvitataks ühe naga kanaadas päris ära kukuta margariini tarvitamine. Euroopas aga ei või loota, et see kuidagi taktsitatud saaks, selgitamine ainult väib tarvitamist vähendada, päris ära kaotada aga kaugeltki mitte.
Tallide küsimus: On teada et Saksas hiljuti veel või oksuse talle tooliti ja sosvitatse välja tästa. Se tõstmine mõjus ka hindade ja tarvitamise peale, mis meile luhiajalastest andmetest selgesti näha. Kindlat tallide tõstmist ei tea aga ennustada ja kuigi see läbi lähub, siis on see ükkagi ajutine nähtus, sest sellega tõuseb ka elukallidus, ainetele ei leita turgu ning kriis lähub veelgi suuremaks. Inglismaal propageeritakse praegust ka taisterlelle viimse tagajõdi mineva põllumajanduse tõttu. Sõrgi sotsialistide partiis on seltsi küsimuses lahkarvamised esile kerkinud. Sellepärast ei või jälgi alla, et lähemal ajal inglism. mõnesugused tallid, sõõrdumis tõõstussaadustele maksma ei panna kõs nad püsima jaavad - vist vaevalt! Meil aga isäeanis püsivas tallid on evit kardetavad, sest tallidega väib osi nõukaugele minna, et U. Meremaa või esikohale kerkib. Tallide küsimusele

meie aga vastu ei suuda panna.
Võistlejad maad: Taani, U. Meremaa, Rootsi, Saksa, Balti riigid j.n.e.
Taani varustab Inglise turgu 33% ja Saksa turgu 34%
U. Meremaa varustab inglise turgu 10-20%. Võistlejaid vaadeldes ei ole see küsimus nii hirmuärataw naga tallide küsimus. Taani on tootmises 4-7% iga aasta tõusnud. 1913. — 116000 tn. 1929 — 179000 tn. Sõja mõjudmd aastal algul et hinnad langesid oli tõus tasalangus ikkagi 7%. Sõõditaksu endiselt jõusõõtu ja leitakse et see ei ole veel takjalik. Põhjused ly kõrge tasalangusja kui ly. jõusõõtude hind suhteliselt enam langenud kui või hind. Kui 1928 - 100 siis või 1930. — 74%, sõõja kvogid 65%, kookus kvogid 62% ja sõõda oder 75%. Peale selle kõva külm või kuivsus ja kõrgem hind meist ja U. Meremaalt. Viimasest 4-8%. Seletatav vana kultuuriga, turuse tõõtamisega ja küll transpordiga. Nõrgad küljed, et kõrge kultuur maksab ka palju raha., elu tallis samuti tõõjäud.
Nüs Meremaal sõõditaksu lasmi rohkese sõõdaga ja ramnutatud rohumaadel. Taanis tarvis ka pohde j.n.e väetada, seda siin ei ole. Taani teine nõrk külg et talud ägavad võlgade all. Ei ole võimalik praegusel ajal suuri %% maksa ja pärmat aga ei suuda ükski põllumees püsida. Sama, mis maksev Taani kohta käib ka Rootsi ja Hollandi kohta. Ka meie talundid kuditidega kosematud, kuid minu mulje järel on Taani talupoeg palju enam kosematud. ja väistlus konal langevad esimesena ära need, kelle kosematus võlgadena suurem. Taani kõva külg veel, et talya piim otstarbekohaselt sigadele kasutatse. Meil sel alal palju vigasid tehtud, (Tapamajade võlgadesse sattumine) kuid peame siiski seda kõrualkoguna võtma, sest parmat pole leida.
U. Meremaa saatis inglise turule 1913a - 29000 tn ja

1930.a — 117000 tn. Viimasi või aasta jooksul piima-toostus edenenud 7-14% võrra kaks korda kiiremini kui Taanis. M. Mereraa kliima nagu loodud karjapidamiseks. Loomad aasta ümberringi halja söödal. M. Mereraa on praegu sotsialistlik kord ja igasugused tõrkaitse seadused ja korraldused on takistuseks, et ei edu välja suurem pole aknud. Täielist väistlust ärahoidmiseks sisserända-mine kulatud algugi et maad harimiseks kullalt ja rohkest hõredalt. Arvan, et kui seadusi ei muudeta, siis praegune kiire ka siin ennist edu pidurdama saab. Nõrkus veel, et puudus abiteadmistest halja piima kasutus ja ilmaturust värdlemise kaugel. Võõ kestab 2-3 nädalat. Kui hinnad veel edasi madalad pusivad siis on küsitav kuidas ka M. Mereraa veel edasi saab. Austraalia on pisut vähem kui Euroopa. Karjap. karjatab maaala aga võrdlemisi väike, sest maa keskel n. n. „surnud süda" ka rannaäärsetes. Kohtade ulatub põud kitti kuni meresi. Taotnime 1913 — 94000 tn, 1922 — 106000 tn, 1923 — 102000 tn, 1924 — 172000 tn ja 1926 — 114000 tn. Toodang vahest väiksi nii väike et tuleb kõik oma tarbituseks piima tõttu, (et puudused tagavara võõdad) esineb sageli nälg ja tuleb välja loomi maha tappa. Samuti elukallidus tuleb ka piima ja või tootmise kallikse.

Argentiina või Lalva kvalitsudiga kuid et edasi sün esineb ka voistlejana. Toodang oli: 1922 — 33000 tn., 1923 — 40000 tn, 1924 — 39000 tn., 1925 — 33000 tn., 1926 — 34000 tn, 1927 — 29000 tn, 1928 — 30000 tn. ja 1929 — 24000 tn. Toodangus ei ole veel tõusu enam tagasimineku. Edu puudub, et peetakse enamjagu lihakarja sest rahvas harjumuseks. Ja kui kõrged väihinnad pole suutnud neid piimakarja pidamisele mulitada, siis vaevalt võib seda nüüd loota. Tuntarat mõju omi Euroopas avaldanud kõrge

kvalitsudiga karüiniga.

Holland varustab inglis turgu 2% ja Saksa 20-27%. Ja aga vana juustumaa ning Saksa tollide peale vaatamata püsinud oma 3 Saksa turul. Kõrad ja nõrgad kitsed samad mis Taanis. Või toodang: 1913.a. — 67000 tn., 1925 — 75000 tn. ja 1929.a. — 81000 tn. Taodang ei tõuse küsilt aga püsivalt.

Rootsi 6-7.a tagasi mõõs võid sisse, nüüd veab aga kaks korda enam välja kui meie. Või kvalitsut aga meie arvates vähem kui meil. Inglis turul aga sissetõstamud ja või hallim kui meil Saksa turul aga ümberpõõrtud.

Ka Soomes algugi et edu pidu, kuid ka neil tuleb nüst tagasi minna, sest majanduskriis õõrmiselt teeb.

Paola, kes pole stodsat arga mõistnud kasutada ei edene ka nüüd vaid viimase ajal nagi tagasi läinud. Samuti kvalitsut väike ja pole suurmat võhumist ka edaspidi näha.

Tirimaal on mõnel aastal samuti isegi tagasimineku aknud. 1913.a toodang 37000 tn., 1930.a — 26700 tn. Se ga toodang 10000 tn. langenud. Olgugi et loomapidamine soodne tagasimineku selgitatav, et enne palju inglaste mõõdavõ — nüüd peale mõõdavõ jaotust aga rahvas madala kultuuriga (70-80% kirjaskamata). Võib arvata loota, et praegune rahvavalgastus ka siia viia tannab kuid edaspidi.

Venemaa. Toodang enne sõda 71000 tn, mõõdunud aastal 15000 tn. Tagasimineku selgitatav kommunistlik korraga, mis talupidajad ära hõrmutanud. Väistlejat Venest piimaturul seega ei saa.

Balti riigid. Sün oleme meie kõigi ehk jõudnud toodangu tõusus, kuid ilmaturul oleme 39000 tn mis tuleb välja 7% ümber. Käesoleva aasta esimesel poolel meil ka 7% tõusu, mille peale isegi taanlased hirmunga vaatavad, kuid kes on ka nii edasi kestab on küsitav.

Kes mainitud nimest võitjana jäävad ja kes tagamaad? Sün veel teised riigid ei tagane, kuid üksikud

majapidamised tagavad igast küljest ja see
vast tõsti tasakaalu ilmaturul pakkumise ja
nõudmise vahel. Arvestades tiiltsustega, mis meie
oleme üle elanud 70-80 a tagasi, ei ole meil
asi praegust nii hull, eriti veel kui meil poleks
karta kaitsetolle. Meid ei aita selga hukkamine
vaid pingutus. Lõpuks nimetan punduri, mida
praksime edukamaks võistlemiseks kõrvaldama.
1. karja tervangu tõstmine. 2. Söötade odavamaks
muutmine 3. Paisa kooritud puma kasutamine (puhas)
4. või tuleb kestvamaks teha ja kvalitet ühtlustada
Püüm tuleb puhtalt meiereisse tuua ja kvalitedi maksu
maksma panna 5. Hoiurummide korrastus
Nõrkuseks meil veel võiturgude ärakasutus kus alates
Rootsi endast ette läksnud ja eksportäride omavahelise
kiusamine. Arvatakse punduriks olevat ka laeva-
tähe punduse P. Inglismaale. Nüüd ütles Inglise liin
võtab selle enda kätte, nüüd aga jäbe raskem
olukord. Aga minna vist tuleb!

Täpsustusi:

Agr. Mägiste: Hr. referent peatus piimasaaduste turunduse
üks osa turundusest on ka kodumaal tarvitus ja
siin ei tohtivat propagandat teha. Hindade langusega
on siin omalik häda nimelt, et kodumaal on
hinnad kõrgemad kui väljaveol. Tegelikud
põllumehed ütlevad, et meie kohjalik on meiereese
piima viia, kosilikum kodu väid valmistada
ja Tartu turule viia. Ja see on valmistaja seisukohalt
täiesti õigustatud. Siis vad tahtekauplejate % liiga suur.
mag. Gross: Millest tingitud, et Saksa turul Läti II. sort
sihti kallim kui meie I. sort. Arvan et see tingitud
turundamisest.
hr. Unt: Imestan se, et sõstrad nii kõrgel püsivad.
Meie sõstrad aga hell, kui mõni meierei siin
võid leritama hakkab kohe hind langeb.

Võin tuua näite Narvast, kus 20 tonni munigile
last. ja veel 20 tonni ja hind langes nüüdset, et pidi
osa tagasi võtma. Vul möödunud aastal oli Tallinna
20-30 s kg. Valisturu või kallim. Kui ülevi jätta, siis
langevad hiemu ja kuulduse tõttu hinnad ja sepärast
ei oskuri sada kesti teha. Väiksed meiereid aga peaks
sada kaotama. Siis praksime propagandat tegema
et piimasaaduste sohkem tarvitataks
Et Läti või kallim on siis teame, et üldiselt Läti või
kvalitet tunduvalt halvem on. Et noturing kõrgem see on
fakt. kallima hinnaga läheb aga õige väike üldisell aga
meil või oskaj kallim. Võib arvata, et Lätlastel on
kavalamad vältted kui meil.
Agr. Mets. Kas oleks meil seaduses politiliselt õigustet
taani eeskujul lasta tallitada sõnade sisse odavat
loomasõnade silja.
hr. Unt. Ma ei tea hästi mõnega tegemist politsjaga ja tollidest
räägides soovitas et nad kõik kaotaks.

Aja hilisuse tõttu jäetakse protokollid järgmisesse korda.
Koosoleku osjade all teatab juhataja J. Nõu, et Seltsi
uuteks liigeteks on vastu võetud järgmised isr.! isr!
Johannes Kask ja Jakob Joonasson.

Samuti teatab hr J. Nõu et agr. Kurkus on
avaldanud nõusolekut kõnelemiseks A.P.S-is Tartus
Vübimise tõttu laupäeval 31 okt. kell 10 h., mis
koosolejate poolt heaks kiidetakse.

Koosolek lõpeb kell 22[45] õhtul.

Koosoleku juhataja: Joosephson

Protokollija: H. Nurk.

Joannson Kuut Lyare Joannson

H. Nurk.

Protokoll 116.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek
21. X. 1931. a. kell 20.00 Seltsi ruumes Suurturg 8.
Koosolekut juhatab J. Nõu, protokollib E. Gerberson

Päevakorras:

1. Muljeid põllumajanduslikult praktikalt nädalane Kr. V. Ulmal. j.t.
2. Protokollid.
3. Jooksvaid asju.

V. Ulmal. Muljeid Soomest.

Soome rand valmistas esimese pettumuse: tootas alles lähedal, niiki oli kaugel. Helsingi vaatepilt oli hämar. Helsingist tuli lahkuda kiirelt, mis rahakoli kiiskarraks mõjus hästi.

Talludes on Soomes talukohtja, kuna peremees tihti väljaspool talu. Praktikatalu suurus 400 ha, põldu 50 ha, sood 60 ha, ülejäänud 300 ha mets, mis kõrve ja kaljune, mitte millegiks muuks kõlbuline. Uue maa tegemiseks väike laotusi, kõik võimalik juba üles haritud.

Läänе Soome maa on lausmaa väikeste künkudega. Tasmestikus enamikus oosipinnad, lihtpinnad kõduvad. Talude aiad tavaliselt väga väikesed. Talud merest 5 km, mis kliimalisilt tähendab: kevad hilines. Põllud väga veised, sepärast olid need kõik kraavitet. Kraavide vahelaius 10–20 m, mis tublisti töid raskendab eriti aga masinate.

Töö talus väga mehaaniseeritud. 30 ha põllu kohta 1 mees + 2 tublist praktikanti Eestist. Põllud alati talus väga mitmes tükis, mispärast ilma tööjuhatajata toime ei tulnud, kuna mujalt vahest 2 praktikandist olenes puudust. Masinaid palju. Vahest lõngagi, mis nende töö kallis tegi. Sõit kartuliparemiku masina, mis vaid 2 päeva aastas tööd tunduvalt küll üleareiseeris. Keelega tuli Soome väikeltsi häiti juba

1 nädala jooksul.

Kaer nõgrad ei valmind, niideti rohelisena. Kaera 50% külvipinnast. Kaera tarvitatakse palju ümbertöötluna. Ruukis väga nõgukärvelise, kergesti lamanduv, otra väike, nisu kehv. Kartul ei kasvand, nuri lõng lühike. Seeme tuleb ennе idandada. Väga vara esines ka Phytophtora infestans. Väetamiseks palju kasutati juurviljа ja loomakapsast. Töödakapsas valmistatakse A.F.K. söödaks.

Talandi jõsetöölisest I kohal kari, II muna, III sead. Päeva Soome maakari oli talves väga kõrge saagianormiga, Pull maksis kr 2000–. Loomad laudas pikka aega, karjas 4. VI – 28. IX. Lehmi talitasid karjak ja praktikant, kes talves aasta läbi. Karjaku palk 400–500 Smk kuus.

Hooned kõik puhtad ja korrastud. Kõrvalhooned noodердamata, värv palkidel tõmmastub. Elumajad noorsedatud, punased, valgete piitade ja raamidega. Väga väga püsiv, 1909. a. värvitud hoone oli kui ulatusel aastal värvitud.

Aia eest peetakse hoolt. Kasvatatakse aiasaiu ja puid, porgandeid, kaalikaid, kapsaid väga.

Piiremehed ja töötundi on Soomes nimed patriarhaalsed, töölised aga baskotlevad seda.

Majas kord kõa, viimistlus kaasaja ja puhas, lihtne ja maitsekas, palju soome stiili. Nii ogas maja tingimata oli kiiktool – mis külalise koht.

Naised põllutöid väga vähe, ainult rukkilõikusel, heinavõtmisel. Ruumide koristus enamasti kohapeiga. Töö käis 10 tundi: 7–12 ja 1–6 p.l. Tööjõudu kasutatakse eriti tõsiselt. Karjaku ruttes valgel, mis kestab selgas 4 päeva. Meeste tööruttes säästapad, kalifeepüksid ja plaus. Ühtne vaba aja kõbusaks tegemiseks on noorteseltsid, lotad, kaitseliit, jõuamid, sport. Viimane väga rahvalik. Nähtpäevil korraldatakse palju võistlusi.

Kodukäsitöö areneb kuna naised tööd palju vabanad. Tähelepanu väärivad naiskodukaitse ümbluseltsi õhtud.

Töölised häid valmistel. Soomland väga külalislahked.

Üldiselt toome võib neid alla eeskujuks, kuna ta

mest palju ees ja oled nüüd kaunis sarnased.
Reimann. Mulle on soome värvi kostüüm?
V. Ulmal. Retsept lühtne kuid valamise keerulne ja soladus.
H. Sutter. Kuidas oli kaalikakasvatus ja kasimine?
V. Ulmal. Märkus lühtsam kui meil, ümbritöö väike, tehti kõik masinaliga.
J. Nõu. Kuidas väljendus peremehi ja sulaste vahekord seltskondlikus elus?
V. Ulmal. Seltskondlik elu on ka praegu lõkkes: härrasvägi ja lõõvägi. Kumbkel lähetikku omad seltsimajad, läbi üksteisega ei käidud. Suhtumine väga raeuulsk.
H. Kolk. Saames on õppimisvääst soskultuur. Kuivendus enamasti lahtiste kraavidega, vähemal ajal levib ka drenaaž.
Koneleja annab ülevaate Virtsu A/Ü töödu valmistusest.
J. Nõu. Kuidas praktikant majanduslikult välja tuleb?
H. Kolk. Tavaline praktikandi tasu on 5 rbl kuus.
O. Kirves. Millene oli keskmiste ja väiketalunditi olukord, lõõpäeva pikkus säal jm. Kas ka siin Soome eestist loo aastat on?
H. Kolk. Tööpäeva pikkus oli kõrgel tõusmisel. Aeglane areng palju eestist ees.
J. Nõu. Praktikandid on kõik olnud enam kõrna osas, paremais taludes jne, mis lasi ülevaate parta paremana.

Protokollid kinnitatakse. Kinnitajaiks valitakse Kubarepp, Sutter ja Gribenov.

Läbiräägimisi soovi ei soovita.
Koosolek lõpeb kell 22.15.

Koosolek juhatajs [signature] Nõu.
Ass. Reiman.
Protokollija [signature] Gribenov.
B. Grass.
Lepik
Lepik
Rev

Protokoll 117.

Akademilise Põllumajandusseltsi üldkoosolek 4. XI. 31. a. kell 20.00 Seltsi ruumides tänavas 8.
Koosolekut juhatas N. Ulmas, protokollis E. Gribenov.

Päevakorras:
1. Mag. Peeter Rubeli kõne: Põllutöökoda ja agronoomiline nõuanne.
2. Läbiräägimisi
3. Jooksvad asjad.
4. Protokollid.

1. Mag. Peeter Rubeli kõne: Põllutöökoda ja agronoomiline nõuanne.

Küsimus on saanud aktuaalse tähtsuse viimasel Riigikogus. Nõuande alal valitseb 2 voolu: 1) Nõuannet korraldagu ja juhtigu agronoomilise iseharidusega eriteadlased, kes sellega seadusega ametisse kutsutud. 2) Nõuannet juhtigu põllupidajate endi poolt valitud keskorgan. Õppeprogrammi koostas kommisjon poolest viimast. st. põllutöökoda. Need 2 voolu pole üksteisele vastukäivad vaid täiendavad. Põllupidajad võivad ise enesle kasti leida juhte.

Agronoomilise nõuande arenemiskäik. Esimesed nõuandjad Põllumeeste Seltside juures. Sellele paralleelselt oli ametis Vene põllutöö ministeeriumi jaoskonna agronoomid, kelle ise aga oli väga suur. Nõuande poolne kättesaadav.

Põllumeeste seltside liitude, kesknõu juurenes instruktorite arv. Iseseisvuse ajal oli nõuande keskkoht säal. Hiljem eriala organisatsioonid võtavad ise nõuande oma ülesandeks. Nõuandjate pere juurdekasvul tuli ette paralleeltegevust. Tekkis tarve töö koordineerida. Tekkis agronoomiline küsimus. See pani ametisse suure hulga ise. agronoome. Nõuande vaidi põllumehele lähedale. Kontakti eriorganisatsioonidega ei saadud luua, palmud seadusest alust koostöö sundimiseks. Segi korraldus ei rahuldanud. Loodi põllutöökoja seadus.

Millised võimalused praegu seadusega Põllutöökojal antud?

Koja ülesanne esitoones agronoomilise nõuandetöö korraldamine. Koja valijaks on kõik põllupidajad, kelle päritulsalikses põllumajandus, kellel kasutada põllum. külvikõlblikku maad üle 5 ha, aiamaad 1 ha. Ülejäänud maaomandus ei anna valimisõigust, vaid tema kasutamine. Valijaid umbes 110.000. Valimisest jäävad maaomandade viisi. Põllutöökoja liikmete arv on 60, kes võivad valida lisaks 10 liiget, et lõimmata liigi arjatundjaid, kellel aga passivset valimisõigust pole: põllumajandusteadlasi õppejõnde, maaeraldi Keskorg. Tegelasi, agronoomide Kutseorganisatsioonide esitajaid.

Täiskoja valib juhatuse ja komiteesid, kes jäävad tegelikes juhtideks. Koja liikmel pole õigust saada palka.

Koja tulvalikud: Kõik riigi poolt põllumajanduse edendamiseks määratud summad, lisaks toetused, annetused ja valijate maksustamisest saadud summad. Koja eelarve ülemkontroll on valitsusel sellis osas milles ta ka ülejäänu korras.

Agraarpoliitika komiteesse ja organisatsiooni enese päält nimetab summad peaks tulema valijate enese maksmedest. Maksu ülemmäär 10% kinnisvara maksust, mõni kinnitavad majandus- ja põllutööminister.

Millised paremuse saada Kojalt nõuande korraldus alal? Toetussummade jagamisel pole kohane seda riigiametnik teda jaab mõjutada nii, et see pole põllumajandusele vastuvõetav. Põllupidajate esitus oleks ka küsimuse autoritetsem. Kas Koja juhatus ei kujuna ebastabiilseks nagu valitsus? Valijaskond tihtlasem ja loota on, ka siin stabiilsemat koosseisu.

Kuidas koda korraldab nõuande, pole teada, kuna siin annab otsuse laiade hulkade täitmine. Seda ettenäha on raske, sest eri pole põllumehe käest küsitud arvamusi selle kohta.

H. Mass. Millised kavand on Kojal erikeltidega koostöös?

P. Rubel. Täpselt pole võimalik ette näha. Arvatavasti eriorganisatsioonid ei kaasa, sest ka koda tahab arendada ühtegevust, kuni olla suuri juht erikeltide ühisel tööpõllual. Näit: Toiduteede töös segatõngude raiovõtes, maaparandustalitiste paralleltöö, põllumajanduslike ajakirjanduse alal jne. Nõuandjate kohta on 2 kava: 1) Töötajaste edasi kindlas korras, kusjuures ametnikud jäävad seltsite ametnikeks, 2) ametnikud saadetud koja teenistusse kindlaks.

F. Saluste. Mag. Rubeli täna esitet mõtted olid lahkumineku tema elemitele mõttearaldustele nii kirjas kui sõnas. Seniini loeti piisavaks et põllumees ei saa oma häält suuremal määral avaldada nõuande korraldamisel. Taheti organisatsiooni kus kõik põllumeeste kihid aleksid esitet. Pärem arutati samme kesknõustade töö koordineerimiseks. Agronoomilise büroo mõte kerkis üles agronoomilise töö koordineerimise baasil, mina seni tehti paralleltööd kesknõustajate ja põllumajanduslikude vahel. Tõsiks, et laiendada majanduslikke küsimusi kohal, mis ühtarbekoteneld võimalik siis, kui nõuandja asub kohal ja teenaeb elusid. Vabatahtlik töö koordineerimine ei läinud korda. Tarvis oli avaldada survet Kreditaasutuste asutuste poolt, samuti nagu kodagi püüab mõjutada tegevust toetuste jaotamisega. Pole õige, et büroos peaks olema esitet põllumehed. Büroos olid esitet kesknõustajate, Pm. liidu ja Maatöörahva ühismuta liidu esitajad. Praegu kohalikus nõuandetöögi ollaks kohtadel lepiksid. Vaevalt põllumehed oleksid taktnad selleks koda. Kohtuvõid on olnud poliitilised. Ilmes talvem. nõuande ulatuse kavandis on kõige enam kärbitud kohapäälse agronoomilise töö päälemineva toetust. Seejuures kõneldaks ja püütakse luua meelsust, et nõuande büroo ülalpidamine läg kallis ja büroökraatlik. Mis mõttega tähele seda?

P. Rubel. Sõnalikke küsimusi ei taha siin vastata aga

politsei küsimusi harutada. Ettekanne oli ana-
lüüsiv informatiivne ettekanne. Agronoomias avalda-
det artiklid oli agraarprogrammi komm[unis]tlikus
vaates võetud ja redigeeritud, oma mõtteavaldusi
pole muutnud. Maarahva pagendel koosolekutel on
nõutud koja asutamist. Eelarve koostamine aga
näitab veel praegust kaost puudulikkust. Kärpimisi
on tulnud teha majanduslikku olukorra mõjul; kärpimisi
jääl ei saa teha, mis kaduvaga otse määratud. Tulevikus
on põllumehel summade jaotusel otsustav sõna.

H. Sild. Kuidas suhtub koda organisatsioonidesse, mis
põllumeeste eneste poolt ellu kutsutud: põllumeeste selts.
Sõd, majanduslühisund. j.t.

J. Saluste. Ajalehis on olnud mõningaid artikleid
vale andmetega, mis näidata püütakse, et praeg
agronoomilise töö keskkoht kallis, kiena uus
hoiab. Kuidas mag. Rubel seda kujutab?

N. Masso. Kuidas saab paralleeltöö kõrvaldada kui
erijuhtud jäävad?

A. Kruus. Kuidas kavatseb koda korraldada nõu-
andetööd?

P. Rubel. Küsimustele võiks vastata üksikute osa
kohti avaldades. Kohalolek organisatsioonidele tuleks
anda suured volitused nõuandetöö korral-
damisel. Polex otstarbekohane võtta algatust or-
organisatsioonidelt. Koja ametnikud peakord olema
palgalised, kuigi liikmed palgata. Nõuandetöö kor-
raldusse mõtles ei saa praegu midagi öelda,
kuna see oleneb kojast. Sõbilikke kirjutusi
selle kohta tuleb aga võtta kriitiliselt.

Jooksvate asjade all Tõnu ei võetu, protokolle
kinnitades ei saadud, kuna liikmeid lahkunud.
Koosolek lõppes kell 2225.

juhataja: [illegible]

Protokollija E. Jaakson.

Aleksiv.

Protokoll 118.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek 11. XI.
1931. a. kell 8 õhtul Seltsi ruumides Tähtvere 8.
Koosolekut juhatab K. Nurk, protokollib E. Jaakson.
Päevakorras:
1. Prof. dr. L. Rinne kõne:
„Kõrgem põllumajanduslik haridus Austrias."
2. Läbivaatamised
3. Protokollid
4. Jooksvad asjad

1. Prof. Rinne kõne.

Austria on rikas ülikoolidest. Algupol käsitles
„Hochschule für Bodenkultur":
On korraliki ja erakorraliki üliõpilasi. Korralistel peab
olema küpsustunnistus, õrgus proovivarda, erakorralistel
puuduvad need õigused. Korraline üliõpilane võib olla
1 ülikoolis, sageli lõõtatakse erakorralise kuulajana mitmal.
Hochschule für Bodenkultur asutatud 1872. a. Ülesanne anda
agronoomilist teadlust ja arendada teadust. Tal on 3
osakonda: põllumajandus-, metsa- ja kultuurtehnika.
Töid arvestatakse: 1) eksamitena 2) riigieksamitena, mis on
eksamite komplekside 3) kuulatud loengute ja tehtud
praktikumide järele. Stuudium igalpool 8 semestrit
õppejõude: 35 professori, 22 dotsenti, 2 dots. v.t. 31 eradotsenti,
24 assistenti, 9 teaduslikku abijõudu, lisaks
raamatukogu juhataja ja ametnikud.
Ülikooli astumisel nõutakse küpsustunnistust ja
lisaks, et isik oleks kaijund kehalise arenemise
2) et isik oleks kaijund kehalise pingutustega 3) isi-
loomu omaduste: ausus ülevõtmise, armastus
maaelu vastu, maaelanike mõistmine 4) äri-
mehelikke omaduste 5) organisatsiooni andeid.
Töö kestab iga aasta 2 semestrit: talvesemester
1. oktoobrist — kõigepealt ühe palumise pühade,
suvesemester neljapäevast pääle lihavõttest — 1. aug.

Maksud: Matrikli maks 6 šillingit (umbes 3 kr), õppemaks semestris 16 šillingit, loengute eest 30 š., eksamite: juures Tavalistel 3-5 šill., I rigieksam 10 šill. II – 14 šill. III – 18 šill. Lisaks teisi näit.: raamatekogu kasutamise eest jne. Välismaalastel kõik 3 kordsed. Võimaldatakse ka stipendiume.

Üiaderuumad on kahjajaamad, põlled, voodiparandus ja maskate prooviks pam.

Üliõpilaskonna omaabi organiseeritud. Studentenheimid Viinis, oma söögimaja „Mensa academica".

Õppekavas on:
1. Rigieksamite komplekse,
2. Väljasõidud ida ülekseksamid
3. Kuulatatavad ained
4. Soovitavad ained

Sundusliku osa koosmatus on võrdlemisi suur, lisaks veel soovitavad ained.

I Rigieksam järgneb I õppeaastale, millele pääsemiseks nõutakse ülekseksamite tegemist teatud ainest ja teatud karjatüüs.

II rigieksam järgneb III õppeaastale, kusjuures aluseks on aastane eelpraktikumi tegemine, teat. ülekseksamite ja karjatuste õigendamine.

III rigieksam järgneb viimasele õppeaastale. Ülikooli lõpetaja omab insenäri nimetuse. Veel õrgus promoveerida. Rigieksamid olgu sooritatud. Siis olgu esitatud dissertatsioon mis olgu täieliku iseseisev ja teaduslikku loomaga, ühne seda tuleb õieaadata „Examen rigurosum". Omab kraadi: „Dr der Bodenkultur." Promotsioon maks 96 šillingit.

Läbirääkimised

J. Velbaum. Vähtsatsi oli siis Keemiat palju vähem kui täna.

A. Sternberg. Millise on õppekohtade konstruktsioon? 12
H. Jaanusson. Kui palju on ülesõidukaasi, eriti naisi ja millised on nende väljavaated.
L. Rinne. Ülesõidukaaste arvu kohta täpseid andmeid pole. Õppekohtade korraldus on jäänud Lassmanile.

Protokollerdest konnitakse ##114, 115, 116 ja 117.

Koosolek lõpeb kell 21.15.

juhataja Hans Kuuk. E. Jurjevson protokollija.

Ludvig Madisson kand.

H. Kuuk.

Adudaf
Adlaan

Protokoll nr. 119

Akademilise Põllumajanduslikus Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 18 novembril 1931 a. kell 20.15 Seltsi ruumes Semistrus 8.

Koosolekut juhatab s/i II. abiesimees E. Lassmann ja protokollib abiesimehe H. Kuuk juhatuse poolt esitatud päevakord võetakse muutmatult järgmisena vastu.

Päevakord:
1). Hr. Herman Everti kõne: „Jäät Ameerika farmis".
2). Läbirääkimised.
3). Jooksvaid asju.

Hr. H. Everti kõne kokkuvõte:

Jõudsime 109. dollari Tallinnast New-Yorki. Ameerika vistlõimist pea samane kui siit New-Yorki. Lõunast põhja minnes kolm astmet. Lõunas praegusel

istandusid keskmises osas eganajapidamised
ja põlja prod Nisukasvatus Peatun majapidamis
juures mis asub põlja-idas Idaosa majapidamised
võrdlemisi väikesed 100 - 200 aaret. Ida
farmid vast Saamaemad kõige rohkem meile.
Farmis peamiselt põllumaa siis on sjal farmil
veel metsa, mis peamiselt vahteaemets ja mida
kasutatse vahteasiirupi valmistamiseks. Majade
ümber pole aedu, hoored kergemad kui meil
Eest aga võrdlemisi mugavad. Põldude jaotus
ei ole vast parem kui meil ja meil vast
jälgitatse veel rohkem põllum. asjemost kui seal.
Sellest ka tingit, et põldude jaotus ei ole kallost
teadusliu. Piimaümbertöötamiseks vändlemisi palju
väljaannu, piim aetakse kodus ära läbi. kovaksoe-
tuleku aastaks; Sead, kanad ja vahtea. siirupi
ajamine. Ühe vahtea hoidang 1,5 - 2 kr. aastas
Siirupit tarvitatse peamiselt tubakale lõhna ja
maitse andmiseks. Rekoomnas naised ei tee
mingizugusi väliotalitusi, töötavad ainult toos.
Mehed töötavad põllul ja laudas samuti pannakse
lapsed juba 7a. vanuselt lehmi lüpsma. Vedatakse
ja töötatse enamasti koke hobusega. Hobused väga
hargad ja alluvad tihti ainult perenehi häälitsustele
mitega veid ka sagli juhitatse. Vankreid kergest
ümberkoraldavad kõiksugusteks otstes jaotse. Riistad jne
tõmmatatse kõik ühe hobuse jaal platsiga
kuuri peal. Hobuste rakendus sünnib käsu hoidja
abil. Heina koormamine ja riigi koormasse ja kuiva
peal tõstmine sünnib mehaaniliselt. Tööpäev
algab hom. kell 6. 6-½8 talitus kodus ½8-8
hommikueine. 8-11 töö väljal 11-12 kodune talitus 12-1
lõuna 1-½5 põllul ½5-5 söön ja 5-6 kodune
talitus Söögiaeg lühikene ja söömine kiire Samuti
töö juures alalise võistlus ja ant. Nait like väärava
tegemine sünnib liitsalt ja võtab vast 3-4 nur aega.

Tööliste palk madal, eest noada rohkesti sise- 13
ränduajaid, kes tahavad kult ja alusid õppida
Palk 10-20 dollarit ehk 4-7 t. sest kuus ja pri
ülevalpidamine. kulud aga suured, sest töö nõual
palju rõideid ja jalatseid. Sulastel enaldi
mööbliga tuba. Toit võrdlemisi odav ja hea.
Päevas söönase isegi koha koodo kostulaid. Rusi
leiba tarvitavad ainult europa päritsränduajad
Päritsmaalased ainult sai. Inaalest jätkub 7.-ne
liikmelisel perekonnal kahes päevaks. Maitse
toiduks vahtea siirup. Ju sama must ja
väga nagu kohvi - jomakse piimaga. Suuri
viljasid põllumehed ei oma ning kõrval vast
suudetakse panna ainult heal ajal. Riided
nii töö ja pühap. jaoks enaldi kui nad ebemesed
tunnatse koke suured samuti tunnatse poest
kõik kingse ja kaamri vasted j.ne.
Teise pildi saame laäne farmis kus farmid
suured iga väi ainult vest ja välja tasilsult
18. Maa lagi pastavad silma jaamades suured
viljaelevaatoid millioid igas jaamas mitu tükki.
Farmis hoored üle vändlemisi väikese tähtsusega
Farmis kus mul juhus oli olla elas valitseja
kohapeal ainult sui ja talvel leidi kõik lisse-
arvad kinni ja mindi laiali. Kogu majapidamine
ainult nagu suur nisutööstus. Kogu töö tehakse
peamiselt masinatega; traktoriadrad orji 12 tahalised.
Seemi külitatse kõrte, küntakse ära ja lostakse
randaalega tasaseks. Iks mes hobusega töötades
jühib orji 12. hobust. Farmis tervele töötavad
ainult 4. must. Töökoos ajal tunnen rohkem
ida linnadest. Tööp. pikkus tähendriigis
10 ja kanaadas 8 t. Kuivaga äpardus töökus
sagli, mis välgi vihma tulib on hea töökus.
Vili pannakse väljale sõnadesse ja pestatse
väljal ning tsad viiakse elevaatoisse, kus

se puhastatakse ja sorditakse Saare ja tavalise viigi seemnest. Nat tagavad Taalse palk sõe liigi kuni 4 dollari päevas ja ülalpidamise. Farmid on peamiselt majanduslikud ettevõtted mis püüdlevad kapitali loomise. Farmid vahetavad sageli perenaisi ja suurenost tulu näib andvat suurfarm, kus omanik tuleb õige oder sest töö intensiivne ja pundunud töö ajal n.n. „Seitsetunnid" ja ööpäeva töötab alati täie koormusega. Kui tõlline ei suuda teatud normi välja teha, siis ei alandata ta palka vaid lastakse minema. Tõlliste ja perenaiste vahel pundunud klassivahed. Iga ööpäev peab end Ameerika elustandardi kohaselt ärakulutada suutma ka kapitalistlikes saamise võimalused igal ohmus töö intensiivsuse suhtes Ameerika saab ära elada kõige paremini, mis aga kõige kergemini.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta.
Järgnevate asjade all teatab juhataja, et Soome kõrnukülalised saabuvad ööstapäevale neljap. õhtu (29 nov) ning soovitab külalise vastuvõtmisest jäämus ja 5/i aastapäevast võtta osa võtta.

Koosolek lõpeb kell 21 30.

Koosoleku juhataja: Lindström

Protokollija: Hans Nurk.

Juhannes Sudek
Sudek
E Saabik
Johannes.

Protokoll nr 120.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi ülalkoosolek kolmapäeval 25 novembril 1931 a S/i ruumides Suurtorg 8. Koosolek algab kell 20 20.
Juhatab: E. Lossmann Protokollib: H. Nurk.
Juhatuse poolt esindatud päevakord täiendatakse H. Nurga poolt sellega et kolmandaks päevakorra punktiks võetakse juuni protokollid. Päevakord kinnitatakse selga järgmisel kujul:

Päevakord:

1/. Härra A. Masso kõne: „Karjakontrolli korraldusest Eestis."
2/. Läbirääkimised
3/. Protokollid
4/. Jooksvaid asju.

I.

Härra A Masso kõne kokkuvõte:
Karjakontrolltöid võime jaotada 1/. korraldus tehapeal 2/. Töö ettevalmistus 3/. Tehniline külg (töö) 4/. kontakti küsimus koolidega. Meil karjakontroll on loodetud kas kontrollühingutena, ühingute osakondadena ehk kontrollringidena. Esmalt asutati Põllum. Seltside osakondadena, mis aga hästi ei töötanud ja need likvideeriti. Nüüd asutatse piimaühingute osakondadena ja ka põllumajanduslikkude ühingute osakondadena. Selleaval ühingul paremus, et siin saavad ainult need ühendist, kellel taeliku kuri osja vastu. Halb aga siis kui ühinguid liiga palju ja jäbidest pundu tuleb sest jääte maal vähe. Sellepärast viimasel ajal kus piimaühingul jaba kindel piirkond on püütud asutada ühingu juures kontrollringe. Kontrolltöö edukus oleneb veel kontrollassistendist. Möödunud aastal 244 jät k. Assistendist oli üle poole alla 3 a. töötanud.

3-10 a — 41,4% ja üle 10 a arvult 2%.
Ainult kümnest vast tuleb tõrjeüd kes
selle endal katsest valinud. Enne oli siin
tõrjeõududest puudus ja nüüd inimesed
tõtasid siia ajutiselt Praega aga ka siin
tagavara kogunud. Ettevalmistuseks kool ja
kursused Esmalt olid kursused esmalt Lühi-
ajalised pärast kuni 6 kuused. Eesti ajal
lesti ettevalmistuseks olevat kool asutatud, mis
meil praegust 3. Väljamaal arvatavasti
arvatud, et andakse esmalt üldpõllumajanduslik
haridus ja siis eriosakused lühema kursuse
abil. Töö üldiselt raskeks kõrvalekaldumine vast 3-5% Tehniline korraldus
on kõrgel väetud Karjakontrolli määramistöösse
Edasi tundub tarve kindla keskkorraldus
järele. Kes annab sellele töole kindla suuna.
1923-1930 meil keskkorraldus puudus ja seal
olid väga suured lahkhelid üksikute isikute
vahel. Siis periood, mille jooksul assistent
kohal käis oli lahtine. 1921 a pandi asjaajamise
Keskseltsi juures karjakontrolli inspektor. Kõne
all järele P. Eestis tekkis teine korraldus
osakonna P. Keskseltsi juures. 1916-19 oli sõja ajal
üldine tagasimineku. 1919-21 a on juhtimine antud
n.n. Loomakasvatuse Peavalitsuse käsu 1921 a. 1 aprill
Ülevaatusi nimetatud asutuse ja keskkohtade vahel
Põllumajanduse Peavalitsuse hiljem Põllumajanduse Osakonna
juures ülal. Nimetati ametisse ka karjakontrolli
inspektor ja ka instruktorid ja siit peale
hakkas karjakontrolltöö kiires korras tõusu näitama
1. apr. 1926 a läks juhtimine Kontrollühingute Liidu kätte.
Esmalt näitab et see Põllumajanduse Keskseltsi osakonnana
kuid selle juures juriidiliselt eraldi 1925 a. muudeti
aga põhikiri selles suhtes, et otsustati eraldi
üksuse moodustada, mille kätte ka kõik abiraha

15

1926 a üle läksid. Esimesel aastal oli liidu
juures töö väga tagajärjeline ja Soome ja
läti kahjutsejid et nad seda ei ole läbi lasknud
viia. Järgnevatel aastal ei tootnud enda ega-
mitte enam taielenud. 1928 a hakkasid väljamaks
minema nõuded, et põllum. juhtkonne peab
minema põllum. eriala kätte ja teenida lahkelid.
Agronoomilise nõuande korraldusega viidi ka üle
karjakontrolli nõuandega ja asutati ühine keskkoht
kuhu ka abiraha jaksti. Esmalt jäi kontrolli-
ühingute Liit kuni 1929 a 1 jaanuarini alles seni tõttavad
kes asutust 1929 a tekkisid lahkarvamused
Põllum. osakonnaga ja viidi täiel määral
Põllum. Nõuande Büroo juure karjakontrolli talitusena.
Karjakontrolli päeva korraldaja iga aasta 2-3 päeva
kus antakse laiemalehelisi tähtsamaid küsimusi ja
on nagu täienduskursuseks asjatundjatele. Põllutöökoja
seadusi maksmahakkamisega on osalt ka
muutust kontrolltöös. Esiny. hea arenda, et ka
paendavam puudus aga kapitali puudus
See jalutuse lõpetet ei ole aga seaduslest asjaost
suurenda. Sest tõenäod mõtted selleks siis
tekkivad küsimused, kes selle vastu tõttavad.
Soovitavam suuri eraalgatus piiranguta. Esiny.
Tuleb aga kindlustada vahakad sissetulekud
seadusandlisel teel. Praegu kroonu juures
järelkontrolli agronoomiga ka puudusi sest
Nõrgal puudub vastav ettevalmistus. Seda
puutub nõrgal ajal ka rõivaldata. Siis egn. on
loomi alustuse ja jääb selles nõlvavast ka
tulevikus ülekaalustus mõttes peaks siin ka
talvikus ühine keskkoht olema. ehk kui kaks
siis tükistega tõttavad organisatsiooni seotud.
Praega tuuli ja tõttajate vahel lõtist kontakti
ei ole ja siin kõrvalt välja mõnes tähtsamas lõpeb
lõtisi küsimusi. Ei saa nõuda, et tegelikus

töö juhid ka kroki äppejänd alus tavalise aga tihem kroostäö ja äppejänd peab töö kontakt astuma teatliku tööga. On kavatsus apstajaid kabat ajal kontrolli kostajatest määrata. Lõpus peab pooldama sõsi eriorganisatsiooni, kellel tõja kontakt teiste asutistega.

Läbiräägimised:

ksv! Holberg: kas ka äpsbost siks krokis ehk käijs kokku?

ksv! Masso: käijs kokku.

aspk. Sternberg: Kontakt teatliku tööga tavalise ja väga tähtis. Selle loomiseks krokli äpstajatel suured ülesanded. Vast kroki valmajal kui kommatus välsa väiks end teatlikku tööle rakendada. Kuid määrata järel talvs talus katseid teha, sis väiks just kontrolli ülesandel põhjal peab panna.

Protokollidest komitatse muutmistult nr. nr. 118 ja 119.

Koosolek lõpeb kell 945 õhtul.

Koosoleku juhataja: Undosmann.

Protokollija: Hans Nuuk.

K. Johannes
Ernst
Sternberg

16

Protokoll nr 121.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 27. jaanuaril 1932 s/a ettemidas kell 20 20.

Koosolekut juhatab: N. Masso Protokollib: H. Nuuk.

Päevakord:

1) Härra agr. E. Vindi kõne: „Maatulundusklubide töö Skandinaavia riigis ja meil."
2) Läbiräägimised.
3) Juhtusid asja.

Härra agr. E. Vindi kõne kokkuvõte:

Talurühmade sünniga pandi esimest võlku noorte organiseerimisele praktilise tundis on rõõmuga tõmmata: Praegu: Ühistusringid koolide ja Noorte Perenaise Ristõ ja Skautlus ja Saamariklased ja mujalgast väljajõudnutele E.N. Ühenduse osak. Maatulundusklubide tekkimise sai algust 1907 a. dr. Knapi poolt Ameerikas, mis möödund aastal 25 aasta vanuse tõusu tähe all maalaprakse. Noored koolitatud kabal ajal kasvada j.n.e. elust ja praktilisest arupidamist kust omab teatlikke kogemusi ja teatud kasumustast. Saamis noorte töid juhtides saab agronoom kasutada kergemini teadusi ja uusi saavutusi. Ameerikast valgus see tekkimine üle Inglismaa ka Saksa kus 1925. oli 700 ringi 1927 a. aga 8.000 ringet. Skandinaavia riigist valgus tekkimine ka 1926. Soome. Perenaiste Seltsid olid siin aga enne juba ringi tööd nuut rakendamud tööle. Siin soovitab aga kasvatada asjuet neid tasuv mis kõõjes tavitasse Ameerika vaal aga kõõi tasuv Soomes praegu 170 ringi. Eesti organiseeris h. Ümarik Ameerika. süsteemi klubisid. Tähtis koolorganisatsiooni asaldus ja tegevus. Soomes Skandinaavia riikest

se kõige laiemale alusele üüdud. Juhte 18. Lätmed. org. kellel onna jaluatus. Keskorg. valimisest võtavad osa kõik keskorganisatsioonid. Taanis Pällumeeste ja Perenaiste Seltside juures noorte osakonnad, keda juhivad agronoomid ja koduemajandus konsulendid. Rootsis eriliesd Nõuandjad, kes enamuses agronoomid ühel nõuandjal 200 - 250 liiget. Iga klubi juures abijuhid. Soomes Seltside poolt asutatud klubid registreeritakse iseseisvate organisatsioonidena. Keskvalitsuse poolt klubide tegevuse juhtimine juhid kellel juhtida 100 - 175 noort. Nõuandjatöö pöllumeestekeskkonnli ja aianduskonnli lõpetajad. Juhid valitsus iga aasta, kus 50% tulevad uued. Eestis asutavad jaosk. ag. Perenaiste Seltside Ü. E. N. ühenduse osak. ja täiendusklubide juures. Juhid peamiselt agr. Vahest ka täiendusklubi õpetajad Saaremaa Vanus Taanis kesk. iga 13a. Rootsis - 14. Soomes 13. Eestis 18 - 19.
Esimene aasta kestvatuse kõrgivilja teine aasta põlluviljа ja 3a kodulooma ja kodulinnde. Teoreetiline nõuanne 3. päevastel kursustel, mis peetakse enamasti talvisel talus. Taanis on vabamasel ajal välja antud spetsialiseerumist ja esitatav aruj kasvavad p.n.e poest. Klubide näidistega, et noored depressiooni ajal neid ka ise võivad valmistada. Rootsis 1 p. kursused ja suvel n.n. laagripäev üle 15a noortel 3-4 päeva. Soomes eriline osa teoreetilise õppes suvisel osal välja jäetud. Nõuanne seondub üksiku nõuandel. Peaasi tunnilised kursused aimelt kitsedal tööajal. Soomes liigitel pole suurt tähtsust. Klubi juht kutsub kokku koosoleku mõne liikme kodus - kas valitakse 2 auhindajat õigjale naistusele 2 ülekand. valitakse ostki poolt + juht. valimisel järgneb ülekandlik osa. Eestis peamiselt tegutsetakse kõrgivilja ja taimekasvatusega - loomakasvatusega vähe.

Viljandi ja Saaremaal noored kogunevad kuni järele. Virumaal on töö õppeaasta alusel. Töid ei aduinnoota ja pundub väärtuse. Taanis tegutsevad lo.ons noort meil vast ons liiget. Siin vast mõjutamad rahaline toetus. Skandinaavia riikess juhitud suured Rockenfelleri summad. Taanis näit tingimus et riik sama annab. Siin keskm. 6-7 milj. Amerika rahasid Soomes 1931a 6,5 milj. Rootsi 7,5 milj. nagu Ameerika toetused arvatakse jätkuvat 1934 aastani. Ameerika keskajal Skandinaavia riigs näitas 4. lehelise ristkeeka leht Saltedega (aida - tüsi - mõistus - tervis). Nii riikes rakendatse noored vastavatel nurmedes töötab meil aga Vanemaid. Kui Skandinaavias on rahalise toetusega see ülesse on üüdud meil aga ilma milliegatagi sest annab see osa enam toetust tulevikus. Klubides elevad lukumisel ei ole keskkonnaldust mille Virumaa õpetajate kongress väga tarvilikus pidas. Klubide lukumisel ei ole meil veel kõiki võimalusi ära kasutatud. 75% põllum. klubidest punduvad klubid. Pundumise ka, et igaues on teisiaralt piirdund tegutseda kindlate konaldiste pundumisel. Juhte vale, peamiselt aimelt agr. ja üksikud täiendusklubi õpetajad. Pundus ka töös kindel aeg, kas noorsdata põllutöökool lõpetajaid ehk varem. Et töö alus edukam 1) Peame leidma klubidel samase vaimu, mis kõigile vastuvõetav. 2) Peaks alama tiedlane juht 3) kindel tööaeg 4) Et alus vastavat kirjandust. Selts juures asutades ei ole see tihti kõigile vastuvaetav. Väiksime asutata valla vanemate nõukogu poolt kahe kuuluvad orgide ja valla omavalitsuse esindajad kaevud valiv ja juhatuse ja õigust tuleb töö hinnata ja eigatasse auhinda jagada. Koha panevs tõsise organisatsioonid ja omavalitsus. Tuleb organiseerida alla 15a ja üle selle eraldi ülejuhtes jaos jaosk. agr. ka põllutöö kooldes tuleb töid konaldada, et neede lukumed ellu tuleks alevsid

küpsed jahid. Klubide tegevusest saadud andmed võiks ümber töötada ja avaldada statistilises albumis kirjandus kasitöölt kogudes kasutada matsu ost 3-5 a nädalas. Sel peaks matsuta olema. Juhtiv keskkonnaades peaks olema kirjega kroonikas ja kirjale vastuvõetav.

Läbirääkimised.

Agr. Sternberg: Rohutada alla võimastes punktides, et kaasa tõmmata kostevanemaid ja omavalitsust. Tuleks eriti alla võhutada aga agronoomilise personaali kaasatõmbamist. Ja kui juhtijateks algkooli õpetajaid ei ole siis ei ole vast ainult õige.

Ksr! Gerberson: Matteid palju, olgu nimetatud mõned. Maaomaste organisatsioonide kirjadelt teatud kostatusprobleemidega ja kaasa peaks tõmbama enga eriti õpetajaid. ja et muudalised 12-13 aastased algkooli lõpetamise, siis saaksid neid eriti kliubidesse juhtida õpetajad ning aga enamasti noored ja elavõimad sel alal samasugused ka täiendusskooli õpetajad. Kui kui koolipetajad kaasatakse tuleks vaimne siis väime ka neile rohkem kostesi panna. Tähtis et noored saaks ka ise juhtida muudalised seda ei ainult ja siin tarvilik vanemate kontroll. Meil aga kroonumud on maaomavõlu kas võiks rakendada väga kasti istetegevust. Klubid peaks organiseerima vanematekinõukogude organisatsioonide juurde. Toon näiteks oma kodukoha klubi tegevuse kus kihelkonna piires organiseeritud liig kas nakt. Arvan, et ka üldse peaks organiseeritud kasvanuid klubides eriti olema vähemalt 2.ons ümber.

agr. Vint: Eitan kihelkondlist organiseerimist, sest see liiga suur. Parem üksus on vald. Keskkonnaades

oleks valla osakonnad võiksid olla ka valla piires - külades. Siis kui vanemate nõukogu juhtimist osa võtab on kasutada abist ka organisatsioonide nimesid ja se vaim peaks kirjeid alama vastuvõetav. kui klubi aga tasapalt Seltsi juures siis isik ka selle seltsi liige ei ole ei kasse ka oma kast klubi tööst osa võtta. Et klubi tegevust nõukogu juhtida ei saa on õige 14-15 a ks enam kooli edasi ei läke peaks võimalusi leidma ka klubi juhtimist tegelikult kaasa töötamiseks et hiljem Seltsi nimmes oleks küps selts kommatejuhe klubi kasmetel oleks väimalus ka ise liikmete küsimuste üle refereerimiseks.

agr. Anderson: Konaldus ehk näha teatud raamid ei saa meil elujõulisi asutusi klubidest, Pallum. Seltside osak. j.n.e. Mis õpetajatesse puutub, siis ka nad osalt iseseisvad on ehk valmis tahtud ja neid tuleb kaasa tõmmata. kui agr. osjast vähegi kuvitatud, siis pole karta et se kasvamine agr. käest ära läheb.

ksr! Mango: Vast Drovitus kui vähese kasvu sõrviavaldusse, et seda organiseerimise küsimust käsitataks ka üldkoolis mine eriaine juures.

ksr! Paas: Tähendada, et klubidel saadetime teatest organisatsioonide poolt kokkupandud summadest. Org. pole meil nii jõukad, peaks appi tulema riik, nii aitab kui nõud jäid kuivatatud, nad selle võrra kannatab maaomavõlu kasvamine.

ksr! Unal: Mitme organisatsiooniga klubi siduda igal omad huvid ja klubi tegevus ei kroolita, ehk igaüks kasutab seda oma põhimõtete propageerimiseks. Tekkib viid ja ei jäägi üle tartajat. Tähtsat kasvamine mitme organisatsioonilt koosse, sest nõud ühi võlad kaalus. Samuti vanemate kogu toetus, kui valest ei suudeta mõna, siis kogused summad, nii üldse jäetaks nõukogu.

asj. Vint: Vanemate nõukogu on mõeldud
valla kultuuriliste organisatsioonide esindajatest
ja see tuleneb vallas vast 4-5 kuumelisest.
Lühi tootest praegusel ajal pole loota
Nagu tõid ka aktsiaseltside probleem raha
tingimata nõuab nimetatu jaluestuses ja ajutuses

ksv! Gerbenson: Tuleb vahet teha ka organisatsioonide
muudatusel ehk vanemaid võimaluse puhul
tarvis vanemate kontrolli. Teine asi on
muudatuste puhul. Ei usu et praegusel
tehnilisel arenemisajal kõikkuvad liiga suurema
probleemina. Kui Talumajanduse Nõunik
Barons abi rõõmuga esitaadlast sõnas
ametisse asuda, siis näidatu kui naaberalt
see on näidatud et meil ainult 4. klubi
ugistuvatud. ja ei nähtud et nõuaks
meie tulevik.

asj. Vint: Tuleb küsimuse, kas ka kaskkonnaldus
juhtnuoraid võtaks rõõmu osa ehk muudatuste
ainult Pallum. Kesk Selts'de, kaja ühe esindajate
puhul. Liikumist tuleb igatahes organisatsioonide
käsikäes põllumajandus. Kaalide ja Selts'de juures.

Juhatuse asjade all ksv! Gerbenson nõuab
tähtsamate praktiliste võimaluse ärakasutamise
soovitab kõigil A.P.S-laste elaleval semestril.
elavalt osa võtta s/ü toimkondade töös.

Koosolek lõpeb kell 10[30] õhtul.

Koosoleku juhataja:

Protokollija: Hans Nuuk.

Hespik.

Protokoll nr. 122.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi Üldkoosolek
kolmapäeval 3. veebruaril 1932. kell 20[15] s/õ ruumides.
Koosolekut juhatab ksv! N. Kasso. protokollib H. Nuuk.

Päevakord:

1) Häna dots. F. Laja kõne: „Bangi infektsioonist" ehk
(Nakkavast nuriisinnitusest viiruste)
2) Läbivaatamised
4) Protokollid
3) Jooksvaid asju.

I.

Häna dots. F. Laja kõne kokkuvõte:
Abort - Bangi infektsiooni vaadatakse kui emaka
põletikku, mille tagajärjeks loote elualdumine. See vaade ei
ole aga õige. Tõsi, et põletik; on ei ole aga mitte
kõik mis siin veel on selle kohta praegust vastust anda
ei saa ka üldine bromo infektsioon. Üks tunnus poja-
anaheitmine, tõsiseks seotud sellega ka ahtrus ja lõigse
põletik. Vasikad ka normaalajal sündides elujõulised ja
suurad pea. Mõjub ka piima ami peale, seda eriti
Ameerikaaad toendanud. Minu arvates eestis seniste uurimuste
järel annavad 20-25% vähem piima. Kahju suga vasikate kaotsi-
minek, ja piima ami vähenemine ja taitlushulga suurenemine
Peale selle ka nakkav inimestele. Sün kutsub ka haava
abort esile, esineb ago palavik, valutundud lõgestes ja üldine
haigus võib kesta inimesel kuni 9. nädal. Bangi positiivne
praegust üle kogu ilma. Saksamaal ühes vallas 41 karja
sellest 32 infitseeritud. Bommeris, Taanis samuti väga
levinenud. Meil mõisakarjad enamasti infitseerit. Tartu
ümbruse karjest 5-8% infitseerit. Kahju Saksas 8 miljoni
marka. Eestis arvan olevat 2 miljoni kr. Igalpool üle
ilma märgitakse, et haigus levib edasi ja selle üle
võidusaamine raske. Tõsi: Peale arvestust väeti kuivitusel

varimaks prisikule ekstraxt. Peale selle leidsid mitmed uurijad et se tagajärgi ei anna ja praegu võime tähendada, et apsofani tarvitamine on ajaluksu vaibumud. Siis jõuti surmatud prisknid naha alla ka se ei püsinud kaua. Siis võhutati et tuleb suutsda elavaid kultuure. Siin ühed proovivad seda teised eitavad. Mõned arvi võhutavad et selle tarvitamine ohtlik ja esimb selle järel abtsust. Süstimist peab tegema 2-3a jooksul siis ta antab Elava kultuuri süstimine ei ole mumd midagi kui kunstlin infektsioon ja loomad saavad nagunii ja Tartu lähedal sai eraldatud 10 lehma ja nüüd 7. süstib seda katset ei saadud lõpule viia kuidas pimedusel Selge seegi et primaga eraldatud siin 2. aeg ei aita kaua. Seega lehmad endavad pisikuid, kes nad lehmad ka infektsiooni edasi tõstab kaijadele ja inimestele ainavad, siin pimedus ümbrmel. Uksikud leiavad aga et se nõudlast sõmib. Seega kui keegi peaks mitab et loom nagunb, siis ta ka eitajc. Ja elava kultuuri süstimine pole ilgc kindel. On katsutud seetida kemolisi vahendeid nagi karbooldapet j.n.e ka siis arvamusi mõju sulles lahkuminevad. Stuart jne arvavad, et on palju vari menetlusi kuid kõige kiiste leiab järjest kasutus. Tarvitatud ka lihepreparaate, võõrainid j.n.e ka nendga ei saa saavida nüüdsf, et loomad vahast jääks. Peale süstimist tuleb tarvitada ka veterinaridelikke abinõusid siin: 1 pregimisummi irrigeerimine selleks väib hädaorral tarvitada ka kõhurtalli. Siin kritsuu loom sest kui nuevad lakkab ja päevamaod ära tulnud. Siis desinf. ja tagasi viia. Milgil tingimusel ei tohi loota abortsenida korjamaal sest loomad saavad pritku ilge. 3 väimalikult ei kasvatada nuori loomi ja kui osta siis eraldi pidada ja vere proovi võtta 3 nädala jooksul. 3 ei tohiks mitte

jahuslikult paaritada. Ezitõ pulliga ei tohi paaritata lehma, kellest ei teata et ta haigusvaba on. Paaritus peab toimuma ühe ja sama kohal siis häime seda desinfitseerida. Kaitse tähtsamad veterinaridelised abinõud Lehmad kuni 75% viskavad ainult ürsteid pöja ära ja se vaibub teised tunnused ei kao aga ühepi vari tagajärel. Leidame aga et meil se haigus vist sellisel leimend ei ole kui L. Euroopas ja siin tähtis et teda siisse ei saaks tuvdud Siin veterinaar-politsei peab teatama rjast nakkämistusest ja peab selle kindlaks tegema. Tegevus karantiitaxe anda määrust et infitseeritud karjast loomi segulommaks müüa ei tohi Vt-politseilisi määrust sent Norra, Taani, ja Saames, mille tagajärel haigus seama jäänud ehk isegi tagasi tõusnud. Levimisele aitab pöli panna veel selgitustöö millest agi. ja loomaarstid peaks osa võtma. Võimalus ka et nagunijad ja mittenagunijad eraldada ja nus haigusvaba põlv ülesse kasvatada. Samuti ostmisel tuleb lehmad läbivaadata lasta ja haigete mõõkamisel kohe tõsiseid hakata panema.

Läbivaatamised:

Agr. Steinberg: Haigus tagajärel ei lähe mitte ükski loom välja Ward summa summa tuli just tasdanja langes Arvestades praegust kiisi ajaga tuleb iga väiksemaga punktiga arvestada. Tähtis siin selgitustöö mida kohjaks meie ajakirjanduses seni väle tehtud Tegevus meie tõukarjadest hetkeks vasikaid 4-5 nädalaselt ja et pole kindel kas kari haigusvaba siis alles hunitav millised praegused vaatlud vasika eadu haigus edasikandmise suhtes.

dots. Laja: Vasikate kaudu leimise kahta puudusad kindlad andmed. Taani andmete normaalajal sündind vasikas, kes mõjalt edasi viidi leitas haigust. Vasikas võiks vist nõpalju edasikandjaks olla kui ta infitseeritud piima saab kus sõmib siis

ühjaga eritus. Kui ta piima enam ei
saa, siis seda ka ei ole. Erinitav vasikas
osta nüüd siis kui ta enam piima ei saa.

Loomade asjade all ütl. Steinberg pani
ette ütl. Vindiga, kes järgmisel päeval Soome sõidab
oma liiklastele palja tuvi saata, mis
õiksmuidu hea küsitlemise.

Protokollidest kinnitatakse muutmatult nr 120.
protokolli nr 121 lehekülje ütl Vindi poolt parandus
küsimuse teema sõnastus koostöö ettevõtmise
kohtade ja seltside asemel fraseerituse koostöö
ettevõtmine kohaliku- ja põllutöö ministeeriumi alla
kuuluvate klubide vahel.

Koosolek lõpeb kell 21 45.

Koosoleku juhataja:

Protokollija: Lauskurk.

Kuna Lep Kuus
Rõuman
Tõlpus Seitsmes.

Protokoll 123.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek
kolmapäeval 10. veebruaril 1932. a. kell 20¼ S-i ruumes.
Koosolekut juhatas E. Lossmann, protokollis E. Gerhenson.

Päevakorras:

1. Prof. dr. P. Köppe kõne –
„Dr. J. Raamoti elust ja tööst." (Tema pildi
ärasi ülespaigutamise puhul.)
2. Läbivaatamisi.
3. Jooksvaid asju.

Prof. P. Köppe kõne Kokkuvõte.

Dr. Raamot on 22. aastat oma viimsed kodumaa avalikust elust, eriti põllumajandusest.

Sündinud Virgalas 1873. a. Haridust omandas Virgala algkoolis, hilgemini Pärnu linnakoolis, mille lõpetamise järel siirdus Goldingeni õpetajate seminari. Pääle selle Pilau kooliõpetajate instituuti. Hilgemini valis ta oma erialaks põllumajanduse ja astus Soome Mustiala põllumajanduse instituuti. Lõpetas selle 1898. a. Seejärel asus Novgorodi kubermangu piimanduse instruktoriks, kus töötas 1 a. Siit siirdus Königsbergi ülikooli põllumajandust õppima, mille lõpetas 2. a. jooksul. Diplomitöö kirjutas mitmesuguste loomaliikide piimade uurimuste tulemustest. Seejärele valiti ta Tuula kubermangu piimatalitluse kooli juhatajaks. Siin oli 1. a., millise aja jooksul ta kooli palju edasi viis. Sai Vene põllutöoministeeriumi stipendiumi, mis võimaldas tal edasi õppida paremate Euroopa piimanduse eriteadlaste juures. See kestis 2. aastat. Promoveeris 1905. a. Königsbergis, töö teemaks oli: „Bacterienflora in Edamer-Käse" – omandades dr. phil. astme; Raamot on seega esimene Eesti põllumajanduse doktor. Tuli seejärele tagasi kodumaale, kuhu kutsuvad sinised tegelased, et teda saatuda E. Aleksandri koolis. 1905. a. revolutsiooni ajal tuli aga temalgi raskusi ja tagakiusamisi kanda, mõisteti segi surma, kuid pääsis 5 kuise vangistusega. Tal võeti õigused riigiteenistuses astuda. Hiljem saadi Aleksandri kooli juhtu kõs mõis reedile, mida valitses Aleksandri kooli Kuratoorium. Raamot sai siin mõisa valitseja koha, kus püsis 2 aastat. Selle aja jooks viis mõisa ja sinabruskonna väga palju edasi. Ta asutas siin esimese Eesti piimatöösuse, Imavere piimaüh., põhikirja. Sinibruskonnas tekkis tema õhutusel juure viia iiheosi. Pilistvere sinibruskond arenes Eesti Taaniks, milleks dr. Raamot suurelt kaasa mõjus. Ta korraldas esimesed pikemaajalised põllutöö kursused Põltsamaa alevis.

Et Aleksandri koolist asja ei saanud, ostis ta omale Tartumaale 1910. a. Sahkapuu talu. Antes sääl majapidamise kooli, mis esimene omasarnane Eestis, kuna Koplapi kool oli teisetähtsuseline. Sahkapuu kool oli 2 aastase kursusega, juhatajaks oli juriidiliselt tema abikaas. Kuna talu oli ostetud võlga, hakkas see raskusi tegema. Hakkas piimandusmasinate vahetu Alfa-Laval agentuuri ja korraldas siis piimatööstuste asutamist ja neede varustamist masinatega.

1912. a. Vene IV riigiduuma valimistel valiti ettekovolekul maarahva esindajaks dr. Raamot. Duumas ta tegevus oli viljakam, kui ühelgi senisel Eesti saadikul. Ilmasõja reekvisitsioonide puhul päästis maa suuremas laastamise est. Ta oli Põhja-Aki juht, mina võtsin ta ametisse Eesti tähtsamaid tegelasi. Kroodi meede põlisces miiligi teadus viidi läbi tema algatusel. Viis kaasa Karlova linnaosa rohestamise Tartuga. Tal õnnestus ka läbi viia esimest eestikeelset professuuri Tartu Ülikooli juures. Ka Aleksandri kool, mille kuratooriumis ta oli, võis 1914. a. tema algatusel tööle asuda. Ta valiti Soomele autonoomsia andmise puhul Soome esindajaks kuni see omad asjad ise korraldas. Selajase väsdeldi ka Eesti omavalitsuse saamise eest. Nõudma läksid seda Puj, Poska ja dr Raamot, see kahatigi, tänu Raamoti tutvustele. Saadõun kogus nii ta juhalajaks – on seega tegelikult esimene Eesti päämenister. Eesti ajal oli ta põllutöoministriks ja ministri abiks. Tema abil sai Ülikoolile Raadi mõis ja saadi asutada katsejaamad.

Ta koondas Eesti agronoomid ja asutas Eesti agronoomide Seltsi, kus oli esimeseks esimeheks. Seltsi töö sel ajal oli väga viljakas. Hiljem ta läks Jõneda põllutöö Keskkooli juhatajaks, kus ta

püüs kuni oma õnnetu surmani 5. I. 1927. a.

Dr. Raamot iseloomult oli meie optimist, väga kaastöölix ja hariduselt vastutulelix.

Isiklikus kaldusused olid kõige suuremad pedagoogikale. Ta oli tegelix põllumees, alaline korraldaja ja edasiviija igal pool. Teadusmehena ta viis põhjalikku teaduslikku töö tiba, kuid tiang mees jäieb oli suurem. Ärimees ei olnud ta kuni vard rolle pärast. Poliitikamees oli vaiu enese tahtmist.

Tänu dr. Raamoti pilti S.P.S.i nõus panaes soovin Kõigile noortele selle mehe tegevust eneseb eeskujuns võtta.

Läbiräägimiste all sõna ei võeta.

Jooksvate asjade all teatab E. Lossmann, et ülikooli kasvonna abiesimees on soovitanud ka S.P.S.i liikmeid 14. II. korraldatavast propaganda koneleunust osa võtta.

Koosolek lõpet kell 21^{30}

juhataja Eladoosmann Ed. Lossmann
protokolleija

Laane
Luik
Leppik

Protokoll nr 124.

Akademilise Põllumajanduseliku Seltsi üldkoosolek teisipäeval 16. veebr. 1932 a kell 20^{15} s/o ruumides
Koosolekut juhatab agr. t. Steinberg protokollib: ksv. H. Nurk

Päevakorras:

1. Härra mag. A. Kingi kõne: „Metoodikast piimandusteaduses."
2. Läbirääkimised
3. Jooksvaid asju.

Härra mag. A. Kingi kõne koosolekule.

Piimanduse viimasel ajal kiigla edusamme teinud. Päevakorrale kerkinud uued nõuded. Iseg. kvaliteedi alal kiljati. Ameerikas tarvitusele võetud ultrazentrifuugid milledega abil saadakse 80% list kvot. Harilikumate juures tähtsat osa etendanud piimandusteaduse. Piimanduse teaduse edendamisega asutatud piimanduse uurimise asutused Hiiumaal ka üks Lääne-Virumaal. Esialgu pandi peatähelepanu valmistamise tehnikale ajajooksul ilmnes, et teiste metoodika rakendamisega ei saa täielikult jõude. Vaid peavad ka endal uurimisasutused olema ja nii asutati ka saarama laboratoorium Lääne-Virumaal. Pika transportimisega kaasas käis enda aroomist mis kahjulikult piimandus tub tegemist väga mitmesuguste tiadustega. Kvaalne arusaamine piimanduse protsessist on väimaitu kui ei omandata põhjalikke teadmisi keemiast j.n.e. Välismaal tehti piimandust jaotatud mitmese osakonda. Piima ümbertöötamine sõmib mitall ustade abil ja piima koosseisu uurimisega metalliga seoses uurimisi tehtud. Rodscheri raamatus atsetoni piimandusesaadust ülese loetud 30 peale selle kõrval-produktid, mis kiire uurijal väga palju asju pakkuvad. Piim on dispersne aine milles rasv esineb emulsioonina. Rasva struktuur väikeses osakestes lõhkuda ja saame homogeense aine kus kvot enam ei tekki peab. Seepärast edasi mitme jäuame kellord piirkonda kus ükski mikroskoop neid osi enam ei näita. Piimast vajame saada puhtal kujul osised analüüsi tuil. Väid saame kvot alalisest kontsentrikides. Kuivatatud piima saadame pulverisseerimise tuil. Enige kallidel. Keemilised uurimused annavad väga palju piimandusteaduse. Piimanduses ige ükski probleem

pakub tuve nii teadlasele generatsioonidele tööd. Lugematud teadlased on näinud kuidas väikekesed väimasinas kasvavad kuni nende peatsest pole enam leitud põhjalikult selgitada. Sellest küsimust selgub, et piimanduse-teaduse metoodika pole lõpuni lahendatud alles.

Füüsiline metoodika.

1/ Faktis mikroskoopiline uurimine. a/ kuivatatud läbipaistvas valguses. Tilk enne suurendus tahavaatlus vaate. b/ Mikroskoobiga uurimine polariseeritud valguses et väimasi osakesi kristallidena nagu enne leiti. Faktis polariseeritud valgus. Väli ja margariini erinevad eristused ja ühe vaimu vältsimisi kindlaks teha. c/ Vaatlemine ultraviolettides valguses. Et piltidel annda sügavust nagu asutatud mikroskoobile juure. Elektronmeeter. Vahet enne preparaadi valmistamist faktiliselt uurimiseks tarvitatud madalaid temperatuure. Mikrospektroskoopi tarvitatud või reageerimata uurimiseks tervetele j.n.e. Röntgeni kiiri samuti tarvitatud piimaosakeste uurimisel juustu uuringutel ja väikeste ajamise kindlakstegemisel nagu ainega. Diffusioon. Siin vaadatakse milline kiirusega värvaine väikse ja tungib ja selle järele tehakse otsust teatud aparaadi üle. Elektrilised meetodid erilise tähtsusega p.t. mõõtmisel ülemaal ajal nii puutud maapeal elektrilise konstandi abil (väil ca 80) Vältsimiste uuringutel rakendatud ka kvartslampi.

2/ Piimasaaduste juures tähtis õige kaitsel hulgal esinevate aparaadi uurimine kemistide ja füüsikaalsete meetodidega neid saab kindlaks teha siin mikroskoopia, kolloidmeetrilised meetodid j.n.e. Piimaseepa eduvalt rauda ja vaske kindlaks tehtud. Diatsetüül esineb väis väike kuid annab hea aroomi. Vitamiinide kindlakstegemisel valmistatakse

Seega ja Dõudetaks loomb enik vahel ja
jälgitaks selle kasvamist
Erinevuste kuuial jälleji suured rakenduse
võimalused. Vanasel ajal kasutatse pakterso-
faage juustude ebaõnnaalsete juustuvilmade
tõrjumisel, mis need pakterisofaagid on pole
kindlasti tiada kaugemale näha, et piimanduse
tiadus väga suur ja kirja ning pakub palju
avinet ent uurijatele.

Läbivaatamisest:

nag. M. Gross. Kolloidkeemia alal hr. Kong väga palju
uurimusi teinud nii ka mujal tunnustust
leidnud vast hr nag. Kong teeks nust uurimistest
lühikese kokkuvõtte.

Häärа nag. Kong: Või emulsioon sõn emulsaavn vee
ehk õõjsõrakesed olis. Pakterid või juures
esinevad vee faasis ja seega naga vaagis siin
kuna kallitused väivad sõltudest läbi kasvada
Enne oli vaade, et või ei ole muud kui
vee emulsioon rasvas Palaziostsioon avastas
aga et iga rasva kerakese kest on Seega ilmus
teoorsa et rasvatera valkaine kest on ja
need emulsioonis vees. Minu katsed näitasid
et vaivad alla nii pleyssad kui ka rasva-
kerakesed ja ühendajas rasv Rasv eraldub sega
koores vedelas ja kristallide kujus Väiks lõimisel
Vedel rasv jääb vee ja rasvakeeste sõdeainest
Väiks loomisel rasvakerakesed ühinevad vedela
rasva kaudu.

Juhatuse asjade all sõna ei võeta

Koosolek lõpeb kell 9 30 õhtul.

A Lepiku Alepik
Telgmees Lehtõpuu.
Roman.

Koosoleku juhataja:
Protokollija: Hans Nurk.

Protokoll # 125.

A. P. Õ-i kutsutud üldkoosolek kolmapaeval
16. märtsil 1932. a. kell 20 15 Õ/i ruumides

1 Kutsutud üldkoosoleku avab A.P.Õ.-i esimees
prof. dr P. Kõpp, tervitades kõiki koosolekust/osavõtjaid
ja tähendades, et kutsutud üldkoosolek on viibimud
peamiselt revisjoni komisjoni töö tõttu. Koosolek
algul on osavõtjaid 56 liiget, hilgem 76 - nii et
koosolek on otsustusvõimeline.

2 Kutsutud üldkoosoleku juhatajaks valitakse
hra A. Käesebier ja kirjatoimetajateks vsst. ksr!
J. Sumberg ja H. Nurk.

Päevakord kinnitatakse esitatud kujul:

1. koosoleku avamine
2. koosoleku juhataja ja protokollija valimine
3. 1931.a. tegevuse aruanded.
4. Täimkondade aruanded.
5. Seltsi rahalised aruanded.
6. Eelarve ja tegevuskava.
7. Valimised.
8. Jooksvad asjad.

3. Läinud aasta tegevusaruande kannab
ette vsst. Steinberg. Ja tähendab et aruanded on
iga selts liikmele kätte saadetud, sellepärast
ei ole tarvidust ünsikasjade juures peatuda.
Ole juubeli aasta st A.P.S. töötas
rünnumendat aastat. On kitsas aeg, kust
peab tähendama, et see A. P. Õ. tegevust on
väga mõjustanud. Enamvähem kindlaskujun-

nennd alaalal ja sihtidel jatkus töö endiselt. Seltsi liikmete arv käesoleval aastal on õige tuntuvalt vähenenud. Seda vähenemist mõjustab see, et osa liikmeid, kesanna arveid ei õiendanud, kustutati nimekirjast. Ehtaeelseid liikmeid on 92. Uusi liikmeid on 1931. a vastuvõetud 40.

Seltsi juhatuse aeg on kulunud seltsi üldtegevuse ja välistegevuse arutamisega. Ka on pandud tähtsad töökorraldusse ja üksikliikmetesse puutuvaid küsimusi. 1931. a on peetud 16 üldkoosolekut. Nendel üldkoosolekutel kandvamas osas on olnud nõnda koosolekust osavõtjate arv on natuke väiksem kui läinud aastal. - Läinud aastal oli keskmiselt igal koosolekul 54 osavõtjat mööda 40. koosolekust osavõtjad on enamvähem kindlad isikud ja just rohkem noorematelt kursustelt.

Suomen Ylioppilaiden Maataloudellinen Yhtistis „Samsaga" kujunes suhtlemine elavaks. Seltsi poolt korraldati 6-päevane ekskursioon Eestis paremasse taludesse. „Samsa" on võtnud meie seltsilt eeskuju ja on hakanud muutuma meie organisatsiooni kujulisemks. Nad on asutanud ka töökonnad. - põllumajandus-, loomakasvatus- ja taimekasvatustöökonnad. Sellest on palju kaasa aidanud S-i liikme E. Virt-i viibimine Helsingis stipendiaadina. Ka on „Samsa" nõusolekul avaldanud meie Põllum-haoluse ajakiri üliõpilastele harjutuskohtade muretsemisest saomes.

Töökondade töö võiks rohkem elus olla. Raamatukogu- ja talupidamise tunk on edukalt töötanud, kuna teiste kohta seda ei saa öelda. Seda saab sellega seletada, et üldine töö iseloom on muutunud. Nüüd hakatakse esimesest eksamist pääle ja tähtsale pidevalt tööd kuni lõpetamiseni, ja siis alles saadetakse ringi. Hanasti oli kõik hoopis vastupidi.

Juhatus on tänavu saanud edukalt tööstadest et ei ole tülikaid liigseid vahetusi olnud. Juhatuse töös on eriline tähelepanu juhitud meie suuremale töövaldale - Talupidamisele tunk. ja seda just selleparast et see meie majandusist alatasa stabiilsena hoiab.

Arvande kohta küsimusi ei esitata - loetakse vastuvõetuns.

4. Töökondade arvanded.

Ksv! A. Tõs: Oskussõnade tunk. pidas 13 koosolekut kokku 34 tundi. Osa võtsid tunk juhataja ja mõned õpetajad. koosolekul arutati Ekskursiooni ja raamatus õpetusse puutuvaid sõnu. Nüüd töö on lõpetatud pöllum. ärasõnade ja riistadesse puutuvad sõnad. Lõpemal ajal tuleb leida võõrmaalsi sõnade kirjastamiseks.

Ksv! A. Rämel: Raamatukogu tunk 1931. a pidas 5 koosolekut, kust kõik tunk liikmed osa võtsid. koosolekul arutati raamatukogusse ja lugemislaudo puutuvaid küsimusi. Aasta algul oli kogus 2976 raamatut, ja aasta lõpul 3063 köidet, sega suurenes A. P.'i raamatukogu. Käesoleval aastal 87 köidi võrra. Raamatukogu on kasutatud kamuis palju - 966 korda. Kui arvata s. t. arvitus üksikliikme kohta, siis on see 7,3. Kõige rohkem lugemud on Ks. Anton Krumm.

Kodumajandus põllumajandus nurimis tunk. Kod. nurimis tunk oli nurimisalaks Saaremaa. Osa võttis sellest kolm liiget. Eelmise aasta töökavas on Saaremaa nurimismaterjali korraldamine ja trükki andmine, ning Viljandimaa nurimine. Toimkonna juhatajaks on A. Kõsebier.

Põllumehe käsiraamatu tunk. arvande kaudu ette prof. Köpp, tähendatus, et kavatsetud põllumehe käsiraamat - loomakasvatus - kipub pikemaks minema kui arvata võis. Teoksolev raamat tuleb vist kahe osana trükki anda, muidu saab liiga

liiga pass. Juhatus on moodustanud vastava
toimkonna (komisjoni), kes eelalkiwad küsimusi lahendab.
Komisjoni kuuluvad: A. Steinberg, A. Mass, Gabriel
Gross ja Liiv. Kava vastava osa kohta on
moodustatud, raskusi aimult tuleb majanduslikus külg.
Loterii loa saamisega on raskusi. Edaspidises töös
tuleks ka kava välja töötada ja kui asi sedasi
edasi läheb võib vast moodustamisele asuda.

Foto toimkonna töost annab aru hra Sutter.
1931 aastal korraldati fotokursus. Peeti 16 mitme-
sugust koosolekut. Ka on hra Steinberg ja hra Zolk
mitmesuguseid õpetlikke näpunäiteid andnud, näitus
kõne - kuidas pildistada loomi. jm. Toimkond on
teinud A.P.S tegevusest ülevõtted, millistest saab hilgem
hää terwik ülevaade S-i töost.

Kõnedearvustus tunk töost annab ülevaate hra
Leppik. Kogu aasta jooksul on olnud 11. koosole-
kut, neist 5 on ~~arutanud aruannete~~ olnud kaasakõne koosolekut
~~küsimusi~~ 2 vaielus koosolekut ja 2 impromptu kõne
koosolekut. Keskmine koosolekute kestwus on 1½ tundi.
Koosolekutest on osavõtnud 9 naist ja 13 meest. Kõnede
teemiks on olnud rohkem elulised küsimused - sportlised
agronoomilised ja poliitilised. On arendatud aspelikku
kõne oskust.

Ühispere toimkonna tegevust iseloomustab hra. Rämkel
On püütud jätkata endiseid sõlmi. Selleks on korral-
datud 6 suuremat koosviibimist. Keskmiselt igal
koosolekul on olnud 23 osavõtjat. Üldiselt peab
tähendama et ühisperes ei ole enam seda
elavust mis peaks olema.

Kodumajandustunk arvand ja puudub.

Suvipäeva arvandu esitab hra Rämkel
28. juunil korraldati suvepäev millest osa võtsid ka
Soome „Sampa" tegelased. Osavõtjate arv oli 100. Pääs-
pääk selle tunn oli 14,28 kr.

Agronoomia arvamus - hra. Roger. Agronoomiral
oli 11 aastakäik. A.P.S tegutseb 6. dat aastat kaasaeja
nõudmisega. Agronoomia sisu (teaduseline) on tunduvalt
tagasi läinud, sest riiklikum toetust väheneb pool
võrra. 1930. a. oli nõige suurem kuna 1931. aastal
nõige väiksem, mis tingitud just majanduslikkuse tingi-
mustest. Kaastöid on agronoomial alati rohkesti olnud ja
nõike ei ole suudetud avaldada. 1930 a. otsustati välja
anda 10. aasta bibliograafia, mis siegi välismaal
tunnustamist on leidnud.

Matka toimkond. hra Kõpp tähendab et
matkamine on nüüd viimasel ajal tõusnud
juhatuse algatusel. Sõidetud aastal käidi Läänes
ja Pärnumaal paremates talundites ja peatuti ka
Pärnus. Kogu see matk kestis 6 päeva. Et ilm nüüd
erinane oli, siis ei läinud see kästi korda.

Taluperenaise tunk annab aru d. Käbin.
Talupereanine 1931. a. ilmus 5 aastakäiku. See on kätavas
mõttes juubeliaasta Ilmub „Tp." alates iga nim esimesel
päeval. 1931. a on käsitatud väga mitmesuguseid
küsimusi 120 puhul. Üldsuulisi küsimusi 12, kasvatuslisi c.
töölus küsimusi 17, käsitöö ja rõivastus 20, ilukirjan-
dust 12 p.n.e. Mustreid on ilmunud 135, toiduretsepti 141
On korraldatud 2 käsitöö võistlust. Võistlusele olid
saatnud töid ikka need kes kutselised kudujad või jälle kodu-
des käsitöö õppinud, perenaised seniini on neist näitustest
on väike osa võtnud. Arvuliselt on lugejate hulk
2000 võrra langenud läinud aasta jooksul. 1932 aasta
näitab aga äige suurt tõusu.

Ajakirjanduse tmk. Arn. Steinberg –
Toimkond pole erilist elawust näidanud. Suurem töö nüs enne tehtud on nüüd wilja kannud. On avaldatud agronoomias referaate A.P.S-i tegewusse puutuwaid küsimusi. j.n.e.

Põllumajandus ajakirjanduse kodifitseerimise tmk. Toimkanna tööst annab aru prof. Kõpp. P. ajak. kodifitseerimise küsimus sai hra Ümariku poolt üleswõetud. Tegelik selle töö läbiwiija oli hra Mägiste. On korraldet 17- – 18000 kaarti, milledele märgitud Eesti iseseiswuse ajal ilmunud pollumajandusline kirjandus. Meie tegime ärakirjad kõigest. Tuleks meil siia juure wul wõtta põllumajandusturg ja püimandus. Ärakiri jääb A.P.S-i nuumesse lügetele kasutamiseks.
ksv. Rumbel. – kas P-ministeerium ise ei paljunda vast tuleks meile siis odawam.
P. Kõpp. Ministeerium ei taha paljundada ja kui ta paljundab siis saadab ta põllutöö koolesse, kuid tegelik korraldus ja kapi muretsemine jääb ikka õpilaste hooleks. Meil ei ole sellest midagi kasu.

Raadiotmk esitaja puudub.

5. Seltsi rahalised aruanded.
Kuna S/i aruanne on lügetele kätte saadetud siis ei soovita seda enam ette kanda, vaid avatakse kohe läbirääkimised. Aruande järel on S/i 1931 a kulude-tulude arve tasakaalus kr. 6715,31 Kuna 1931 a. puudujääk on kr. 1136,64. S/i kassa bilanss 1 jaan. 1932 on kr 44351,06.
Läbirääkimised:
Ksv! N. Rumbel: Kas aruanne on läbi vaadatud ka väliszevisjoni poolt ja miks ei ole revideerimis protokolli.
hr. prof. Kõpp: Väliszevident on läbi vaadanud ja aruande alla kirjutanud, erilist protokolli ehk n.n.

sooviavaldust ei ole koostanud.
Ksv! N. Rumbel: Väliszevident, kui tunnistab bilanssi õigeks siis on selle kohta oigus ka protokolli nõuda
Ksv! R. Tomson: Kui bilanss korras, siis ei ole ka pikka juttu tarvis.
Ksv! N. Rumbel: Pole märgit et korras on allakirjutusel tahendatud ainult et nii suur.
agr. L. Käbin: Isiklikult hra. Ojamaaga rääkides öelnud su et ta kirjutanud S/i-le ainult sooviavaldisi 1931 a. „Taluperenase" tegevust ta oiatanud, su pole aga õigeks osutunud ja suga ei lugenud ta tarvilikuks enam seda kirjutada.
agr. Sepp: Aruandes märgit 1930 ja 1931 a puudujääk kuidos kavatsetakse seda katta.
hra. Kippasto: Puudujääk tekkinud, et amortisatsioon on võetud kulude arvele Tegelikult tasutud isegi 200.000 võlga.
Ksv! N. Rumbel: Kuigi amortisatsioon – süski varanduse vähenemine
hra Kippasto: Raamatutelt muidugi ei saa amortisatsiooni võtta, su tehtud inventari ja kogude peolt. Raamatuid müüakse kallimalt kui ülesse võetud suga tekkib tarvitamiseks ülejääk.
Aruanne võetakse ühel häälel esitatud kujul wastu.

6. Eelarve ja tegevuskava.
Tegevuskava ja eelarve kohta tahendab hra. prof. P. Kõpp: Et aastate jooksul on S/i tegevus juba välja kujunend ja praegusel ajal raske midagi uut juure tuua tuleb arvestata praeguse majandus kriisiga ja õppetõiga. Endiselt tuleks jädkata üldist põllukultuuri tostmist ja põllumajanduslikkude küsimuste lahendamist, siis veel kirjanduse levitamist ja noortele enesearendamise võimaluste loomist. Kui üldkoosolekutest osavätjate arv on vähenend siis seda üldise ülikooli töö mõjul. Üldkoosolekute

pidamist tulek ka edaspidi aastal jaokaupa
raamatu toimkondade tasd. Raamatukoguga tulek
töiendada. Talvel pruuda kaustaka väimaluse
korral ka „Pallunehe käsiraamatu IV osa —
Loomakasvatuse I. osa. Tulek püüda hankida
ka loteriiluba ja ahiseadusi Valismaale marsruudi
siitvarju 3/1 lõikmete tutvamiseks. Edaspidi suvel
praeguse laiemat tulemuse ka ekskursioon Soome nagu
sellest juba jutlus olnud. Ekskursioon kestaks
8-10 päeva ja laiguks kokku Viiburi näitusega
mida pudaks vist juuli keskel.
Eelarve on jaokaupa poolt kokku seatud
tasaarvates kr. 55050— summuses ja teenitalt
ka ligikaudu kätte saadetud.
Eelarve on ja jääb nagu teatavasti arvuliselt
täpselt ei saa ja ei tohi öelda. Kus aastatulemused
ettenähtud määral ei tule, talvel jaokaupa ka
kulusid kõrpida.

asp. N. Masso: kui eelarvet arvandiga võrrelda, siis
eelarvetega aastakord väärtlemisi hää, algagi et
see aastatulult kokku seatud. Miks aga
teenib ja aasta puudujääk. Palju et
põhinõuded arvandi ja eelarve juures esinevad.
Eelarve on kassa arvamine. Arvamine aga
tulude - kulude arvamine. Tavitatav neid
süsteeme tegelikult mõlemaid. Kus tulude -
kulude eelarvel vastu võtta tuleks kirjanduse
müügis vähendada ja kulude poolelt ka sisse
võtta amortiseerimine.
Arvan, et väikesime rahalise eelarve vastu võtta
ja et see arvandiga kokku ei lähe, siis Soovi
valdada et tuleviku asja ühtlustatse.

prof. P. Kõpp: Mootorid aasta eelarves als puudu-
jääk ette nähtud kr. 1380— arvandes oli
puudujääk 1931 a — 1136,64 kr. Seega ei saa
öelda et eelarve perfektselt kokku seatud, ka

amortiseerimise võime sisse võtta ehk ka mitte.

asp. Sepp: Tab ettepanekut eelarve jaokaupa poolt
esitatud kujul vastu võtta, mis ühel häälel häält
hüüdetakse.

asp. N. Masso, Soovi avalduse ettepanekuna lühatakse tagasi.
ksr! N. Rumbel: Soovib revisjoni komisjoni protokolli ette
kanda, mis aga edasi lükatakse, kuna revisjoni-
komisjon selle eksemplaride tegemise arvamiseks
järel ette kandma.

7. Valimised:

Valimise alla tulnud ülekaalt käsi jaokaupa
revisjoni-komisjoni ja Raamatukogu toimetuse, liikmed peale
selle asekuusõnade toimkond.
~~Esimehe~~ Juhataja. valitakse hr. prof. P. Kõpp ühel häälel.
I. abiesimeheks — N. Masso ühel häälel
II. abiesimehe kandidaatidest said laitsid häältesid
häälid A. Steinberg - 43 ja E. Lossmann - 22.
II. abiesimeheks saab seega häälte enamusega A. Steinberg.
Kirjatoimetaja kandidaatidest seatakse üleese
ja said hääli E. Gerberson - 29, H. Munk - 19
ja E. Lossmann - 19.
Kirjatoimetajaks jääb seega E. Gerberson.
I. abikirjatoimetajaks valitakse H. Munk ühel häälel
II. abikirjatoimetajaks — " — J. Sumberg ühel häälel
Laekahoidjaks mag. A. Gross ühel häälel
Abilaekahoidjaks ksr! R. Tomson ühel häälel.
Majanõuna kandidaatidest seatakse ja said hääli:
E. Neumann - 36, J. Watter - 16 ja A. Tenn - 13.
Ametite juhatuse liikmeks valitakse ühel
häälel: pr. L. Kõbin, L. Rinne ja E. Roger
Neljanda ametite juhatuse liikme kandidaatidest
seatakse üleese ja said hääli A. Tenn - 33,
E. Lossman - 19 ja J. Nõu - 27.
Ekspeditsiooni tegevjuhiks saab sõna asp. N. Masso,
kes teatab et kassa on häältelugemise liikme

kandidaat kes. Köll, kes juhatuse poolt küll vastu võetud kuid üldkoosolek pole seda veel teinud. Sellepärast pole valmised õigust ja tuleb seadusliinult tühistada, mida ka tehakse.

ettep. A. Kübarsepp teb ettepaneku allpool toodud juhatus ~~ühe~~ oma koosseisu tagasi valida ettepaneku küsitlusteta heaks ja juhatus valitakse tagasi allpool nimetatud kujul.

Juhatuse kandidaatideks seatakse üles ja saab hääli J. Näu - 59, K Nagel - 48, A. Rannel 45, B. Ellos - 39, F Vitsut - 32, H. Lipp - 29, V. Ilmal 24 ja G Laane - 23.

Revisjoni komisjoni esimeheks valitakse ühel häälel E. Lossman lüganes N. Rumbel ja J. Hendrikson.

Revisjoni komisjoni kandidaatideks valitakse ühel häälel V. Ilmal ja H. Lipp.

Raamatukogu toimkonna juhataja kandidaatiks seatakse üles ja saab hääli: M. Johannes - 48, H. Sutter - 8, A Tee - 5 ja J. Viira - 10.

Raamatukogu toimkonna lüganes arvu kohta peab juhataja tehakse kalm ettepanemut ja ettepanemud saab hääli: 4 lüget — 1 hääl, 5 lüget - 34 h. ja 7. lüget - 23 h. Seega valitakse toimkonda veel 5 lüget.

Toimkonna lüganes kandidaatideks seatakse üles ja saab hääli K Nagel - 50, F Vitsut - 37, J. Viira - 33, A Tee - 31 ja V Ilmal - 28.

Kandidaatideks jääb G. Laane - 25 ja P Lamberg - 20 häälega.

Eurisääda toimkonna juhatajaks valitakse ühel häälel G. Laaks, lüganes F Vitsut, H. Nurk, L. Lumberg, K Nagel, S. Kübarsepp ja Linda Toosaar.

Ozkuseõnade toimkonna juhatajaks valitakse ühel häälel A. Tee, lüganes J. Reitel ja J. Kosa.

8. Jooksvad asjad.

Ksv! E Roger. kaebab et K/K „Agronoomia" zabalise arvande ja 1932 a eelarve, mis Agronoomide seltsi poolt juba vastu võetud Arvanne ja eelarve väetakse esitatud kujul vastu.

Samuk kuulutatse ära revisjoni komisjoni protokoll mida ksv. N. Rumbel ette kannab.

ksv. H. Nurk teb teatavaks et juhatus oma varasel koosolekul on vastu võtnud järgmised liikmed. ksl ksv! Martin Kasmus, Jaan Matt, Elmar Köll ja Endel Roger ja esitab nad vastu-võtmiseks ka üldkoosolekule, mida ka ühel häälel vastu võetakse.

Koosolek lõpeb kell 23[15].

Koosoleku juhataja:

Protokollijad: Hans Nurk.

Gustav Laane

H. Vitsut.

H. Lipp.

Protokoll nr 127.

Akadeemilise Põllumajandusseltsi
Üldkoosolek 11/V 32. kell 20[15] s/i nimmes.
Koosolekut juhatab prof P. Kõpp protokollib J. Sumberg.

Päevakord:

1. Ekskursioonide korraldamise küsimused.
2. Protokollid
3. Läbirääkimised

1. Prof P. Kõpp andis lühikese informatsiooni ekskursioonide korraldamise üle - Tähendades et kõik raskused ei saa välismaale korraldatavast ekskursioonist osavõtta sellepärast tuleks edaspidi aastate eestvõtul korraldada siinmaal üks ekskursioon. Kuludeks tähendus igal korral umbes 10 kr. Ekskursioonide korraldamise (~~küsimuses~~) edaspidi suurel osavõtu ühel häälel jaatavalt.

Ekskursioone otsustatakse just korraldada L-Eestisse, peatudes linnus Õpperetskonnas, Väimelas, Aulas, Pühajõgel, ja vaadata ka kus Otepää talus. Täpsema kava koostamiseks valitakse toimkond kuhu kuuluvad ksw! ksw! J Sumberg, K Nagel, J Viira. Vastava toimkonna koosolek jääks ka tegelik ekskursioonide korraldamine.

2. Aastakoosoleku protokolli kirjutajateks valitakse ksw! ksw! Laane, Lipp, Virbut.
3. Läbirääkimistes all sõna ei võeta.

Koosolek lõpeb kell 21.

Koosoleku juhataja: H Suits

Protokollija: J Sumberg.

Protokoll nr 126.

Akadeemilise Põllumajandusseltsi Üldkoosolek
13 aprillil 1932 a kell 20[15] s/i nimmes
koosolekut juhatab: E. Kogo, protokollib: H Kurk.

Päevakorras:

C. R. Jakobsoni pildi APS-i ülespaigutamise puhul.
1) Kõne prof. dr. P. Kõppi kõne:
„C. R. Jakobsoni rahvuspoliitilise ja majanduspoliitilise tegevuse"
2) Kõne A. Käbini kõne:
„C. R. Jakobsen põllumehena ja põllumajandustegelasena.

Kuna prof. dr P. Kõpp haiguse tõttu pole saanud koosolekule ilmuda, siis jääb ka tema kõne päevakorrast ära ning päevakorda jääb ainult A. Käbini kõne.

A. Käbini kõne kokkuvõte:

Sel ajal, mil Jakobsen hakkas tegutsema hakkas juba põllumees end kutseliselt kindlama. Päranmaal Põllumeeste Seltsi asutamise mõtte väitis esimesena ülikoolis Jaan Tõnisson tõstatat ka põhikirja kavand välja mida aga ei registreeritud. 1871 a registreeritakse Pärnu Põllum. Seltsi[?] põhikiri ja Selts oma tööllusse ja hea korra kaitseb. Alles hilgem kerkivad siin puht põllumajanduslikud küsimused esile.

C. R. Jakobsen oli õpetaja ja põllumeestega otsekokkusid kaupmeestamisi ei olnud. Ta oli aga põllumajanduslikest küsimustest juba Peterburis viibides huvitatud kui ta hiljatab väljaandmise eest kaugeltasse j.n.e Peterburis korjatud ta ka esimese õpperaamatu Teadus ja Teadus põllul I," milles pagelda eriti hea põllumehe hingelu tundmise oma raamatut kirjutab ta pool näljides, kuid et see töö alli talle armsaks saanud, siis ei talitand ta sellest loobuda kuid 3-4 k. hilgem lesame tööd juba Võndros põllul ees ta talv otsusele et õige elukutse on põllumehe

kutse. 1874 a. on ta juba Pallumaste Seltsi es-
otsas. Ta tahtis Selle ümna vaimu alt päästa ja
nii näeme et Seltsi koosolekud üks enne teine
hiljem tema mõju alla. Temale tõuse abi rahvus-
lase seisukoha rõhutamise ja tema mõtted
ja sõnad olid meie ja meie kuuldes kõva
esi meil tulid arust, nii et ei palumaile
ei või tähendamata pöördugi, sellest
võttis ta ülese keeldelt mitte. Viljandis elanduks
üks Pallumaste Seltsidest nn. koseltsus valida
ja sellest valis Pärnu Selts. Sa Selts pööd
ühis asjaste tegema ja kuulut andma ja
välja saatma arumisnaid küsimusi rõõgile
Seltsidele et need ühel ajal päevakorda võtta.
Järgmisena oli pöllumehe kutsehasidusi küsimus
ja ta võtsid ei selgi algusest peaks
pöllumajapidamise õpetus see olema. Ja esimes
ettepanekuga tema tahes piimatoidutare näste-
kraft avada kahjuks ei talund sellest midagi
Halja kuidas puudusel kraftmaja ehitamiseks
Sel ajal tehasx Pallumaste Seltsides saamade
küsimustega tegemist nagu praegu nüüd tede
naturaalmaksustus, jahtäsgus seadus ja poppide
ja pöllumeeste küsimus. Tähtsamatest Pallum.
Seltsidest ehitoitest oli Viljandi Pallum. Selts maja
ehitamise ehitast alat pea ilma rahata, et
aga pöllum. tosuta tööd ja ühendid ehitusmaterjali
see võib kõigi rasketele peale vastamata maja
ehitas läks. Aeg millal Jaanbson oma Seltsile
ehituse oli sama raske kui praegu Viljandi
linnad langesid ja Jaanbson hakkas propagandama
või tegemist ehk Sõmu või järele. Nähes et
tosutaan on viitsida pidamise. Samuti kerkis
ülese karja tõu küsimus. Suurpöllupidajad
pooldasid angeli karja pidamist Pallum.
Seltsid arvitasid aga esmalt maaraja

ehk kus selle arendus võimalik ei ole
sial muutuda angeli pull ja asetada tema
tiiga. Samuti kerkis ülese loomalaatade
küsimus, millest osavõtt võttes mitmagi välja ei tulnud. Samuti arutles
Jaanbson eest kohast ja aastal tootmiseks
pan: praaknu maaharimisele. Kõnes ronaldas
pöllutöölistade puudust ja tegeles karja-, maaharit
ja aeg tubakakasvatusega „Sakala" kaudu andes
ta talu tasuvat küsimust ja leiutab karja-
kontrolli tabeleid j.n.e. Temia arvamust, seadus ja
seadus pöllul on esimene esitatud pöllumehe
kõrgaamat. Tall ajal ei olnud ka liikumis
vahendeid sellest maarast kui praegu kust
ta ei puudunud kunagi koosolekutelt ja
M. Martna oma ei tarvitsenud kulus tal 2-3
kund. aastat. Arv. tatud ettekanded võis
ta ka läbi oma talus. Et Jaanbson
töö oli laiaõlaline aega võimaldas ta talle
kindlat rahvuslikku ja pöllumajanduslikku
programmi luua. Ja on tase õigusega pöllum.
juht ja ühistegelik agron. aastast 1882 a märtsil
asutis ta Pärnu Pöllum. koosolekul ja seati
viljandi nii aal tal kõik nõuab ja kogu
jäädes tundis palavust veel aeg aal kodus
jõul end pooltada ja 19 martsil sulges
oma silmad. Kogu ta elu ja võitlus oli
kõitlus meie ärnostuse pärast.

Hr. a E. Rogen tänab koosolijate nimel ülekuulamise
ettekande eest ja tähendab lõpetuseks et tuuluumida
selle mehe otsib kõige kes oma elumõttena oli
Eesti rahva poliitika- ja põllumees paksu hääl
kõigile. Olgu aega võitja austuse meil kõigile!

Koosolek lõpeb kell 2½ õhtul

Koosoleku juhataja:
H. Kokas.

Protokollija: Hans Nurk.

Protokoll nr 128.

Akadeemilise Põllumajandusseltsi koosolek 12 apr. 1932 a kell 20[20] S/i ruumides. Seltsi liidetud

Koosolekut juhatas A. Stenberg
Protokollis H. Muru

Päevakord:

1) ks.[õ] E. Gerbersoni kõne: „Muljeid sõidupraktikalt Taanis."
2) Läbisõidumuljed
3) Jooksvad asjad.

ks.[õ] E. Gerbersoni kõne konkureerite:

Taanis jõudes oli kevad juba palju kaugemale jõudnud kui meil. Kuld juba maas käes puuviljaga külv mis toimus nostnate ja hobustega mitte käsitsi väetusel vastu nagu meil. Ilmastikuolud Taanis Inglise nõlva nõrgata pärast sõdu Maastikult Soome pea sama ilus kui meil Võrumaal puudumas asemult järvi. Majad võrdlemisi ilusad ja värvitüllused kõvalkrohvitest ca 50% õlgkatusega. Hooneid talus peamiselt kaks elumaja ja kõvalkrohvist. Õue võrdlemisi väike ruid alati puhas. Kuuaja ei peeta talus ka ilusaid Tööaeg kõvdatud, et ka vabe aega jääks. Tööpäev alati 10 t., õhtu kuumamidel. Tööaeg kasutatse intensiivsemalt ja töö palju viljakam. Loomade talitust 60 pead ümber ja 100 ühe talitab ainult üks inimene Töö intensiivsust aitab tõstta ühtl hoonete ehitamine aastas nagu meie juures. Kõdus on Bleno. Tööallikas motor ja dünamo juurviljakuivatust 25% kahak 35-40% aga peamiselt suhkrupeedi kasvatus. Suhkrut valmistatse Taanis ja selleks 3 Valmistust Põllup. peaaega 100% kõnnitoide all Sõit ja liha jne valmistatse Külades ja saadetakse sealt edasi Juurviljaga põllud kuluks tõstmises õige kõrvaspeal kuhi 92% kuivapet. Kõrs ja rehkn. nõudetakse ja kõgutatse masinatega kuivatatse mais ka väli kuivatatse ühendis maas kus väiksed vastamisi on asetatud. Samasell kuivab õige mõnja ilma järel vordlemisi ruttu. Põhumaad kõik kultiveeritud ja paistab et edaspidi veel suurel määral olla ei saa. Karjast jäi mulje-valjet kirjakast ja Taani piimamajanduslikust vahest ka Skotthorni Piimatoodangu arendamisel rohkem lihaveisega seal kombineeritud ekspordi kasvatamisel. Eesti head kõlbmised. Taani põllumajanduse tõusmine 1931/32 a -1% Olukorda peetakse, et pesukoorma kõgitelu arvatud nõudmised tõusid Väga kõrgeks Eestis 16% aastakapitalist Taanis 65-70%. Taani kasvatab 4-5. Eestis palju suurem. Eesti rahvamajanduslik kasut. 360 kr Taanis aga üle 1000 kr inimesele Eesga Taanis tõusmine produktsioonis palju enam. Põldude eemale ka palju umbrohtu. Seega õige, kui põld ei kasvata umbrohtu siis ka mitte viljakaantude osa väga tähtis ja talud pole tuudest kuigi kaugel. Piimandamiseks suured vajadused millele palju põhku peal mahub müüa meil antakse mitme kõhusega. Piima keskteel hea aga puhtus jätab väl soovida ümbruste rahtade Kabel ajal mõnes välja tõmbed „rahulisse" pus oma tõla ülesse kuivatse Sõgedel mõnes kõrvaspõhud
Üldiselt kasvatuses pole põhjust ja kõia ja näha üle selle pole midagi.

Läbisõidumuljed:

Ags. Mägiste. Kuidas väis kulega toime tulla.?
ks.[õ] Gerberson Varem õppisõit oleks rootsi kult. ja sellega millega alul toime saan. Eesti esimene Põllundi muuras nüs kirjanduslt oopis lähem millele ali ka kultpraktika kannata. Valgest kult

osatasse vähe Rahvas inglise kult kui
saksa kult. Saksaga lähistäismaa nõuk
propaganditasse inglise kaupa
ka meie lähinägelisell tehtud et inglise
tung asendi teise jõuga tõkestusega.

ksv. Feldvald: Nagu tähendatud puuvõe poolest
Taani's ühist kus täismaa on puuvõe
kes erdus ehk kõrtsis.

ksv. Gerberson: Eulane proob lähtsalt kompsuke
puuvõ Samuti Eula kõrte varustöött ja
krossiund toimuvad ülleje n.n „Hotellis"

agp. Mägiste: Seal Saksa puudi mis 1/4 liitest ja
naiteks puuvõe atsetoke puudist. Liitrusprodukt
kus ma kaasa võtsin ei puudnud küll tõenäo
välja oodata Algul olid postsõite ja
liiste könd, mis ei tähtsad leppida.
Talus kõrva on klaver kui on siis ei osata
seda kasutada mängida, sest eahvas elamuskaalus.
Muutalt läppi kahta tulus tähendada, et
fülland meiega võrreldes „Peters" tiirutes
tähtades läppi käll Tõsert puhas.

ksv. Gerberson: Onu ümbruses oli seisuaht saamata
Olgugi, et minnes kahes võiroosa tõrdang
Bigi ülle dorog lehma reha aastas
Asendi kus lõstepuuma tõrdet siis valitses
käll tõsielin puhtus.
Muutuses üldiselt kõrudlaus muutbevalsus.

agp. Mägiste: Öeldi et iga talus elatses üldpõuntes
seda küll ei saa öelda täiesti asendrandel
Eulandis jõe nust küll saama must
mulje kui meily. Talude vast üle 50%
küll elatsest ei ole. Kuidas nagid
puhtad laudad välja ja kas automaat
patmisest puut lugu.

ksv. Gerberson: Automaatpatmisest lugu ei pruutud
pandut kõrtsis. Puhtad laudad olid tühiskese

asmega kimentsetud. Mõne talu ala
asemel kasutud ka mingi asfalds taolise
segusa kuni ehitus võidakse palju ja
üldiselt lauta ala käia mudilatsiga.
Minu talus pöörata välja asfaldi ei ostetud.

agp. Ehtenberg: Teatab kooskõlastatud edaspidistest
üldkoosolekute korraldusest ja järgmistest
kinnitatest

ksv! Gerberson: informeerib koosolekut O.P.S.-i
toimunudest tegevusest ja sõnab töö algusest.
Sovhoos soovib liikmeid sunde töösse
suurel määral arvu osa võtta.

Jaotatakse asjade all teatab teatab koosoleku
juhataja et jaotuse poolt on 7 i vastu
kõigilt vastu võetud kõrva Voldi Leonhard
ja ksv! Aino Tomberg kes üldkoosoleku
poolt kinnitasse.

Koosoleku lõpet kell 10.20.

Koosoleku juhataja:

Protokollija: Hans Mark.

Protokoll nr 129.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi Üldkoosolek 26 okt. 1932 a kell 20[00] S/; ruumides
koosoleku juhataja A. Steinberg Protokollija: H. Nurx.

Päevakorras:

1/. hr-a prof. dr. P. Köppi'ri kõne: „Kes Põllumajandus ostab ülikoolilt enale tõsiseid Töömehi"?
2/. hr-a dir. T. Kruusi kõne: Põllutöökoja korraldus, tegevus ja agraarpoliitilised päevaküsimused.
3/. Läbi räägimised
4/. Jooksvad asju

Hr-a prof. P. Köppi'u endal soovil ja ettepanekul jääb tema kõne päevakorrast ära kuna ta ise avaldab võimalust ära dir. Kruusil pikemalt räägi/miseks.

Hr-a dir. T. Kruusi kõne kokkuvõte:

Põllutöökoda on demokraatlik asutus, mis koondunud põllumehed, et oma päevaküsimusi arutada. Meie selle asutamiseks oli vaja aga poliitilise olukorra ei võimaldanud varem selle loomist. Tema ülesanne põllumajanduse edendamise ja arendamise. Siia kuuluvad põllupidajad, kel 5 ha maad ehk üle selle ja 1 ha aianduse. Koda juhib 60 valitud esindajat ja 10 liiget valitakse ühistustest poolt juhatus valitakse nende hulgast 9 liikmeline. Valitsevas instantsis üldkoosolek sellel järgnes juhatus mis siis ülesanded täitsid läbi naaskonna ja komisjonide püsivamas osavad vastavad ülesanded millised aga praegust nii pole igas naaskonnas üldkoosolek alaorganites esitsi ettepanekud 1) Põllumajanduse tuur 15 liiget 2) Väikemaapidam. kalandus 3) kodumajapidamise 4) Tehnilise tuur. Nende algatuste elluviimas juhatus

ülesanded kohtisid allunud dir. j. sekretariaadile. Agronoomilises nõuandes erikohtis n. n. Nõuande kohtis. siis Raamatupidamise kohtis. Agraarpoliitilisi küsimusi kohta siiski varem Põllum. selts-delt j. A.R.T. nii aga teatas kokkuvõtmisena tegevuses samalaadilisi olid ka põllumeeste päevad. Et avaamas oleks ülemaailma sellest ei Põllumajandus kohtus. Praegu ajajärk kohamajanduse ajajärk j. ülesanne seatud küsimuste lahendus nõuab kõige suurmat abist Nõuande kohtis on arusaadavalt sama, mis varem ei Talumajanduse Nõuande Büroo. konsulentide pere aga koosseisu suurenud sest asutised vajad vähenenud. kohtis aga kuuluvalt laiema ulatusline kui Büroo ajal kohtus ka selts-tundlikkuse org. tegevust arendades ülevaadet koja j. organisat. vahel loodud sel kul et iga ettepanek kohtu poolt ülalpeetav seeriõr. Kogukontrol ei varem koja kontrollkohtus käes ja kuuluvad alla suurenud nüg kontrolli osa ei ole laiem kui praegu. Praegu kontrolli osa koja käes kontrolli korraldus aga Liidu käes j. seoses kõikumise Nüüs tasuta eduvas olnud. kohalikke ja maakonsulente praegu 50 Erorganisatsioonidest osal esinemajad osal mitte. Maaparandus- ehitused vahe vaatamata Tallinnas j. Tartu Praegused päevaküsimused agraarpoliitilised näit turundamise küsimus j. põllumeeste väikeomanduse väärtusmise küsimus tähtsus valitsus esitas võlaõigusmaluse kõrgendamises kuu ei arvatud nii aga vastuvõtmata Finantsseisus alal kogu tulnud Jagada väga astuda Meie põllumajanduse toodang 1927/28 a oli 35% 1931/32 aga -15% kahju tasud ühel vähem tasud vahem ja ma-väärandus väheväärne üle 2/3 330 m väärtused ja käsolleval aastal muutub näitajatest olukord

vedu Kalevmaa osst koorma söödu viljade
tõstlang umbes 20% tagasi läinud Viljandi 34
Pärnu 33% Tagasimineku nimpalju, et sellega
oleks võinud ümmalgsõdada 186.000 lehma
Eriti rasked asjaolusid need, kes varsa välja
termud ja 8.-te peavad maksma. ja kustutamine
Meie põllumm. vastu pidamud et omakapitali
võrdlemisi suur aga edaspidi võivad ka
need talud raskustesse sattuda. Valgadega 1/3 talusid
koormatud Virumaal 18 tuhand talust 35,7
koormatud 1467 m talu kohta. Keskmine
võlakoormatus 29 talu üle 1 mlj. võlakoormatus.
Viljandim. 24,7% võlaga koormatud üle talu
kohta 2182 m. Läänemaal 28,6% koormatud
1332 m talu kohta. Ütlepanemud, mis
võlakoormatuse vandejõu kahosemaks tegemisega
tehtud likvati tagasi vahandus komisjonis
Mõnduma aastal out välja 6.-es järjekorra
punktist laenu ümberkorraldusest mist morotoria
8% koja ettepanek 2% vah 6% kulus tasuda
spenduskapitalist Teine osa võlgu laenusid
Pralaenu pangast eriti d-Eest ümberkorraldusest
1924 a millede korraldusele tulus osuda.
Tekkis rohkel tulemud lahendada küsimusi, mis
seotud turgude korraldusega. Eeskätt tõstvilja
korraldusega turuvilja monopol ja käesolevad
aastal oleme läbielnud vahuldatud omamoodi
mured ja nisuga Turuvilja vastu korraldusel tulus
mured kord lõõgaroto sellene et ta ei tooks
end. Välgavem viisilisi pole erilisi välgasadet
ja siin kasutus propagandat tegema vahetu
viisiliku kodus tarvitamise kasuks. Sealile osutud.
Et loomade pankumise võrdlemisi suure
osast ka kasvus esile tulnud ebakorrapärasused
valdest siin abus puudus talle ühtlase loomade
kasla korraldamisega. Et kaitsev kasvatust

35

soodustada sellest püütud piiritust kasutust
siiski jagada nõuku saadaks koguni ka Riigiorga
vastavas komisjonis. Võtsime ronaldused soovitus
mis ja valusnaa rahakursi vahe tõttu kg-ja
eesrida kohaselt tulus võitlust soodustada 150 s kg.
Ja nõuab aga maagas produktsiooni: puuris
500 mlj. Et diferentsiaalsed rahakursi piirimise tõttu
soodustatud eksportimist, siis eesrihtud eesmärk valuutat
müüa 30% kalkimalt kui muidu ja sellest
saadud ca 300 mlj. võiks kasutada puuriumaksu
võlk. Puudus oja tulus katta välakorduskassaga nagu
enne raskemate juures mõtled välja kuusatas
soomis mitme aasta peasut. Pärsovi alal talus
seisit juuniumaksu jätkata ja kuigi tugisumaa võib-
olla kondikursi osa saab siis saatsin see iseseisvat
väimax 3a mõtte alusel ja ka sobipalik meile
arvuna puuriumaksu juures. Sest väimaste
aastato joonsau see ala meil tublisti tagasi lainud.

Läbirääkimised:

Agr. Sternberg: Et elavalt tegelitud või juuriumaksuga
siis ei tuvitatav näha sest piimamaarja pidajad
tõsiatas raskustes. kas välisturud ei maksusta
siis vähem meie võid.

dir. T Kruud: Saaksid väikaitset teostamud, et valuuta
langusega maades erilised lisamaksud juurd lisatud
siin võiks ka u.n. kommerindustuse saadus
olla kus juuriumaks sunnib ainult taatud
piirides. ka meil väikimma kindlustuse juures
nii ei tõuseb üle 2 s kg nõudud alandamise.

kst. Luuk: kas väikimma kindlustuse ei raske
eksportõõrde kuni.

dir. T. Kruud: eksportõõrd ei saa omavolilisest
talitada väljamaks siimb välisturu kimma
jääb. Meil väljaveojaid 5 eksportõõrd ja neude
üle nüüsi alla võimaks asutatud väljaveo

keskbüroo nii saatis väliostjale hinna allapoole. Soola turg oosto-aoalt kõrge tõusnud. ja suurenda jääb inglise turg kus meil kaupa aga ei tunta ja saata ei kvalitee määramise jäänu vaesikappe osa. Et Ärustõotamiste eest pole juurdunud, selle pärjaasa ühenduse puudus ja sealne hind odavam olnud kui Soola turul.

Ksr. Lambing: kui suur on Pällutöökoja pere ja kui palju ta aastas rinnu jõudu juurde vajab.

dir T. Kond: küsimusele oleks vastata sest ei oleks majanduslistest asjaoludest. Hea konjunktuuri puhul võib isegi läpitajatel puudus tulla. Agr. tunistaja kohtuistuses ka koda samme astunud meid võiks aidata. Väliskaubanduse tunistuse ja täiendusklasside täiendusklasside õpetajates kas juuniste õpetajate sageli puuduvad vastavad teadmised ja siin oleks mõnutavas raamis juures. Siin tähtis maaoroste korratus ja selles kavatsusel ka maaoroste korratuses ja põllumaa. Teadmiste levitamiseks maaoroste seas asutada vastav keskkontoor. kui vasta ei võta kõja tulevad kindlustavad teadusest (kirmisvara mets j.n.e) siis tuleb tulival aastal valge kõrge tõmmata.

dots M Gross: „Pällumajandusturu" V. Raud kirjutab, et Läti või kirjub inglise turul meie oma välja meil varem sama saadetud ja kvalitet ära millest ei tingit? Millega kujunevad ka meie väljavaated äldse arvestades asumaade elistus-tõttu ja asumaade suured tootmise võimalused.

Ksr! Gerbenson: Kuidas mõeldakse äldse rahvuguma ost tõsi või ära, et kindlustatav korgem hind kui konkurentidel. Taanis 119 s kg. meil keskmiselt 150 s kg. Elustandard seal aga kõrgem. millal meil ei rendlustas end ära tõsta Saan aru kui sordustaks puhtad või munaraamboandeid kus põhimõttes mitte selle ala alalhoidmine vaid etendamine karjapidamist pole vajalik etendada. Tähtis pole hinna kõrgus vaid produktsiooni kulutatud osa. kunstkuduste ei annaks vast sorditud tulemusi tulles veitsemise võtta ärisdavilja tallide küsimus nii tootmistulu alla väiks küsimus ka seadab tõenäo praegune -15% tõenäse puuris üldse ärisdavilja osto. Läti või eduks inglismaal suur energia sissevedu või läheb kohe näeg ei müügile „Forund" all läheb kõik põhjamaade või ja siis võimalik üks aur ka Eesti edu sest inglise pennaste ei tunne Balti riiki.

Ksr. Paas: Praegu oleks pohjus et hinnad pole langenud suhteliselt ühtlaselt kui arvutada et 1/3 talunditest oskus, siis oleks et ei pole vil midagi Pariin ühesäõa praegu kül karjamenta.

dir T Kond: Läti kauplejates saanud ka meil varem välja kindud ja püüavad seega end energiliselt vastu tootale. P. Inglismaa sissetoomine peaks sest L. Inglismaa elistab asumaade vaid ja P. Inglism. hind kõrgem ja paakimine vastab meie omale. Ühtse konserventi asumaade elistostallist ei näe lähiaastal sest 80 sendlisest sordustusest kg. kaudne meie äi vastavalt pool. P. Inglism. sissetoomi ka Roots ja Soome kallale või meie saaman ja ei sordustaks meie edu. Ksr! Gerbenson: tuleb tähendada et välisturu hindadest ei olnu otsekohe vil tootmiskulud kui näiteks 5 s. siis ei ole ei sealne tootmiskulu vaid seda nimiatse dumpingu hindadega nagu mitte püsitusi juures et anda tootmise võimalust ja produktide vastamist

dots M. Gross: Jaani tööstus ja võs valmistas kulud
ükhemad mist. Arvan et inglise tellijaredaktsiooni
mis ükis kaudselt kuigi asjust pool
sellest ära raudus.

Kst! Gerbersoa: Põllumajandusleiud tootmiskulud ei
määra hinda, küll aga ja põllumaa.
tootmiskulusid määrata, ent ka praegune
rahamajandus ülemineku naturaalmajandusele.
Arvatavasti et ühtse tallid ei tähenda näit
midagi Jaanile. Rohkem kaaluvad
madalama hinnaga Soome. kaanada ei
suuda kuna nii suurt puudust tootest
et ka Jaani tööstus võiks osaleda.

Kst! Jaamesoon: Milliseid reorganisatsioone on
Põllutöökojal tehtud ajakirja juhtimises?

dir. T. kinnitab. Ajakirja juhtimises pole algusest peale
soovitud, et meil oleks ühendatud ühes ajakirjas
kõik juhtivad liiga küllaenud. Siis pole
seda aga majandusliikmeid ja poliitilisi
põhjustel korda läinud teostada. Nüüd peaks
vastavate erakondade ühismeelist ühes vastavas-
väljaandeid ja suurema osa ajakirjadega juba
kõnealuse ühinetud. Algul ei ole ühesainet
suurte majandusliikmete puudulikega. Jooksul
kindlasti seda leiab peaks väheneb kontsentrist
jääma võimalik viia. Ajakirja kvalitatsioon
iga nädal välja anda ja hind tuleks samalt
jäämaasu alusel määrata.

asp. Heinberg: kuidas jääks tehnilistega ajakirjade
nagu „Agronoomi" väljaandmisega kus tehnilised
asutised oma tuleb töö tulemusi avaldavad.

dir. T. kinnitab „Agronoomi" jääks ühendatavat ajakirjadest
välja ja kes ühtse läbi lahke siis saab ka tarbijat
odavat.

kaasolemu juhataja. teatab protokolli asjade
ab, et juhatuse poolt on 9/i ametis
lõigatud vastu võetud ksv! ksv! Jaan Kiaas
ja Karl Piilman mis üldkoosolekul poolt
kinnitatax

koosolek lõpeb kell 23 30

Aktsiaselts
H. Kotkas.
J. Tuttel

koosoleku juhataja.
Protokollija: Hans Nurx.

Protokoll № 130

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi Üldkoosolek
9. novembril 1932. a kell 20 15 S/i ruumes.
Koosoleku juhataja f. Nõu protokollija J. Sumberg.

Päevakorras:

1. Härra K. Jolki kõne: „Jaime kahjurite tõuste Narvataguses 1932. a"
2. Läbirääkimised
3 jooksvaid asju.

Härra K Jolki kõne kokkuvõte:

Vaadates Narvataguselt saadetud materjali siis selgus, et on häviteil suurem osa jõuri. Selgus, et umbes 4 cm sügavuses mullas elasid valged tõugud mitmes suuruses. Hra Teofanov oli uurinud neid ja tulnud otsusele, et siin on tegemist Alisophlia austria tõugudega. See uurimine ei pea paika, sest eelpoolnimetatud kahjur elab lõunapool mustamullas piirkonnas. Selgus ka hra Metsa saadetud tõugudest, et on tegemist mai- ja jõumisitika tõugudega. Sõlisemas saadetises oli ka teisi.

Mullast tõuke liider, peame kohe kindlaks

tegema, kas ta kuulub sitikate või pärnikate hulka. Geotrypes stercorarial on viimane kolmas paar jalgu õige kiduvad. ka on neil ülalõua sise serv kaunuline. keha on tüse.
kaipõrnikal on kolm paari tüsedaid ja tugevaid jalgu ilusasti näha. keha on peenem.
Kõige sohvakamad jalad on juunipõrnikal- Phyllopertal horticula'l. ka on neil keha kujn hobuseraua taoline.

Tõuke saab määrata sternaal välja järele ja just harjasteta järelt, mis asub sternaal väljal. Geotrypes Stereo Melolontha heypokastani tõuget ulatab harjaste rida üle sternaal välja. ka ei lõhu harjaste rida paralleelselt waid lähib mõlemaist otstest kokku. Phyllopertal horticula tõukude harjasread lähevad paralleelselt ja ei ulata üle sternaal välja. Rizoctonia solstitialise tõukude harjasread ei ulata ka üle sternaal välja, kuid need lähevad gaudaalses osas laiali

Tõukude söödaks langevad terad, juurekad ja ka osa juuri. Oli näha, et oras algul muutus kollaseks ja hiljem päris mustaks. Hävitajaks oli siin aia lehe põhnikas - phyllopherta horticula. Tõuk umbes 2cm suurune. Mardikas se on pruunikas, pää sinakas. Tänavu oli naastaguses maas suurlend. Mardikad lendavad kesk päeval päikesepaistelise ilmaga, kaunis madalal, umbes taimede kohal. Mardik toidab end puu (sarapuu) lehtedest, pruuniljast ja ka päösaste lehtedest. Taanis hävitab see kahjur peedisemne põlde. Tõugud söövad väga mitmesuguseid taimede juuri eriti maijad on nad oraste päält. Põlvkonnad areng on üks aastane - mõnede arvates kaks aastane

Mardikad eelistavad munemisens tihedu rohenga kaetud alasid, eriti häid sellest otstarbest on ristikuesa ja haljaskesa.

Nimetatud kahjuri, kui ka maipõnika ja juunipõrnika vastu võitlemine on äärmiselt raske. On soovitavam peetud tara hoiu abinõusid. Sellest soovitatakse kunne ajaks kesa pälid ümber münder. Nõsama soovitatakse mustkusa hästi harida, et sinna ei tekiks umbrohtu kuhu kahjur võiks munida. Paljale mullale ei munne nad eelpoolnimetatud mardikad. kevadine künd olgu ka hästi sügav. Mustad waresid häviatavad ka tõuke. Saksamaal soovitatakse mardikate korjamist kevadpal vara hommikul, kus nad puudelt maha raputatakse. Eriline mõte on mardikaid korjata just suurlinna ajal. Phyllopherta- mardikaid võib ka korjata kuid just madalamate põõsaste päält, näiteks põllupäärsetelt paju põõsastelt. Kuuagi ei ole soovitav, uende kahjurite pärast, mõist ristikuesale külida.

Läbirääkimised:

dok. ll. Gross. Kas on selbsarnane nüüsti meil varem ka esinenud, või on see esmakordne

hra Jolk. on küll esinenud, kuid kunagi pole kindlaks tehtud kas just Phyllopherta.. tõugud on kahjustanud

ksr. Nõu. Kas Alisophlia austria on meil ka varem esinenud.

hra Jolk Ei - mitte kunagi pole meil see esinenud.

ksr. Kas ei oleks mõni mürk mõeldav kaitserahendina uende kahjurite vastu

hra Jolk. jah - on mõeldav, kuid kuidas sarnane tõrje ennast tasub, see on teadmata.

Koosolek lõpeb Kell 21 40

Koosoleku juhataja

H. Jolk

H. kokka.

Protokollija: J. Gross.

Protokoll nr 131.

Akadumslõse Põllumajand. Seltsi üldkoosolek 23 nov. 1932 a kell 20½ s/i. ruumes
Koosoleku juhataja: J. Sõu Protokollija: H. Nurm.

Päevakord:

1) Hra prof. dr. E Tennmanni kõne:
„Raha mõistest ja funktsioonist"
2) Labi-väärt mured
3) Protokollid
4) Jooksvaid asju.

Hra prof. dr. E Tennmann kõne kokkuvõte:
Raha on teoreetiline mõõtühend. Iga kaubal on oma hind kui aga leitakse vastav metall näit kuld j.n.e siis võrratakse ta kui vahetusliitaja väärtuste vahel. Nüüd muutus kui metalli hulk jäigi paberraha ehk ka pangatäht kullal ainus tähtsus ja selge väärt materjal aga kõige hind. Raha selle kuld hõlbustab transporteerida. Paberi liige väärtus väärtusega kuid kui temal kohe olemas siis võrdlemisi suur summa pael. Iga kaup ja müüt ei leja katet kui raha on aga kullaga vastus siis on tal kuld tagatis kui vastame need kunagi ennustust. Kuld kui kaup kõikuv kuid kõikumised kaubad ja ka ei saa stabiilne olla. Üldiselt et kulla produktsioon on võrdlemisi ühtlane ennustatav aga kaupade vastavus. kus teise kaupa nüüd korda rohkem siis ei saa ka see stabiilne olla. Nüüd kohem on tõsiasi ühtsuse see madalamas kohas hind. Raha kui kulla alusel pean mõõtühend ei saa ka

kunagi stabiilne olla. kokkuvõttes raha kui kaup ei saa kunagi stabiilne olla.
Raha kui väärtuse mõõt peab olema aga stabiilne selleks kaal jääb raha sellest samast mõõtuna kui see mõõt olemas. Mõõt kui mõõt ei ole kõikuv ja sellest ka väärtus ühesugune. Mõõdu fikseerimine on inimeste oma omavoliline asi kui ka aga kord fikseerit siis kui palju kindlam tulevus kui ühelgi seadusel. Väärtust kui absoluutselt fikseerida aga pole sõnas olemas. Ühe muusika kvaliteedi tõttu aruanded väga laiu piirne kindlam on pakkumise ja nõudmise vahekord on peegeldub ka pisut sõnast kui väärtust pole olemas kuidas saab raha olla selle mõõtja. Kauba väärtuse määrab turg ja on alati pakkumisest ja nõudmisest tuletatud. Turu seaduspärad olemas ka vahekorrast millega väljendatav oma naiset. Et väärtust täiesti ei saada see olemas, et puudub ostujõud. Raha kui kaup on kõikuv ja kui müüt stabiilne. Ainult see tõstab oma ühikuväärtust. Raamatupidamises kassa ja memoriaal viimases summad mis pole veel rahana esinenud, kassas ainult rahasummad. Sõnetatav et memoriaal muutub kassas - rahata see aga kasutatav sest osutavat kellel memoriaal ühikuväärtus on rahaga kui need - panna kellel kassa ühikuväärtus. Ainge raha on väärtus, memoriaal kui esinenud nõudmised ja aga müüt.
Kuidas sõna läbi viia et raha juures võtta ainult üks omadus ja mitte teine. Kui panna kõrvu kõikumine ja seisming siis kus on nende piir. Raha regulaator on üks õnnetu asi sest siin tõmmatakse raha kõikumistõõmust ära. Erinevad kindlamad oma eluvaenlastesse

ja ei lase sellest. Mõnuleb mõne
õudsama kuid ma propageerin samast
pangast Teki nii praegust kui. Raha
õige mõiste annult 20's kõndel kes
meie määrame ka mõõdus, nii rahva
vahelises arde aga eitame meil, 20's on
ka mõned mõtet mitteles. Iiski kaup
ei saa olla väärtuse mõõdus sest ka
ei ole kindel. järjekindlalt võib alla annult
töö aga on tihenib kaubaga. Riigi emissioon
meil riigis vast annult mõnes rahk. 32 ks
ja selga on liiga kitsas. kus raha
funktsioon on lihtlemine 20's vaid ka kõige
parem raha kaduma mõnda kus ilmas ei
puta lihtlemist. Meie majanduspoliitika viib
aga desmoni. ja mitte lihtlemise. Tööma-
kapital kitsendamist mõnes elamisvõimalust
ja psb mitte-nõudjaga annud. Kus näit
meil Tartu linn hõivines 20 ei jõuka arde
enam ülese ehitada praegust. kapit. Raha tuleb
nii organisatsiooni et liigiosa sellest sõltub
Teie abil mitte rahuma. Miljoni linnad annud
linna osal annult võimsel sõjaandil mida
varem liitsalt alustada. Kui keegi kuduti saab
20's mulitab ei ka liiga väikna kui
aga kudust käie välja 20's tulek oodata
sest pangaväna usus kulla alusena
Kui alus kattevara 1 milj. ja protsendi 50 aasta
ning depos. 2 milj. 20 kattevara dep. ülle
viies aasta dep. 3 milj ja võime Teie jalle
rahaks välja anda mitte 1 milj vaid 3 milj.
ja 20's saame dep. 4 milj. ning võime
Teie jälle rahaks välja anda j.n.e.
Raha funktsioon sõltub sõja õigest numbrist
lõpmatus Raha on selga annult funktsioonist
sõltumatu. Praegu aga raha monopolist puudu

ei lepi aga kui Teie väärtuse tonitusele.

Lähiväärtused:

Ü. Kahn: Näiteks kui mina saan palka iga
väikem numbrid kuidas palk saab suur rahaks
numbrid?

prof. Tennman: Kõige valmis on sissetulek sõber
ja väljavõte vaenlane sellepärast tuleb alt
peab kaotus. See on inflatsioonist politiko-
ja suurem summa tuleb tagasi kui enne oli.

agr. Sternberg: Näib teoreetiliselt põhjendatud olevat
Tekitel aga küsimus palgu pank võib
Teekke välja lasta ja kuidas jääb suhe
kaubaga.

prof. Tennman: Depositi on kaks korda suurem
ja välga võib rahapalgu lasta välja kui
depositi. Praegu puudub usaldus.

Käärpärin: Rahvas sellus nii väheteadlik ja
tuleb propageerida suurematele rahvahulkadele
Seal kivad aga suurema saalid ja
raadio väike edastust ja väike ka raadio
kaudu edasi anda kas ei saaks ka
kirjast rakendada sellus?

agr. J. Nõu: Kui raha jääks nõudlus ja kui
saaks arvestada Teki süstemiga kuidas
jääks 20's jõukäsimus. Tuleb tsentraalne
jõud luua ka rahasaamise enda kõtte
saaks praegu aga iga riik ise tsentrum.
Igal juhusel ühed saajad teised andjad.
Kõigiega saadus vast hea usaldus.

prof. Tennman: Pole taktis rahvusvahelise
raha. Iiris taktsem liigen, mis annab
minimaalse aut kujatlust stabiliseerimise on
mõistuse võim, millega praegune arvestama.
Kaup väla ja nõudel rahakraad võrdumad
ja püüris abiks = kudut. ja sellepärast
ütlad tavis korraga ajada ja rahvas väsinuks.

välja andes kes pole sinna võetud ja et debet = kredit. ja siis viis seda ka iga liiget mis läbi viia iga talu peab omaga välja tulema kuidas on ta aitas

koosoleku juhataja J. Vau tänas veel kord referent kontrolöra ettekande eest ja lõpetab läbivaatamise

Järgmise osade all informeerib J. Vau koosolijaid A.P.S-i kohtumisest antava summaga

Aja kitsuse tõttu ei pidu alustu protokolli ettelugemist tavalikult vaid nende läbivaatajaks ja kontrolijaks valitaxe komisjon koosseisus ksv! ksv! A. Leppik, H Sutter, J. Reitel ja H. Kotkas.

Koosolek lõpeb kell 22.30

Koosoleku juhataja:

Protokollija: Hans Kuus.

E Taip. E Traat.

Meta Limberg.

41

Protokoll nr 132

Akadeemilise Põllumajanduseliidu Selts asjaajamise koosolek 1 veebruaril 1933 a 3/i õhtu summas Peetri Pallu tn 5. Algus kell 20. Koosoleku juhatajaks ags A. Steinberg protokollija ksv! Hans Kuus

Päevakorra:

Kõnelevad A.P.S-i tegevuse puutuvatest küsimustest härrad: dr. P. Kõpp, ags A. Steinberg, stud ags. E. Neuman, stud ags. E. Gyberson. prof. P. Kõpp'i kõne kokkuvõte: Tänane A.P.S-i koosolek on määratud 3/i tutvustamiseks loetud Tõna 12 aasta eest 3/i eluaasta ostude algusega tegevust kõikides äliõpilaslinnaga ühendites (3/i loomiseks avaldasse tänu ta tähtpäeva puhul) hiljem pärast aastate jääd sai valitud endine korter mis vabanes „koja" talitaxe alt. ja mis A.P.S-i tegevuse loomisega tõttu vähemtel aastatel kitsaks jäi. Enne praegust korterit võimist oli jalatuses mitmed tiised kaalumised mis aga õnnes viimata jäid. A.P.S-i ehk on alused arendad edukuulse eest põllumehe vaimu, sõbra pea alused kunagi tiste arvustus vaid puuduse ise-enesest arvustada. Tähtis põhimõte alused ka enapoolitaxe küsimus. Enne oli selle läbivaatamise viite raske, hiljem oli iseloomustamise läbivaatamise pidas kuidagi võimalik ja seda konkurentsi võrdlemise tõttu alused. Kui ühel osutusel lõpetab läbis pöördaxe seda ühe viita A.P.S-il siin aga lahkarvamisi pole tulnud. Samuti pole seni ka lahkarvamisi õpetatute äliõpilaste org. vahel kuigi suurel määral esile kerkinud. ja lootame et seni ka lahkhelisid tulemisse ei tule.

A.P.S-il samuti hea vahekord ~~sõnu~~ püütud hoida teiste organisatsioonidega. Seni katsutud hea vahekord korda Kaitseliidiga, A.R.T. liidugа, Agronoomide Seltsiga ja nii osutusega Põllutöökojaga. A.P.S seni sammuvad edukalt. Majanduslikud väljavaated on kindlustatud ja nii loob ka väinamaised tingimused edaspidi. Standsiumi kõrval peaks leidma ka väinamaisi kõrvalt tegutsemiseks. Sellest arvan oma ja ühe liikme nimelise.

ags. A. Steinbergi kõne kokkuvõte:
Üldkoosolek kõnealust päevakorda käsitlenud. Seni iga kuu päevakorral pidanud kuid ei osanud väimaise ajal tagasi läinud aga nüüd on kuuajad küsimus kas ei tuleks üldkoosolekuid pidada üle nädalase. Arvan, et tuleks edaspidi kuuajal koosolekuid iga nädal.
Põllumajanduslikkuse küsimuste lahendamisel A.P.S-il seni ülesanne täita ja liidutasa küllaltki küsimusi. Peab selle seni. algusele ja lõpul jääb nii kui nii osa aega ära. Eelolevast seni. seni ettekandjad, Õ'dmaa, prof. Rammul ja dots Sepa ettekanne. Märtsis kuu kuulsa punktab kindel välja-saada lubamul esineda hr. Mets j.n.e

ksv. Gerbersoni kõne kokkuvõte:
Mõnigi toimetamade tegevuse seniseid suunat ja tulevikku väljavaadetest. Varem tuua. oskussõnade tuua. kus ainastatav ühtsemaid põhimõtteid. oskussõnadega. Praegu kasil kaosakas. oskussõnad, tuleviku kava põhimõtteid. Kaasa. ja uustade oskussõnad. Foto tuua tegeva aeglaselt ettekandjaid ja tagasi koostatud segi kursusi ja põhistest mis peaks jääma ka tulevikku kavasse. Kõnede-arvustuse tuua

tuleb tegutseda seoses rahvusvahelisega. Ühiseks toimetuseks on A.P.S-i side ja sõn tuleks nõuetekohaselt tutvustada vanemotega. Ajakirjanduses tuua näiteks alustatud kõnepeedes, sest ajakirjadel väärtuslikke sõnalisi kaastöölisi võrk Tegevuse väärtuse alla võiksime ajakirjade ülevaatamine ja kokkuvõtete j.n.e raporteerimine. Raadio tuua võiks samuti arvestada pilliga. Kõnedega raadioprogrammi. Ettekandjaid nõuab ka suurenenud tuua. kus pakkuks tegevust nii mõnelgi Raamaturingi tuua tegevus enam vähem kindel kesk selle konkaldaks võiks koosolijad oma sõna kaasa rääkida.

ksv! Neumani kõne kokkuvõte:
A.P.S-i sihtpunkt teaduslik. Suurte teadmiste kõrval peab inimene kaasaegsed alused selgekindlalt ühe suunda saamata kogu j.n.e kasutamise nõuab korda ja edaspidi tuleks ka need asju veidi trassenaat võtta. Rahvast mitmest poolt ja kõige edukamaid töö nii aastast kõrt tuntakse. Selts võiks konkreetsete korraldamisel kus arvestada varemalt mõtteid ühtsele alal.

Lühiettekandmised:
prof. P. Kõpp: Oluliga muutunud ühis ka põhimõtted üldkoosolekute sahte tuleks vähendada aastakoosolekud aga see seni. lõpul aega pikkuseni vähendada praegu aeg üldkoosolekute korraldusele ja kõnede seeest.

ksv! Roger: A.P.S-i tahtsaim ülesanne olnud üldkoosolekud ja tuleks vaadata, nii minimaalsema päevakorra ja sõnavõtu osalisega saamad lühikesi kitsa teaduslikku küsimust käsitamine on kõige väheste kuulajate ja sõnavõtmist leidnud, kuna need ka kõigem on arvatud ajakirjades.

Palju antuaalsemad ja suurema hulgi osalisega on saanud kõnd organisatsioonide tegevusest. Tähtsad oleks ka täidhanduslikud küsimused et arutada ka nende vastu võtmem hulgi.

ksv! Trüpsan: Kui koosolekute arv kord nädalas ja sem. algusest ja lõpust osa ära jääb jääb semester võidlemisi lühikeseks ja ei jätku aega kõigi selle küsimuste läbi tadudusliikud küsimused kuulatava auditoorsemis, kuid nad ettekanded väsiaks päev koosolekul teisebaadilised kinnitavamad muidugi väljastpoolt suure ettekanded äärekasm. oleks hea kahe kõnede-arvustuse toimumine.

ksv! Gerberson: Üldkoosolekuid peaks korraldatama üks kord nädalas selga tuleks õigis semestril 6 ja kevadsem. 10 koosolekut lõks nii terve koosolek langeb paratamata ära koosolekut osavõtjate arv langeb et Tartus võõrjate üliõpilil on isiendast tagasi lähtb. Spetsiaad küsimuste vastuvõtmine raske selga üldküsimused alates kunstivanad ja arutatakse elevamaid valdusi.

ksv! Sutter: Kavasse tuleks võtta võhrem ettekandeid katseliguseist ja ~~üldküsimusi~~ üldhaldusliinud küsimusi välja jätta.

agr. Nõu: Tegelased, kes tõstavad ülevaadet juures on meie mõtete otsimises välja ja nende meie mõtete rakendamine praks ka A.P.S-is aset leidma koosolekuid tuleks iganaga iga nädal korraldada ja võimalikult vähem kõnelejaid välja pralt kaevata.

ksv! Gerberson: Järgmised tegevus tuleks enne suve juure kutsuda. Kuna varemad lähevad edasi kuid enne juunivad jääb sagedi ajalisest hiinna. Ajakirjanduse tunn. Väga välismaa ajakirja referaatida ja ülevaated avaldada ajalehtede majandusringvaadete Varased aial aga ebatapsed tulevad tagasi Sõbrast j.n.e Varasete aegade suunad aga meie enit tähtsad ühejandusliinult.

ksv! Sutter: Selle kõrgkool tegelu varem intensiivsett ja mitmed lõpmed päris põhjalikult selle kuust ära õppinud.

ksv! ksv! Rogen ja Sutter tuvad ettepaneku et edaspidi enam ajakirja käju ei lubataks viia.

ksv agr. Nõu: Vastab ülemise ettepanem vastu.

prof P. Kõpp: Kuna edaspidi hakkab kr. Kirjastus raamatuid välja andma, siis tuleks ka ajakirjad kodu varemini ära registreerida.

ksv! Gerberson: Ajakirjad võiaks väga kulgeaega ja tagastamisel sagedi lahti ära kaduma Sõbrtar oleks kus välja olus arvult 1-2 numbrit ülemise asemel aga raamatu kogast laenilikus korras

ksv! Hes: Kes meie ajakirja korrastult kasutavad ei oska praegu siin ja üllepärast väärtuse asjata paberlan registreerimist asjasajata juures.

ksv! Lamberg: Ärizlid sagedi lähistavad mitut numbrit ja suga raskesaamine raske Praegi ajakirja siin kasutamo.

ksv! Gerberson: soovitab ajalehed varustada vastavate pandega.

agr. L. Kõbin: Soovitab ajakirje 2 n. ja ilmumisjärjestust ühe kuu aja jooksul Talupeenaise toimetusest

Raamatukogule üle anda otsustab ol raamatukogu saaks kasutada ka Talupeomaja liikmed.
Ksv Roger: otsustab, et iga üldkoosolek järel oleks võimalus ette saada ka tud.
prof. Kapp: Ühiskorjandus tuleks praegusel ja kui hr. Roger otsustus läbi viia, siis võiks seda korraldada teatavatel ahtutel mitte aastut peale üldkoosolekut.

5/i otsustas küsitlus viiakse vastu:
Voitka Gustav, Tõnisson, Lõo Hans, Palo Hansen, Puns, Põdersoo ja Tammeoun Hugo.

Koosolek lõpeb kell 21.30

Koosoleku juhataja:

Ettraat.

Protokollija: Kaasikson.

Stark. Mita Lindberg.

Protokoll nr. 133.

Akadeemilise Põllumajanduseühingu Seltsi üldkoosolek 8 veebruaril 1933.a. 5/i ruumes Peetri Põllutöö 5. Koosoleku juhataja agr. A. Steinberg protokollija ksm! f Sumberg.

Päevakorras:

Hra Ojamaa kõne: „Tulundusline Kuusaade."

Algatas enne kõnet taha teid tundustada ühe väikese juhtkeseja. Ühes sadamas seisis laev päris uus ja kõrgiti sõidusalmis. Seda laeva pakuti õige odavasti müüa, kuid keegi ei tahtnud, isegi väiksemadgi summat selle eest välja anda. Viimaks üks kalamees süsis ostis ta ära, lubades laeva püstiseisma panna s.t nii seada et ta suurte tormide ajal ka enam ümber ei läheks. Kalamees sõitis varsti uue laevaga merele, sattus väikse tormi näitu ja korraks jälle sama näha mis varemgi, tuul löi laeva ümber. Kalamees päästeti ja ka ümberläinud laev. Hiljem meredes ümberminekuid põhjustis kalamees, et laeva mast peab veidi tagapoole olema, siis ei läke ta ümber. Sellmehel oli kindel selgus - ta lubas laeva püstiseisma panna ja panigi, olgugi et pidi sääljuures ema ehga mõnerima.

Meie talude pidamises on samasugune näha. Põlud ihkavad kannis sageli met peremest, ei suudeta laeva püstiseisma panna ei suudeta talu nii pidada et ta ilga võlgadesse ei langeks. Paratamata tuleb oksjon oksjoni järele, ja see kordub niikaua, kui liitakse mees kes leiab veel ülese, mis põhjustab liigsed kulud, ja hakkab siis korralikult talu pidama. See mees oli leidlik, see osnas vaja

otsida ja leida, kuna teised seda ei oskanud.

Alaliselt puhutakse juttu, on pahad ajad kuid millaski ei vaadata asjale küllalt objektiivselt. On ju nähe, et põllumajandus pole kunagi väga tugevalt tasuv olnud. Põllutöö on halvakspeetav ja sellega ühes muidugi ka põllumees ise. See on üldine vaade, olgugi et sageli räägitakse hoopis teisiti.

Meie põllutööd on juhitud juba ~ 60 a ja päris teadlikult 20 aastat. On lihtsaid asju ja võtteid põllumajanduse tunistuses mida teab väike osa põllumehi, suurem osa toimib teadmatult. Meie ei ole oma põllumajanduse edenemisega rahul, ja seda just sellepärast et ei peeta lugu põllutööst. Ka on põllumehi kes oma tööd ei hinda ja tõega peab ütlema, et sarnaste põllumeeste tööst ei tule midagi välja. Kogu sarnane vaade on tingitud rahva iseloomust mida oleme pärandanud. 100 aastat tagasi olime orjad, kellel ei olnud mingisugust püüet warandusti soetamiseks, ega ka teadmiste omandamiseks. Kui läinud a.s. esimesel veerandil orjusest vabastati, siis ainult isiklikult, praktilist tähendust su sugugi ei omanud. Talupoeg oli vaba kuid ta pidi ikka jääma mõisa püresse, lahkuda väis ta ainult härra loal. Praktiliselt ei olnud talupoeg vul vabaks saanud. Sarnane olukord kestis kuni l. a. keskpaigani. Talupoegade vabarusaamisest tekkisid mässud, mis ka valitsuse tähelpanu köitis.

Selle ajajärguga ühtub ka ärkamisaeg. Tekkis oma kirjandus, oma lehed jne. Sellajal üldiselt tekkis kaks voolu Jannseni ja Jakobsoni vool. Jansen leidis, et talupoeg peab mõisnikuga koos töötama Jakobson oli risti selle vaate vastu. Tekkis lõhe. Talupidajad läksid Jakobsoniga kaasa

kes nõudis talupoja elu parandamist, emakulset kooliharidust, agraarkorraldust ja üldist rahva olukorra parandamist. See aeg murdus Jakobsoni surmaga. Umbes sellest ajast on päritud n.n. kadakasaksta seisus. Pärast seda aega tuli venestuse aeg, mis kestis kuni 1904. aastani. Selle aja põllumajanduse kohta väha ütelda. Tekkis linna inteligents. Pääle 1904. a hakkas jälle tegevus liikuma. Sellest ajast on pärit esimene põllumajanduse doktor - Raamot- ja ka Eisenschmidt. Edenes lüpsikarja kasvatus. Põllumajanduslist haridust saadi Soomest. Üldiselt haridus levis kaunis jõudsasti, kuid siiski jäid väljakujunemata rahvapärased agraarkorraldused. Maale oli töölisi vaja ja arvati, et sellest saab üle kui popsikohte asutatakse. Jakobson oli küll sellase mõtte vastu täiesti seisnud, sest ise vabanesime allest moonaka seisusest ja nüüd asutame jälle omale orje ja moonakeid. Sarnane tööline tuleks ka polju kallim. Ta pooldas et sarnane maatükk saaks ära müüdud, siis sarnast kohta saab pidada ainult see, kes on töökam, ja iseenesest mõistetav, et sel isikul tuleks ka väljas tööl käija. Praegu olemegi hädas et meil sarnased väiksed majapidamised ei ole väljakujunenud. Küll oleks suudetud väiksel lapikesel ära elada ainult kui selleks oleks harjutud, nüüd muidugi ei osata seda. Sellest ajast on pärit ka põllumajanduse põlgamine. Loodeti ja nähti et inimene koolitamisega väis saada parema koha ja kergema elu, ja selle kergema elu saamise seisukohalt mindigi sageli välja.

Meie inimesed põlgavad iseennast, salgavad oma koha, vanemad ja seisuse. Linnas koolitet inimesed ei suundunud enam maale tagasi, nad olid õnnetuseks maale ja maa neile.

kui perekonnas üks laps oli linnas kergemas elu
pääl, siis teised kodus adra taga olid ka
õnnetud ja kinnisid unistates häädest aegadest. ka
see mõjus p-majanduse arengule tänistaralt,
niisama ka kogu arengule. Meie rahvastel
puudub hüvi iganenguse täis vastu, ikka mõel-
davse mis pärast tööd teha ja millega end
lõbustada. Millega kiirustada - meil on ju
aega, sarnaseid lauseid näeb alati ja näiepal
kuulda. Meil on kaalitatud, et kergema elu
pääle saadaja just selle kergema elu taht-
mine on väga välja kujunenud ja just igal
alal - ka põllumajanduses.

Venemaal põllumees (koorel) agraarpoliiti-
lisi asju ise ei korraldanud, seega väärdus sarnasest
toimingutest ja töö-nõud ei osata ka ise tegutseda
iga samamoodi peal on seadused ja määrused. Riigi-
võim on majanduselukorralduses punnustuse
tunginud ja see on suures negatiivses mõttes.
Meil peab olema usku oma ettevõttesse,
peab olema küllaldane rasketustunne. Üks vastu-
taja on riik, kuna tackam veel on kapital.
Meil öeldi, et kiratsemine et ei ole kapitali. Laenati
kuid sellest ei tulnud ka suurt välja. Loodeti et
kui kapital panna majapidamisse küll ta siis
tasub. Kõik endise vaata järele oli eeltöö, ainult
kapital oli positiivne. Nüüd on selge et kapital
kuna meheta on surnud kapital, on praeli
kunik millest pole midagi kasu.

Talu käitise tegurid:
Talu tasuvust saadetakse kapitali protsendi järele,
kuid ainult % ei ütle veel mitte-kui midagi. Kogusaak
on kõik mis põllumees saanud, mis ta on müünud, ise
tarvitanud, varad ja juurekasv. Tulundusmaa
ha kohta on see kogusaak 120 kr

Kogusaaks 120 kr.
Käitiskulud: palgad 23 kr. palgaümbrus 4%. ja
muud kulud 41 kr. - kokku 110 kr. Puhtsaak on seega
10 kr. kui perenaes oma töölistega töö ära tuli,
siis tuleb temal välja anda aimult 41 kr kuna 79 kr
jääb järele. See 79 kr on tulu. Sellest 1/8 on
kapitali % kuna 7/8 viimaste töötasu. Näeme et
tööl on suurem tähtsus kui kapitalil
Võrdleme kahe ühesuurust talu läbikäiku:

	I Talu	II Talu.
Tasuvuse %.	+ 12	- 4.
Kogusaak ha.	181. kr.	169.
Käitiskulutus	145.	134.
Puhtsaak (kapitali tasu)	36.	- 25.
Töökulu	84.	134.
Tulu	120	114.

Mõnikord on tasuvam teha kalliima kuluga
töid. Peame arvestama sellega palgu suudame
ise ära teha. Ei ole alati õige et peame
väljast odavat jõusööta sisse. Peame arvestama
et siin on tegemist otsekohesti raha läbi väl-
miinekutiga. Oma produktsiooni kasutus on
mitmekõrva kasulikum. Ostusäädas maksa-
me võõrale palka kuna omasäädas jääb
see omale. Muidugi kui kodust jõusööta ei
jätku, siis peame juure ostma ja seda aimult
sell juhul - mitte aga siis kui oma jõusööt
küllalt. Propageeriti, et ostusööt annab suurt
saaki, kuid eksiti - oleks pidanud just oma
majapidamist laiendama ja oma söötade baga-
vara suurendama. Eksiti ka selles, et kasutati
jõusöötadega saadud suuremad rahalised sisse-
tulekud, mineks ebatarbeks ära, võeti raha üldisest
läbikäigust ära. Aimult ~ 10 - 15% on säält puhast
talu mida võib ära võtta.

Meie maatulundus on täiesti kasutus kuna väike osa langeb sellest kapitali arvele. Meie oleme kapitali seniini liiga korgelt hinnanud. Kunagi ei saa ilma kapitalita läbi ja peame katsuma seda ka surendada, kuid peame teadma et kapital on meie tener.

Sageli küsitakse kas trahtud ala on tasuta, varuase küsimise juures jäetakse tinginimesed täiesti arvestamata ja juhitakse ainult kapitalile tähelepanu, isegi peremehega ei arvestata. Esmaspaanes peame ikka arvestama isendaga, oma viie mehega ja lihasta jõuga ja siis alles kapitaliga. Peame kasvama saadava kapitali ülle.

Läbirääkimised:

Agr. Steinberg jagab tulundusliku olukorra vastu kolme osa: 1/ Aeg enne 1929a. siis juurdati kapitali 2/ Skigem mindi ülle kapitalilt töölt-töö juures siis tähtsuse mitte tasu. 3/ Praegusel ajal nõutakse ainult raha.

Ksw. Sarv: Talu (~~maatulundus~~) mitterahalises osas on ka veel rahalisi väljaminekuid millega ühe referent ei arvestanud, näiteks riietus sõõm jne.

Ühe Oganaa: Mitterahaliste kulude hulgas on need kulud ses, mis talupidaja ise teb. Siin tehakse kulud mis ei ole tähtsad talu käitisele.

Koosolek lõpeb kell 23.05.

Koosoleku juhataja:

Eljas Ellejas.

Protokollija: Jsmuseus.

Gerkerson
Ivanov
E. Nurmon
Kl. Gukerson.

Protokoll nr. 134.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek 15 veebruaril 1933a. kell 20 õi minutes Puter Pällu tn. 5 koosoleku juhataja agr. J. Nõo protokollija agr. H. Nurk.

Päevakorras:

1. Kõne F. Malmi teemal, Meie põllumajanduslikkuse ühisuste areng viimastel aastatel.
2. Läbirääkimised
3. Juhtvalde valik.

H.e. Malmi kõne kokkuvõte.

Ametlik registreerimine pandetak ainult ühisuste registratsiooni, enne aga ei pingelda oma ühisuse tegevus, sest ühisuse likvideerimine ei lange kokku rendi lõpuga ja registreerimise algus rendi algusega. Esimesest algusest peale hakkas ühistegevus energiliselt arenema, sest tundus tarvidust selle järele. Algatajateks olid kultuurilise Seltsi juhid, kes seisid majapidamise korra ka üle tiid, mis aga nagu teada täiesti korras on. 1933a oli juba piimaühisusi 173. Piimaühisused asusid ka kaupade muretsemisele j.n.e. ka ajaviitja mõtte läks Piimaühisuste ja ühispanade teede, samuti muudi vastavõtmise. Seega ühisuste tegevus paisus kuni mõnede tegevus läks tagasi, mille põhjuseks tegelaste oskamatus. 1923-24a. peale hakkavad tekkima raskused. mida lesame ka praegu. 1930a peale jääb küll juba uute ühisuste ära aeg praegu põllumajanduslikkuse ühisuste on 2000 ümber. 1926a asuti meil ühisused ühenduslikku väliskorraldusse alla. Kus ka mõnde puudused põhivalgele tõusid. Tagajärg oli rohutaar kuna paljestasid ka laenuid ennale peletasid. ja samuti tegelastele mõne ostmatust selgitas. Peale selle kauplesid piimaühingud vel kaupadega millised tehingud aga ei osutud kõik õiga. Samuti tekitab tehingutes kaupu millised põllumajanduses üldse mitte oha ei ole väike tarvitatave.

1927. a hakati ühisma ühisnõusid pahide kõrvaldamiseks.
1) Loobutaxe kõrvalehoidmisest.
2) Kõrvaldatxe lühiaja- ja pikemaajalise kursuse tegelastelt, mitteliistet enamus meie tegelaste lõhki käivad. ming ajal hakkab ühtsuse paranemine eriti ärritselt. Üldine ühisuste korraldus jääb samaks ja sagedi oli asja arutamise kord palju kunstlikem kui ast ta väärt. 1928-29. a. komitejate ja piirmaihisuste päevade päevakorras oli alati töö rotsionaliseerimise küsimus. Teine pahe oli, et ühisustel puudus vastutav tegelane. ja sest polgalistel tegevus läheb järjest vastutustundmatuse ning ühisuste tegevus ka ürdumas. Riigi võimuga oli ühispaunade peale surutud vastutav asjajaaja. ja 1929. a. peale hakas ühisuste seisukord paranema. kuni sellest aist ka ühisuste eeskonnad kollektiiv asjajajamise korraga. Just peale aga pärsa mundatus ja kruppautatse alla ühe sõna vastutus. Peale selle hakat ühisuste sojoone korraldus määrama. kuna sestast ühisuste asutamisel arvugi määra ei olnud. Hakatase ka ümberkutsi ühingute vahelisi lepinguid sõlmima illued pangad tiidasid juure sest vanad võrkudesse sattunud pandadest võidi osa summe ülle ja sest asteselt kliente ära ei viidud. Piimaühingu ala aga ast osapiis ümberpööratud kust sest piiri ääre regulieerida võrlisti tootmisega kust tootaste juures jagamise juures teatis vaenu ja segadust ning selle tõttu kutsati ellu Põhjani juures Piima-talitaste võrgu korraldav komitee. 1931. a. sest jagati Piimaühingud klassidesse. Halvem kui 1927. a. peale oli tarvitajatühisustes kus ühtekapitali puudust tunti. Palju ühisusi ei suutnud enam oma kohustusi täita ja liikmed jäid ilmale. ning pidid omad asjad sulgema (30%). 30% aga ka praegu näitavad ja avalikust on see osa peab oma asjad sulgema. Üldiselt ühistegelus kaubanduses pole.

48

halvemas seisukorras kui enakaubanduse. On kas veelgi 1) sis nõuab ühisuste kitsast piiri et iga kaubatarvitaja oleks ühisuses koge oma tiisid asjaasid et väiksemadki ei jääks vastavaid ametnikke ülemal pidada ja et ei oli nii ebajõuline kui seniseid väikses ühisuses liikmed ühisusega kogemalt seotud. 1930. a. peale hakkavad meil seniseid väikseid ühisusid asutama nii seniste kogemuste järel iduxalt tegutsevad Paistab, et põllum. ühisuste asemele peab olema spetsialiseerimine ja tegutsemine aimult ühel alal. ning asutada mitte ühinguid iga operatsiooni tarvis. Sis läheb lihtsamaks, et ühisuste teenib üks vastutav tegelane, mis jaheteselt oimult tegutsemise põhimõttel saab. Siis ühisusi kombineeritakse suuremateks ja väikemad ühisused muudetakse suuremate komisjonide ning neile oma asete jäävad ülle 60 ühisuse vabatahtlikult uuesti sulgemad. Loodan, et ka A.P.S-i pire nende põhimõtete järele lugetab.

Koosolek juhataja tamb ülevaate ning avab läbivaatamised.

kõr! Freivald: Annan ei väikmatch ettekande liiga tehtud ja siinse tuleks näista kinnitamad ja ~~sest~~ ettekandjad ning esimehed. Ei saa nõus olla ka et iga operatsiooni tarvis eri ühing asutata.

hr. Malm: Ma ei tohtinud esialgne lugemise tervelt arvestada kuna et nad lugemad tulid kaardudelistest j.n.e. seltsidest kus olukord teine nende lugemas aga ei olnud sugugi pahatahtlik. Samane ühisuste asutamise kaga meil on aimult suure propaganda viid ja maksud võive osa rõõmsaadust. Ei puudunud meeldigi agendid ei omakese päevadel ja sis ei saa midagi parata. Iga operatsiooni tarvis on tarvis inimesi ei ühing nii mitmed võivad ühed ja samad olla ka kergadele arvestust ja „sõnakuulmist." Puudujaagi praegu peab

[illegible] Seen on osa
oskamatus suust peab mun kangile [illegible]
jahtide arvele.
Järgmise asjade all teatab koosoleku juhataja
et juhatuse poolt on s/i Mutter lõpetus vastu
võetud kor.'ers! Jaan Rand ja H. Seen.

Stenbergpp. Koosolek lõpeb kell 21 30

Koosoleku juhataja:
Protokollija: Hansberg.

Protokoll nr. 135.

Akademilise Põllumajandusseltsi Selts liidukoosolek
22 veebruaril 1933 a kell 20 s/i ruumes Riia-Pallu tn 5.
koosoleku juhataja agr. A. Steinberg protokollija agr. H. Mure

Päevakorras:

1) agr. H Hendersoni kõne: „Agronomiliselt tööst"
2) Lõbiväärtmised:
3) Protokollid
4) Järgmised asju.

Agr. H. Hendersoni kõne kokkuvõte.

P. Eesti agronoom ametis 1906 a. peale. Tekk agronoomi
töid Põllumeeste Seltsides mitmeski kandis käis koguni
põllumajanduse arenemise. C. R. Jaxboon oli tohtsamat tegelane ja ettevõtja. Ei mõõdunud aastakümnete (kõigi
end tunda andis ja teravilja ja liina tootmine
ebatavaliselt ööis stimuleeris põllumeeste kooli. ja 1908 Tartu
Põllumeeste Selts avaldas esimesi instruktoriite
ametisse palkamiseks. Esimest teenistust võttis selle aja
ülikooli Eesti Põllumeeste Selts. Samast oli 20 päeva-

korra juurutajaks Pärnu Põllumeeste päevad. Valis Põlva-
Lõvimaa klaaskonnas ja 20 palgas 1909 a. esimese
põllutöö instruktori ametikoha samuti karjakasvatuse
alal (C. Arro ja Liiendblatt.) 1910 a. võeti ametisse
kodumajanduse instr. Nõuanne seadis peamiselt
kursustel ja kursustelt vahel antud teadmiste ümberjutu-
amet. Pandi alus ka maakaarja finantseerimisele
Eesti mõisad kontrollühingud. j.n.e. Sel on mastaabiline
hõlgaeg mis suurendab masinaisuse ja kunstväetiste
kasutamise. Edendab karjakasvatust nimelt 3a järgmise
tekk suurel edukusamme peamiselt di Eschenschaft
juhtimisel. Pool tema surmne jätkub tegevus kuni
aega tagasitab ühelt järgnes aega ühe agronoomilise
tegevus jääb äärajaid osaks. P. Eest jahvatas ka
A. Johanson. nimi edu ei olnud vast nii suur
kui P. Lõvimaal. Põllumeeste Seltside kogpaanu tegevuse
algusega pool vabadusaega peamise jällegi ametisse
esimesed instruktorid. Kõigem ahtamad P.- ja Lõuna
Eest Põllumeeste Seltsid vastavate koosolekutes nii
sekretäriks oma L. Tõnnerson. Instruktorite tegevus
samuti peamiselt kursuste korraldus kas kaa-
tasime ja kogumaksmatuse küsimused. Kasimaste
käsitamine seadis äiet algeliseil aegul. 1923. aastal
pärakult ametisse astusin tuli esimesena kursusi
pidada Palamuse ka eksalt aega väeti kogemuste
aastatel tuli peamiselt igal päeval seadsal viibida
peamiselt loengusid pidada. Kõigem väeti kursustele
juure ka tegelasse tuid, õpetmist j.n.e need
tuli pidada talude ja kestsid keskmiselt 2 nädalat.
osavõtjaid 15-20. mõlemist osavõtjad püüdsid ka oma
kodus rakendada. Korjatalitus nimes läppes kasi-
taselt läpiskäimisega. Korraldati ka Põllumeeste
Päevi maakondades ja ka ülevaatuses suuremates
keskustes. Kõigem hästi kevadel korraldama
väetis. katseid ja sordivõrdlus katseid ja putitamise
demonstratsioone. kõrged aja ilma kordusteta ja

suurtel lõppudel. Siis tuli juurte ka noorte
osa, mis kvaadrumid maatalundusse klubidesse.
Majanduslik tõrjumus võimaldas ka mitmesuguste
väistluste pidamist. nagu jumungi konvates j.n.e
Alul väistlejate arv äige suur hiljem väheks
osavõtjate arv. Väistlus algas sõgisel väistlusejal
käidi vastamas väistlejat. Peale saamatuspidamist
tähitses osutamist. ei alul saamatuspidajatel äige
palju. ja need kontrollimine ja arvutamine
tegemine longs matmatsiki. kinnitati ka
päeva pramiseks jumungi kaotamise ja
kaotamise kursus. Hiljem ametisse pandud
A.R.T. nõuandjate töö sarnanes praamiset ametiski
oli aga rohkem organisatsioonilise laadil. 1928.a
kutsuti ellu Talunõjandusse nõunade büroo ja
nõuandjad viidi kõigist maale. kus need
tegevus edukamalt võiks areneda. ja kujuneks
välja rohkem üksteisega. nõnu kujunesid
välja ühtsed majapidamised, mis ülesanded said
ka teistele. Talun. nõunade büroo lühike tegevus
näitas, et järeldusliku nõuande ebatarbekohasem
oli. Põllutöökoja tegevus lühikese aja vältel
arvata, et ka sõna tegevus edukas osutub.
Agraarpoliitilisi küsimusi lahendades nõjavad
tegurina Maatalunduse nõukogud, kõnidetakse agr.
sagedi talude välgadesse võimises kuid sõna
otsese välgadest need talud ka agronoomilist
nõuannet ei vajanud. Praegune agronoomkond
töö seisab peamiselt seisiku saavutuste
säilitamises agronoomil tuleb kasutada vaba
aega täiskasvude osavõtu omandamiseks et
ülesandis end täbi lüüa.

Läbirääkimised:

Ksv! J. Paas: Agronoomidest tegevust sagedi ennistitud
aeg, et see aja väke sest praegust arvestada
kõiki funktsioone kinnitades, et tahapeal agronoomi

väh tõmitatav näitleb kõjandusest. Et agronoom
palju rohkete ja majandusele erinevale vaadatakse
edgeks personalistlikelt dats Taagepera soovitab töö
tõmitada viisest ja areng pidada loa a tagasi
normana. Talun osutatu maale rohkem täiendusteele.

Agr. Steinberg: Mõõdus on alg nõu klõskool pongist
saadi ehitada direktori kohale vaid praegu tuleb
ülesanded anagi teha ülejääk nende arvu
väimed on.

Ksv! Silberblech: Kõik Taagepera väljendamid, et meie
ülleprobst teistest ei, et meil viisest ei osutata
töö ja primaarsete arenemise tattu ei saa meil
ida ka teha. kust võetaks suunatud õpetajate
palkamiseks täiendusnõukidesse.

Agr. H. Handerson: Gronvaid, nõ juba rohkel tõpsemdust
ei ole. ka pees agr. ei oskama töid teha.
Täiendusnõukidest väib arvult mõistada praegusel
kvalifikatsioonil eriti. olgugi et need tavilisemd on ja
praegust need eriti väke on. Põllutöökoja asutamisel
oli kavatsusel ka ringnõunadjad nõu aga läks
ei läänud ja praegune väe ast kulukt ebatarbekohane
Viisti tõõkoraamdusi väib ainult tulla väikeetalunditele
kuid sin nõmmeste korjamisest rohke mõnda.

Agr. Steinberg. Viisti töig ei tahtnu töö tähitusest
alla kuna meil äärmise puhta töad pole mõnded
jäntus. Praegusel ajal kõppub mõnes mõnema plaanikindlus
nagu Viru, Saaso jne. ka meil pees kindel õhk
ülemade ei oleks nõig agraarprogrammile rohkem
rõhku pannaks.

Agr. H. Handerson. Igal jaoskonna agr. oma kava kus väiks
igal nõunadjal alle 5-10 a kohta. sest aga meil põllumees
õunad nii ruttu ei muutu agr. peab pandud ka väikesse
ülesandesid palju.

Protokollid nr. nr. 131 : 132 kinnitasse esitatud kujul
Koosolek lõpeb kell 22[15]

Koosoleku juhataja:
Protokollija: Handerson.

Protokoll nr 136.

Protokoll nr 137.

Akad. Põllum. Seltsi Üldkoosoleku, 15. ~~veebruaril~~ märtsil, 1933 a. kell 8 õhtul seltsi rummes. Koosolekut juhatab agr. Steinberg, protokollib ksv. A. Lepik.

Päevakorras: 1. Mag. agr. N. Roosa kõne, „Vasevitrioli mõjust viljakasvule madalsool." 2. Läbirääkimisi. 3. Jooksvaid asju.

Kõne kokkuvõte.

Vasevitrioli mõju viljakasvule avastas juhuslikult läinud sajandil Besseler, kui ta umbrohtude hävitamiseks rauavitrioli lõppedes tarvitas selle asemel vasevitrioli. Ta märkas saagivahet vasevitrioli ja rauavitrioli saanud põllul, ja nimelt saagi tõusu esimese kasuks. Pärast sel otstarbel korraldatud katseil märgati erilist saagi tõusu vasevitrioli mõjul just madalsool.

Vasevitrioliga korraldas katseid ka prof. Frekman. Tema katsetas kuiva vitrioliga (silmakiviga). Ühtlasi ta võttis võrdluseks veel rauа-, mangani- ja baariumi sulfaadi. Katsed kestsid 10 aastat. Katseviljuks olid kaer, oder, uba, suirukis ja kanep. Katsed näitasid enamsaaki ainult vasevitrioli mõjul, kuna teised vitriolid ei mõjunud. Enamsaaki oli märgata eriti terasaagis. Samuti oli vasevitrioli saanud lapel kõrte arv suurem, pääd olid suuremad, süs 1000-tera kaal suurem ja sõkla protsent vähem. Süs vasevitrioli tõttu taimed kannatasid vähem öökülmade all. Odral pää ilmus varem ja tühjade pääde prots. oli vähem. Parimaks normiks osutus 30 kg. vasevitr. pro ha ja antuna kuivalt. Ka Breemeni soo katsejaama katsed tõestasid vasevitrioli saaki tõstvat mõju. Süs aga too küsimus ja unustusse hulgaks ajaks.

Umbes samal ajal ka prof. Rinne korraldas Toomal samasisulisi katseid, mis kestsid viis aastat. Eut need ei annud loodet. taga järgi. Põhjuseks nähtavasti asukoha valik. Katse põllud asusid mineraalmaa serval, kus polnud tüübiline soo mullastik.

1930 a. Brühne korraldas uuesti katseid vasevitrioliga Breemeni soo katsejaamas — pritsides pääle vasevitr. lahu. Neil polnud aga tagajärgi. 1931. a. Breemenis alustati uuesti katseid. Seks andsid tõuke mitmesugused vahepääl avastatud asjaolud. Esiteks tegelike põllumeeste kirjad prof. Frekmannile, milles kinnitatakse vasevitr. saaki tõstvat mõju madalsoos, ja veel, et vasevitrioli mõju kestab 3 aastat. Teiseks samal ajal vabrikud lasid turule mitmesuguseid preparaate umbrohtude hävitamiseks, millel oli ka hää mõju vilja kasvule soodes. Need preparaadid kõik sisaldasid vaserühendeid. Süt ja oma varem korrald. katsete tulemusist prof. Frekmann järeldas, et vasevitriolis mõjub just vase-joon, aga mitte SO_4-joon. Temast mõjutatuna ka Breemenis 1931 a. uuesti korraldati katseid.

1931. a. katsetati mitmesuguste annuste suurusega, mitmes. andmise viisega ja mitme andmise ajaga. Need katsed tõendasid ka, et saaki tõstvalt mõjub ainult kuiv vasevitriol, kuna lahu viis isegi alla saagid. Samuti paremaid tulemusi andsid vähemad annused (50 kg. pro ha tasuvam kui 100 kg pro ha).

1932. a. võrreldi vasevitrioli teiste vasepreparaadega — edrinooli ja rafanüdiga. Viimased näitasid ka enamsaaki terade suhtes, pähusaagi aga viisid alla. Süs selgus ka, et lahuna andes vasevitrioli, kahjuliku mõju võib vältida lubja lisamisega. Parimaks annuseks osutus 25 kg. pro ha ja parimaks andmise ajaks — kui oras oli 15 cm. pikk. Edrinol ja rafanüt ei annud nii häid tagajärgi, kui vasevitriol. Enamsaak vasevitr. mõjul üksi juba võrdus keskmisele saagile. Oder tavaliselt soos sageli üldse ei loonud pääd, sageli pääd jäid tühjaks ja lehed kiduraks. Vasevitrioli tõttu see nähe ei esineund. Breemeni katsed ühtlasi tõestasid uuesti Frekmanni katseid.

Samal ajal korraldati samasisulisi katseid ka Hollandis. Sääl mumseas kultiv. sookarjamail esines veiseil eriline soohaigus: karv muutus pikaks, kaelad vajusid alla ja loomad püüdsid närida igasugu võõrkehi — pind, kive, konte, jue. See haigus pika pääle lõppis surmaga. Mineraalkarjamaale viies, loomad kosusid uuesti pikka mööda. Sääl katsetades vasevitrioliga sookarjamail, selgus, et see haigus ei esineund enam. Teiseks — vasevitrioli järelmõju kestis 5 aastat. Saksamaal

leiti, et sooasundusis ka lastel esineb erilisi soo-haigusi, mis sarnanesid kadus, kui soodi näetati vasevitrioliga.

Seni arvati, et soos teravilja kasvatamine üldse ei tasu. Sest see oli sageli kidur ja ei ajanud üldse päid välja. Selle põhjuseks arvati ühelt poolt, et soos on turbesoolad raskesti lahustuvad, mida vast paremini suudavad kasutada ainult piiksma kasvuajalised juurviljad. Teiselt poolt peeti soohaiguse põhjuseks erilisi seeneliike mullas ja taimi juurtel.

Vasevitrioliga korraldati referendi poolt ka Jaamal katseid 1930–32 aastail. Katsetati kaeraga. Vasevitr. anti kolmes normis: 20 kg, 30 kg ja 40 kg pro ha. Samuti vasevitrioli anti kahel ajal: enne külvi ja külvi ajal. Enne külvi antuna mõjus paremini. 1930. a. vasevitriol erilist efekti ei näidanud, sest oli äärmiselt soodus taimekasvu aasta. On märgatud, et vasevitrioli mõju on suurem just halval aastal, esinedes seega teataval määral saagi kindlustajana.

Müdumud suvi ega oli äärmiselt karm. Õõrküllmi esines veel juuni kuuski. Samuti päeval kummus oli suur, ühtlades isegi 10-aarte kaskmise. Seepärast loodeti juba ette vasevitriolilt parimaid effekte, mis ka tõestus. – Ilma vasevitriolita lapsel ilmus kaeral tühiline saagikus. 20 kg. vasevitr. annus andis enamsaaki terades 850 kg. Põhusaagis tõus poland suur. 30 kg. vasevitr. annus andis enamsaaki terades 880 kg. 40 kg. annuse vasevitr. mõjul öeldi juba enamsaagi tõus vähem. Samuti võis märgata, et hiljem antuna vasevitr. mõju oli vähem.

Need Jaamal korraldatud katsed üldiselt andsid samu tagajärgi, mis Breemeni- ja prof. Früksmanni omad. Samuti need katsed näitasid vasevitr. mõjul sõkla prots. langust ja 1000-tera kaalu tõusu. Hiljem antuna vasevitr. mõjul sellist tõusu polnud. Majanduslikult tasuvaimaks osutus 20 kg. pro ha; kuna 1930. suuremad normid andsid isegi kahju ja tasuvaks osutus ainult 20 kg. pro ha. 1932. a. andsid kasu küll kõik normid, ent see vähenes normide suurenemisega. Arvestades kolme aastase järelmõjuga tuleb vasevitr. tegelik kulu jagada kolmele.

Seni meil soodel on peetud teravilji kasvatamist ebatasuvaks,

ja on kasutatud soid ainult kultuurniitudeks. Kui lugu nii – siis ka meie soo asundused oleks rajatud lõivale. Kui aga vasevitriol annab nimta tasuvaks viljakasvatuse soos ja vältida saab haigust sookarjamail, siis tõesti on sookultuuril tulevikku ja kaovad kõik sookultuuri vastased. Siis saab ema suure lämmastikuga tagavaraga on suureks loodusvaraks – ja julge südamega võime asundada niidumaid. Viimased katsed välismail ja Jaamal annavad seks suuri lootusi. Siin küsimust tuleks murida laiemalt ja katsetada ka looma kasvatuse suhtes – mis suureks kasuks meie sookultuurile.

Lõlitseõõkimised.

Kõr. Tõnnebaum. – Kas vasevitriali tagavaradest jätkuks laialisse võtmiseks? Kas mõjub ka mineraalmaal?

Referent. – Vasevitr. ei võiks pinda tulla; suurenek tarvitam. – suurenek ka produktsioon. Mineraalmail katsed pole annud nii häid tagajärgi. Olevat aga märgatud, et vasevitrial teab taimed külmakindlamaks; seega peaks ka mineraalmaal olema saakkindlustav mõju.

Kõr. Miljan – Kui SO_4-joon pole mõjutaja, kas polnks siis parem võtada juba puhta vasega?

Referent – Puhas vask ei lahustu vees.

Agr. Steinberg – 1930 a. toodi Aiandi katsejaama kabinetti analüüsimiseks heinte proov, mis muidu väga ilus niidu heinu, ainult loomad ei söövat. Tehes lootamilist ja kaemilist analüüsi kõik oli korras, ainult mineraalainete analüüsil paistis olevat liiga väike. Siis telliti rohkem heinu ja katsetati Raadil lehmiga – kõik süüd ainga. Meil üldse mineraalainete küsimus veel lahtine.

Referent – Analüüsides määrame CaO hulga, ent ei tea $CaCO_3$ hulga, mis just tähtis. – Näit. Breemeni katsejaamas üks mulla proov näitas rohkest hulga sisaldi, samal ajal ka haput reaktsiooni.

Agr. Steinberg – Ülikõpilased võiks suvel korraldada katseid vasevitrioliga väikseil lapel.

Kõr. Vellbaum – Kas vasevitriol kindlustab ka kuuski külma vastu?

Referent – Metsa suhtes pole uuritud. Korraldage katseid.

Koosolek lõpeb kell 21.45.

L. Kõo Carsepp

Koosoleku juhataja:

Protokollija: Aleksik.

Protokoll nr 138.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi üldkoosolek Keskmadalal 22 märtsil 1933 S/j nr. algus kell 20. koosolekut juhatab J. Sõu protokollib H. Nurx

Päevakorras:

1. Härra dr. phil. H Seppa töö: „Eesti ala põllumajanduslik süstem ja põllumajanduslik kirjandus XVII ja XVIII. sajandil".
2. Läbiräägimised
3. Jooksvad asja.

Härra dr. Seppa töö kokkuvõte:

17 ja 18 aastasajal olid peamiselt mõisa ja talumaad. Riigile kuulusid maad olid rohkem P. Eestis 1615a oli „kroonul" 1118 adramaad Adramaa suurus oli tavaliselt üks normaaltalu Riigimaade talitus ehitis selles, et nende jäule regulaarsed talupoegade rahutööd ja kasutati peale Liivimaa valdkamist kroonis ka sõjaväed mõisade eraomanikkudele. Kuu ajajärgu tõi kaasa mõisate edukatoon kus suur osa maadest läks riigile. Valvati ka mõisate üle, et nad ei määraks rohkem maksusid kui seda vaka raamat lubas. Aegade jooksul kasv mõisaid jälle suured annal eraisikutele. Viel ajal, kus töö talt peamiselt teoorete abiga, siis ei käsinud mõisale tavis suigi palju imestaan. ja selle ajajärgu selle tagajärel ei annud ka kuigid end selliselt tunda kui praegu. Mõisamajapidamise peatootmisprodukt oli teravili, millest kasutati peamiselt viinist, kaeva ja otra vähem tatart ja. e Valitses kolmevälja süsteem, kesa pindala oli ca 1/3 ja seda ei suudetud täielikult viitada vaid jäeti osa mitmeks aastaks ilma valtsimata maha ehk külviti kaeva peale 16 a. sajandi teisel poolel arvatakse Põltsamaal saak 2 tera üldine saak 3-4

54

tera, suure kasuga arvatud. Oma lõikus olla ulatanud üle 6 tera saamist kaeral. Aumaadel saak 12-20 tera kuppelt andmeil ei rasvatatud lina rohkem kui omatarviteseks. Kuulsad lina produtsendid Mariemburgis, Vigala, Kolliste j.n.e. Vigala lina oli kuulus segi Belgias. 16. sajandil oli viljakind välismaal suudes ja ka suudestas majapidamiste arenemist ja elamisviisi teatmist. Viljo välis turuses oli L.-Euroopa peamiselt aga Rootsi 18 sajandi teisel viljavaldusse tuhk pandi siisma väljaveidu L. Euroopasse Võeti Lõuniuselt intensiivsemad kultuurivõtted ja suga arenes põllumajanduse suurest 1725 a. kus kulat viljaveidu tervis teravilja-arenemistes ja suure kind langes pooled Viljahinnad langes avaldas mõju peamiselt mõisatele mis võlgadega koormatud. 1735 a. tervis esimene Pank Riias mis oli aga asutil Riia linna tervis klassi 17 a.s. rohkem võtsas panema lunastusele ja trudamale õiendamisele. Krüs andis end tunda ka taludes ja talupoeg sai vaevalt raha maksude õiendamiseks. 18 a.s. mõisamajapidamiste arendamisel oli esimeseks ülesanne teravilja pindala suurendamine. Talupoja süsteemi muutus välja kaunistamatult rasket eesti Eestimaal (18.a.s.) 18 a.s. mõisamajapidamise süsteem - pärisorjus oli ebaratsionaalne kuna teomehed ei huvinud tööst ja kaugelt teokäimise tõttu palju aega. karmide kupjade järelvalves teostas põlgus ja viha mõisate vastu Puudus sirkin ja rahvaslik mõtlemine. 18 a.s lõpupoole luiskus oludes paranedes viinapõletuses kuid see vuntas välgi suuremaid rasket talupõlgadele. Talupoeg pidi andma peatoodi ja osavõtma viina transportimisest. Oludes paranedes püüti mõisamajapidamist välgi ratsionaalsemaks muuta nii jällegi talupoegadele kuus rasket töö ja koormatust suurendas. Enne Põlja sõda ja sõjaajal oli rahvastiku arv kohutavalt langenud ja peale sõda püüti järgida rahvastiku kasvule kaasa aidata. Linna rahvastiku moodustas kuppelt andmetel 3.5% praegu 30%.

Saames kujunes valja n.a. torparite vaba-
1762 a lubati seal talupoegadel asutada n.a. mäejuba-
kus oli oma eluase. Soome sõjaaeg 1815 a oli
ule 1.150.000 1775 aastase järele pidi iga talu
mitte, põllu j.a.l osad kasutatama ühes tüüs-
ning arvudustab absoluutsuhtes vähendamist.
Eest mõõdumajapidamise süsteem ei arvestanud
talupoegade vabastamist.
It.a.s ~~kuuu~~ ja ähtlase vanemaks õpetajaks on
1665 a ilmunud Kuppeli teos. 1662 a ilmus J.
Hermanni õpetaamat mille esimesest andest ilmu-
des 4 trükis. Raamat oli peamiselt õpetajatele
kus oli ka esitatud ilmade ~~ettekirjutus~~ ettemuutus,
põllutöödega küpsetusest, päästse tuuse ja kasva-
misega ajad j.a.l. Mitmed arvud ilmade ette-
kuulutused on tarvitusel vanemate rahvaste juures
ka tänapäeval. Teised õpetused tundusid tõenäoliselt
siis naeruvääristena Kuppeli näitel pöörasid
publik Hermanni õpetaamat kahju selle praktilise
elulisest täiest kohas. 1750 a ilmus ilmus
Fischeri õpetaamat mis on teatava mõttes edasiarendus
Hadusleebenist. Neljanda nõõgidamise õpetaamatu
kirjutas Paltsamaa õpetaja Kuppel 1796 a.
Kuppeli andmed olid osalt põhjalikumad kui
eelmised, aga põhjalikult käsitlat II osa väetamisest.
Val põhjalikumalt ~~kuuu~~ teise kirjutas Rõbe ka oli
õppinud statistikat ja loodusteadust. 17 ja 18 a.s. kasvatati
oli talupidamise täiest seotud nõõgidamisega.
18 a.s. lõpul ja 19 a.s alul produktiivsust väga ja aeti seda
võimalikult põhjalikult vastu.

Sõbraõhtimisti ja järgnevate asjade all jõuna ei
võeta seega lõpetatakse koosolek kell 21 30

S. Kubarsepp. Koosoleku juhataja:
Protokollija: Hans Nurk.

Protokoll nr 139.

Akadeemilise Põllumajanduseühingu Selts 1933 a kutsutud
ülalkoosolek kolmapäeval 29 märtsil 1933 Selts ruumes
Petersoni Põllu tn 5. Algas kell 20.15

Koosoleku avab Selts esimees P. Köpp, kes peab lühikest
sissejuhatavat sõnet teatab et tänane koosolek on otsustusvõimeline
kuna koos 51 liigt Põhikirja järele sellek nõuetaw 1/10 liikmete
arvust. Liikmeid Seltsil aga praegu arvatakse nimestiku järele
220.

Koosoleku päevakord kinnitatakse juhatuse poolt esitatud
kujul järgmiselt:

1. koosoleku avamine.
2. koosoleku juhataja ja protokollija valimine.
3. 1932 a. tegevuse aruanded.
4. Toimkondade aruanded.
5. Seltsi rahalised aruanded.
6. Eelarve ja tegevuskava.
7. Valimised
8. Jooksvad asjad.

Koosoleku juhatajaks valitakse agr A. Mägiste ja
protokollijaks Hans Nurk mõlemad ühel häälel.

II. 1932 a. tegevuse aruanded.

Esimesena annab ülevaate Seltsi tegevusest kirjatoimetaja
E. Gerbeson. Tahendades et ei ole eriliat juurelisada liigutele
kättesaadetud tegevuse aruandele. Liigete arv on aasta jooksul
kasvanud 12 võrra. Seega 31 dets 1932 a oli liikmeid
243. nimest elusgeesid liikmeid 112. Juhatuse koosolekute kasutuse
kohta nimetab osavõtud juhatuse liigete arv aga
suurenenud ühtlasi vahendused ürituste iseloomu põhimõtte. Töö on muutunud rohkem arvulisest.
Juhatuse on peetud igal väimalikul kuukvaadalal aru vahetu elulisest
osavõtust saanud kuukvaadalt osavõtjate arv. Se tingitud
suurel määral sellest, et järjest rohkem
Tartus viibijaid kas / aru. Valistegevuses võõrib

erilist maininguist suhtlemise Soomes Y.M.C.A. ("Sampsa") ga" Kelle korraldusel toimus ekskursioon Soome 1932a suvel A.P.S.-i poolt määratud elulooline suures stipendiumi ülele „Sampsa" liikmele, millele ei jäta vastamata avaldamast ka viimane. Elavat suhtlemisest kaasa aidanud ka ühe A.P.S.-i tegevuse liikme agr. E. Hindi viibimine Soomes kirjastuse all väljaantud ajakirja „Talupereraist" ja K/K „Agronomust". Ilmunud Põllumehe käsiraamat III ning käsiraamatu IV ja V. osa. Ilmunud artiklitest elulooline düüpides Varemaist aastatest sellega nõuab jäädud et nõudmised aastal järk viitorti aegade ja ajapunktide tõttu pidamata S.-i Sampsaan ja kodumaise ekskursioon. S.-i kodukorra kontrolimise juhatus astunud vastavasti Sampsa algus et sun pole jäänud mul raalsete tulemustest. Isiklikult rõõmustites nõudmised aastal Selle tegevus sammunud inimeste edu poole. Arvame võetavat esitatud küsimustele. 2) „Talupereraise" arvamb ilmunud K. K. kõhin. Talupereraise liikmete almise aastaga võimaldas tiraazi. Madalseis 1931a kõrgseis 1929. Ajakiri „Talupereraise" täitnud mõjuvas Eesti kultuuri tegevuses ja omandanud üldise tunnustuse. Siin avaldavad kaastöölised Selged oma tegevusalavaateid ja selle liikmeskonna kontaat on osutanud „Talupereraisele" lähedasemaks üldiselt käsitud jaba varem ülesseatud rõõmu poole mis on osutunud elulisemaks ideaalseks toimida pole aga veel kaugeltki jõutud. Ühes suunamis puudusega et puuduvad ideaalsed kaastöölised siin ehkeidetud et kaastöölistes ühtsed ja samad arusaamised mis täiesti põhjendatud ning siin toimimist piiraks nendega arvestada. 1932a avaldatud kokku 109 kirjutist. Kodukorraldus

J8

alal 13. kodukorraldus kaunistamise alal 13 Aiatöö alal 16. kodukaunistus ja väikekommunaalmajanduse alal 10, Terviseküsimused ja kosmetika 12. j.a.l. j.a.l. Käsitöö osas kudumise ja õmblemise alal 24. Peale selle 5 juhtkirja, 6 kuulutust ja 44 küsimuste mustrit. Ilmus osa: Mina teen nii kuulsa tuli Sõna ja sun perenaised elavalt sõna võtnud Vastatud ajakirjas 94 küsimusele kaamusele (üle 3/4) vastused kirjalikult kõik saadetud Suusõnalisi nõuandeid oli 300 ajakiri tuli teatel numbrist kirjandusest mitu sun saadud raamatud kodukaunistuse alalt 352 toimetuse poolt üle antud A.P.S.-i raamatukogule. 1931a väljalaskjate on kasvanud 2000 võrra kõik voiksete pole võimalik majanduslikelt ajakirjad tõttanud rahuldava ülijäägiga.

Arvame komitease esitatud küsimustele.

Raamatukogu töö arvamb ette pidud teatab kõr! Ilmal et arvamet toimusana juhatajakogustamise tõttu ei saa esitada.

N. Rumbel soovib et kõr! Ilmal annab ainuõigus ise arv kuna töö toimusana liige ja tiiger alund raamatukogu aspiranjaks äkandmisel. kõr! Ilmal tähendab lühidalt et raamatukogu korraldus mõtis et raamatud liigenal ajal laenab välja andma 5/6 osjaajaja kuna toimund selle jaoks raagi amitsie jaoks ka raamatud registreeb ja uus ajakirja jne. tellib. Ülevalt raamatukogu tarvitajate on tagasi teinud, mis selgitatav sellega et Tartus võõrjäte kõr! on väle nemud.

Arvame komitease ühel kõõlel.

kirjastuse töö arvamb esitab P. Kõpp Küsimused aastal uusi raamatuid pole välja antud Raha aga nõupaga kogutud, et võimse koos kommunistide Põllumehe käsiraamatu osa

kirjastada juba ololevad ajajärjekorra kuna
ka osa käsikirju juba valmis. Et puudust
Põllumehe kõrvaraamatu väljaandmisel jätkata
siis püüdsid tõsiste raamatutega kirjastamisega
õrge ettevaatlik olla.
Arvamse kvantitatiivsest küljest käsitel.
k/k „Agronoomia" arvamist kannab ette E. Roger
1932 a oli kuukirja „Agronoomia" 12 aastakäik käesolevat
aastat 13. a.k. mis võimaluste poolest õige püsivaid.
näitab kujunemist. 1926 a tuli A.P.S. Agronoomide seltsile
juure raamatväljaandjaks ja on seega tema ühine ettevõte.
Agronoomia elas 1932 a nagu tuhkedas olad majandus-
kriisi tähe all ja sai seda tugevamini tunda
kui vast nii mõnigi teine. Riiklikult „Agronoomist"
vähe toetatud. „Loomingu" toetus 2x ja „Sõdurit" toetus
4x suurem kui varem „Agronoomisel" ja seegi
vähendatud nüüd 1/2 võrra, pole hoolitud põllumees-
konna arendamisest. „Agronoomi" ilmumist kirjutasid
võivad Eesti ajakirjanduses alles välismaa ajakirjade
kaudu referentsidest kuidagi; otsekohe neid ei saanudki.
1932 a „Agronoomis" tegi esmakordselt katsed
originaal töida kaksakulsete resumeede avaldamisega
et võimaldada välismaal kirjutistega tutvuneda.
(Välismaale saadetava ajakirja piiratud katsejaanudele
on 40-50 exx). Neid resumeesid referentsitud ka väli-
maa ajakirjades. Kogemus teatas loomutasid
tellijate küsimuse ajas. Ühesõnaga on 20 võrra vähenenud.
Kaastöid kirjutas 50 (31-1931) autorilt
Eesti ajal õppinud kaastöölisi 55,8% varemalt 44,2%
Seega kaastööst valdav enamus noorematelt. Toimetuse
koosseis muutunud seega et mitte kahanduse tege-
vusmehega kahalt ja toimetaja ülesandeks valiti E. Gerhardson.
Pahatihti annavad vastu võetud „Agr." toimetamata ja
Eesti Agronoomide Seltsi peasekretär ja väljavõtted
mõlema Seltsi vahelise komisjoni poolt.
Annete tulude kulude arve võidud tasaarvele

Seltsi annete kirjutasjandus nõuaega toode
avaldamiseks võetud miinimum summa, et annaete tasaarvele
sai käesolev aasta alates tagasihoidlikult korraga
suletud arvestades Põllutöökoja j.n.e tuhatustega. 1932. a
13% ümarguselt tellijate arv tagasi läinud.
A. Rumbel. Selgub et vanad aastakäigid A.P.S.-is alandatud
hinnaga müügil a' 2 kr kuhjaarvest aste. Uusikult
2.5 kr. Aeides oleks 80 senaega.
E. Roger. Aruda müügiarv tõusi 80 senaega kuid nad loteriid
j.n.e annetatud aastakäigud ja üksikumbrid.
P. Köpp. A.P.S kuukirja tellitute tasuta enda peale
võtmed, millise ülesande näitamiseks annaetes
viidatakse tuludes tasuarve A.P.S.-ilt ja kuludesse tellitute kulu
400 kr. Peale selle selgi lõpetab tellimise tasuarve
selts enda peale võtnud.
Arvamse väitekirjade ühel käsitel ettekantud kujul vastu.
Kõneõpetus-arvustus tunk. — tegevusest annab ülevaate kõl.
A. Miljan. Töötatud nagu varemgi ja arendatud käsu ja
arvustus osakut. Tunk pidanud 7 koosolekut kus
osavõtud 6 korda. Osavõtjaid koosolekult 7-15.
Ettekantud arvamse käis mõnedmed aasta osavõtjat
peale kohta Tiisel pühapäeval tegevas õpetus
kuna tunk ei leitud korda juhatust valida.
Tajunk. tegevas vähesel ajal ajal hoolsamat
tegevust. Arvamse väitekirjade esitatud kujul vastu.
Kodumaa uurimise tunk — Gerhardson.
Tunk. juhataja olnud käsepõlev ja seda tegevatud
Saaremaa uurimisega, mis juba valmis. Milline
maakond järgmisena uurimise alla tuleb pole teada.
Arvamse väitekirjade vastu.
Oskussõnade tunk — joh. Reitel Töö selles tunk. olnud sama
intensiivne kui varemgi. Peetud 13 koosolekut kogunenuga
35,5 tundi. Tajunk. kaasa töötanud lektor Veski, J. Mägi
A. Rõugel, K Taagepera, A. Sternberg ja joh Reitel.
Praegu käsil kõnekorraatuse ja eesterjäärs oskussõnad.
järgmisena kavas põllutöömasinate ja mootorite osas.

Asja tundist olnuvad toimetaja osavõtjad
arvamise komisjonist ära hääle.

Ajakirjanduse bibliograafia nime — Prof. P. Kõpp.
Siin kõlavaid uusi põhimõtteid ajakirjanduse bibliograafia-
mise. Praegust käsil olevaste aastakäikude ja
tulevikute valmete ajakirjade bibliograafiamise.
Ajalehtede põhimõtteajanduslikkuse küsimuste bibliograafia.
Töö edasi hinna eest läks Akadeemilise kooperatiivi.
ka siin juures osa tööst juba valmis.
A. Mägiste poolt bibliograafitud ajakirjad 1929 a
alates ja siin tuleks ka varemad aastakäigud
juure võtta.
Arvamise komisjonist esitatud kujul.

Ühiselu" toim. — A. Mägiste.
Üldjoontes tegevus arenenud endises suunas
Tegevus usnäom õppetöö kestel liikumatuks vahelduse
pakkumise ja anda võimalus üksteisi lähemalt
tundma õppimiseks. Peetud 3 koosolekust millest
kõigile vaatamata osavõtt hästi.

Kodumajanduse toim. — E. Elias
Nimetatu üks varemaid A.P.S-i toimetusi
Valmis ajal enne 1932 a töö sorku jäänud

Raadio toim. Esimehe juhtimise kätte komitatsi
arvamine tähtsatud kujul.

Selts: raha lne arvamine — M. Gross. Su varem
kõikidele liigetele kätte saadetud ja pöle
mõtet seda siinjuures uuest ette kanda
Palub sõna. Võtta veerem kätte saadud arvande
kohta.

Revisjoni komisjoni protokoll. — N Rumbel Selts: tegevust
uurinud komisjon koosseisus E. Ilmat, N
Rumbel ja J. Jahnikson. Raamatupidamine korras
olnud. Vastavusest kontrollitud summa kogude ja
hoiuraamatu toim. varandus. Samuti „Ühiselu"
toim inventaarist osa vaadatud kuna osa
ei ole alates ametikirjas Tarupeenmaisel

tempelmarg. arvete märgitud järjestuse arvestuste
all. Selts: on puudub kodukord, mis suuremas
organisatsioonis nagu seda A.P.S tingimata
tarvilik.

Väliseriidus E. Ojamaa protokolli konsolijate nõus-
olekul otsi ei kanta.
Arvandud komitatsi esitatud kujul ja asutatse
juhatusel tänu tehtud töö eest.

Eelarve ja tegevuskava — prof. P. Kõpp.
Üldiselt S/i tegevus kujunenud juba enam vähem
kindlakujulisteks ja seda täpsemalt siduvad ka
varasemal ajal u.n. asjaajamise korraldustel.
Eelmise aasta märkimed ämmelikult ja eelarvet
väime ilma raskusteta praegu seada. Märkimed
aastal ole ka arvesse aegu nagu valakunste
kukutamise kavatsused (selle eest 25 m.g.) Arvati
juhatuse poolt kes ei tulnud muretseda mõne
kirjutusvara maja ehk talu. tuul et siin soodsaid
võimalusi ei leitud siis kindlustab tulevat sellega
et „Talupoeglaste" aasta paber 1/2 milj. jagu ust
valmis ostetti. kuuks otsustamiseks valis juhatus
3 liikmelise komisjoni kes ärivad ajad aga praegu
nõudes ja S/i varandust väiks hinnata 6 milj.
jagu. Käimas kässraamatute korrastamine ja ajakirjade
bibliograafiamise tavatsus ümberkorraldada ka raamatu-
kogu toim tegevus. Toimkonnale tavatsus ka juure
luua eriline erihuvilistest nõukogu et kergem
ja otstarbekohasem oleks kirjanduse tellimise
kavatsused ka antud suunitlus erinevate koosviibimist
korraldada ja tegevust igapoolt arendada.
Raha lne eelarve tasakaalus ks 67350 peal.
Amortiseerimist eelarves ei ole tuid su arvandus
juures ses ca 13.00 ks. suuruses. Jõuaks leida
et kogu liikmeskond ka järgmisel aastal S/i edule
igatpidi kaasa aitavad.
E. Ilmat soovitab „Ühiselu" ja A.P.S.-i koostöö misele

korraldamisest nimetada klaver.

R. Tomson. Vastab selle vastu kuigi rahalise vajaduse
ei tu sellest faktistest siis ei või seda põhjusena
takistada sarnase otsuse ja kalli asja pääle raha
seda on klaver.

Rohkem sõna ei võeta ja otsuse kinnitatse
ühel häälel.

Valimised. a) juhatuse valimine.

Esimehes valitakse ühel häälel Prof. P. Kõpp.
I. abiesimehes " " " A. Sternberg
II. —"— " " " J. Sõõl.
Kirjatoimetajaks " " " E. Gerbertson
I. abikirjatoimet. " " " H. Kurre
II. —"— " " " A. Miljan.
Laekahoidjaks " " " M. Gross
Laekahoidja abiks " " " R. Tomson.
Majasõbraks " " " A. Jaanson

Ametisse juhatuse liikmeteks valitakse L. Kübarsepp,
L. Rosme, E. Roger ja E. Neumann. juhatuse
liikmete kandidaatideks valitakse Ulff, H. Lori
ja R. Sutter ühel häälel.

Revisjoni komisjoni valitakse tagasi ühel häälel
E. Unal, A. Rumbel ja J. Andersson.

Revisj. komisjoni kandidaatideks ühel häälel
A. Kustasson ja P. Lambing.

Raamatusaja laenamise läbi edaspidi asjaajaja käthe
juhatus otsustab tasuta. Valida kahe kojalisega
kuigimees nii tuua otsustas. Tellimised tuue
läbi tehnilise töö. Tellijateks valitakse P. Kopp,
A. Sternberg ja E Neumann. Tehnilise töö
tuua juhatajaks E. Randsepp liikmed P.
Lambing ja F Vitsut. kandidaatideks H. Lori
ja H. Tannebaum.

Oskussõnade tuua juhatajaks valitakse A. Lepik abiks O. Lepik
Suvepäeva tuua juhatajaks O. Lepik ja
abiliseks S. Kübarsepp ja A. Miljan.

Jooksvad asjad: R. Tamson Suvipäev ulmiste aastate
ülevaatel raske läbi viia, sest osavõtjate arv väiksus
jäänud eriti võrreldes agr. proff. Tamsaare vel
laulupidu meie traditsioonilised ajal mis seotud
Tartuga.

S. Kübarsepp: Seega jääb 1. a. suvipäev ära ja oleks otstarbekas
soovitav et ülelaval suvel suvipäev toimetuleks

A. Miljan. Tähendatud et välja tõstmisel mis kave oleks
huvitav millised on kujunenud.

R. Tomson: Raadil suvipäeva korraldada on väimatu, sest
puuduvad ruumid ja linnas suvepäeva korraldada
ei ole mõtet. pääs üle korraldada linna läheduses
mida väga kaaluda kuid otsida aga leidmisest
siiski raskusi.

Prof. P. Kõpp. Praegust raske otsustada, palume komisjonil
et ta kave välja töötaks ja vastavad väimalused
järele saaks. ja sem. lõpukoosolekul väiksemat
kopulsu ja ühe koha valla.

S. Kübarsepp. Tab järeldusse et seega ei saa suvipäevi
üldse enam korraldada.

E. Neumann. Valitud tuua jaba leidmed et korraldamine
raske, sest eriti vanemaid agr. raske kusku tulla.
ja ja üksteisega tutvumise suvipäeva peamõte.
Sest sõit kaduse ja isiklik vaste tuntaks väike
huvi.

A. Mägiste soovitab asja jätta sedasi optimistlikku
komisjoni kaalus.

R. Tomson: Soovitab uuesti üle vaadata ülelaval seisukoht võtta.

M. Gross: Soovitab suvipäeva korraldada kus Eesti
Agronoomide Seltsiga. Sellel suvel aga agr. suvipäeva
ei korraldata.

R. Tomson: Kus üldkoosolek leiab et suvepäev tavilisi
siis tuleks ka väimalus leida ja juhatusele vastavad
juhtnöörid anda

E. Neumann: Soovitab kähiküsimusi lõpetada ja osi
anda valitud tuua koosolekus.

A. Steinberg: Ei tohi asja nii pessimistlikult võtta ja tuleb lesta võimalus lühikeseks ajaks korku tulla.

J. Nõu: Soovitab et tuua 12 kogi kõik asjaolud ära raalues ja kus eksemplaarne ei korraldata siis võiks seda väljasõitu ka ekskursioonina korraldada.

E. Gerberson: Kuulsime et „Agronoomi" tiraaz sama edusamme seekordsel ajal on, teised kui A.P.S. ja A.P.S näitab kuuluvat „Agronoomist" koos Eesti Agron. Sihtasja väljaanne suurt huvi asja vastu ülesse. Vaatamata tahtmise suure pisut ja sõnadustada liikmete tellimist kuid neid sõnadustasi ei ole A.P.S-i laekunud suure osa kasutamata Ajakirja on kirjutist ainult 20 ümber tellinud. Tuleks mõte et sõna pisut suurenud arvul tähtsamad ja ajakirja eesmärke iganädalaid raasa aidatama.

A. Mölyan. Teatab et 2 ap. on praktikale marsruute käsi! lahkumisakte millest soovitab kõige osavõtta.

H. Tammeberg: Soovitatav et linn tegevus mõnda huligaanlikku „lühipeo" tegevus ebaviisaks muutuks kas ei oleks võimalik vastavaid summe saada linn. töö elustamiseks. Revisjoni komisjoni protokollis tähendatud nõud ei ennäe viist „lühipeo" tühistamiseks.

E. Neumann. „lühipeo" linn. varandust arvestatud arvete järele ja siin pannakse juhatuse poolt tähemal ajal tegevuse arvestuse nõud maksma.

V. Unnal: Venus ennem kindlat kahte et aknad ja nõud viskisto „Talupeomaiste" kõrtsu kuhatud rõõmutada.

L. Käbin: „Talupeomaiste" osteks aknad üürisaid kroosaknad kus nõuded tarvitatud on küll antud tarvitada. kandiõmu jt.-le.

J. Nõu: Soovitab lõpuks et edaspidi üldkoosolekutest rohkem osa võetaks Protokolli kinnitajateks valitakse: J. Nõu, L. Reitel ja H. Kalkas. Koosolek ei ost 22 55

Koosoleku juhataja. H. Kotka.
Protokollija. Stenbergp.

Protokoll nr. 140

Akademilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 5. aprillil 1933 s/i ruumides algusega kell 20.15. Koosolekut juhatab A. Steinberg, protokollib H. Kotkas.

Päevakorra.

1. Härra Sepp'a kõne: Savielihutustest.
2. Läbisõidukiirused
3. Jooksvaid asju.

1.

Härra Sepp'a kõne kokkuvõte:

Normaalselt ei tohiks talude elutiste väärtus ületada 20% talu kapitalidest. Meie on aga 37,9%, s.t. meie talud on ülekitatud. Elumajades on meie ruumi ühe inimese kohta normaalselt (10–22 m³), kuid lauta on meie ühe looma kohta rohkem, kui tarvilik. Meie pole osatud hoonete kubatuuri ehitamisel kasutada. Elanikujuu tuleks võtta Taanit, kus 1 suur hoone, kuna meie keskm. talundi kohta 5,8 hoonet, 30–50 ha. Ostel talundidel isegi 8–9 hoonet. See on liig. Tuleb seda abinõusid hoonete arvu vähendamiseks, kuna meie elutshoones pole veel nõudmised (lähemas tulevikus tuleb elut. 25% hoonete üldsummast) tuleb leida teid, kuidas odavalt elutada.

Võrreldes 1 m² ruua hinda mitmesug. elutusmaterjalidega, osutub kõige kallimaks puudest (1 m² – 8.60 kr.) umbes sama kallid on ka tellisest ja tsement-seinad, kuna savisein tuleb kõige odavam (1 m² 3.50 kr.) Savisena iga on 100–200 a, puuseinu mõne üle 50 a. korrashoiu kulud puuseinal kõige suuremad. Päale selle on puuseinale hädaohtlikud kahjurid ja majaseen (30% uutest asumiskoha hoonetest on läbi juba). Savisena peaks tingimata isoleerima. Peame elutama korralikult, kõige mitmemal ajal (V – VIII). Seinad olgu ühtlõõridega ja kaitstud välismõjude eest. Kaluldavasti tulemuseks on ainult seina, mis koosneb raskest savist ja 5–6 osast jämedast liivast.

Savi vastupidavus on aineult 10–15% nõrgem tellisest, kui ehitatud normaalsuult, kui savi on tambitud laudade vahele Tartumaal leiavad nüüginne ehitusviis, et lastakse savi ilma ja hiljem raputatse sein välja – see pole hää. Paremad lisaaineid savis on kanarbik ja kadaka oksad

On leitud vaade, et savihoone elada ei või. Mõned hooned annavad küll savi lõhna, mis elamis savi koosseisust. Kuid terviskordlusult on savi elamud hääd, nagu selgunud vastavaist katsetest Saksas ja Norras.

Savihooneid võimalik püstitada peremehel omal. Tuleks propageerida ehitusviisi.

Saviehitusi tuleb propageerida, kuid ettevaatusega, sest on olemas hädaoht, et talud ehitavad ennast pankrotti. Mitte ei muuda oma vahendeid ehitusi katte katsetega.

2.

ags. A. Steinberg: kuidas on savi laudade sidumise läbisidumisega, et loomad ei purustaks seinu?

Sepp: Seinu saab kaitsta laudadega loomade kaitseks. Laudade on tähtsam ventilatsiooni küsimus. Niiskus on saviseinte valulaine. Olgu seinad ellepääsut õhuläbiandega, sõnniga määrimisega ei kaitsta.

dots. M. Gross: kas savilõhn elumajades pole küllalt tähtis, et takistada savielamute levimist. Kuidas seda vältida?

Sepp: Seda vältitakse savi-liiva segaga. Savilõhnast saame üle tapetseerimise teel. Savi väärtust saab kindlaks teha paremini proovimise teel: ehitame väikese tuba, laseme 2 nädalat kuivada, siis näeme, kas on savi liig rabe, ravane jne.

ksv. J. Mämmik: kuidas on kursustega Helmi tänavaal? kas saab neist osavõtta, kui palju maksab?

Sepp: see kursus on mõeldud tegelikele ehitajatele, on 5 päevane, osavõtumaks 4 kr.

3.

Jooksvate asjade all sõna ei võeta.

Koosolek lõpes kell 21.27

Koosoleku juhataja:
Protokollija: H. Kotka.

61

Protokoll nr 141

Akadeemilise Põllumajanduslikus Seltsi üldkoosolek reedal 26 aprillil 1933 s/a algusega kell 20 koosolekut juhatab A. Steinberg, protokollib A. Moljan.

Päevakorras

1. Ülevaade prof P. Köppi kõne:
2. Suvipäeva küsimus ja ekskursioonide korraldus.
3. Läbisõidumised
4. Jooksvad asjad.

1.

Päevakorra kohta võetakse sõna ja otsustatakse jätta ära kõne põhjusel et teem on tähtis laiematele hulkadele, kuna käesoleval juhul ese ese väikesel arvul.

2.

Suvipäeva küsimuse kohta esitab suvipäeva toimkonna liige ese Kübarepp toimkonna ettepaneku mis näeb ette väljasõidu Emajõe ja hilgem koosolekumise Raadil

Prof Köpp esitab juhatuse ettepaneku mis peab soovitavaks suve koosolekumist Raadil mitte suvipäeva nime all.

ese Moljan arvab et päevale võiks anda ka traditsioonilise nime ja õppeloomu muuda.

Edasi arutelu ettepanekute mõtteid ja lõpptulemusena otsustatakse läänes esita järgmise resolutsiooni: H.P.S üldkoosolek peatab suvist koosolekumist Raadil mitte suvipäeva nime all ja jätab ligemad korralduslikud toimkonna hooldekuisse ehk aasta vormilise koosolekumise korraldamiseks

Ekskursioonide korralduse kohta annab ülevaate prof Köpp millest nähakse ette 3–4 päevaline reis. Ligemateks korraldajateks valitakse 3 liikmeline toimkond: prof Köpp ese ese Gutberson ja Moljan.

3.

Läbivääraimõi ei ole.

4.

Kst Gerkerson valgustab „agronoomia" seosi rohta ja võhutab ksv, ksv kui ka laevaate hulgaade koostöö ja arusaamise vajadust „agronoomia" tähtsusest

Koosolek lõpeb kell 21

Koosolekut juhataja:

Kst Saarepõld.
H. Kokka.
Kg. Gerkerson

Protokollija: Stats Mälgetär.

Protokoll nr 142

Akadeemilise Põllumajanduseõpu Seltsi üldkoosolek reede nädalal 18 okt. 1933 a s/i ruumes algusega kell 20 koosolekut juhatab A. Steinberg, protokollib A. Mälgetär.

Päevakorras

1. Hääna A. määri rõõne „Eestlaste heeringapüük Islandi vetes suvel 1933" /valgusplaatidega.
2. Läbivääraimõisted
3. Jooksvad asju.

1. Ettekandes A. Steinberg avab koosoleku soovides õnne ksv. ksv. algaastaks täidetes ja tervitades „Sampsa" stipendiaati jnr L. Lummet.

Hääna A. määri ettekanne kokkuvõte:

„Eestlased võõbisid heeringapüügil 7 juulist 29 augustini kuspuures nendel Islandi sõidukes oli „Eestisaun"

Tegelik heeringapüük toimus 4 mootor — paadiga sest laeba seeruss ei lubanud end vaxendada sellega. Üldiselt algab Islandi vetes heeringapüük juuli alul ja lõpeb augusti

62

keskel. Hueringad armastavad liikuda ja liiguvad parvedena. Üldiselt on parved väga suured nii keskmiselt 2000 tonni ühe parvest on vahel parved ohtlikud noostadele. Tähelepanekud näitavad et heeringad ei olnud pärpendikulaarselt iga päev vaid teatud aegadel, vahest tuleb ette et proovina ajapuuksel ei ole parvi näha — see on eriti tõsine aegadel ja tähelepanekute põhjal võib väheneda suurenes heeringa saak. Püügirohtadeks on peamised 200 m süvavõrk merepõhi.

Tegelikuu heeringapüügi puhtsõid rohaldused ajutiid valladel on arenend erilise mõtmisele ääa saagi nii aja suhtes. Ewamõx püüni tõmmus grammi ümber ja kolmes vähemas kohas. Islandi vetes sõideti kogusummas läbi üle 4000 miili, kuspuures expeditsioon ei suutnud püüda kavatsetud heeringa määra peäaimselt ennealgse tõmmi tõttu.

Vajalõx hulk oleks võõnud püüda ka enne tõmmi kuid kaastusõx oli saalamine mispeab tõmmima 6 tunni jooksul. Keskmiselt tavlati Eestilaevaal 1200 tonni päevas. mõõ on võõmalõx rahuldada heeringate tarvidust ainapüügist juhul kui püügilaeva vaastada vajalõxtuide abinõudega nagu küüte traavelaevadega jne. Kui võõks kasutada heeringapüügi vahealgadel tursapüüni mis ei nõuaks mõngi suguseid lisakulusid. Muidusõna võõks olla püügilaeval külmetisseseadet ja vajpe võõks ümber töötada ees või õlideks. Üldiselt väärtus sõltuvem kaugevete kalandus meeli saaduseid annavad meeli samapalju kui püüratud seeneid."

Ettekannet illustreerivad ja täiendavad valgusplaadid

2. Läbivääraimõisti all annab referent täiendavaid selgitusi.
3. Jooksvate asjade all ksv faanson teatab et APS-i aastapäev on 4 nov 1933. Teksse teatavaks juhatuse poolt vastu võetud ülesmed: Kirdi, Vahe, kiiss. Koosolek lõpeb kell 22[15]

Koosolekut juhatoja:

K. Gerkerson
H. Kokka.

Protokollija: A. Mälgetär.

Protokoll nr 143

Akadeemilise Põllumajandusseltsi üldkoosolek nelinädalal 25 okt 1933 s.a. algusega kell 20 koosolekut juhatab A. Starkopf, protokollib A. Mägi.

Päevakorras:

1. Härra A. Määri kõne: „Muljeid 1933a 20. päevasest matkast Islandis."
2. Läbivääkimised
3. Jaoksvaid asju.

1.

Härra A. Määri kõne lühike kokkuvõte:

Islandi kultuur on küllalt kõrge, puutuv lugu raamatutest ja kunstist.

Loodus on Islandis omapärane: kõrged ja pääsud mäenõlvad, sarnal tasane lõsal kristall selge jäme-veri ja kuumaveu-allikad. Paid Islandis ei ole, küll vaid põlevkõrged võsataolised mosdustised. Suurim puu Islandis ainb parlamendi ees.

Islandlane on aus, ei tunta varga ega varguse instmeste eui Islandade seas. Tähtsus on võõrdlemisi jõuvas. Elatub pääsmelt kaubakaratusest ja kalandusest kuna teravilja karratust peaaegu ei tunta. Karjamaad on ühised.

Elamud on omapärased, rõõgast mitte just esteetilised selle vastu vabitsib ses puhtus ja korralikkus.

Liikumisvahenditena tarvitatakse autosid ja hobu-seid n.n „bonid" mis on väikesemad meie saarlastest. Ülespidamist annab heinaga ja kuivapüügi kõrval veel rende sõitesoolamine ja ümbertöötamine millepärast vaja-minnakse töö kasulgne.

Läbiväägimiste all annab härra Määr lisaks oma kõnele põhjalikku poltidega ettekanded kõnele tärmdavatel seletusi.

Jaoksvate asjade all esb Gubenson teatab juhatuse poolt vastuvõetud HPS: liikmete nimed: Kst, ksr.! E. Hansson V. Gross S. Vixt, Tind, H. Lusk. Koosolek lõpeb kell 21.30

E. Gubenson Skubenzyp.
H. Korkas.

Koosoleku juhataja:
Protokollija: Arbmiepaik.

63

Protokoll nr 144.

Akadeemilise Põllumajandusseltsi üldkoosolek neljadel 10 nov 1933 HPS-i ruumides algusega k. 20 koosolekut juhatab maj. agr. A. Starkopf, protokollib A. Mägi.

Päevakorras

1. Härra agr. P. Kindi kõne: „Põllutöölisti palgaküsimusi"
2. Läbiväägimised
3. Jaoksvaid asju

1.

Härra Kindi kõne kokkuvõte:

Aktiivset talundivahetuskaupu on aastal 46800 rbst 1/5 on palgalisi. Suga 4/5 toodangust tooditakse peretonna liikmetega kuspuures viimaste töö on intensiivsem 1932a ülesküsputuste andmetel oli palgalisi töö-pidajaid 1600, käsitalavaid aastatöölisi 21000, suitsisi 20000, kuulsi 2000 ja päevatöölisi 9000. Vaadeldes töölisti palgaolusid siis on need fooseist kõrgemates kuspuures selgub et 1932a on suurenend sega palgalisti töölistele aur sega on tagasiläinud rahapalgalisti arv mis ühtasõja ja järgnevatel aastatel oli tohutus ulatuses.

1932a rahapalgalisi maatöölisi 78,2% naistöölisi 79,2
1933a — " — 75 — 75

Nagu näha on rahapalgalisi Virdis tagasiminek mis arvatakse olevat tingitud põllumajandus-kriisist kus rahalisi sissetulekuid vähenes ja püüjustas naturaalpalga, Teiseks läksid töölised töötundluses ise maale, et linnas ülespidamiseks oli vajalikud produktid saadi ise kokkuleppel — oli kasulik töötundide saamuti töölistele.

Tööliste palk kujuneb välja tööliste raada-
vuse järele kui neid rühmadeleselt süs palk
odavam ja vastu prodv. tüüpiliselt konjunktuuri
andmetel nõustab põllutööliste puudumine raada
vuse vähenemisesuunda. Põllutööliste raada-
vusele lõigurad peaaegu paralleelselt palga d.
Kõrgemadel palku maxnati 1928-29-30. kuupuuru
1929a oli maksimum mis tingitud töölistest et
põllumehel võimaldus see raadusta korjelda-
kinnalse realiseerimise tõttu kui võtta 1928a
palga indeks 100 siis on see langenud 1933a.-ni
reformiselt 50%. Võrreldes töötus- ja põllu-
tööliste palka näeme et esimestele tuleb päe-
vas reformiselt 208 senti põllutöölistele 165 senti
seega peab linnatöölised 43 senti rohkem palgaga ja
kõrgemad, ta on halvemas seisukorras.
Nüüd on põllutööline mitmesugustelt arenemis
on terveema mõtlemisega j. n.

Järeldusena peaksid töölised olema rohkem
kihistatud põllu- töös kust siis peaksid kadu-
ma klassivahed, peaks normaalolema nõnda
et töölise ja perenaise huvid oleksid ühed-
süs vast töö intensiivsem, tasu suurem, saaksid
kaua mõelnud. Sellega võiks teostada näit.
premiad, selleks apiteeda põllumehi, propa-
geerida premiate teostamist mis vastaks klassi-
vahed, õigemalt töösaadjat palgajat põllumajand. mitens. suunas.

2.

agr. Steinberg: Põllutöölste küsimus on aruutsemaid sest suurtööstus
kompleksi, kuna ja väiketööstuses mahutavus väiksem - kolossaalsem
on põllumajandus ja mahutavus ühtna küllalt tasuv.
Leppik A: Mul oleks palun praeguste maksmise läbivaatamise asjus
praegust vaatamata järgmisel talvel. väike.
agr. Kond: See on raskem, kui teostab peab oskama arvestada
talu tulubaasiga.

Ex est 2/30

Koosoleku juhataja:
H. Kotkas.
Protokollija:
L. Kerbastepp.

64

Protokoll nr 145.

Akadeemilise Põllumajanduslise Seltsi üldkoosoleku
koosolek 15 nov. 1933 Eesti Põllu 5 algusega üld 20
koosolekut juhatab agr. Steinberg protokollib Art. Mulgas.

Päevakorras:
1. H-ra agr. Joh. Pulkritse võrd:
Võikontrolli ülesanded ja nende praktiline teostamine
2. Läbinägemised
3. Juhatuse valik asjus.

1.

Võijo piim peavad mineema turule ühtlase
kvaliteediga millep on tähtsimad tagada kontrolliga
Kontrolli ülesanne: ühtlustada eksportkaupa et
see oleks väärtuline välisturgudel võistluses ja
võidaks püsivat positsiooni. Taani on vanemaid
kontrolliaid, muretsejused maad läid kontr.
1924a alub. Neil teostati kontroll 1922a väädu-
lõxult 1924a. Viimistlemine kontroll-määrusele kus
toimus meil käesoleva aasta oktoobris.
kontrolli toimitamise otsise hinda piimega ja vert-
susxontrolli. Ühis-piimadel rga tüüpi vändab
läbi termoaalajaamade kus sünnib kontrollimine
neil puudub kasutus kontroll. Hinnalaxse max
100 palli, Pallete järele sünnib otsitsolene kauba
liigitamine. Sarnia ümber on ca kauadas ja
Sdrs. Neil ja Balti riikides on otsene hinda-
mine kestvus proovitega, kus iga tüüp vändab
kontrolli erinevalt läbi, paralleelselt sellele sünnib kest-
vus kontroll. Kontrolli aeg on jaotada kaupa
liikidesse standardnes mõttes et iga liigi oh välja-
kujuneid omaeid liigid. Taani võõ kaunad üld-
rahvuslikku märki tiimi laudadel ja liigimärki
võõ. On kujuneid rõõkidel ühis rahvus-
märk. Läänud aastal saadeti liikuma ca mõõ märki-

asi mis tingitud Inglise nõudest.
Veel pärgmise: laual vahvrimärgiga tulistorm kirjaga Estonian Butter, sääl märgitud veel reg. nr. kaal ja aeg.
Kuidoleid üldiseid märgid, pääle selle paigutatakse veel sortideks. Taani saadab välja 1 sordi Oskaani tapusid maad annavat 5-6 liiki kaupa. Veel ja naaberriigil on 2 liiki s.o I ja II sort. Veel kõigil tünnidel pääl vahvrimärk ja sordide valmistab vahet kontrollkomisjon.
Kontroll Eestis. 1921a algas või välja arvata kvalitet oli nõrk 1922 alati kontrolliga et kvaliteet tõuseb 1921a 21 aug. asutati esimene õlgaveo kontrollpunkt, mis oli juba ametlik
Koosnes: 1 kontrollkomisjonist kes määrab välismaa 2 kontrollkomisjonist - sõit laboratooriumi kus määrab väliselt ja maitsetab 3. Bakteriolaegne laboratooriumi kus pääsuäsja andmas puhtakultuure valmistamise. 3 eksportõlid vaatatakse eksportõõridelt. Tallinna raudteejaamas kontrollitakse tünnid ja paigutatakse vagunisse kus numereeritakse ja paigutatakse 10 tükilistesse parteidesse kust kõigilt vähemalt 1 pakkilt tünnilt võetakse proovi (kolm.) ja õhkaske hinnang igalt kõigilt valitud 1 pakilt 15 palli I sort 12-15 palli II sort 7-11 palli alla 10 palli lähebb sisetõrjega. Tehakse veel veel analüüs maitsetavast proovist või mis 12 ja üle tembeldatakse "Fainist" punasega 10-11,9 palliline märgitakse "fain" - kvalitet. Halva maitse üle 0,1 kg kao puhul mereväest kontrollimi lõigu kvalitet ja puhul ei anta välja veo luba. Lüütakse seinale teatpeal: "välja veoks keelatud" Hindamine on salajane ja objektiivne. Kestvusproovid võetakse 4 korda aastas 2 kg kastidest ja ohaspääl ja uuritakse hilgem kestvusmeetodil
Või peab olema tünnis 50,8 kg + 400 g. kahanemata.

Kestvuskontroll toimub esimene korda-nädalane teine kord 14 päeva hilgem. Kestvusprooviga määratakse koos eemalist standardi nagu happe arv, ekstraktsioon, pastöriseerimise jne.
Mere või kvalitet: 1926a oli 60% I sorti. Viimastel aastatel 85% I sorti. Selga on mere või kvalitet nõudlet võrgu ja alates põhjusest et kõrd mere võisl odavam. Põhjuseks võib olla ebaregulaarne varustus turgudel mis teeb mere või hoolega kaubaks ja seega väheturuks.

2.

ksv Tannebaum: Uue määruse järele võetakse igalt piimatehasest valja 1 tünn kas ei pääb ekspordi
agr. Pullerits: jääb.
agr. Sternberg: Kuidas on kontrollöörde arv?
agr. Pullerits: Juhatuses 4 kontrolliöri, 2 laborant ja veel 4 ametnikku. Varem oli rohkem. Päevas tuleb nüüd hinnata ca 40 proovi.
ksv Teiger: Kust kohalt võetakse või proov?
agr. Pullerits: Võetakse puuri alt ühest kohast tünnist
agr. Sternberg: Olen kuulnud et Inglismaal segatakse võid, kas sääl ei ole seda vaja võiu kohta kontrolli
agr. Pullerits: Siseturul kontrolli ei ole. Või segatakse kus segatakse valet sooritud sordid pressi ümber ja lastakse müügile kõik Inglise või nime all.
ksv. Tannebaum: Turul ei saa või nii hästi nuriseda et kultuuri kohta
agr. Sternberg: Võiballa et päätmise laboratooriumi võiks mõjud olla millegi kohtuses või kvalit. täitmisest kohta sääl. valitsus
agr. Pullerits: Üldiselt on kvalitet meil kõrgem aprillis ja mais. Saaremaa või on aga suurel kvalit. ebühtlane ja hää. Muumaal ühtlane maitse mis tingitud varasest valmimisest

3.

ksv Moljan Eelnev tõnde-arvust. tõrke. koosolekust
Protokolli kinnitajateks valitakse ksv. Tannebaum kohtuses H ja Gubergon E.
Koosolek ei est 22 ½

Protokolliga: Ametnikujan.

H. Kokras.
A. Tannebaum. G. Gubergon

Protokoll nr 146.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek nõupidamine 22 nov 1933 Peetri Põllu 5 algusega kell 20. Koosolekut juhatab esp Gutleson, protokollib Art. Mälgan.

Päevakorras

1. H-ra agr. Kurkuse kõne „Kas põllumajanduse kriis hakkab lahenema ja millised väljavaated on meie põllumajanduse arenemisele?"
2. Läbivaatamisi
3. Jooksvaid asju.

1.

Üldiselt langevad põllumeheks kui elatusallikas tulud 1929a alates pärast. Viimasel ajal on aga hindades värkene tõus mis viib põllumehe arvamisele et on lähenemas põllumaj. kriis. Et sellest küsimust lahendada peame vaatama asja ka ajaloolisest perspektiivist. Kriisi üldtunnused põhjused on tagavarad tendents ja hinnad On teada et peab valitsuse majanduslikus tasakaalu mõiste erinemisel tekib ületoot (nõudmine = pakkumine → tasakaal)

Enne ülemaailmasõda oli Lõuna ajapäraks kus okeaanitagused maad, kuna ja Balti riigid varustasid Euroopat Sõda tõi muutuse, seoses sellega Ameerika kuuendas Euroopa rahuldamiseks kunstlikult põllumaj. ja kui pääb sõja ka Euroopa korraldus oli ülemine ülepakkumine. Sama lugu oli tööstusega. Isel kriisi põhjustel oleks kaubandusliku vahetuskäive mis 1929 – alates on langenud Euroopas 30% mida tõttu vahetuse tõhusus kasvada ning ostujõudu pre. Põllumajand. kriisi puhul veel täiendavad põllumajand. muidu puhtalt n.n. tehnilised põhjused. mis ülekaalukalt tehnika arenedes põllumajand. kus ülekaalu kriitilisel momendil mehanisatsioonile nagu varasemad kõlvad, nüüdsel korral pre Inimese

ainevahetuse võrdlus suur ja väärtusajapõl. vahel pidi Ameerikas juhtuma üha tõusu

tõusu. Need ja teised faktorid viivad selleni et tekkis hiiglaline ülesproduktsioon mis ootab veel praegugi.

Lahenemisvõimalusi vaadeldes näeme et Euroopa tööstusmaadele on läinud kaduma eelsõjaaegsed turud mille tööstuses väärtegevuse tõttu selle arvel on laiendatud kaitsuna põllumajandust mille esimenes saamus sunnib sunsa. Praegust on sunsa peaaegu ainu vanustamise tõttu ja väärtuse tõusu tõttu täielikult lõpetada. Impulsiiv on praegust nii lahedam suuri puha tõusud tõenäoliselt ülesandeid ja üldtendentsides ainevahetuses. Seega siit lahendust kiirelt pole oodata. Vaadelles meie turgude pärelt ei näi ka neid olevat, kuigi Vene arenev tööstus suunas ei või ise ostujõud. Sealt midagi ostaten sest nende ostujõud on [illegible]. Meie põhjused on paratamatu näitekoondumine, mis aga ei taga kunagi valuta alla sest iga vaev on osa riigist nii tervikust mille tervik astub välja osa eest. Nii kujunes viimatunil riikide vahelise võrdluse viisa piirtolli kontingentide süsteem. Selle tagajärg vaba tagasimineku, mil mõnigajuses maad loobus liikuda eelduste peale päävad suhkur tupevatest ja võimestas mille mõel on astuda nii halvemini. On nähtav et järgnevatel aastatel ei saa me riigijalgu välja vahetada sest võrdlus seisab, aga mõel eelduse suurvarustajail tugev propaganda, kontigendod pre Näib et põllumaj. arengule meil on paudud piiri ei saa mahutada ka vaevaga pääl üle baari Inglisturg ja et nõlgi mitte kaotada on Taanis riigulaane varustus mis eeldab agronoomi väärandele

Koxxuvõte: Põllumajand. krüüsi on praegu aeglane
Viimasel ajal on algaud elavnemine ehk see on
nõrk ja üü veel enneolematu aegsele tasemele
Hind võib vähe tõusta kuid ei ole ülekriisi lahe-
nemist oodata. Selle praame oleva tvadlexud
kahtluse koida olevad turge neid varustama
nii regulaarselt et selsi paremini ärakasutada
et kuitahi kord välpida elujõulisena paremate aegu.

2.

dots Gross: Tuleks pöörata tähelepanu asjaolule et ei
tuli turgu regulaarselt varustada
xsv Jaanson E. Ostjatekohasem oleks ehk lahendada
rationaalselt söödapuudus talvel
xsv Gerberson: kuidas oleks Eesti tolli unionviga
agr. Kurkus: saxsas näib tõkkivat või monopol mis ostjatele
ühnatuse hindadelga pa realiseerimise tarvitajate
kõrgemalt nii et tolli unioon ei lahenda.
ksv Prees: millest turgit varustõõstus areng?
Millest, kuidas on turgu et loomsaaduste hindadele tõus?
agr Kurkus: Varustõõstus tingit nõja ehk valmistusest
saxsa tahat orgunisatsiooni pahelsõdi ja teised sellega seonduvad
ühnatust hindade tõus tingitud nõudmise suurenemisest
Saxsa soovib väike riikidega majandussidet mis
on aga väga ohtlik. Majandussidemete tuleb
ka vabaduslist ja vassi näeme et „võlgnik"
saksast on ikkagi sõltuvusse eriku„a riiast.
ksv Rogger: Se asi päärst tõsist tähelepanu, peab selgitama
rahvale ohtu mis sellega kaasas. Kas me ei
saaks kontigenti aasta päälu?
agr. Kurkus: Se puhul me ei saa sarnast tõõtada pole
regulaarset varustust
agr. Käbin: Eesti riik on oli põllumajanduse
viimsel abita, tuvalpole elmus
puuniait pne se nõrk näitab ehk põudu
ainuke mis kahtlb on exporttariif raugetel.

67

dots Gross: Mispärast Läti turul käesolevad
sügisel kapsaminek nii 20%
agr. Käbin: Miks müüdi meil soome võid, et selleja
astame Soome kontigenti kohta? On müüdud
15 senti kallimalt pakke 5-6 tuhat pütti ü vars mi-
dagi puudu andmed.
agr. Kurkus: Läti väljavedu vähenemisest ei ole andmed
teatud võrdlemisi ole ei tasdanguni rohkem.

3.

Joonsrate arpade all tõna ü väeta.
Koosolek ex est kell 22[45]

Koosoleku juhataja:
Protokollija: dots Gross.

Protokoll nr 147.

Akadeemilise Põllumajandusseltsi üldkoosolek
nelmapäeval 29. novembril 1933 kell 20[15] Petersi Põllu 5.
Koosolekut juhatab agr. A. Steinberg, protokollib H. Kotkas.

Päevakorra:

1. Härra Mart Poolt kõne:
„Seakasvatuse katsejaama Ruhlsdorfis Saksamaal"
2. Läbiräkimised.
3. Joonsrad asju.

1.

hr. M. Poolt kõne kokkuvõte:

Enne sõda veeti Saksasse rohkelt teravilja sisse. Sõja
ajal söötade puudusel langes sigade arv. Pääle sõja
tehti suurt propagandat sigade pidamisele. Sigade
arv tõusis ka kiirelt. Maksimum oli a. 1930, üle
30 mln. ea. Nüüd on pääle pisut langenud.

Ühe veõtsinviisi teenajaja oli Ruhlsdorfi seakas-
vatuse katsejaam. Katsejaama asutajad olid sea-
kasvatajate seltsid ja maakonderkud põllutöö ministr.

Alul oli direktorix Karl Müller, praegu on direktor dr. Stahl. Abiks on tal 3 assistenti, kes peavad loengurd, koostavad sügade söödarasitsoard, peavad raamaturd sügadepõrdamise kohta jne. Ruhlsdorfi sead. katsejaam on ainulaadne ülle ilma. Selle tõttu külastavad igal aastal teda umbes 4000 ekskursanti.

Normaalselt on sügu Ruhlsdorfis 700. Suurem osa sööte saadakse omast majapõrdamest. Juurde ostetakse valgurikkaid sööte, kuna psiim majapõrd. puudub. Majapõrdamise on 60 sugulist, mitmeid tõuge. Katseid korraldatakse ristlemise, söötmise ja hoonete alal. Katsetegevuse kõrval on veel õppetegevust. Korraldatakse kursusi sügade talitajatele, talupidamistele, agronoomidele, mõlemad kestvus 1–4 kuud. Päälemende veel kühiajalisi kursusi - 3 p.

Tähelepanuväärt on sügade karjamaad Ruhlsdorfis. Osalt on need ülesharitud Berliini rooskvelt. Küneleja andis ülevaate veel katsejaama hoonetest, nende sihtotstarbest ja praktikantide töösi.

Ruhlsdorfis on ehitud sihtotstarbelised saadavõimalused asemele vastupidavad, rohutsetsügu ja kesaviljaasemele anda sügadele odavamaid sööte, et sellega tarvitust tõsta. Tähtsamaid põhimõtteid Ruhlsdorfis:

1. Põrsaid korda 10 näda enne juure.
2. Põrsaid on võimalik lehmapiimata üleskasvatada (asetades piima kalajahuga).
3. Söödi elegu pudrutaoline ja külm.
4. Siga kasvatada karjamaal.

2.

A. Steinberg: kas on ainult direktor ja 3 assistenti? kas assistendid sügade talitamisel ka töötavad?

M. Pool: assistendid töötavad loengute pidamise, söödarasi. jne. alal. Iseseisvad tööd viivat läbi praktikantide poolt. Talvel on praktikante 40, suvel vähem, kellepärast palgatakse suvel välistöö jaoks (tööta tüdrukuid) koosolek lõpeb 21.20 koosoleku juhatajax:

Protokollija: H. Kotkas.

H. Gutmann

68

Protokoll nr 148.

Akadeemilise Põllumajand. Seltsi üldkoosolek toimunud päeval 31 jaanuaril 1934 kell 20 Peetri-Põllu 5. Koosolekut juhatab esimees hr. prof. Köpp. Protokollib A. Mägi.

Päevakorras

1. Ülevaade hr. kand. H. Piima kõne: „Joonis tänapäeva Saksamaa puuviljakasvatusest" /valgusplaatidega/
2. Läbivaatamised
3. Juhatuse asju

1.

Saksamaal on viljapuid ca 200 mln. neist 3/4 viljakandvaid ja 1/4 noori. 100 ha kohta tuleb viljapuid 362 ja põllumajanduslikult kasutatava 100 ha kohta 562 tk, kusjuures 1927. a. lugemise andmetel 1000 viljapuust on õunapuid 379 tk, ploome - 329, pirne 157, kirsipuid 109. Saak keskmiselt aastas on 2–2,5 mln. tonni, mis teeb keskmiselt 42 kg. pro hinnene. sellest õunu 17,5 kg, pirne 16,3, ploome 5,5 ja kirsse 8,1 kg. Üldiselt on saak tõusu- ja ei jätku omatarbimise rahuldamiseks. Suurimaid rajoone Saksas on: Württemberg ja Bayeri siis Reini org, Hessenmaalla ülemjooks. Protsentuaalselt on viljapuid rohkesti kääbustaludes alla 2 ha. Viljapuude kasvatamise on seoses klimaatiliste ja meteoroloogiliste elementidega nii näit. vanniskuul kus palju tuuli on viljapuid vähem, kus kõrgem aasta keskm. temp. on sama nähe välja arvatud eriolukorrad. Viljapuude kasvatamise on seoses kõõgsviljadega. Ala kultuurina kasvatatakse maasikaid, mujal pööratud põldude Eesti rohkelt on vahekultuurides heina ja karjamaa ülles karjatamisega.

Karratamsexs eelistatakse maadala tiiveleri õunapuud ja pöösaspuud kuid mitte vähe ei ole esitatud ka teist vorme. Puude vahekauguse osa kindlaid norme, kohati on antavüüsne maakasutus kohati rõhutatakse rohkem valgakust.

Üldselt püüavad saksa aednikud plaanimapandusest välja arendada nerd rajoone kus valga puud võivad kasvada. Taheteakse kasutada maada maksimaalselt eriti õunapuudega sthtes on saavi tõstä praegune 17 kg-lt 35 kg-le pro puu sesnst toetas ka riik vanapeud puude noorendamist kuid nüüd on moraalses: mis vana ree pätta vanars-stutada noori ja uusi aeda. Võra vormi pärast nad ei vaidle ja rõudsex pole 3 viimet. Ei ole nõuet kas pöösas või tiivpuu, arvavad et sõdsx olla paralleelselt. Aiuste küsimuses ei ole kindlaid tulemusi. Arvatakse et Hettoni" Smpliss aluesid ei löö läbi. Üldiselt on püüdsex jõuda niikaugele et saaks rahuldatud omatarvidus.

2.

Prof Kõpp: Kas Eestis ei oleks võimalust valgsustada õunu Saksas?
hr. Prima: Tuuakse sisse Amerikas ja Leedust, need vanustavad regulaarselt. Ka meil ehk võiks olla võimalusi
Prof Kõpp: Kas õunapuu aida kestvam?
hra Prima: Ja, On veel freeskultuur 15-20 viis küp.
hra Laidoner: Kas muskress või valeskultuur on ennemuse?
hra Prima: Täpset statistikat ei tea
pst Treimann: Milleist leiua karratatakse ja kui kaua?
hra Prima: 4-6 aast. Laevlex segu. Karjamaa koval maad ei karsta
pst Treimann: Kui maad ei karsta kas väetust antakse?
hra Prima: Ja kuid asnult puude ümber
ksv Sõlberglerch: Mis sorti karratatakse?
hra Prima: Boskop Reinetuba õun p.t.

ksv Hellbaum: Kas katsetatakse saakide ühtlustamisega
hra Prima: Eestist katsetusi ei ole veel püüdsexe anda optim. võimaluse
ksv Mälgan: Võimaks apal demonstreeritakse ja rõhutatakse kärpandues puude noorendamisele tähtsusega, kas Saksas on see laialt kasutusel ja millised on tulemused?
hra Prima: Ehmatada ärge, kuid märgatavad tagajärgi ei anna.
ksv Gerberson: Millised välpvaatused on meil puuviljakasvatuse alal, kas suudame rivaalsel turul tõstega võrrelda? Mere õuntel olla hää maitse
hra Prima: On, ja esialgu vähemalt annatakse rahuldamsexs, kuid mere õunte sordiment tahab roualdamist.
hra Laidoner: Kuidas on maitsega?
hra Prima: Maitse on tõesti hää mere õuntel
pst Treimann: Kuidas on õunte aeglhoid?
hra Prima: Suuremates aedadel on selleks keldrid kus hoitakse puust kastides 2-valt

3.

A.P.Si liigetexs võetakse vastu ksv, ksv.
Bankmann Erich, Perkovitš Samuel
ksv Gerberson teatab saabunud kirjast rahvaloenduse asjus, kus palutakse kaasabi.
ksv Tannenbaum teatab A.P.Si-kõnede-arvustuste kuu koosolekust neljapäeval 1. II 34.
Protokollide kinnitajateks valitakse ksv! ksv!
Lepiti A. Gerberson E. Nurk H, Kübarsepp ja Tõnisson
Ksv Sarv soovitab muusuma valida iga koosoleku järele protokolli kinnitajad. Käesoleva kinnitajateks valitakse ksv. Linno, Sarv, Tannenbaum.
Koosolek lõpetab ksv Gerberson kell 22.50

Koosoleku juhataja
Protokollija Artur Mägi-sen.

Protokoll nr 149.

A.P.S.-i üldkoosolek kolmapäeval 7 nov. 1934 a.
kell 20 Peter Põllu 5
Koosolekut juhatab abieesmees Ehinberg, protokollib Mägi

Päevakorras

1. Härra agr. A. Juhansoni kõne:
   „Karjamaade kultuurist mere taludes"
2. Läbirääkimised
3. Jooksvaid asju

1.

A-ra agr. Juhansoni kõne kokkuvõte:

Rohumaade-kultuur on arenemas maid, eriti käesoleval rohumaade-propaganda aastal. Põhipunktid sida mere karjamajanduse arengu ja selle eduloseina rõhkavad rohumaade tagajärava. Tänapäevani on näha et kohtades nus looduslikud rohumaad rohkem kasutatakse sellest karjale vähem sü loomühikut kohta. Hiinamaa-kultuur on juba leidnud tunnustamist, kuna karjamaakultuuri kohta seda sugugi ei saa öelda.

Osalsed kogemused on vähemal arvul meil siiski olemas ca 10 a peenrul, mitmesugustes katsemajapidamistes ja kontroll-majap. Kontroll majapidamistes on jälgitud karjaarengi ja laamise küsimusi. Ametlik kontroll algas 1927 a ja praegust on 96 kontrollkoplit.

Kultuurkarjamaa rajamises võime eristada:
1. rajamine mineraalväetistega - kasutatakse meil kuid vähe
2. saadus, kus põllumehena söötu rõhutatakse. Hiinamaa-kultuur levib meil päämiselt mineraalmaadel

Katsed on näidanud et nga meetodi on küllalt otstarbekohane kui ollakse küllalt

teadlik heina kultuuri ja selle kasvuvõimete ja nõuete üldiselt on soovitab ebaõnnestumise ohutes ja vähetemate teadmiste puhul rajamisega arvestada rohkema ajalisselt rohkem viivaid meetodeid. Nii on kesknurmede puhul mineraalväetiste kasutamisega esimesel kahel aastal saagised 1308–1448 kü pro ha. On näha et põllumehena söödist võib saada päris häid koplitöid. Kultuurkarjamaade hein on hästi tootev sisaldab ja võib suured määrad asendada põusööte. Põhjuseks mineraalväetiste ja selle avaldab on aspa mõnduse. Katsete põhjal tuleb kü ca 2-3 senti mis on palju odavam teistest söötadest. Koplite saagid on keskmiselt 1600–1700 kü pro ha. Et teostada otstarbekohast kultuurkarjamaa kasutamist peab maa olema jagatud koplitesse vähemalt on 4–14. sajelli 4–6 koplit. Väljamaa andmetel tuleb 20 lehma kohta 1 ha.

Karjatamisel olgu läbi viidud grupeerimine lüpsikaari, noorkarja. Parem on sõõrd karjatamine mis rahuldavam. Karjatamisperioodi võiks olla 4–6. Jootmine olgu korralik. Väljas viibimise aega peab katsemajapidamistes nii 140–150 päeva.

140 päevase perioodi saab lehm keskmiselt 900 kü. Katsed näitavad et puhtkarjamaa tõttu on saadud sumi 30 kg piima päevas mis näitab rupsakat nõudlust rahuldamist.

Üldiselt on karjamaakult. väljavaated soodsad mere taludes sõltub praegust areng algstaadiumis. Edendamiseks on vaja rohkem eeskujusid ja propag.

2.

Ksr Gutterson.: Lehma maitse rõhutatakse ja kui pärapärgul ülemineku siis kõrvalt karjamaalt naat ei söö

agr. Juhanson. Looduslikku aamara parandamine on praktiline ja siin ei saaks hellitamisest olla täielikult, ülemineku aeglane

ksr Gutterson: Taanis lüpsti 2 korda ja puhkus oli kesk päeval, kas meil ei võiks sama

agr. Sternberg. Meie oludes tuleb suvel ööraagi pääda
kolme-kordse lüpsmise puure. Küll aöskotme
säädida lüpsipiimade rasvasisalduse kontigente küsi-
mus tuleb pöllegi ranksusi.
Kuidas karatsetaxse propagandat teostada?
agr. Juhanson. Peaasjalikult näitekoplitega
mida taheteasse anutada üle riigi et eesmärgi
olemasolule otse näitlav. Siis ekskursioonide
korraldamine karjakoplitesse, põllumajandus-
ühendi näitustel korraldada selles suunas pre
Päälemaksutu eel preemiaid ülesharitud
inimesele eest pre.

3

Kor E Gerbenson informeerib järgmisest
koosolekust

Ex est coll 22^{00}

Koosoleku juhataja
Protokollija Artur Kuusberg.

H Tammekann

Protokoll nr. 150.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi Üldkoosolek
14 veebruaril 1934 a kell 20 Seltsi ruumes Tartu Põllu tn 5.
Koosolekut juhatab KSV E Gerbenson Protokollib H Kuusa.

Päevakorras

1. Härra V. Ojamaa kõne: „Talu korrastuse põhimõtted"
2. Härra J. Mitba kõne: „Väiskultk õpetuse küsimus
põllumajanduslikus kutsehariduse seisukohalt."
3. Lahtiseaksimised.
4. Jooksvad asjad.

1. kr. V. Ojamaa kõne kokkuvõte:

Talu korrastuseks mõjuvad kõigepealt loodusliku alad,
mis väga muutuvad ka üle talu piirides. Teiseks tähtsaks
tegurks on tulundusse alad, mis võimalse ajal eriti muutuvad
Tuleb ka siin leida mõdagi püsivat alust, mis ei
ölene kontjunktuuridest ega muust kindlaid alusesid, mis
ei oleks muutust ega ajast tahangi toimes tunnis
kõõstada. Koosm ehitamisel on teatud kaastöla üksteist
-hoone osade vahel ja ümberehitamisel seda muuta ei saa.
Ehituse elemendid on aastatuhandeid püsinud (näit
aluskütt, seinad ja katus) Samasugust püsivaid
elementi tuleb otsida ka talude korrastamisel
ja need on tõepoolest alused. Püsivad elemendid
on sadost aastatd püsinud.
Talu korrastuse probleemid jagame:

1. Tegevus talu piirides
2. Tegevus ühiseses
3. Tegevus põllumehest sõltuvis.

1. Tegevus talu piirides on tõhusmisprotsess ja tõdaangu
kasutamine. Tootmise aluseks on maaprend ja selle vilja-
kuse võime on sõltuv essimesest tõstmise aktiv. muusest
et maa saaks tõusva on tarvis kõhust, millega
võime kasvamise tuli viljakust tõsta. Pääle selle tuleb
juure viia kus meie kasutame seda edasi maa-
viljakuse tõstmiseks. ja need talu elemendi ongi
talukorrastuse põhielemendid. Need talu elemendi
moodustavad talu, mis seemnest ülesvõtt peab ja
annab vee ka seemnis kasvamise jõu. kuid ka siin
on tõdaangu tõusul omad piird. Edaspidine
tõdaangu tõus oleneb viljapidamise korrastusest
ja nende tõdaangvõime tõstmisest. Edasi tõhub talu
arenemine arvult karja tõdaangvõime tõstmise suunas
mis tuli tegevuse järjest väärtuse tõuseb. kui siia
juure tuua muud ärateulevad nagu kasvatusmaa,
ümakasvatus j.n.e. need ei oma mingit tähtsust
osa kust võivad küll ajutiselt omada kasvis juure

tähtsuse. Kõnealused, kus need on konstateeritud
turu seisukohalt võivad tulusad olla ainult need
olemad täiesti kuivast. Ja ilma nendeta saame ka
väga hästi läbi. Tahame talus niisse uue karu
arendada, siis peame alati arvestama talu
põhikonstruktsiga, mis peab olema väärtuslik ja
kandma. Maa peab andma võimalt head, et loom-
pidamine võiks edukalt kasvada ja ümberpöördelt
ei tohi meie ka rohkem loomi pidada, kui
maa suudab täita need piirad täiesti kvaalitee
olema. Kõnealustele ei tohi kunagi põhja panevat
tähtsust anda. Alati tuleb esimesena konstateerida põhi-
elemente ja neile siis vajaduse korral kõrvalhaaret.
2. Tegevus ühisustes. Talu konstruktsioon on juba eelnevalt
kuuluv, et siin tuleb koos töötada naabritega
ja puutume tihedasti kokku ühistegevusega. Ühistegevuse
arendamine läheb käsikäes suurema ja kohapealse ühisuse
b). tekkimisega, mis tingitud pidi praktilisist vaja-
kondist, sest kohapealne piirkonding ei saa ulatuslikke
kontakt luua välismaaga ja välisturgudega. Paljud
ühistegelised ülesanded on terve rida ühinguid
mis lahendavad üks erilaadi probleeme talus nagu
Korporatsioon Selts, Kontaktorganisatsioon ühisus j. n. e.
ka edumeelsemate põllumeeste poolt algatatud
koosmõistes on nende läbivaatamiseks tarvis ühist
algatust nagu mitte sortide muutmiseks (Saagaste
liikmes).
3.- Talundite korraldus idealses jahtjaotus on
põllumeeste seltsid, millelegi tuleb väga kaasaladen
Kogu põllumajanduse arendamise idee Põllumeeste
Seltside ülesanne on aga igaühele omas rajoonis
tööstada oma aitke eriala kasu järele. Näit
Kuldijaoma ülesanne on järjekindlalt ja süstemaat.
arendada seakasvatust omas rajoonis. Talukorraldus
idealne jahtimise on seniseni väga tähtis ja
siis peavad põllumeeste Seltsid tegema.

Läbirääkimised:

kor. E. Juberson: Talu idealne jahtimine ja põllumeeste Seltside
tegevus ei ole nähtavasti seegi aja nõudel.

hr. Ojamaa: Põllumeeste Seltsidega on lugu nii, et nad omal
ajal täitsid oma ülesannet väga hästi näit
1906-1914. Tegevus oli siis väga elav ja põllumeeste
Seltsid tarfasid ka täis kultuurilisi ettevõtteid
nagu Rahva Muuseum j. n. e. Oma ülesanne ajal täitsid
täitmisele nüüd ülesanded nimelt poliitilised. Praegu
lahendatse käin iseseisvuse kas ühe või teist püüme-
tõttu on tarvis ei arvestata aga mitte kohapealsete
oludega.

Külalised: Enne sõda oli tsaridel Peterburgi turg. Pääl sõda
ühelaste Inglismaa jaoks vajalikemaid ja arvati
et iga see kunagi täis ei saa nüüd on aga ka see
täis. Schweitsis ei ole jahtijatele enam eesjoones
tähtsust, vaid siin antakse see ülesanne isikute
käsile, kes siis tahtsid ala haavadaja ja ka vastutaja.

kõr. Kalles: Talundite konstruktsioon põhielementidest ühe tõstsid
kohe elemente arvan et nad siin ülesanne ära võtta
näit kohuse, siis võib talu iseseisvalt püsida.

Hr. Tõnis: Need põhielemendid on väga tähtsad. Pääle selle
tuleb energiliselt asutatud vesivõimsused, mis nii
mõnelegi saamud saatuslikuks. Pääle selle aetud
ka osalt liiga palju „ameerika" poliitikat. Kohapealsed
tegelased peavad siin püüdma ühiselt asju parandada.

2. hr. J. Mitsa kõne kokkuvõte: (Vaata lähemalt „Agronoomia" nr 3 1934 a)
Meie kultuurpolitilise väliorjentatsioonist vanemad
ajal palju räägitud ja nad rohkem kirjutatud. Politilistel
kaalutlustel oldagse üksmeelselt arvamisel, et ühes osas
kesk koolides peab olema esimeseks võõrkeeleks inglise-
keel. Tsaar arvasid ka osalt nad prantsuse
keelt ja ühes sellega ka asutada kahetsuseväärsed
kiskraale. Mõned aastad seni nelja võõrkeelt
õpetatud. Põllum. kutsehariduse seisukohast pole

pole Jün veel kunagi arvestatud. Põllumajanduse tegelane on ca 90% valdkunnaga kontaktpunktamise Saksakeele abil. Venekeelst teenet jäädud, sest nendega rooste kontakt pidada. Praeg teaduslikus agron. kirjanduses üle saadav inglise keel. Saksakeelsed ainult vanemate teadusmeeste tööd. Idabaltikumis püüsnud seniini peamiselt saksakeel. Läti Jüri-ülikoolis tooritada rohkem praktikumi keelt, ehk mõlemaid koos. Ka Balt Agronoomide Liidu ametlikuks keeleks Saksa keel. Noorema generatsiooni peale kasvanuised oskab Jüri nüüd enam ja enam Inglise keele põhjal, kuna viimasel ajalu inglise keel nüüd rohkem ja rohkem kirjanduses kasutab esinema. Jüri ülikoolis inglise keel ainsuseks keeleks mitte praegune kasutamine avaldama oma tööde kokkuvõtteid. Meie agronoomid Jüri lõpetanud rohkem Soomes ja Saksas, ent viimasel ajal jäänud nad rohkem tokaplaanile. Olen arvamisel et parem osata ühte keelt hästi kui mitut halvasti. Kui agron. inglise keele lugemise ja kirjutamise ära õpivad Jüri ülikoolis võiks ainult lugemis püüs õppida, Saksa, Vene ja ka võimaluse korral Rootsi keelt.

Saksa kirjanduse jälgimise pärast rohkem õpetlaste aspats kuna just Rootsi uurimused rohkem populaarsest omased ja seega laiemate hulgadele just tahtis Rootsi keele osatus et oleks võimalus Rootsi (Rootslaste töid) jälgida. Praktikum keel ei ole meil agron. Ülikoolis mingist tähtsust Eesti keeg Soome keele lugemisoskuse omandamise ja ei peaks kuuluma algkooli ülesandesse. Kuni nii keskkoolis puudu jäänud tuleks õppida ülikoolis, hiljem on see juba rooste. Soome keel tuleks soovitte maaalgkoolidesse, nii õpilastele parbelt arusaadav. Soome keele õpetamisel ei tooa niipalju aega tehe kui

inglise ja Saksa keeles ja Jüri ülikoolis keskkoolis nüüpalju algkoolis keeleoppimise viga parandada. Rahvaarvu vähesuse tõttu ei saa meil tarvis ligidane hõimurahva keeleoskus. Alampõhikoolis võiks õpetada lugemise oskuse Soome keele. Keele küsimus ei saa praegu põhikoolides Jüri võiks õpetada Põhja-Eesti keskkoolis Saksa ja Lõuna-Eesti keskkoolis inglise keel.

Läbivaatamised:

ESA Tammekann: Põhjamaa keskkoolis peaks õpetama samuti nagu keskkoolis ainult inglise keelt. Kas oleks tähtsust ka esperanto keele õppimisel?

Agr. Steinberg: Nõustun täielikult hra Metsa esitatud seisukohtadega siin vaid raskusi selles, et meie oleme Saksa orientatsiooniga liiga läbi imbunud. Saksa kirjandus samuti väga hästi ära valatud, päris süstematiseeritud. Meie agronoomid siiski suurem osa õpetajate kaudu kus tuli metod kätte saada ainult inglise kirjandusest. Skandinaavias hüvitab teadustöödel Meie rakendus tegelikus. Põhjamaalt saaksin rohkem õpetajaid kuna seal rohkem väike majapidamisi. Raotsi aga suurmajapidamised. Kirjanduse jälgimiseks jäätkub 30-40% keele oskusest.

EST! Paas: keele õppimine on raske ülesanne, kuid neid palju ei suudeta ühtegi. Raotsi keel võiks jääda keelest välja, kuna Raotsi uurimusi Soome keeles on ilmunud.

Agr. Tõnis: kas on viimasel ajal venekirjandust kätte saada?

hra Mets: Saab asutiste kaudu vahetuse kirjandusena ja suuremates raamatukauplustest.

EST! Gerberson: Inglise keele esikohale tõstmine tähtis kuid kõ raske ülesanne sest meie seotud liiga Saksa kultuuriga. Ka tulevased teadusmehed peaks Inglismaal praktiseerima minema kuid see on liiga kallis.

Agr. Steinberg: Inglise teaduslik kirjandus 20-30% odavam kui Saksa kirjandus.
Kuloline: Venslased eriti küred Inglise ja Ameerika kirjandust ümber tõlkima.
Ksv. Gerberson: Raatsi keele õppimine on kerge kui Saksa ja Inglise keelt osatakse.
Hra Ojamaa: Isiklikult vaatan külmalt vöörkeelte küsimusele ja siin ei arva väliskirjandusest palju, võib olla on see tingitud minu erialast kus üksi Ameeriklane ei oska Eesti olude kohaselt kerjutada.
Hra Mets: Hra Ojamaa on teisel seisukohal kui 99.9% eestlastest, sest sageli oleakse liialt vaimustatud sellest mis väljaspool. Võiks jätta kontakti pidamine ainult eriteadlaste hoolde, kuid siin peaks ka igal inimesel kontrollimise võimalused olema.
Protokolli kinnitajateks valitakse ksv. Miljan, Velbaum ja Kotkas.

Lõpp kell 10.50

Arts Miljan

Koosoleku juhataja

Protokolliga: Hanst Nurk

Protokoll № 151.
Akadeemilise Põllumajanduslika Seltsi Üldkoosolek 28 veebruaril kell 20 Seltsi ruumes. Koosolekut juhatab ksv. E. Gerberson. Protokollib H. Nurk.

Päevakorras.
1. Prl. Silbergleich: „Muljeid suvepraktikast Inglismaal."
2. Läbirääkimisi.
3. Jooksvaid asju.

Kõne kokkuvõte:
Koha muretsesin ise välisministeeriumi kaudu. Tasu mingisugust polund. Kohale jõudes olid algaund juba põllutööd. Talurahvas olid haritud inimesed. Poeg oli professoriks ühes inglise põllum. ülikoolis. Kohale sõitsin aongiga. Koht oli 130 ha suur, ilusal kohal, kahe mägestiku vahel. Koht asus künklisel maal. Tasasel kohil põllud, küngastel karjakoplid. Lüpsi kari oli 20 pää ümber. Pääle lüpsilehmade olid kodu veel vasikad kuni 3-4 kuuni. Pääle seda karjamaal kogu suvi karjamaal. Kari oli shorthorni tõugu. Piima lehmi vanus 3-4 aastat. Hiljem müüakse need ära linnade lähedale piimafarmidele. Ostetakse noorloomad, kui selgub et neil piima omadusi, jäävad karja, kui aga nuuma omadusi, müüakse ära. Nuumhärjad maksavad sääl keskm. 270 kr.
Lambaid osteti selles talus mägiskarja mailt nuumamiseks. Nuumatult lammas sääl maksis keskm. 32 kr. Selles talus käis läbi umb. 750 lammast aastas. Lambaid müüdi massiliselt lambalaatadel. Siga sääl ei kasvatatud, sest sääl kartul ei kasva hästi (haiguste tõttu).
Piim töötati ümber kodu ja saadeti võina turule.
Kogu põllupind oli söötade all, mis koosnes kaerast ja naerist. Nii oli peaaegu kõikjal ses ümbruses. Toiduvilja sääl ei kasvatata.
Ainult väike osa maast on haritud üles. Suurem osa on karjakoplite all. Kaera ja juurvilja all oli umbes 20% kogu põllupinnast.
Juurviljale järgneb kaer, mille alla külvat heinaseeme. Seemne segud heinale ostetakse. Pääle kaera koristamist antakse heinale fosforväetist.

Põllud on heina all 3-4 a. Talu jagatud palkidesse „Kruntidesse" mis piiratud kõik kas kiviaedadega või pöösas-aedadega.

Põldu haritakse hobustega. Traktoreid polund naha Inglismaal. Hobused on sääl väga tugevad ja harimine lähel jõudsasti. X

Iseäralik töö on sääl nõgeste ja karuhakatõ niitmine varjakoplis. Seda toimitakse kaks korda aastas. Need on muutunud sääl kardet. umbrohuks.

Heinaaall oli sääl talus 36 ha. Hunäh oli 6 inimest. Ilusate ilmadega sääl hein kuivab väga ruttu. Heinategu kestis umb 4 nädalit. Hein hoit akal sääl kuhjades (umbes 7×4 m) ja kuivjates.

Vilja koristamiseks tarvitatk vesikuljaid lõikusmasinaid. Kaer oli sääl nageli nii pikk, et ulatus nüle inimese pea. Lõikusemasinate vedamiseks kasut. kolme hobust. Vili kuivatati haakes. Vilja ei peksetud, nagu meil, süginel, vaid hoiti üle talve kuhjades ja peksti säält tarvidusse järele.

Näeri põlde käbjustasid sääl rahvastik võõdilised maakurbud. Naeriste harvendamine ja harimine toimus pääle. heinategu! Ühes hädaohtus naeriteb on veel nimetad varesed, kes nageli hävitasid terved põllud. Naeriid ei kasutata talvesöödatesse vaid korjat. oreid väljalt tarvidusse järele.

Karja saphid olid eraldatud ühes tarest kivimüüriga või pöösastaradega. Magestikus kus puud ei kasva, olid päämiselt kivimüürid. Noorkari oli kangemais ja piimakari lehemais koplies. Ühes koplis oli kari umb. paar nädalit. Veised, hobused ja lambad on sekj ühes koplis. Hobused ja veised suvel on ainult haljal toidul. Aiandusel sääl pole tähtsust, sest aiasaadusi ostet. kauplusist. Aed talus on rohkem perenaisele ilupärast ja ajaviiteks.

Inglased on suured rekordide ja võitude armastajad. Seepärast on sääl näitusi igas külas, samuti mitmesuguseid võistlusi. Et näitusil on väga kõrged auhinnad, nii et mõned varut. näitusi teenistuse mõttes. Auhindajaks on elukutselised, kes käivad ühelt näituselt teisele.

Majn inglased ei küta. Ahje ja pliite majades pole. Toit valmist. kaminal. Igal perekonnal on oma ette maja (ka talvist). Teed on Inglismaal väga häad. Iga on prügitatud.

Põllumajanduslik haridus on korraldatud sääl põllutöö koolide ja kursuste kaudu. Need on spetsialiseerunud kitsale erialale.

Lõõri räägimised.

Ksv. Rand — Kas Inglismaal on kajunenud ka eriline töörõivastus? Kas pühapäeviti käiakse ka kirikus?

Küneleja — Erilist töörõivastust pole. Kirikus käivad vaid naised. Tut silmakirjaks, ja magavad sääl.

Agr. Jaanisson — Kuidas on võimalusi küneleja arvates meie kauba vahetust sääl edendet.

Küneleja — Seda ei massa raäsideaji säal.
Ksv. Paal — Millline vahekord on säal pereraahval teenijatega?
Küneleja — väga normaalne.
Ksv. Rand — Ka praktikantidele tehakse ka tööga liiga?
Küneleja — Pole väga viga.
Agr. Gelberson — Kuidas küneleja arvab Inglise oma varustamise suurendamisest?
Küneleja — Väga kahtlane, sest areneuvse võimalused väiksed.

Jaoks vaid asju.
Koosoleku juhataja teatab, et tulaval reolua päeval küneleb agr. Nugis.
Koosolek lõppis kell 9.50.

Koosoleku juhataja:

Protokollija: A. Lepsik.

Protokoll # 152.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek 7 märtsil, 1934a. kell 19 seltsi ruumes.
Koosolekut juhatab ksv. E. Gerberson, protokollib H. Tannebaum.

Päevakorras:
1. Hra agr. El. Nugise kõne: „Muljeid agronoomi tööst nõus andjana põllumehe juures"
2. Läbiräägimised
3. Jaoksvaid asju.

1. Hra E. Nugise kõne kokkuvõte.
Peale üldisemat tutvustamist oma referendil tuug anneda ülevaate maale. Tema saamudki jäaskanna kon

sulendiks Pärnumaale saarde rühkkonda. Enda tutvustamiseks uue ametnikuma saatnud ta ringkirja, milles olnud tähendatud minuseks ka tema kõnetunnid ja asetsesht saarde alevikus. Esimesed kõnetunnid ei tulnud kuvassse keegi näu küsima. Selle põhjus oli see et põllumehed ei tunnud uut nõuandjat. Enne peab agronoom põllumehe juurde minema, alles siis tulek põllumees agronoomi juurde. Põllumehed on ülarvamusi ja vaatuvi agronoomi aasta - nõuab kulu. Kuid just nii suguud põllumehed peavad küsima nõu - eda nõuab nende majapidamine Olles üle põllumehe juures näinud, tulid põllumehed pärast millalt küsimusse nõu küsima. Küsimused on väga praktilised laadi Sageli nõustajate nõu ka turundude üle. Selle pärast peab konsulent nende küsimustega elama kursis. Agronoom peab ka ajakirjanduselu vaesa tõstama et omas töös mujale pääseda. Esitatavate küsimusi ka agronoomi tiadmisele vastavalikus mingi juhtidlikul alal. Pärnuma maatööga vastab usaldus agronoomi vastu

Iga agronoomi tegevusplaanikuuks on Pärnumaal keskmiselt 3140 talu. Iduvamaks teatamiseks on tarvis usaldus-põllumehi. Sel on vaskemaid üles andeid, kuspuures tuleb arvestada põllumehe hingelise ja vaadelisuse alusega Agronoomi suhtes pole kindlad veel usaldust tegelikus tunnustust

Nõuandja elutingimused paskonnas on mitmesuguused. Väga ebavaatlik tuleb olla võõrastuse ja tuttumise suhtes.

Kokkuvõttes: agronoom-nõuandja suhtes pole kindlad usaldust vahetuste hulgas, tuleb esilepärast pühendumalt asse töötada, sest tööd on nõuande alal põllumeeste juures veel väga palju

2. Läbiräägimised.

Agr. Andreson: Palastiline ajakirjandus on agronoomi suhtet alaväärsustanud.
Ksv. E. Gerberson: Agronoomi suhtet peaks agronoom ise elustama
Agr. Andreson: Agronoomid peavad end maksma panema palastiliste partides
Agr. Stumberg: Nõuandja-agronoomi suhte mahategemiseks on palju vaasaaidanud võõrsuste ja palastiseerivate agronoomide kirjutused ajalehis. Agronoomi suhet võiks väärtustada praegused väga mõjukad agronoomid palastilistes partidest.

3. Jaoksvaid asju.
Koosoleku juhataja teatab et APSi liikmeks on võetud magister Oswald Hallik
Koosolek lõppes kell 21.15

Koosoleku juhataja E. Gerberson.
Protokollija: H. Tannebaum
A. Stepsik.

Protokoll nr 153.

Akadeemilise Põllumajanduslikun Seltsi üldkoosolek 14 märtsil 1934 kell 20 Seltsi ruumes.
Koosolekut juhatab ksv Dr. Gerbertson, protokollib ksv Mõljan.

Päevakorras

1. tks prof. dr agr L. Ronne kõne: „Niidurajade mõjust heina söödaväärtusele"
2. Dir A. Käsebeeri kõne: Agronoom-ülikoolide töö väljaspool ülikoolis Lääd.
3. Lahtiräägimised
4. Jooksvad asjad.

1.

„Rohumaade ratsionaalsele rajamisele aitavad kaasa mitmed asjaolud millepuures küllalt suure tähtsuse omab heina niitmisaeg. Just nimelt niidurajade mõjutab heina koostöse, söödaväärtust tõstvääristust j. t. küsimuste selgitamiseks korraldati katsed Taoma Seeparanduse-katsepaanis. Katsete kestvus oli 60 päeva 2 niitma loomadega à 4 tk kolmes perioodis. Võeteldi vaid niidetust ja hariliku ajal niidetud heina mõju.
Tulemused olid:

1) piimatoodangus ei ilmnend enibsi kahjumõjusid
2) noorheina mõjul oli võtmarva % määrsa suurem osa hariliku heinaga
3) Noorheinaga söötes tõusis võtmarva hulk ca 4 %
4. Lehmade elukaal noorheina mõjul ei muutunud
5. jõusöödad on arvutatavad kuni 12 kg piimatoodanguni päevas, kuspuures noorheinal näib valgu bioloogiline väärtus olevat parem kui hilisemal.
6. Söötes ainult noorheina ja puuetkaid võrs tagasidoosilõikust arvestada 20 kg piima päevas

Toatemperatuuris läheb noorheinal 4 tent sü mõjumiidetel 3,75 tent. Hariliku heina väärindusväärtus 1,6 tenti, noorheinal 3 tenti. Noorheinaga saavutatud tulu on 6 korda suurem kui hariliku heinaga.

Heina niitis võrs lähivõtta seadusi et algame hästi varakult nii et jõuaks lõpule hariliku niidurajaks. Seadusi saame mõtmesuguseid heinu ja nendega võime arendada jõusööta vägagi suurel määral. Just oleks vaja söödav, ostsarbeheina ja astaks noorheinakorda ostujõusööda tarvitamises.

ksv Kotkas: Kas noorheina alalhoidmine ei tekita raskusi.

prof. Ronne: Arvan et seadustab

may Sternberg: Need katsed väärivad tõesti tähelepanu eriti et nad on pärit koolimaalt ja rajatavad karjamaade propaganda. Nest katsetest näib et oleme jõudnud asjaolu jõustöökni õieti põhisöödami nagu võimalike toota ühes jõusöödata, päälegi tuleb söötmine päevas ca 25 tenti odavam

ksv Gerberson: Just on hädalaxanuga, seepärast andmed on vastuväitad

prof Ronne: Tänavu oli hädalaxam varasemate just suurem usaga oli just suvi.

2.

Dir A. Käsebeeri kõne sisukokkuvõte:

„Ajanähtena võib konstateerida et NLPS. Loomakoolides ja ehes kohtus, küll aga intensiivsus stimuleerimist töös, põhjuseks ?. majandushäired. Need põhjused s.o majandushäired on õigustatud ja kus need tõesti on mõõtmaandvad seal võib lubada ka riimistamist. Teine põhjus mis üllõpetajad sunnib riimistamise on võimalus rohtaale jääraks ei lõpetada varem ja seepärast tõmbuda tiesi sest on niidlisajal enamvähem nõuetav ülikooli lõpetamise

Näib et üldlõigne küünistamine ei ole nga korral
küsi raskelx sest see ennaldab riikl enne-
arendamisest, ta tõttl ei oska rakendada
omatüid teadmisi tegelikus elus. Agro-
noomile on küllalt tähtis et ta oskaks
eristada, välpendada pre mõnd sellest on
omavahelin harjutus tormkondades vajalx
kus nga praktikat eksimist märgatakse ja
parandatakse.

Vel on vajalx agronoom-ühiõpilasel kerda
õpingute ajal oma vastav kuriala cus te
omi võimeid võiks rakendada maksimaal-
selt. Neid ja teisi põhjusi arvestades näeme
et on vajalx omavahelise harjutus ja
arendamise mõttepärast nga juhul
küünistamise eksamitega ei ole õigustatud.

3.

ksv Gerbenson: Arvan et tormkondade tööd produ-
deb täiesti ühiõpilaste arv ja noorte organiseeri-
mise mõttes - otstarbel

ksv Tedersoo: Arvan et tulevs ka rodulaen
paiks praktikarida, kõrvalt selleparast
ehx ei olnd esimesse nii tähtis. Küll näitas
tormkondade-töö tulemuste arvestada ka neid
seoseid kohtr ja arendamise vastavalt suunda.

agr. Käsebier: Kodumaemaaks on ühiõpil suur
suhtes. Teiseks on esimesse säälgi vajalx

prof Ronne: Ei oot olla ühtsnes materjalstid, on vaj
tähtis õppetk õnn s.o. et saab ühiõpil varmvalgust

4.

ksv Gerbenson: Aastakoosolek on 21 st.p.

mag Steinberg: Kas ei saaks suvipäeva pidada Agr. Seltsiga ühiselt

agr. Juhanson: Kaasaval aastal pidadi Agr. Seltsi suvipäev Oberteves
ühiselt ehx see näpis nenda nii A.P.S. noortele

agr. Käsebier: Arvan et noorematele käib
see üle jõu kuigi põhimõttelselt selle

vastu midagi ei ole

ksv Gerbenson: APS-i suvipäevad on päämaks
pidamata kõõgi tõttu. Nüüd on võimalus
välja pesta mõnna päevaga et tänasu on
suvipäev tuvastatav

prof Ronne: Mõte on alus, kas agr. Juhanson
ei informeerivas Tallinnas Agr. Seltsi

Protokolli kontrollijateks valitakse ksv ksv
Hans Nurk, Tedersoo ja Pool

Koosolek ex est kell 22.ᵃᵒ

Koosolekut juhataja
Tedersoo Protokolli ja! Ants Mägar.

Protokoll nr. 154.

Akadeemilise Põllumajanduslõnu Seltsi ülekoosolek
18 aprillil 1934a. kell 20. Seltsi ruumes.

Koosolekut juhatab ksv. Steinberg, protokollib ksv. Hansen
esi ksv. Pruus.

Päevakorras:

1. Hra dir. J. Hünersoni kõne: „Põllutöörajad
korraldus ja töö."
2. Läbirääkimised.
3. Juhuslikud asjad.

1.

1. Põllutööraja teostamise ülesanded. Neis põllumajandus-
ja põllumaale huvid olid raiskmata. Tegutsesid nii põllum
ühisorg., millede tööülesanded omavahelistes hõõrumistes tõttu
olid rasmis rõivesed. Põllumeeste pii halb suhtumine ja rahtlus
asus vinda. Majandusringilt oli olukord nõtras ja poliitiliste
organisatsioonide nõrgalõõmisel oligi õli tulle valatud.
Lähenduseks oli põllutööraja nii erapooletu ja majand.
voudlustatud asutus. Suuremas põllutööraja selgitajaks
ja pooldajaks, saamiseks ka mõtte läbiviimiseks oli präeg.

nägraneu hr. k. Päts, fuba okupatsiooni ajal oli teeninud põllutöönoja nõste, siseb üle 1918a. Riias nõu peeti, nooso lemul, mis oli ka P.E.P.S. esindaja. Algatus tuli saaslasteld sest Sansamaal, oli igas provinsis põllutöönoola.
Põllutöönoela on analmõõgustöö asutos rahvamajanduse põhijõõtel, org. ja õig. sarnadneles näist ülinoolide. Ta tööstal oraseaduse alusel.
Seaduses on ettenähtud org. ja püüdlustud asutos. Sinl taheti muuta rahatahtlikkus organisatsioonis, seega olevs olund sama mis põllumeeste selts. Töö peans aga rasn saama ja nõõ peans rasu eest hoolitsemen. Varsti vastu eristi Paani ja Rootsi ette tumes mis rahatahtl org. olid palju uorda saatund. Soomes ja Rootsis on põllumeeste selts territoriaalsed. Meie erinevate ülesannete tõttu oli raja põllumaj. naitsens vinel laimad asud - millens põllutöök. vastaseel püüdsid mil puha alal seletada et ta on mis mansustaja org., põllumehele noormans.
Organiseeritud: Esinduskogu mis esindajad valitarse põllumeeste poolt nel 5 ha. maad, nes oma ettevõttel peavad ühaad. 60 liiget ja 60 liigid valitanse põllutöönoja enela poolt, õigused samad mis 60-nel. juhatuses 4-liiget, praegu 9, rev! komis! 3 liikm.
Osakonnad võivad olla maakondades, mis samad p.k. liikmed. Osakondi ei ole. Põsikonnad ülesannete täitmisens. Põsikondi on palju, valandus, eelarve. Riigikontroll kontrollib riigi summe, isikl mõistl, liikmete valimisel sise ministeerium. Ka kontrollib äärgi.
Põllutöönoja seaduse ülesanne: 1. põllum. edend. 2 esindamine 3. maapiird. mutse hüvede kaitsm.
Põllumaj. edend. on piiramatu ülesanne, mis on võimalikne näiti ülesandeid sellel alal peale panema. Edendamise alal pole veel näiti oma peale võetud. Näit: katseasutused ei suuda veel põllutöök. alla. Sinelise jõud pole lubanud. Riigi toetus on olemas, mis aimelt 1/12 on vaid eelarve summast ühe mm joonsal näes. Samuti ei ole põllutöönoja näes täiel määral loomade kõrp. edendamine mutse ja nõrgemad põllutöönoolid.
Esitamise küsimus: Põllumaj. esindaja peab olema, põllum. tuleb arvestada. seaduse järele võtab osa esindaja näist tulumaksunõmisportsidest ühe.
Mutsehaiduse kaitsmine: mutseosaliste kaitse on rajalik, sest 3/5 on ju põllum. ja nägi seisunohalt nõutav. Nõuanne on pärn ülekaalus, ka soovitab ja sobitab. Sama põllutöök. on ka tead. algatuse õigus, mida peab valitsus hamtama hamnama, nõusulteerimine on ka sundusliik. Meie põllutöök. neid õigusi ei ole. Nõu peab andma p.k. val. asutustele, mitte nõuki ei pruugita p.k. küsida, mis oma ettekteg. ja halvab nõja tööd. Õli., talitused, tööjõud, raasat. organisatsioonid.
1. Põllumajand talitus - 1 nõunik ja 1/2 tarst jõudu, ka õli. ülesanne huvide kaitse ja esitamine.
2. Nõuandetalitus. — konsulendid; eri on valandus nous; lean. selts: linnus.; maan. neskselts. juhatajad ja nõunik.
3. Raamatüp. talitus - otsene abi 1 osa Tartus 2 osa Tall.
4. Maap. ja maamõõdu t. - otsene abi
5. Ehitus talitus - annab tehn. nõuanmet.
6. Juuriid nõuandet. - usalelus aabro raadiod.
7. „Põllumajandus" - aja kirja toim talitus.
Sekretariaat üh. juhatuses.
Raastööd. seltsid on: Veise hob, lina, seneji ja vaisepõllums.
Otsekohene ühendus nende seltsidega on olemas ülesanne juh. vanda.
Linnad mis enne sai nõuande büroo saab nüüd poole vähe. määral põllutöök. 36-37 mtj. Maase nõja heaks pole seni nõutud ega toetatud.
Agr. programmist meie oludes ei saa juttu olla, mitte põllutööoda peab siisni teat ettenäg. tegatsema.
Töötud: kuigi palgad on nõrgad, ei nõlba noored agr. nõuandetöle, sest neil pole praktikat, elupraktikat ja nõgemusi.

2. Läbirääkimised:
hr. Gross. Eitstead müsim. lopetaja ei taha peale hilisr. ujalale sünd. raid tahal nohe nohta.
hr. Sõn. Alul oli aga. suur puudus, müüsi on puudas ja nõudeid suurenad selg. tarvilõik.
3. Joonsrad asjad:

koosoler. ex est vell 20.10
koosoleku juh.
Protokollija: Hlaus.

Protokoll nr. 155

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi 1934a kutsutud üldkoosolek kolmapäeval, 21. märtsil s.a. kell 8 õhtul A.P.S.i ruumes Tartus, Petersi Põllu tn. 5. Algus kell 20.15

Päevakord:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhataja ja protokollija valimine.
3. 1933a. tegevuse aruanded.
4. Toimkondade aruanded
5. Seltsi rahalised aruanded
6. Eelarve ja tegevuskava.
7. Valimised.
8. Jooksvaid asju.

1.

Koosoleku avab A.P.S.i esimees prof. dr. P. Kõpp teatades et koosolek on otsustusvõimeline põhikirjas ettenähtud korrorumi põhjal. Koosolekust võtavad osa 33 liiget 197. liikmest.

2.

Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel A. Mägiste ja protokollijateks E. Nemmera ja H. Tannenbaum. Koosoleku päevakord võetakse esitatud kujul vastu ühel häälel.

3.

1933a tegevuse aruanne - E. Gerbertson.

E. Gerbertson ei pea vajalikuks aruannet otse lugeda kuna see on trükitud kutsetel igale kätte saadetud. Ei ole aga põhjustatud kõiki ettekuiteid, mis on tehtud mitmelt poolt A.P.S.i tegevuse loiduse kohta. Üldiselt on üliõpilaste arv vähenenud näitustes nii ka põllumajandusteaduskonnas. Samuti on nõudmised üliõpilaste poolt suurenenud ning nõutavalt ka töö intensiivsus. Selle tõttu on ka arusaadav endisest vähedasem tegevus vähemates aimult üliõpilastest koosneras toimkondes. nagu „Ühispesu" „Kõnede ja arvustuse" „Foto" „Raadio" j. n. c.

Kõigpoo nõutepidest pilti näitavad seevastu laiema tegevuse ulatusega toimkonnad nagu „Raamatukogu" „Ekskursioonide" j. n. c. toimkonnad kus kaasa töötavad peale üliõpilaste ka vanemadki. „Põllumehe käsiraamat IV" ei võinud ilmuda lubatud ajaruseja töö laialaiatuslikkuse tõttu. Välistegevuses on ilmud tihe side Helsingi Y.M.C.A. Sampsaga. On antud vastamisi stipendiume A.P.S.i stipendium on Sampsa poolt ära kasutatud kuna Sampsa stipendiumile on A.P.S.i poolt juba määratud kandidaat.

4.

Oskuseõnade toimkonna aruanne - A. Lepik.

Oskuseõnade toimkond on töötanud 1933a loomakasvatuse eksterjööri õnade alal koos eri ja vanemadlastega. Töö on kestnud kuus aastat ning on nüüd trükkimisel. Eeltöid on tehtud piimanduse, aga arvõnoseõnede ja põllumajandusliikmete maksmate ja võistlade alal. Tasta kestel on peetud 18 koosolekut kokku 38½ tunni piirkes.

Raamatukogu ja lugemistöö tmk. aruanne – E Raudsepp.
Valuuta vähenemise tõttu on raamatukogusse raamatuid muretsetud vähem kui eelmisel aastal. Kuid selle-asutuse on palju tööd tehtud raamatukogu korraldamisel ja „Talupereajalt" saadud 300 köitelise ilukirjanduslikuude raamatute köitmisel.

Kõnede ja arvestuse tmk. H Tammebaum.
Koosolekuid on peetud peetud 1933a 6. Nõutav 5 referaati ja 1 naiseluskoosolek. Koosolekuist on keskmine osavõtt olnud 9. Maasoolejat. Eelmisest aastast vähemat osavõttu on põhjustanud vähem liikmete arv.

„Talupereraisi" aruanne – L Käbin
„Talupereajal" oli 7 aastavanik. Endist neist ei ole jäänud tulnud. Töö sünnib endises suunas maaanalüüsi ülevaate arendamises. On olnud 138 maatöölist, 166 üksikisikulist nõuannet, täidetud 154 toiduretsepti. Vastuseid on antud paljudele küsimustele nii terviskaitselisi, maanalüüsi ringide korraldamise jne alal. Majandusliikmelt oli 1933a „Talupereajale" kõige rohkem. 1934a kujuneb paremaks sest 2000 tellimust on juba rohkem. Kuid raskusele vaatamata ei ole jäänud tulnud

„Käsiraamatu" tmk. aruanne – A Steinberg.
Viimane raamat on tulnud alles 10 detsembril (1933a.) Selletõttu on ka tõlkimised viivitusega. IV osa ilmumisel veerand aasta võrra. Kuid selle eest on aga töö soorikam ja kvaliteedilt korrektsem kui eelmised andmed.
Paralleelselt on käimas ka V osa toimetamine, mis arvatavasti ilmub sügisel.

K/K „Agronoomia" aruanne – E Gerbersan
Möödunud aasta oli „Agronoomiale" kõige raskem. Raskuskese tõstust ei saadud. Kerkis küsimus kas üldse enam anda välja ajakirja. Agronoomide Selts aga tahtis seda jätkata ja muretsest muutuvat kapitali kaudu toetusesumme ja katsetasjandust

nõukogult on saadud luba kasutada Majandusliikmest rasvunut saadi ilu muid tuli jõuda mitmesuguste ajakirjade ajakirja. Kuid see jäi siiski populaarsuse ajakirjaks ja ei suuda võistelda „Agronoomiaga" 1934a. tõstab „Agronoomiat" alla ennustatakse

Põllumaj. ajakirjade redigeerimise tmk. aruanne – P Köpp
Töö on elustatud 4 nägiste poolt, mis nähtud on soikunud. Nüüd tuleb seda tööd ÄPSi asjaajaja On käimas ka põllumajandus-poliitiliste ajakirjanduse redigeerimine. Seda tööd tuli tk. Kooperatiiv ÄPSi nimel korraldajaks on ka Reger

Kodumaa pm. uurimise tmk. aruanne – P Köpp
Seda tööd tuli E Gerbersan. Valjuti lõppes saaremaa uurimine

„Ühospere" tmk. aruanne – H Tammebaum
Jäänud aastal on peetud 4 koosviibimist I sem. 3 ja II sem 1 – jõulupeo.

Läbirääkimised tmk. tegevuse üle.
Agr. Nägiste: „Agronoomia" püüab edasist materjali vastutades liig populaarseid vaatamusi väärtuslikke.
Ksv. Tamsan: Ei maksa edasi „Agronoomia" sisse üle võtta – seda võiks teha ÄPS ja Agronoomide Selts.
Agr. Nägiste ettepanek: võtta vastu aruanded lahkel läbi ühel päeval

5.

Rahalise aruandluse ettekandmine kuna need on trükitud aruandes
Revisjoni komisjoni aruande laeb ette ksv. Ulmal
Rev. komisjon koosseisus V. Ulmal, A. Ruubel, J. Hindrikson on uurinud ÄPSi tegevust raamatukogu, raamatupidamist „Talupereast" ja leidnud kõik korras olevat.
Agr. A Ruubel: kas ÄPS väliskevisjoni alla ei kuulu
Ksv. Ulmal: Ei kuula.
Rahalise ja revisjoni komisjoni aruanded võetakse ühel häälel vastu

6.

Eelarve – kannab ette prof P Kõpps ning tuleb otsustada: kuulutada edasiste aastatepuudujääk kr. 4265.27. Ettepanek võetakse vastu ühel häälel (Agr. Mägiste ettepanek: kinnitada eelarve võetakse vastu ühel häälel)

Prof P Kõpp: A P S. sammub edukalt mujan duselikku rada. Liikmete koosseis on muutunud vanemaks, töövõimelisemaks. Et liikmeid vähem, seda on see loomulik sest agronoomia ülesõpilaste arv on vähenenud ja töö on tunduvasem

A P S-il on suur üldkultuuriline tähendus. „Talupere-naise" „Põllumehe käsiraamatu" jne väljaandmine.

Mis teha käesolevad aastal?

Üldkoosolekud ja toimkondade tööd jätkuvad endiselt. Kui mõni nähtem toimkond lõpetab tegevust siis pole sellel midagi ebaloomulikku. Raamatukogu tuleb jätkab endiselt korraldamise tööd. Väljaandmine tuleks kõigutada et ärahoida laadikraamidest. Kodifitseerimine tuleb edasi samuti „Talupere-naise" väljaandmine

Uuitest kavatsustest on järgmised:

1. Põllumajanduslised kursused korraldada põllutöö kooliõe lõpetamise ühe kuni kahe nädala vältel Neil kursustel tuleks käsitleda alla kõige põhi-mad põllumajandusliknd küsimused maaintelligentsile Kursused maa naistele on nädalas juba. Kuulsus-sest osavõtjad paks tellima „Talupere-naise"
2. On kavatsus avaldada triikis doktoritöö magistrite teadaslikke töid
3. Tartu näitusel edukamalt esinemiseks on kavatsus ehitada talumaja-paviljon mille näi-tuse platsile. Sinna panuks väljapanekud „Talupere-naise" Raamatute Kesksellts, amatpalt uusi põllumajandusliste lennutisi, põllutöö masinaid-suurtes jne.

4. On kavas asutada kassa kust raamatuid üli õpilased saaks laenu kas näitusemal ehk ka enne remal määral, et ülikoolis lõpetada laenu % abs madal

Rahaline eelarve. „Talupere-naise" on tasaarvestus 5 milj. rendega. Liikmemaksudest on loota 50000 s. On avaldatud soovi A P S-i liikmemaksu alandada kuid juhatus ei pea seda soovitavaks kuna A P S annab väga palju soodustusi liikmeile. Juurde-maks tuleb võigelt ta ka ise arvestulusest. Eelarve on tasaarvestus 4000 kr ulatuses. Suuremaid sisse tulekuid on loota „Põllumehe käsiraamatu" müümisest.

Agr. Mägiste ettepanek: kinnitada eelarve võetakse vastu ühel häälel.

7.

Juhatusesse valitakse

Esimees	prof P Kõpps
I abiesimees	A Steinberg.
II " – "	H. Kurk
Kirjatoimetaja	E. Gerberson
I abikirjatoimetaja	L. Silberglieb
II " – "	J. Hansen
Laosaur	N. Gross
Abilaosaur	R. Tamson
Majavõa	A. Jaanson
Ametita juhatuse liige	L. Käbin
" " "	L. Rinne
" " "	E. Roger
" " "	E Raudsepp.

Kandidaadid:

E Nõmmera
A Vaher
J Paas
E Torger.

Revisjoni komisjoni valitakse V Umal, N Rumbel, J. Hindrikson

Rev. komisjoni kandidaatideks: J Inselberg ja H Sutter

Raamatukogu toimkonda valitakse P Köpp. L Rinne ja A Steinberg

Raamatukogu tehnilise toimkonna juhatajaks valitakse E Raudsepp, liikmeteks: H Sarv ja H. Tannebaum kandidaatideks: A Vaher, ja A Linno.

Oskussõnade toimkonda valitakse: A Lepik ja A Palo

Suvepäeva toimkonna juhatajaks prl L. Selbergleich abideks A Steinberg, H Sarv ja A Treumann

Protokolli kinnitajaiks valitakse E Grünfeldt O. Hallik ja E Roger.

8.

Ksv Gerberson: Millisena soovitakse „Agronoomia sisu tulevikus näha?

Ksv! Tomson teeb ettepaneku jätta see küsimus juhatuse hoolde

Agr. Mägiste. Disskussiooni peaks leiduma „Agronoomias kuid väärtuslikumaid ja kaalukamaid.

Ksv! Tomsoni ettepanek võetakse vastu 9 häälega 0 vastu

Ksv! Gerberson: Kas APSi liikmed soovivad suvipäeva korraldada Agronoomide Seltsiga koos. Osavõtu maks kallimaks ei kujune kui APSi üksinda korraldamise puhul.

Agr. Steinberg: See küsimus on ülestõstetud APSi üldkoosolekul varemalt kus ka mõni Agronoomide seltsi juhatuse liige viibis. Leiti olevat sobiv koos pidada suvipäeva

Prof Köpp suvepäevi on soovitav koos pidada juba sellepärast et osa mõlemi orgi liikmeid on ühised. Vahe on ainult selles et üks on kutse organisatsioon, teine aga teaduslik.

Prof Rinne: Ühise suvipäeva korraldamise mõtelei dis ühel selmisel koosolekul sooja poolehoidu. Ühi selt korraldatav suvipäev ei tule ka kallim. APSi juhatus peaks seda võimalust edasi selgitama.

Prof Köpp: Ei maksa ulle asjaga nii peale käia enne on see küsimus tarvis selgitada omavahelistel läbirääkimistel

Agr Mägiste teeb ettepaneku: üldkoosolek peab soovitavaks pidada suvipäeva koos Agronoomide seltsiga jättes asja korralduse täielikult APSi juhatuse hoolde.

Ettepanek võetakse vastu ühel häälel

Agr. Steinberg: Kas meie ei teeks ühe ekskursiooni Lätti. Seal arvatavasti võetakse ehk mid hästi vastu

Ksv! Tomson: APS ei saa ametlikku ekskursiooni teha sest pole kuetset.

Koosolek lõpeb kell 22 20.

Koosoleku juhataja

Protokollijad: H. Tannebaum.

[signature]

Protokoll nr. 156

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi järjekorraline üldkoosolek 24. oktoobril 1934. a. kell 20. Si ruumes.

Koosolekut juhatas H. Kurk, protokollis E. Gerberson

Päevakorras: 1. Kra A. Berendi kone: Aarva tõug ja eelarve tõulise pärstlem.

2. Lihtsõnaline

3. Jooksvad asjad

Koosoleku avas esimees prof. P. Kõpp ja teilendab, et ABS on otsustanud mitte ainult pidada agronoomilist ala puudutavaid koosolekuid, vaid vahelduseks tahab ka pakkuda kõnesid teiselt alalelt. Täneve kõne sel semestril on viimane taimest. Soovib kõigile jõudu semestri õnnestumiseks.

A. Berendi kõne kokkuvõte.

Aarva tõu tegevuse pandi alus 1786. a. Wilkens Joneri kes tegi teadusega tuguliue sanskriti, vana kreeka ja gooti keelega. Aarialaste juhtes jõuti tol ajal järgmistele tulemustele: Euroopa ja Aasia vahel ja Himalaja vahele. Leiti et sanskrit oli aarialaste kõige archailsem tüüp. Oletus toetati teaduslikuks faktiks ja sanskrit loeti aaria kultuse esivanemaks. Võrdlev keeleteaduse najal uuriti aarialaste vanavat kultuurilooli kõigele laiemale. Nad lahkusid ammu enne ajaloolist aega oma algkodust. Indus - Ganges jõe laiemale poolsaarele, meedlased nüüd päriselt Iraani kõrgmaale, kreeklased ja ladinlased Balkani poolsaarele, seltid Atlandi ookeanini, germaanlased Elbe ja Oderjõgi jõgede vahele. Algkodust on rännatud väga ka Skandi-Baltia kaudu, s.o. baltlased (Lätlased nüüd Leedulased).

19. saj. lakati arvutamast poolt poststalinid aarialaste teooriat kritiseerima. Paigutati aarialaste hõlmat Aasiast Euroopasse. Germanistikus voolu esindajad nõjud aarialaste algkodu Skandinaavias, kõigil Balti ja Põhjamere kaldal. Teine vool asetas algkodu Lõuna-Venemaa steppidesse, nagu Doonau ja Volga vahele. V. Hehn nii aarialased palju madalamale

kultuuriastmele, kelle tunded ja oskused olid barbaarsed. Koolides oli nt. õpetatud, et venadel oleva rõõgastes leiduvate ohvrikannude pärast.

Meie kõrval aastal töötab ameerika antropoloogid, kes püüdsid kaja järele uurida Euroopas vähemalt 3 rassi omavahel võrrelda: 1) pikkpäine Soome-Ugri rahvas, 2. lühikpäine, levinud Kesk-Euroopas - Prantsusmaa, Belgias, Austrias ja Slaavi maades. 3. pikkpäine valge rahvas, kelle asukohaks on Baltikum ja Põhjamaad, Inglismaad, Iirimaa jt. Seda kolmandat rassi katsuti germaanlaste vaba esindajaks nimetada aastatega, väites, et kõik kultuurisaavutused on selle tõu poolt loodud. Nii germaanlaste vaba olekut kui ka teaduslikult tõestatult, et pärgmad Euroopa rassid on loomad kultuurivõimetud.

Vaatamata, et seni puudub teaduselt väitel aastatõu kohta, on Hitler nimetatud teadlaste väljasõidu ajal, et sel teel veel rohkem saaksid teadusest kõrist.

Eestlaste tõu puhtes on Riigi Kaitseväe Keskbüroo ekspluatatsioonijuhataja Reimann väitnud, et meie rahvas koosneb, et meie kuuluvat valt Ida-Baltidesse, mitte Alpiini rassi.

Sõna võtsid täiendavalt eelkõnelejale küsimustega, vastuväidetega j.m. põhjal V. Ernits, P. Kõpp, J. Paas, E. Gutberson.

Lõpul teatas koosoleku juhataja, et AÜSi juhatus on otsustanud nõukoosolekule vastuvõtmiseks esitada järgmised üliõpilased: Peeter Kuldi, Johannes Tõnisson, Leonid Ylle, Aleksander Tiiter, Evgenia Maim, Elna Sirkel, Arnold Koppel, kes kõik on nõus nõukoosoleku poolt vastu võetakse.

Edasi teatab koosoleku juhataja, et ka Tiinarm on AÜS astunud ning 14. aastapäeva puhul korraldada omavahelise

85

koosviibimise, mille täitmise on esialgu alles lubatud.

Koosolek lõppis 10.15. p.l.

Juhataja
Protokollija H. Gutberg

Protokoll № 157.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi järjekorraline üldkoosolek teisipäeval 6 nov. kell 20 APSi ruumes. Algus kell 20

Koosolekut juhatab H. Kurk; protokollib H. Tannenbaum.

Päevakorras: 1. Härra agr. E. Gerbersoni kõne: "Suvel Soomes töömeestega tutvumas."

2. Läbiräägimised

3. Joonsvard asju

1.

1. Härra agr. E. Gerbersoni kõne kokkuvõte.

Üksikute maade põllukultuuride töönõudlused on erinevad. Kuid eriti salmatorkav on see vahe Ameerika ja Euroopa riikide vahel. Ameerikas näiteks nõuab töötund ühe nisukultuuri kohta 7-8 korda vähem tööd kui Euroopa riikes. Töö ratsionaalsuse seadmine on väga suure edusammu teenud. Töötegemise uurimisel on kujunenud välja eriseisev distsipliin - tööõpetus, mille ülesanne on tõsta tööproduktsiooni. Tööõpetuse alaosa - põllumajanduslik tööõpetus võtab vaatluse alla 1) põllumajanduslikku tööd 2) põllumajanduslikud masinad ja riistad 3) inimese ühes tema sotsiaalse elus.

Tööõpetuse distsipliin on noor ning kindlat süsteemi pole veel selles õpetuses kujunenud Dr ... järeli on tööõpetuse ümbruse süsteem järgmine:

1. Küsimused, mis allavad käitise pidule nagu ererulgade korvatus, põldude jaotus jne
2. Suurtöö täiendamine
3. Töölist puudutavad küsimused

Töömureimine on eriti palju arenenud päris ülmasõda eriti aga Kiinajal ameerikas, kus on tähtsad Taylori töömureimised. Saksas hakati töid mureima enne maailma sõda. Stuttgeri teas töömureimise alal 1906. Katseline töömureimise suuna andja on aga prof. Leedorf. Roatses on töö mureimisäpitast arendanud tehnikud. Professor Vanneson on mureinud tööde norme, millaseid mitmgi mööd kasutame. Töömureimisi on tehtud ka Poolas, Norras ja Soomes Soomes on kaatud tööd mureima peali ülmasõja. Saadetu kinnad hakkasid langema enne palgad ei langenud nii tavalt. Kogu käitise maludest moodustas Soomes töö kulud 60% 1927 aastal. Ning kõige kallim tööjõust on tus mumtööjõud - sadekesega 450 aurujõud sadekesega 350 plaher maatorijõud and. 420 ja aurujõud and 10

Saame põllumajanduslikku töömureimise selts (Maatalouden Työteho Seura) on tegutsenud juba 10 aastat ja on suutnud töömureimise alal palju ära teha selts on mureinud töönorm, meetodi ja eriti vanemaid. Selts on esinenud töötulemuste propageerimiseks näitustel ning on korraldanud kursusi. Viimasel ajal on palju mureimisi kirjastatud raamatu, vaarustade ja nende tarbeturte ile, töö palkadest jne. On mureinud ka väike talunduste töönorme, maakarimise ja selle tarvaus võtteid. Mureimistöös on püütud kontakti luua turiste katsejaamadega. On mureinud ka viimasel ajal täht sama silosöödu ATV söödu töönõudlust. ATV tähendab Arteuri Almari Vastanen. See nimi oli „Valio" laboratooriumi juhataja Ta mureis küsimust: kuidas saaks läbi ilma N-väetiseta ja valgusöödata. Et läbi saada ilma N-väetiseta soovitas ta liblikõielisi kasvatada, mille mügar paiterad

õhust lämmastikku ammutavad Liblikõielised on aga ise valgurikkad. Kiina tegemisel aga läheb 30-40% valgust kaduma Vastanen mureis et kuidas saaks seda kadu vähendada Mureimisel leidis ta mineraalkapitega töötlemise meetodi, mis seda kadu vähendas See on n.n. ATV meetod. Vastase andmete järele on ATV söödas kuivaine kadu 6% ja N kadu 0,9%.

Vastanen on püüdnud ama meetodi rakendada ama talus nii palju kui võimalik - 50% põllust on peakõige kõrvi nõgi all mis ATV söödaks tähendab ATV sööta saavad lehmad kuni 40 kg päevas - jõusööta ei saa Tulemuseks on karja kõige toodang ühesuguselt karja lehma kohta 4000 kg piima ja 160 kg võisarva aastas

2.

Kw Targer: Kuidas on ATV söödal tarvitus Soomes

Agr Gerberson: Üldse söötühik moodab ATV söödas 2 senti mis on 14% odavam kui heinas.

Kw Targer: Osa soomlasi suhtuvad positiivselt ATV söödasse ming ATV vedelik on ka kallis. Kalliduse tõttu ei saa tulla küsimuse alla patendi ostmine Eestile.

Agr. Gerbersan: Muidugi ei saa patendi ostmine tulla küsimuse alla kuna patent maksnud väga palju vedelik on kallis ja meie või odav.

Kw Tannbaum. – seletus ATV söödal tegemise kohta Soomes

3.

Koosoleku juhataja teatab et juhatuse poolt on esitatud üld koosolekule vastuvõtmiseks A P S i liikmeiks jaan Soots ja Voldemar Peterson.

Koosoleku lõpp kell 20^{00}.

Koosoleku juhataja
Protokollija H. Tannbaum.

Protokoll #158.

Akad. Põllumajanduslikum Seltsi järjekorraline üldkoosolek Tartus. 29 nov. 1934a. Kl ½ 8 õhtul.
Koosolekut juhatab hr. Nurm.

Päevakord:

1. Hr. agr. Jaan Metsa kõne:
„Meie kultuhädad ja õigekeelsuse allikad"
2. Läbirääkimised.
3. Jooksvad asjad.

1.

Ajalehtede kaudu on väga arvamusi viimasel aastal, enam on arvamusi laadusliku kaudu, kuidas kõlsastes piirides. Tahtsaimans punduses on praktil. õigekeelsuse sõnastikus punduumine.
Agronomile on selge, punduse ja liikide vägi teejuures täpne kirjakeel tähtis, test põllum. kirj. kaudu on ka suur mõju põllumajand huvist.
noorsile. Eriti raskusi on keele suhtes tuntud kap. teostega, millised tagajärjed on laadused ebaõigete inimeste poolt.
Lähemalt õigekeelsuse arendustest suhtes, mis aga eriti põllumaj. punedutal jääb ka agronomi õigus sõna kaasa rääkida.
Meie sõnaraamatu esimajuus on toetud taanu ja saksa omad. Eriti teravat vajadus on meil kaa saksa – Eesti sõnaraamatu järele mitte punduist kõrt sõna õigises mõttes kirj. õigekeelsuse piirdada.
1930a. kogutati Vesti kaasabil laamaraav. eritõnastik, millise on siiani valitseval tervikkohal püsimud.
Mõningaid mõisteid käsitavad isegi kõik autorid ega ühs isegimõtet mõeldes.
Näit. on keeratatud sõna angler ja angelu ümber – viimane aga tegelõunases punduk hoopis.
Näit. Ayrshire vari – sõnaraamatus on aga äärsõr. Roadster kohuse nimetab Vesti rõndster; Sama on ka peenoni kohta – peenon, bacon – beicon. Bushel – bušil; gallon – galloon
Junstudest on tegi – banstein – panstein e. backstein.
Pooleli ühinemud E. entsüklopeediast on väga abi näit: Syn – kuivõrd selle ümber näivad ka nõudlused test kuidas seda lugeda ja hääldada.
P.S. punduk väga palju list ja arkustõmu veel, millest pari Eesti omad, nagu aasnurmik, heinik, heinlaa. Punduk isegi mõnn.
Vahetatud on mõisted arendama ja aretis.
Referent leiab isegi seda et kultumehed küllalelatelt ei loe ajalehti, test nad ei tea millised sõnad esinevad, millised aga mitte.
Näitena on tegaseid punkte nagu järgmine ainu kirj viisilt: aas-nurmik, seevastu aga on taanurmik – ühs sõna.
Samuti kui agronomi valitsel ka ostustõnade pond ka leiste teadusekaruses, mis aga paratamatult agronoomist ühs koosisõõ ei taanu alla lähtuvalt.
Et käesolevaid punduisi käsitada, tuleks enam gordineerida töös. (Lahemalt f. Metsa artikkel agronoomias, XXIaa 4).

Läbirääkimised:

Võtavad sõna hr. V. Eriste, hr. Gross ja hr. Tolk, kes toovitab ühinesi kirjutada nagu nad on, ja rõhutab eriti seda et seni test suhtes on valitsenud suur järjekindlusetus.

Jooksvad asjad:

Ei ole. —

Lõpp kl. 23.

Koosolemn juh.:
Protokollija: J. Hansen.

87

Protokoll Nr. 160.

Tvad. Põllum. Tellisi järjekohaline üld-koosolek 20.II.1935a. kl. 18.20
Peeter Põllu talu AS APS'i nimmes. –
Koosolemist juhatab hr. Nurm. –

Päevakord:
1. Hr. dr. L. Voltri kõne „ olustarbekohane sõõtmine katsete andmeil"
2. Läbirääkimised.
3. Joonsaid asju. –

1.

Kuuldaa katsejaamas tehtuse 2 liini katseid, I teadustööd nurisugu ja II praktilised, mis et talunest olustarbekohasemalt siin sõõtmis õpetada.
Katsejaama ülesanded on I sõõtmiskatsed; II Kontrollteguvus ja III kupulaua.
P.s. omal katsejaamu ka suure täitsuse kuldjaamaug, kesknüselt 50-60 paari-tust nuus. –
Noorpõrsaste sõõtmine:
Sõõtmisel on suure tähtsusega sõõda varsne hoid. Piim aitaux, kas päris varsnelt ehk päris hapult ja sõõda varsnu on üks suur fantor, mis hoiab põrsaste haigusi ära. Sõnda poraud on sagedasti, all on sellest nii piimi mitte nord olgi ja sellel tasemuid. Kuuldaal on põrsaiti hanatud tagasihoid-lõunult sõõtmu kalajahu ja on saavutatud häid jõuvkasse.
Kui emis staab ehk piima ei anna siis võtu anda 50% kala ja odrajahu, kumbagist ½ ja p.s. 50% täispiima s.o. 50% täispiima põrsa jäanust. Kui emis hästi imetab siis võtu anda lõsaug kalajahu e. tuhuru teega määrjaus tehtud siisu. Kui kalajahu ei ole saada siis on soovitus anda ka täispiima.
I periood → 4 nädalani koosnel sööt 1/3 kala –, 1/3 odra- ja 1/3 kaera jahu, mis annab ligs. 130-140 gr. – tuhu saab piigistatud rahel kartulaid puuru 1 kartul pro. põrsas. Vett saavad eraldi juua. –
II periood → 4-6 nädalat 45% odra-, 45 täielus kaerajahu ja 10% kalajahu, millele lõsaus iga aj. teha kohta hapu lõssi 3 aj., 0.5 aj. kartu-laid ja 50 gr. toor koudijahu.
III periood 6-8 näd. 45% odrajahu, 45% täie-kaerajahu ja 10% lihajahu +5 aj. lõssi + 1 aj. kartulaid +50 gr. toor koudijahu –
Talvel, eriti 3-dal põrsaste vanuse nädalal on soovitus sõõta põrsastele rauda ja tedla nii, et tuhuru siirupiste tegatuus reua piisaali, 14-15 gr. nädala nõrmus ja tellega määritause emise udar ärge. Soovitus on anda porsaile toorkoudijahu, kus on 24% rasva, mida võtu hanata andmu juba 3-dast vanusenada-last. –

Katsetegevus:

Kohu nõju peenoin peist?
Herimaug käis selle kohta kogemuste ja kontrollandmeid koostatud tabeli järele. –
Suure kohunormi rühma juuren, mida enemrohtu, sõda vähem saavad jahu. Suure kohunormi juu-ren on read vähem tõõta taroitamud, mitd teejuuru ei saa tõga tii. normi täie. Mida enam aja rohtu tõda suurem on odava valga nõtu siit kohta. –
Kui suud tõõta rohtu rohmesti ja talvel üle mitme vanlatele tõõtmisele, siis read kasuta-vad tõõta väga hästi ära ja saavutatame nii häid jõuvkasse. Suuremo kohu normi jun-

res on ka lapse kahanemine tundub suurem. Selja penn on alla rahuloldava ja penn on liig pehme. Söötumine suure rohuga tuleb aga edaspidi vaem.

20% rohtu ja kartulata sõja ummata pole soovitav, i sordi % on nõja väiku.

15% rohtu on vaid sel juhul lubatud sööta, kui on tõesti võimalik näärtustõuu rohtu anda.

30% rohtu näist olevat kõige optimaalsem norm koja ka kasvuperioodi kestel, siis on juurekasv ja ka arenq kõige parem.

Läbirääkimised:

Suurrohumaaga seael ei jõua mitte enne 7. kuud peenoni kaalu. Kõige parem penn on seal sui tal on kasvuns kuluvad 6.5-7%.

Joonsaid asju:

Võetaun vastu järgmised uued liikmed: Kutti, Valter; Kalbus, Endel; Aitsam, Nõgiselg; Vardja, Endel ja Hanilep, Konstantin.

Lõpp kl 21.30.

Koosoleku juhataja:
Protokollija: J. Hansen.-

Protokoll Nr 161.

Axad. Pällumajand. Seltsi järjekorralune üld koosolek 20.III 35 kell 2000 APSi ruumes

Koosolekut juhatab h-ra Hans Kurm.

Päevakord:

1. Härra agr. G. Randma (Vastka) kõne: „Aiasaaduste turustamine."
2. Läbirääkimised
3. Joonsaid asju

1. Härra Randma kõne kokkuvõte

Viimasel ajal on suurt tähelepanu aiasaaduste väljaveole. Eksportaadidel on alnud suured tagavarad aiasaadusi. Aiasaaduste väljavedu on annud suuremat sissetulekut kui kartuliväljavedu. Aiasaaduste tootmises on kujunenud teatud piirkonnad peamiselt suulinnade ümbruses. Eesti juur-aiaviljade kasvatamise tehnika on levinenud ja arenenud. Saavuda jätab aga aiaviljade sortimine ja pakkimine. Ka puuduvad häid kasumunnid. Edaspidi tuvel kasvatatavat korraldada aiaviljade osas Hollandi eeskujul, kus müüakse, kus müüakse suurte partiide kaupa eri liike identsi kella abil aiasaaduseni

Peale Tallinna ja Tartu ümbruste on aiasaaduste tootmise piirkondadeks veel Peipsi järve ümbrus ja Petserimaa kus kasvatatakse palju sibulaid ja maasikaid

Aiasaaduste tootmise piirkondades oleks ühistegelasti ettevõtete asutamine tarvilik aiasaaduste turustamise otstarbel kus ühtlasi aiasaadused sorteeritaks ja korralikult pakitaks. Sel viisil saaks suurkudest, sibulatest maasikatest jne. palju paremat hinda kui müüd.

Haapsu kaubaldusem on õunte taotnuse rajoon. Eriskohal on Petseri, Võru, Tartu ja Viljandimaa. Õunte taotjad on väikesed majapidamised. Sortide ühtlus aga sammetab selle tõttu. Tallinnas tuleb viimsinii praegusel ajastusse puuvilju ümber sortida enne kui valmimaale saadetakse

Aiasaaduste hinnad sesoonilisuse tõttu muutuvad tuntavasti eri kuudel kaupadel. Põhjuseks on see, et puuduvad vastavad hoiuruumid

Aiasaaduste hinnad olenevad ka aastatest seda osavad ranutada ema huvides Tallinna ümbruse aiapidajad.

Peale selle mõjutab aiasaaduste hindu väliskaubanduse hinnad. Võimalus on vedada Saame ilma tollita sügavel aga kontingentide süstemi ajal ka kuuse ja sõquised saame Saame vedada soodsalt. Tähtis on kauba ühtlane ettevalmistamine. Rahvusraamatukogult on läbi lõigud kauba standardimata eriti puuviljade ameerika eeskujul. Standardimata kaup tõrjub välja standardimata kauba. Sest suurkaubandus nõuab standarditud kaupa.

Standarditud kaupadega on kergem ümberkäia. USA-s võib viia viiklikku külmetus hoonesse teatud standart kaupa ja saab selle vastu kviitungi, mille vastu võib pangast laenu saada. Saavad ka kaupa müüa, kinnitamata võla rahakorra pangaga ja võtab temi ette näitamisel külmhoonest kauba välja. Selle juures võib ta saada kaapis tuua taotja kaupa muid sarnast standardust

Ameerikas on tarvitusel „poolide" süsteem kus ühenguis arvestatakse välja keskmine saaduste hind teatava perioodi vältel. Teravelgadel on aasta piikkume perioodi. Iga taotja saab oma

standartkauba keskmisest hinnast ärakahe 60-80% kätte - aasta lõpul aga ülejäävad osa.

Aiasaaduste konserveerimine ja hoidmine korraldamata. Tarne tõttu on tähtis meil aeanõu mitmekesisus ja pikendamisel. Suurem aleks on hoidmine külmhoones ja külmutamine. Madalate temperatuuride abil püüdtakse hoiganuse praktikumi tarvitada. Külmutust tarvitatakse -30° puuvilja kiirelt, mil rakud ei lagune nimi jääkristallid on väikesed ja ei loha rakke sillekõttu. Praegu on see viis kaunis kallis. On aga saavutatud suuri tulemusi selel alal. Külmhoones võib hoida näiteks lillkapsast kuni 5 kuud. Sama on lugu õunuga Teisi sorte võib hoida talviaasta

Hoidmise kulud külmhoones ei tõusa kõrgele. Meil arvati tasuvaks kui saab 1 cent kuus 1 kg õunalt

Teine abinõu aiasaaduste tarvitamise aja pikendamiseks on konserveerimine. Praegu on ka see ala korraldamata. Põllutööministeeriumil on kavatsus massina panna saadust konserveitut kaupade kohta. See seadus näeb ette, et kui kaup standardub oma kaupa ei tal õnnes kaotada siiklisema mõõdu nõuetel pakendil. Siiklisku mõõdu nõuet on kaotusel meil nii kaubanduses. Kui pakend nõuetele ei vasta ei või teda nimetada nuiks - sest ta võib võltsitud olla

Meil on aiasaaduste turustuse alal väga vähe teadlasi koondunud. Selleõnsta on aga palju aiasaaduste eksportöör kes tõotavad väheste kapitalidega head tasu. On tasuv palju tööjõudu et seda kaubanduse haru korralolada.

Põlluraamatukogu.

Ilm. Järvesoo: Kõnetsemm ka aianduse ja konserveerimise alal

tegutsema hakata neid arvati et ega nn
ameerikaga ikka ei peruda võrrelda
1-ks Reudma. Kuigi noormees saab kurgi 'konserv'-
nuse alal palju paremat palka kui mõni
ametnik. Ei ole mõtet väga suur pessimist
olla ega ka suur optimist olla. Tööd ega leidu
eil alal küllalt

III Jooksvad asju

Ettekandja Hugo Mäesepp

Koosolek ex est kell 21[25]

Protokollija H. Taniorg.

Protokoll # 162.

Akadeemilise Põllumajanduslikn Seltsi nutsutud üldkoosolek 27. märtsil 1935.a. kell 20[00] APS ruumes Petser Põllu 5.

1. Koosoleku avab esimees P. Kopp. Palub ette mõistetada surma läbi lahkunud APS/i liiget H. Konit püstitõusmisega. Põhikirja järgi on koosolek otsuseotsimekine, kui on kohal 1/10 liikmeist; Seltsil on praegu 217 liiget, kohal on aramisel üle 30 liikme, seega on olemas nõuetekohane arvukus. Edasi teatab esimees, et juhatus on otsustanud 1934 a. II. sem. liikmemaksu alandada 1 kr. semestris. Tümase ettepanekuga üldkoosolek.

2. Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel A. Kägiste. Protokollijateks valitakse E. Kalbus ja A. Jaanson, samuti ühel häälel.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhataja ja protokollija valimine.
3. 1934 a. tegevuse aruanded.
4. Toimkondade aruanded.
5. Seltsi rahalised aruanded.
6. Eelarve ja tegevuskava.
7. Valimised.
8. Jooksvaid asju.

P. Kõpp teeb ettepaneku päevakorda täiendada lauskasse põhikirja rasturõõmise punkti võrra, ja nimast 5 ja 6 punkti vahele asetada.

Koosolek nõutab selle vastu ja juhataja ettepanekul kinnitatakse ülmainitud päevakord ühes kõia täiendusega.

3. Seltsi 1934 a. tegevuse aruande esitab E. Järvesoo. Märgib, et tegevuskavast on toimkondade kätte saadetud ja sestõttu pole mõtet sellejuures lähemalt peatuda. Üldiselt mainib järgmist: Nimetatud aastatel on APS/i tegevus arenenud evolutsioonilisel teel. On tulnud ületada mitmeid raskusi. Kuid sellegi poolest on

APS. suutnud ajaga kaasas sammuda. APS/i ettevõtted on õnnestunud. Ka välisilmas ja ülikoolis on olukorrad muutunud, võrreldes 10–15 a. tagasi. Kõik organisatsioonid muutuvad elunõuetele vastavalt. APS kujuneb üha laiema tegevusväljaga üldkultuuriliseks seltsiks. APS/i aastaliikmete arv on kahanenud viimastel aastatel, olenedes üliõpilaste kahanemisest. Sellevastu on aga elnaegsete liikmete arv kasvanud, mis tingitud sellest, et peale ülikooli lõpetamist tavaliselt edasi seltsi jäädakse. Suurem osa agronoome on kõik elnaegsed liikmed. Kasvatuslikud ja seltskondlikud ülesanded on APS/ilt ära langenud, sest neid ülesandeid on intiim organisatsioonid enda kanda võtnud. APS omab ikka enam põllumajanduslikke üldkultuurilisi ülesandeid. APS/i kirjastusel ilmuvad: Taluperenaine, Agronoomia, Põllumehe käsiraamat jm annavad talle ka väärika koha. Kõigi nende saavutuste puhul võib loota, et selts oma 15 juubeli aastal veel suuremaid edusamme teeb ja senistest paremate väljavaadetega võib edasi sammuda.

4. „Taluperenaise" toimkonna aruanded esitab E. Järvesoo, pr. Käbini ülesandel. „Taluperenaine" on järjest edu saavutanud. Praeguseks tiraašiks on 18.000 eks. igat väljaannet. Ükski teine ajakiri pole sarnast edu ja levikut saavutanud. Koos Maanaiste Keskseltsiga on korraldatud kursusi, mis end igati on tasunud ja häid tagajärgi andnud. Laste kirjandusest on ilmunud R. Rohti „Vete pojad". „Taluperenaise" kaanepiltideks on hakatud tarvitama Eesti maalikunstnike produktsiooni, mis ka mile heaks reklaamiks osutub.

Oskussõnade toimkonna aruande esitab A. Lepiku ülesandel A. Palo. On töötatud põllumajanduslikkude masinate ja riistade oskussõnade juures. Neist töökoosolekuist on osa võtnud Veske, Luksepp ja A. Lepik. Piimanduse alal on käesoleval aastal oskussõnade loomine välja jäänud. Üldse on sel tegevusaastal 7 töökoosolekut, 13 t. kestvusega, peetud. Enamus neist koosolekutest on

pühendatud regede, vankrite, atrade – oskussõnade loomisele.

E. Järvesoo mainib, et aruandja on unustanud nimetamast läinud aastal ilmunud „Koduloomade eksterjöörilisi oskussõnu," mille kirjastamiseks on APS toetust saanud.

Raamatukogu toimkonna aruande esitab E. Randsepp. Tegevus on jäänud samaseks. Viimasel g ajal on raamatuid ohtrasti köidetud ja uusi juurde muutsetud, kuid sellepeale vaatamata on lugejaskonna arv kahanenud ja raamatud seisavad kasutamata.

K. k. „Agronoomia" aruande esitab E. Järvesoo. Agronoomia väljaandjaiks on endiselt Eesti Agronoomide selts ja APS. Möödunud aasta on olnud õnnelikum, kui eelmised, sest toetused on olnud suuremad. Sellega käsikäes on suurenenud ka maht 116 lhk. võrra. Agronoomia on osutunud sisukaks matujali koguks, kus eriti rohkesti leidub katseandmeid. 15 kr. puudujääk on kantud käesoleva aasta kuludesse ja seega ei tule väljaandjail neid kulusid kanda. Agronoomia toimetuse koosseisus on teelnud muudatus, nimelt on toimetuse sekretäriks H. Kotkas. Seega jääb toimetuse asukohaks fõgeva. Talitus jääb aga APS/i juurde.

Põllumehe käsiraamatu toimkonna aruande esitab P. Kõpp. Läinud aastal ilmus IV osa, käesoleva aasta alul V. Viimane viibis ka ilmumisega, sest raamat paisus suuremaks, kui oli arvestatud. Põllumehe käsiraamatu VI. ja VII. osade juures on eeltööd käimas. Edaspidi püütakse kirjastada nii, et igal aastal ilmub üks raamat.

Kodumaa uurimise toimkonna aruande esitab P. Kõpp. Sel alal teotseb A. Käsebier. Käesoleval aastal ilmus Saaremaa kogutoos. Ilmumas on kogutoos Viljandimaast.

Kodifitseerimise toimkonna aruande esitab P. Kõpp. On kodifitseeritud kogu Vabariigi aegne põllumajanduslik ajakirjandus ja kolme aasta politiline ajakirjandus. Ajakirjade kaseestamisel on see töö väga otstarbekohaseks osutunud.

seda sorteerimist on teostanud peamiselt E. Roger.

Ühispere, raadio toimkonna aruanded esitab E. Toiger. On peetud kaks koosviibimist, jõulu ja vastla õhtul, ning on kaasa aidatud aastapäeva korraldamisel.

Aruanded küdetakse hääks ja kinnitatakse ühel häälel.

5. Seltsi rahalisi aruandeid esitab juhataja üldjoontes, kuna üksikasju trükitud aruande lehtedelt võib leida. Aruanne on ka lisana protokolli juures.

N. Masso väidab, et rahaliste aruannete juures on saamud norm traditsiooniks, kuid tarviduse korral peaks teda ka muutma. Aruanne peaks olema selge ja üleraatlik, kõikidele arusaadav. Aruande-aasta tegevuse jälgimiseks peaks olema alg- ja lõppbilans. Alg- ja lõppbilans võiks olla kulude ja tulude arve asemel.

Juhataja leiab, et see osutub kõrvaliseks küsimuseks, sest ta ei puuduta nii palju käesolevat aruannet. Tulevikus võib seda kalkuleerida ja nid üldbilansile juurde lisada.

Kippasto: Raamatupidamises ei tekita see mingisuguseid raskusi.

N. Masso ettepanek võetakse vastu ühel häälel.

P. Kõpp teeb ettepaneku 1933 a. puudujääk maha kustutada omakapitalide arvel.

E. Lõik küsib millest tekkis puudujääk?

Kipasto vastab, et see on tekkinud „Talupennaise" summadega APS/i kulusid kattes.

Koosoleku mitte vastuseismisel võetakse p. P. Kõpu ettepanek vastu.

APS/i revisjoni-komisjoni protokolli~~dest~~ esitab revisjonikomisjoni liige H. Sutter. (Vaata APS/i revisjonikomisjoni protokoll № 30)

E. Järvesoo: H. Sutter nimetas välisrevidenti. Hra. Ojamaa ei kurelu selleks ega pole ka väljastpoolt revideerimiseks volitatud. Hra. Ojamaa on APS/i liige, kes on konsulteerijaks raamatupidamise korrastamisel - kui asjatundja omal alal.

H. Sutter: Otseses mõttes ei mõelnud ma seda hra. Ojamaa suhtes, kuid senini on sarnast nimetust tarvitatud.

Rahalised aruanded kinnitatakse ühel häälel.

5.a Laenukassa rajaduse küsimust selgitab P. Kõpp. Laenukassa asutamise mõte on juba mitmed korral küsimuse all olnud. Sellega oleks võimaldatud üliõpilastele, APS/i liikmetele vähesemaid laene. See pidi teostuma juba läinud aastal, kuid juhatuse poolt valitud toimkond: (R. Tomson, E. Roger, P. Kõpp) ei jõudnud põhikirja väljatöötamisega lõpule. Põhikirja kava ~~teostajaks~~ koostajaks paragrafide alusel, oli R. Tomson. Hiljem kaaluti see komisjonis uuesti läbi, tehti parandusi ja võeti lõpuks juhatuse poolt vastu. Juhatus paneb käesolevale koosolekule ette kava ära kuulata ja vastu võtta.

N. Masso: Laenukassa küsimus on võrdlemisi laiaulatuslik. Võib olla ei osutu selle punkti arutamine otstarbekohaseks, kuna seda punkti enne päevakorras polnud.

R. Tomson: Kvoorum on koos ja oleme suga otsustamisvõimelised. Pealegi oleks pidanud see jutt alul, päevakorra juures, olema.

N. Masso: Asja arutatakse ikka vastava punkti juures.

P. Kõpp: Selts ei või ju siin mitte senni kahjusid saada. Selle edasilükkamine ei annaks ka midagi rohkem. Pealegi ei tule ka üldkoosolekut enam nii pea.

Juhataja paneb selle punkti hääletusele. Koosolek otsustab seda punkti ühel häälel arutada.

E. Järvesoo soovitab, et Laenukassa põhikiri saaks vastu võetud ja Seltsi juhatusele volitus antud kodukorra kinnitamiseks, nii et Laenukassa saaks sel aastab oma tegevust alata.

Juhataja palub R. Tomsoni ettelugeda Laenukassa põhikirja.

Eelmainitu loeb punktide viisi põhikirja ette.

A. Mägiste: Miks pole kindlaks määratud pikaajalise laenu maksimaalne summa?

R. Tomson: On määratud, 1/10 algkapitalist.

A. Mägiste: Miks on lühiajalise laenu maksimaalne summa nii väiike - 30 kr. Peaks olema 60 kr., õppemaksu summe.

R. Tomson: See on ettevaatuse mõttes ja pealegi on võimaldatud poole kaupa õppemaksu tasuda. Väiksemat summat oleks laenajal ka kergem tasuda.

N. Masso: Pikaajalise laenu maksimum on ebamäärane. Peaks olema kindel summa. Pole ju teada algkapitali summa.

P. Kõpp: Siinjuures on veel teine küsimus, nimelt algsumma? Algsumma peab ka praegune koosolek määrama. Selle otsustamine kuuleb aga eelarve juurde. Vastava algsumma saamiseks võiks eluaegsete liikmete fond - 400 kr. eelarvest välja jätta ja mujalt võiks veel lisada 600 kr. Juhatus paneb ette, sarnaselt saadud 1000 kr. algsummaks võtta. Üldkoosolek võib igal aastal juurde määrata põhikapitalile teatud summad eelarve korras.

L. Rinne: Juhatus on asja kaalunud ja hästi ette näinud. Kuid maksimaalse pikaajalise laenu juures peks arevestama asutamiskapitali 1/10 osaga, mitte aga 1/10 põhikapitali osaga, mis siin väga suureks võib kasvada.

N. Masso ühineb L. Rinne väitega. Ta soovitab maksimaalseks pikaajaliseks laenuks 100 kr. Oleks tähtis, et rohkemaid saaks aidata, aga mitte üksikuid. Laenu peaksid saama APS/i liikmed - üliõpilased, sest lõpetamiil leidub rohkem võimalusi.

R. Tomson. põhjendab suurema summa tarvidust, kuna magistreerumiseks ja doktoreerimiseks oleks suurem laen tarvilik. Pikaajalist laenu pürates 100 kr. kaotab see oma mõiste. Peale üliõpilaste peaks laenu saama ka teised APS/i liikmed.

P. Kõpp rõhutab veel L. Rinne ja N. Masso seisukohti, et laen on mõeldud ikka rohkemaile ja vähemate summadega. Summade suurenemisel võib seda edaspidi uuesti muuta. Laen on mõeldud eeskätt üliõpilastele, kuid laenu peab võimaldatama ka ülikooli lõpetamile.

E. Järvesoo teeb ettepaneku: põhiri kinnitada ja laenukassa tegevust alustada minne enne, kui on välja töötatud ja juhatuse poolt kinnitatud laenukassa üksikasjaline kodukord. § 12 peaks lisama (teeb ettepanekuna) täiendusiks -

-millised kinnitab APS/i juhatus.

Juhataja teatab, et on tulnud kolm ettepanekut: L. Rinnelt N. Massolt ja E. Järvesoolt. Ettepanekud pannakse hääletusele. L. Rinne ettepanek, et pikaajalise laenu maksimaalseks summaks 1/10 asutamiskapitalist määrata, saab poolt 24, vastu 3 häält.

Juhataja manitseb N. Massot, et ta oma ettepaneku: laenu peaksid saama APS/i liikmed - üliõpilased, tagasi võtaks.

N. Masso esitab selle siis sooviavaldusena.

E. Järvesoo ettepanek, et § 12 täiendada: millised kinnitab APS/i juhatus, võetakse vastu ühel häälel.

Lõpuks asutakse kogu. Laenukassa põhikirja hääletamisele ja teda võetakse ühes parandustega vastu ühel häälel.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi

Laenukassa põhikiri.

§ 1.

APS/i laenukassa otstarve on anda seltsi liigetele tõsise tarviduse puhul laenu kassa põhikirjas toodud tingimusil.

§ 2.

APS/i laenukassa laenud jagunevad lühi- ja pikaajalisteks, kusjuures viimased võivad moodustada maksimaalselt 50% laenukassa põhikapitalist.

§ 3.

Laenukassa kapitali asutamiseks määrab APS/i pääkoosolek ühekordselt kindla summa.

§ 4.

Põhikapitali suurendamiseks lähevad:

a) APS/i poolt selleks eelarve korras määratud summad.

b) Kõik laenu- ja viivitusprotsendid.

c) Isikute ja asutuste poolt selleks otstarbeks tehtud annetused ja muud sissetulekud (korjandused, loteriid, jm).

§ 5.

Laenukassa kapitali saab kasutada ainult kassa põhikirjas ettenähtud otstarbeks. Kassa tegevuse lõpetamisel järeljäär varandus läheb APS/i korraldusse.

§ 6.

Laenukassa on kolmeliikmeline juhatuse valitsuse all.

Kassa juhatus moodustatakse APS/i esimehest või tema poolt valitud asetäitjast, kes on ühtlasi ka laenukassa juhataja ja kahest APS/i pääkoosolekul üheks aastaks valitud liikmest. Pääkoosolek valib ka kaks laenukassa juhatuse liikme kandidaati, kes pääkoosolekul valitud liikme lahkumisel astuvad järjekorras juhatusse.

Märkus: Laenukassa juhatuse liikmeks olemine ei ole takistuseks sama isiku APS/i juhatusse kuulumiseks.

§ 7.

Juhatuse kvoorumi moodustavad kolm liiget ja otsused tehakse hääleenamusega.

§ 8.

Lühiajaliste laenude väljaandmise kord:

Punkt 1. Lühiajaliste laenude väljaandmise otsustab laenukassa juhatus.

Punkt 2. Lühiajalist laenu võib saada iga APS/i liige, kes vähemalt pool aastat on olnud APS-is, laenukassa juhatuse hääksarvamisel. Laen antakse välja käemeeste kindlustusel vastava võlakirja järele.

Märkus 1. Käemeesteks võivad olla vähemalt 1 aasta APS-is olnud liikmed.

Märkus 2. Käemehi peab olema vähemalt kaks ja nende vastutus on jaoline.

Märkus 3. Käemehed kannavad vastutust ka siis, kui nad varem APS-ist eemale jäävad kui laen tasutud.

Punkt 3. Lühiajaline laen antakse kuni kaheks kuuks. Laenu ülemmäär on 30 krooni. Laenu päält võetakse 1/2 % kuus, kusjuures % tasutakse tagant järele.

Punkt 4. Laenukassa juhatus võib laenu pikendada, kusjuures pikendusel peab tasutama vähemalt 1/3 laenu algsummast.

Punkt 5. Ei korralda laenaja laenu ühe nädala jooksul pääle tähtpäeva möödumist, võetakse laenu päält 1/2 % nädalas viivitusprotsenti.

Märkus: Viivitusprotsente võetakse ühe kuu vältel tähtajast möödumisest arvestades.

Punkt 6. Ei järgne laenu tasumine pääle 1 kuu tähtpäevat möödumist, nõutakse laen käemeestelt sisse ühes %.

Punkt 7. Laenukassa vastu oma kohuseid korratult täitnud liige kaotab õiguse ühe aasta vältel laenukassa kasutamiseks.

§ 9.

Pikaajaliste laenude väljaandmise kord.

Punkt 1. Pikaajalise laenu väljaandmise otsustab laenukassa juhatus ja paneb selle ette kinnitamiseks APS/i juhatusele.

Punkt 2. Pikajalist laenu võib saada APS/i liige, kes vähemalt 2 aastat on olnud APS-is.

Punkt 3. Pikaajalist laenu antakse kes stuudiumi lõpuleviimiseks või kutsealalise hariduse täiendamiseks.

Punkt 4. Pikaajaline laen antakse välja seadusega kooskõlas oleva võlakohustuse vastu käemeeste kindlustusel.

Märkus 1. Käemehi peab olema vähemalt 2.

Märkus 2. Käemeeste vastutusvõime üle otsustab laenukassa juhatus.

Märkus 3. Laenu võtja surma korral vabanevad käemehed vastutusest.

Punkt 5. Pikaajaline laen antakse välja kuni 3 aastaks. Ühele isikule antava laenu ülemmääraks on 1/10 laenukassa asutamiseks määratud põhikapitalist. Laenu päält võetakse üliõpilastelt 2 % aastas, Ülikooli lõpetanuilt 5 %, kusjuures % tasutakse tagant järele poole aasta viisi.

Punkt 6. Laenukassa juhatusel on õigus laenu pikendada 3 aasta võrra APS-i juhatuse kinnitamisel, kusjuures laenaja uuendab võlakohustuse.

§ 10.

Oma laene laenukassasse mittetasunud APS-i liikmed (ka käemeestena) paneb laenukassa juhatus pääkoosolekule ette väljaheitmiseks.

Märkus: Väljaheitmiseks pannakse ette ka need liikmed, kes kohustused laenukassa vastu täitmata jättes APS-ist eemale on jäänud ning nende kohta teostatakse otsus samuti kui liikmete perre kuuluvate kohta.

§ 11.

Laenukassa laenude mittetasumise pärast väljaheidetute nimed tehakse teatavaks APS-i liigetele.

§ 12.

Lähemaks asjaajamiseks võib laenukassa juhatus tarvilikud eeskirjad selle põhikirja järele kokku seada, millised kinnitab APS-i juhatus.

§ 13.

Käesoleva laenukassa juurde võib asutada erilisi laenufonde, millede kasutamise korra võib määrata nende asutaja.

§ 14.

Käesoler põhikiri hakkab maksma selle vastuvõtmisel APS/i pääkoosoleku poolt.

Juhataja leiab, et möödunud aastane Seltsi juhatus on hästi ja edukalt Seltsi juhtinud; paneb ette juhatusele tänu avaldada.

Koosolek avaldab tänu.

6. P. Kõpp: APS on sammumas järgmisse aastasse. Näib, et majanduslikult võib APS senisest veelgi jõulisemaks kujuneda. Eeloleval aastal ei tule erinevusi tegevuskavva. Viimasel aastal on märgata olnud ~~kuulata~~ kuulajate puudust kõnekoosolekutelt, mis võib olla tingitud suuremast ja intensiivsemast ülikooli tööst. Loodetavasti paraneb see olukord eelolevaks aastaks. Toimkondade töö läheb ka endist rada ja juhatus ei kavatse ka nende töö kiirustamiseks survet avaldada. 1) Raamatukogusse püüab juhatus üliõpilasile enam tarvitatavamat kirjandust muretseda. Ilukirjanduse kogu kasvab alatasa, sest on saadud tasuta raamatuid autoreilt. 2) Lugemislauda tuleb endises sihis

edasi aendada. 3) Põllumehe käsiraamat VI ja VII ilmuvad kahe aasta jooksul. Ühe käsiraamatu koostamine on läinud 600.000 senti maksma. 4) K. k. „Talupennaise" tellijate arv on suurenenud 2000 võrra. 5) Mesinduse käsiraamat on valmis, koostatud ja tuleb trükkimisele eri raamatuna. 6) Talupennaise toimkonnale on antud 1000 kr. põllumajand. kursuste korraldamiseks. See on ka teostatud ja hästi korda läinud. 7) On olnud kavatsusel mustrite kogusid valmistada. Selles suhtes töötatakse kontaktis. E. R. Muuseumiga. Selle ettevõtte edenemist on aga takistanud töö koormatus. 8) Samuti jatkub ka põllumajanduslikkude ja poliitiliste ajakirjade bibliografeerimine. 9) APS-i kodukord on 1922 a. vastu võetud. Kuid nüüd on see juba vananenud ja ei taotle APS-i praeguseid sihte. Pealegi on kodukord ainult üksikute punktidena olemas ja juhatuse protokollides laiali paisatud kujul. Neid punkte peaks nüüd §§ panema. Sel alal on juba E. Roger töötanud. Kutsutud üldkoosolek võiks septembrikuul kodukona vastu võtta. Kuid elu on seni näidanud, et ka ilma selleta on läbi saadud. 10) Õppereiside korraldamine on ette nähtud eelmise aasta eeskujul. Samuti teostub ka soomlaste vastuvõtt. 1935 a. eelarve on tasakaalus 74.900 kr. (Hruanne on lisana protokolli juures).

N. Masso: 1500 kr. on vist mõeldud sisemise laenuna!

P. Kõpp: Jah!

Tegevuskava ja eelarve võetakse vastu ja kinnitatakse ühel häälel.

P. Kõpp teeb ettepaneku eelarves kustutada eluaegsete liikmete fond kr. 400 ja kanda Laenukassa asutamiskapitali, ja juurde lisades omakapitalist 600 kr.

Ettepanek kiidetakse hääks ja võetakse vastu ühel häälel.

7. Juhataja teeb ettepaneku, valida juhatuse liikmed ametite järgi.

Esimeheks valitakse senine esimees P. Kõpp ühel häälel.

I abiesimeheks E. Randsepp ühel häälel.

II abiesimeheks H. Nurk ühel häälel.

Kirjatoimetajaks E. Järvesoo ühel häälel.

Esimeseks abikirjatoimetajaks A. Vaher ühel häälel.
Teiseks abikirjatoimetajaks esitatakse 2 kandidaati:
A. Puns ja E. Kalbus. Hääletamisel saab A. Puns 10, ja
E. Kalbus 18 häält poolt. Seega on E. Kalbus teiseks
abikirjatoimetajaks valitud.
Laekuriks valitakse M. Gross ühel häälel.
Abilaekuriks R. Tomson ühel häälel.
Majaisaks valitakse J. Hansen ühel häälel.
E. Järvesoo teeb ettepaneku valida ametita juhatuse liik-
meiks: L. Rinne, L. Käbin, E. Roger ja A. Jaanson.
E. Toiger teeb ettepaneku ametita juhatuse liikmeid täien-
dada A. Punsiga ja hääletada üksikult.
P. Kõpp: Juhatuse liikmeiks on sobivamad vanemad isikud.
E. Järvesoo muudab oma ettepanekut sellega, et esitab ed-
mainitud ametita juhatuse liikmed üksikult vastuvõtmiseks.
E. Järvesoo poolt esitatud 3 esimest liiget valitakse ühel häälel.
A. Jaansoni suhtes protesteeritakse.
Hääletamisel saab A. Jaanson 26, ja A. Puns 9 häält poolt.
Seega on valitud A. Jaanson neljandaks ametita juhatuse
liikmeks.
Pooldatakse pürduda 3-me juhatuse kandidaadi valimisega.
Nendeks valitakse: A. Puns, L. Üllö ja P. Rammul - kõik ühel
häälel.
E. Järvesoo teeb ettepaneku valida tagasi endine revisjoni
komisjon ühel häälel.
Ettepanek võetakse vastu ja seega moodustavad revisjoni komis-
joni: H. Sutter, J. Hindrikson ja J. Inselberg.
Revisjoni komisjoni kandidaatideks valitakse A. Kustasson
ja E. Toiger ühel häälel.
Raamatukogu toimkonna juhatajaks valitakse A. Jaanson,
liikmeiks V. Peterson ja E. Maim, kõik ühel häälel.
Oskussõnade toimkonna juhatajaks valitakse A. Palo ja abiks
V. Peterson, mõlemad ühel häälel.
Laenukassa juhatuse valitakse 2 liiget: R. Tomson ja
A. Jaanson, mõlemad ühel häälel.
Laenukassa juhatuse kandidaatideks valitakse J. Hansen ja

A. Kustasson ühel häälel.
R. Tomson: Suvipäeva toimkonna võiks juhatus valida.
P. Kõpp: Ed soomlased meid kulastavad, siis võib suvipäeva
toimkonna valimise edaspidiseks juhatuse hooleks jääda.
Koosolek küdab selle hääks.
Raamatukogu ostukomisjoni valitakse ühel häälel: P. Kõpp,
L. Rinne ja E. Liik.
Protokolli kinnitajaiks valitakse H. Anderson, J. Inselberg
ja A. Kustasson - kõik ühel häälel.
8. Jooksvate asjade all sõna ei võeta.
Koosolek lõpeb kell 22⁴⁰

Koosoleku juhataja:
Protokollijad: E. Kalbus.

A. Kustasson.
Joh. Inselberg.

Protokoll nr 163.

Akadeemilise Põllumajanduseliidu Seltsi koosolek 9. oktoobril 1935. a. APS-i ruumes kell 20.15

Päevakord.

1. Härra prof. dr. L. Remme kõne: Mulgeid Inglismaalt ja rahvusvahelisest mullateaduse kongressist
2. Läbirääkimised
3. Jooksvaid asju.

Koosolekut avab esimees härra Hans Kurs' soovides head algavat semestrit APS-ile ja annab sõna härra prof. Leo Remmele.

1. Härra prof. dr. L. Remme kõne rahvusvahelisest Inglismaale saamud mulgus et ei oska inglaskeelt inglastega räägitades kuigi seda on kodumaal õpetud. Inglismaa on palju rikkam kui meie kodumaa.

Londonis on liikumine elav ja kõrarikas kuigi on püütud kära summutada. Mõtme päeva jaoksul võib käraga alles harjuda.

Järgnib valgespiltide näidatamine Londonist ühes selgitustega.

Orienteerimiseks on Londonis maaruta jagatavad liikumise plaanid. Londoni rekaht on city. Tähtsamaid asutusi on veel rahvusmuuseum, mis on suuremaid asutusi

Oli võimalus praktada Oxfordis ja Cambridges. Oxfordis on elanikke 80500. Tähtsad on selle ümma ülikool ja kolledžid. Enne kolledžide asutamist olid ülikoolid. Kolledžide asutamise põhimõte oli anda odavat võimalust õppimiseks Oxfordis on 21 kolledži. Üliõpilaste arv on Oxfordis

6000 meest 1000 naist. Cambridges 9000 üliõpilast ja naisüliõpilasi neist 500 ümber.

Ülikoolid on autonoomsed asutused, kelle asetsar on rektor. Rektori amet on ametlik tegelik rektor on aga abi. Õppeaeg on mitmesemestrid - kõige vanem neist on usuteadlane. Oxfordi ja Cambridge ülikoolid on inglismaal väga tähtsad. Väga palju inglismaa teadlasemehi on käinud nende ülikoolides nagu Newton, Darwin jne.

Ülikoolides on trimestrid mille jooksul on 8 nädalat loenguid. Ka kolledžidest on väljunud palju teadlasmehi. Järgnevad valgespiltide Oxfordist ja Cambridgest

Peatume kolmanda rahvusvahelise mullateaduse kongressi juures. Kongress oli väga hästi ette valmistatud. Kongressist osavõtjaile oli ettenähtud mitmesugused soodustusi ja vahendeid, et kõikidest kongressist osavõtu tõsid. Igale osavõtjale anti kongressi programm, osavõtja nummer ja muud tarvelist materjali. Osavõtjaid kongressist oli 460 ümber.

Algupes olid ametlikud vastuvõtud. Kongress oli hästi organiseeritud et aega võita. Kongressil oli esitatud 20 maad. Kongressil oli peakomisjone 6- peale selle veel ala komisjonid. Töö oli õhtupool komisjonides, kuna hommikuti oli üldkongress. Kongress kestis 10 päeva neist 6 päeva oli tööpäevad. Kongressilt on ilmunud kaks saadetut - ilmumas on kolmas.

Kongressi korraldaja oli rahvusvahelise mullateaduse selts. Enne kongressi oli töö metoodika ühtlustatud - selleks oli enne kongressi kokkusaamine. Kongressil olid sõnavõtud ja referaadid piiratud ajaga. Sõnavõtud kuhu registreerida nimetatud tahvlile iga kongressist osavõtja numbri järele. Huvitavad olid mustu ja tõmmukatsed kuadlased, kelledest olid väga kuulsad mehi Indiast, Hiinast, Jaapanist ja mujalt.

Huvitavamad ettekanded olid inglise vanemast katsejaamast Rothamstedist. Katsejaamal on väga palju osanaudi ja laboratooriume. Katsejaamal on raamatukogu. Katsejaama personaal on väga suur. Katsejaam on asutatud 1843.a. Sir Lewisi poolt. Laboratooriumid on enamuses asutatud enamuses 1919.dast aastast alates. Katsejaama teadlasi on ka palju välismaal tegevuses nagu Indias, Rootsis, Taanis jm.l.
Väga tähtis on katsejaamal mullatsaduse büroo. mulle tegevus on väga laialdane.

Inglismaal on väga palju põllumajanduse alal motoriseeritud ja mehaniseeritud. Näiteks odra niitmine sõnnikuvilja-elevaator masinaga. Vili ei muutu üldse maaga kokku-sattudes niitjalt otsekohe elevaatorile. Samal päeval sünnib ka valgupeenestmine ja kuivatamine.

Nõnes majapidamises-farmis on kutsemikrobatuse eeskujulik. Samuti on ka kutsemikrobatuse tööd väga mehaniseeritud. Kuivatamiseks on suures kõlbustuses kuivatusjaam mille kuntajaks on Sir Dewis Kuivatisel juures on kontrolljaam-laboratoorium, kust saab algust igal ajal kutsemi kaivusest. Kutsemi jahvatatakse jahuks, millest propageerotakse kõigale kodueloomadele söötmiseks.

Järgneb reda valgespalte Inglismaalt.

2. Läbirääkimised.
3. Jooksvaid asju.

Koosoleku juhataja ettepanekul võetakse vastu ASS'i uuteks liikmeteks: Jaan Trint, Jüri Sistam, Evald Rosenthal, Sergei Nõges, Ferdinand Põder, Arnold Talvik, August Habicht, Aino Kraus, Eha Ottas, Nikolai Silbermann, Elepson, Aleksander Nasing, Mart Kivilo.

Peale selle koosoleku juhataja teatab, et ASS'i

raamatupidamise 2. nov. s.a.
Koosolek on ära kell 2030

Koosoleku juhataja
Hausbrandt.
Protokollija: H Tamäe

Protokoll nr. 164.

Akademilise Põllumajanduslikun Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 16. oktoobril, kell 20 seltsi ruumes. Koosolekut juhatab ... , protokollib ... .

Päevakord.

1. Härra mag. agr. A. Käsebieri kõne: „Umbrohtude tõrjest maaharimise abil".
2. Läbirääkimised.
3. Jooksvaid asju.

1.

Härra mag. A. Käsebieri kõne kokkuvõte.

Ühtki umbrohtude tõrje maaharimise abil on vana leidub sellel alal siiski veel palju eriarvamusi. Põhjused: maapinna mitmesugused omadused erikohtades. Meil tuleb kontrollida välismaa töid sel alal, enne kui neid rakendada meie oludesse. Ei ole praktiliselt sääraseid vahendeid, millega umbrohtu täielikult hävitada. Näiteks Hollandis on see mõnes kohas läbivõidud. Tuleb pidada umbrohud kahte liiki: juur- ja seemneumbrohud. Nende juures enamasti tavalised lahendamisvad tõrjevõtted. Tuleb muidugi arvesse võtta ka mulla omadusi. Seemneumbrohtude tõrje iseloomustus: 1) võimi hävitada seemneid 2) noorte (idanevate seemnete) umbrohutaimede kuiva katke jätmine 3) mulla käärimise teel hävitamine 4) Noorte taimede hävitamine kuiva või niisuga.

Juurumbrohtude juures: juurte hävitamine või nõrgendamine.

Harimistööd jagunevad: sügisesed, kevadised, suvised.
Sügisesed: // püüe vüa sama aasta seemneid idanema, mullakoorimine. Võime ka idanema vüa varem mulda sattunud seemned, selleks sügavam künd. Sügiseste harimistööde kasustamise kohta andmed väga lahkuminevad. Näit. Römer peab tarvilikuks koorimiskündi ja selle järele rullimist (1933a) töö 1932, ta arvab et koorimine kasulik ainult pikil soojadel sügiselel.
Meil üksikuil aastail põldsinep koorimise tagajarjel on võrdlem. hästi idanenud. Andmed näitavad, et ainult 1933a on hästi idanenud. 1934a sügis oli meil küll soe kuid kuiv, seep. oli idanevus väike. Taliviljakõrres on seemned paremini idanenud. Põldsinepi esinemine talivilja orastes on väga kõikuv, 1934a oli säärane, kus esines üle 100 taime m^2-l, teistel aastail vähem. Tabel selle kohta palju põldsinep havitas rukkitaimi ruuttmeetril vastavalt umbrohutaimede hulgale. Kokkuvõttes: meil annab kõrrekoorimine tulu ainult talivilja kõrre juures. Ka Römer arvab, et koorimise asemele võib edukalt kasutada otsekohe vararemat sügavkündi.
Juurumbrohtude juures tähtis kõrre võimalikult varakult mustaks tegemine, kas koorimine või sügavkünd. Eriti tähtis see orasheina juures. Juurumbrohtude juures tuleb koorida kas koorimisadra või mõne muu riistuga mis maa täiesti mustaks teeb, ei aita krümustamisest. Juurumbrohud, eriti orashein, ei poolda lüg sügavat kündi. On vaja orashein läpsalt pöörata mullapinnale. Pea kõik juurumbrohud on külmaõrnad ja kardavad samuti kuiva, seega hävinevad pinnal olevad taimed.
Kevadised tööd: Siin on arvamised veel enam lahkuminevad umbrohtude hävitamise kohta. 2 voolu on siin: Saksa autorid arvavad, et peab pollu ettevalmistamise ja külvi vahel vahet pidama, et seega havitada seemneumbrohte. Skandinavia teadlased

arvavad, et külvi hilinemine teeb rohkem kahju kui umbrohi. Arvamiste lahkuminek tuleb ilmastiku esinevustest. Tähtis on see, et kui peame vaheaega, siis me ei tohi ette võtta uhtegi sügavamat mullasegamist. Rullimise küsimures eksitakse meil enamasti. Meil käib rull äkke järel. Ta peaks aga käima äkke eel. Äke kohendaks siis pärast ülis 2-3 cm sügavuses asuvad seemneumbrohud, mis selle tagajarjel hävinevad, niiskuse puudusel. Kevadine korduskünd umbrohtude tõrje seisukohalt lubamatu. Järgneb tabel põldsinepi esinemise kohta korduskunni ja ilma puhul. Korduskünni puhul esineb rohkem seemneumbrohte. Juurumbrohtude tõrjeks on aga korduskünd vajalik.
Hiliskevadised tööd: orarte äestamine. Kirjandures arvamine üks, kuid tegelikult vaieldakse sellele sageli vastu. Andmed näitavad, et äestamine mõjub positiivselt. Lahkuminekud ilmnevad selles, millal äestada orareid. Saksa teadlased arvavad: peab äestama 2-3 päeva peale mulla ettevalmistamist. Teised arvavad, et tuleb äestada peale seda kui umbrohud juba tärganud. Ka siin tuleb lahkuminek ilmastikuoludest. Peab soovitavamaks teist arvamist meie oludes. Andmed selle kohta, palju on enamsaake annud põllukultuurid äestamise mõjul. Kodumaa andmed suvinisu kohta näitavad, et äestamise mõjul on saadud samuti enamsaake. Äestamine sündis Sacki äketega, kergematega peale orare tõusu je raskematega enne. Saaremaal kasutatakse n.n. ümberlööma viisi: idanenud seeme küntakse ümber umbes 10 cm. sügavuselt. See hävitab juur, kui ka seemneumbrohte. Eriti tarvitatakse seda kartuli juures.
Suvised tööd: vaheltharimine. See on tähtis peaasjalikult juurumbrohtude hävitamisel. Üheaastane vaheltharimine tavaliselt veel juurumbrohte ei hävita. Selleks on näiteid. Vaheltharimine ei suuda täiesti juurumbrohte havitada. Seemneumbrohte havitab tunduvalt. Vene andmed vaheltharimise kohta näitavad, et saagid on tõusnud. Kodumaa andmed näitavad, et korralikult haritud juurviljapõllul on enamsaak keskmiselt 162% suurem umbrohtunud põllust.

Teravilja vahelthariminе meil praktiseerimatu. Siiski võib teatavat enamsaaki saada vahelthariminel. Tasub ainult kallimate kõrexultumide juures. Siin on suur tähtsus maa omadustel, tugevamal maal tasub see paremini.

Kesa hariminel võib juurumbrohtе hävitada ainult must kesa. Seemnumbrohtude hävitamisel mustal kesal tuleb teha 3-4 kündi nii, et kõik mullakihid pinnal käivad. Skeem kundide nõgavuse ja järjekorra kohta. Kui väljuda kesal juurumbrohtude hävitamisest, siis tuleb lõigata ühekõrguselt mitu korda pind labi. Ü viis siin on „harivakka" kündmine, seda pooldavad Skandinaavia teadlased. On andmed selle kohta, et arasheina seda enam puuzi ajab, mida lähemale ta lõigatud.

Haljaskesa hariminе peab käima peale söödavniitmist täpselt mustkesa hariminе viisi järele.

2) Läbirääkimised:

H. Sutter: varane külv annab suurlgade juures palju rohkem enamsaaki kui külvi hilistumine umbrohtude massilisеks. Õrtamine aitab sellest missugusest õnnetuse seda teha, kuna on ainult siis ja tendentsalt kui on enne nullitud. Orasheina juured, kui need õige peenus tehtud kaotavad elujõu.

Palna: Schulzi andmed näitavad, et sügavkünd aitab seemnumbrohtude levimisele vaasa. Sama tõendavad ka Vene andmed. Korsmo sõm parele tuleb 2 korda õrtata, kuna referent märkis, et 1 kord peale harimеd tõusmist. Arvab, et mustal kesal meil umbrohuseemned ei idane kuiva tõttu.

Järvesoo: Tegelikud põllumehed räägivad, et ei või enne kaera kulida lüga vara, kuna umbrohi kasvab üle. Sutteri andmed käivat ainult katsejaama kohta. Õrtamise levimist meil on tähelpanud see, et meel külvatakse väga väike osa põhjale reaskülvis. Oleks huvitav missugunes vahekorras on õrtamisel kasu reaskülvi ja kuult

külvi juures.

H. Sutter: Raadil umbrohtudest puudu ei ole.

Referent: Umbrohtude hulk meie põldudel kasvab aastatasse. Mustas kesas tõesti vahest seemned ei idane, sinnas ei saa midagi parata, vast ainult rullimisega. Haljaskesast ei saanud kn. Palna õieti aru. Sügavkünni ja Korsmo andmete juures ei ole kn. Palna referendist aru saanud täieti.

Järvesoo: arvab, et on kuhi tõsiasi, et meil umbrohu hulk põldudel kasvab. Põllupeenrad on levitajad. Samuti peekmise juures allaine hooletud. Kompost ja sõnnik on kehti levitajad. Meil võrdlemisi vähe uuritud umbrohuarjandust.

Palna: Kanad väga kasulikud sapitsejad. Külm mõnel juhul soodustab umbrohtude idanemist. Oleks vast soovitav kui APS moodustaks umbrohutõrjekomna.

Järvesoo: APS tähtsus neile, kes algatavad mingeid küsimusi. Arvab et 50%, Korsmo järele, tulevad seemnest umbes eluvõimelistena loomadest läbi. Lahtel vaidlus seas rana seemnaparaadi hävitava mõju kohta umbrohuseemnele.

3) Jooksvaid asju

Järvesoo: Järgmisel koosolekul kõneleb prof. J. Mark rehepeksmisest, enti nuumipeamut ja suitsurehest.

Koosolek jäeti.
Hansbergs.

Protokoll nr. 165.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 23. oktoobril kell 20 A-PSi ruumes. Koosolekut juhatab prof. P. Köpp; protokollib ksv. Vaher.

Päevakorras:

1). Härra prof. dr. J. Marki kõne: „Jooni vanemast põllumajandusest." (valguspiltidega).
2). Läbirääkimised.
3). Jooksvaid asju.

1.

Ajaloolised allikad näitavad meile, et eestlased olid põlluharija rahvas 700-800 a. tagasi. Kui sakslased tungisid 13. sajandil Baltimere kallastele, siis nad võtsid sõjasaagiks loomi ja ka vilja. Vallutatud maarahvale määrati maksud samuti viljas. Viljad olid 700-800 a. tagasi umbes samasugused kui praegu. Ent eestlased harisid põldu enne oma praegusse elukohta tulekut. Kelleteaduse varal on tõestatav, et soome-ugri rahvad harisid põldu juba 5000 aastat tagasi. Tollest hallist ürgajast on pärit sõnad: iva, rokk, rehi (rihi), vesv, koot, pekoma, rabama, tappa, suurme (pro tangud), õlg, ühmer, jahvatama. Eestlased on laenanud naabreilt mitmed põllumajanduses kasutatavad sõnad: leedulastelt - hernes; germaanlastelt - kaer. Ent läänemere-soome (ja ka eesti) keelest on laenatud teistesse kultuse samapalju või veel rohkemgi põllumajanduses kasutatavaid sõnu.

Rukist lõigati ja lõigatakse kohati veel praegugi sirbiga. Sirbi tõrjus välja roots ehk lõtivikat. Roots on konksuga - varre küljes. Töötamisel on roots ühes ja 6-püne reha teises käes.

Nüdetud vili pandi kas hakki, viisikusse, auna, rõuku või sarda. Kui vili oli põllul kuivanud, siis ta peksti või laoti põllule kuhja ja pekseti siis tarviduse järele. Viljapeks toimus vardaga, millist asendas hiljem koot. Kooti tunti Eestis arvatavasti juba 250 aastat tagasi. Tegelikule tarvitusele tuli ta Lõuna-Eestis varem kui P-Eestis.

Kõne toimus rohkete selgitavate ja illustreerivate valguspiltide saatel.

2. Läbirääkimised. Sõnasoovijaid ei olnud.
3. Jooksvaid asju. Koosoleku juhata teatab, et järgmisel kolmapäeval jääb üldkoosolek ära. See ühendatakse APSi aastapäevaga, milline toimub 6. novembril.

Koosolek lõpeb kell 22.20

Koosoleku juhataja: [signature]

Protokollija: Art Vaher

Protokoll nr. 166.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi järjekorralise üldkoosolek kolmapäeval 13. novembril kell 20^{00} APS'i ruumis Petri Põllu tn. 5.

Koosolekut juhatab hra. H. Nurx, protokollib sekr. E. Kallus.

Päevakorras:

1. Hra. Elmar Roger'i kõne: „Kuljuid automatkalt Tallinnast Hollandisse ja tagasi."
2. Läbiräägimised.
3. Jooksvaid asju.

1. Hra. E. Roger'i kõne kokkuvõte:

Mööduval suvel oli mul võimalus taas teha automatka Tallinnast Hollandi. See ettevõte sonaldati Eesti-Hollandi Füüsi varja rasvatööstuse tõuseltsi poolt. Matkast osavõtjail oli ülesandeks tutvuda Hollandi Füüsi varjaga kohapeal ja mid välja valida kodumaa jaoks, Eesti-Hollandi Füüsi rasvatajate seltsile. Mul, matkast osavõtjail, oli varatsus peatuda ka Puiimaal ja Saksamaal.

Automatk iseenesest pakub mam huvi nii sõit raudteed. Ka sügist maastikuilu on autoaknast muljeriam vaadata. Rohke värvikülluse pildi annavad viljaki pinnd igal naal. Sarnaseks matkaks peab olema varustatud rahvusrahvuse autosõiduloaga. Matkast osavõtjad olime: hrad H. Pool, Kessart, Kasso, Kevadik ja mina. Autol juhtimisel hra Kessart ja mina. Muuseas on rahvusrahvuse autosõidu loa tegemist 32 rubla. Tallinnast sõitsime välja 18 okt. ja tagasi jõudsime 9 nov. Seega kestis me reis 3 nädalat ja 2 päeva. Marsruut läbistas viis riiki ja nimenda riigi tollipiirid (Danzig). Kõige raskem tuasa oli Eestis ja pool Leedust. Jõudes Poola piirile algas parim tee, asfalt rahuldudes kivi parkeeliga. Hollandis on isegi tallu sissesõidutused pnügitatud tellistnidega. Piirist läbi sõites jõudsime n.ö Euroopa autoteele, mis tegemist nõõrsirgete asfaltteitud ja pnügitatud teedega. Väikemaa tud on pea nendiselt puudega palistatud.

Eesti ja Läti teid on varustatud kuusikidega. Kümased punduvad täielikult Poolas, mis tõttu sõidetamine raske. Saksamaad on varustatud sihk T tähega, mille all suuna näitav punane nool. Peale selle leidub Saksamaal iga väiksema küla ja linna juures tema nimele rajatav silt. Sarnase küla ehk linna lõpul leidsime kuue üldi, mis lähema, suurema keskpunkti kaugust ära märkis. Liiklemise elavust Saksamaal näitavad arvud, mida ma panin tähele. Kiirelt Berlini ja Königsbergi vahelisel teel möödusid meist 100 klm. kohta 350 autot. Sellevastu aga Leedu läbisõidul kohtasime ainult ühte autot. Sarnane liiklemise elavuse vahe on tingitud peamiselt bensiini hinnast vastaval maal. 1 ltr. bensiini maksab Leedus 90 snt kuna Saksamaal 39 snt. (Eestis 80 snt.) Liiklemine on hästi organiseeritud Saksamaal ja Hollandis, mitte aga Poolas, mul vähem Leedus. Saksamaal, näiteks möödutad kõik jõuranxid paremat käitt, tarvitades ka igaüks oma teed, nii see ettenähtud. Saksas andakse reklaameeaarte vähema ümbruse jaoks bensiini nõtte punktidest. Liiklemine on seal täielikult mehhaniseeritud. Hobutroxat seal ei leidu. Hollandis leidub veo- ja tööloomana koera. Piimane on varustatud 3-rattaga vankri ette. Selle vedamisele aitab taata ka inimene, tõukudes pedaalidt. Saksamaale jõudes ja seal tulles ümbruses mid ilus ilm, kuna Eestis samal ajal väga halvad ilmad valitsesid. Hollandi jõudes ootas meid ees tumeline ja ilm. Hollandi kohtlik, mis peatusime, polnud ühtegi ahju. Mile sarnast toa ahju Hollandis ülalse ei tunta v.a. väike koxsi ahi, mida juhuse kaupa tööstubadest võib leida. Maastik on ka viiner üksikutes maades. Enam vähem mitte maastikuk sarnib Läti maastik. Katkajate nigela mulje jätab Leedu maastik, kus silma torkavad väikesed, madalad õlgkatustega hütid. Saksa piiril ja Poolas muutub pilt. Saksasse jõudes, on vaduunud hütid ja karimata naa, mida iseloomustab Leedust. Jõudes Saksast Hollandisse on vahe sama suur kui jõudes Leedust Saksasse. Hollandis on passaad kõrgema astmeni välja kujunenud. Sarnast puhtust ja ehitiste ühtlust ei leidu nist kuskil mujal kui Hollandis. Põllumajanduslik kultuur on ka üks kõrgemaid maailmas.

oma asumaade tõttu võib Hollandi omale ka sarnast luksust lubada. Hollandis peatusime 5, saksas 7 päeva. Elukallidus rahe, võrreldes meiega, on suur. Hõige tagasihoidlikumalt elades (süües 1 kord päevas) kulub siiski 60 päeva jooksul 10 krooni. Tuba hotellist maksab 650 senti öö-päeva jooksul. Toahindade antakse juurde ka hommikusöök, mis on kaunis õige. Üldiselt on toa hinnad Hollandi hotellides võrdsed. Saksas on hinnad odavamad Hollandist. Rahe saksa marga eest saab toa ja üle eest tuba tõuna. Saksas antakse liikudes, pandi rahele me automärki G. W. ja sutsitsu oldi meist väga huvitatud, kes me oleme ja kust me tulème? Meie eelt kuuldes nimetati meid saksa Friisi maal hollandlasteks, Hamburgi pool aga rootslasteks. Kuuldes meie õiget päritolu, pidime tihti meile sihitud halbu vihjeid rasku võtma. Eestist oldi üldiselt väga huvitatud.

Meie matka pikkus oli 5198 klm. Sellel teel tankisime 780 ltr. bensiini. Bensiini kulu oleks 275 krooni. Juurde arvata veel autogaraaži ja muud sõidukulud, siis moodustas su summa 350 krooni. Arvata sellele juurde veel amortisatsiooni kulud ja jagada viiega, siis moodustab see sõidukulu ühele isikule 1/5 ruudlt 3 klassi sõidupiimast. Selle matka pikkusel ei täheldud muid sõidukulusid. Piirilt ühel ööbel sõi Saksas toimiti kõikide jõuvankrite autode kontrolli. „Halt! Polizei!" oli plakat revideerija autol, mis tõiki peatas. Kontrollimisel oli politsei väga viisakas. Kontrolliti nimelt auto dokumente ja piduseid. Kontrollimisel pabereid ei nõutud. Kust möödurail jalgrattamiil, arvult 20, tuli rasknst anda politseile pmase klaasi puudumisel tagumisel jalgratta sõpa ehk positsioonil, mida seal hingimata nõutakse. Saksas pole jalgratta ega auto maksu, ainult autod on varustatud n. n. Saksa põllumajanduslikud olud. Tagasisõidu tuli ei meil pikem peatus Königsbergis. Pidime olema varustatud registr markadega ehk muu tõendiga. Päevas võis saada 50 registr marka. Seda pidi päeva jooksul ära kulutama omale ei tohtinud sellest midagi muretseda. Meie eelle

selle järgi ei räinud. Saksas võis tähele panna seda, et kõik mehed, naised ja lapsed olid mundrites. Naiserahvaid iseloomustas: pikad juuksepatsid, pruunid nahad ja mustad kleidid. Kinda silmatsesid muidugi kuhu mitmesuguseid märke. Blonde ja mängata ühtegi värvimitsikandjat tudengit, mis meelatud. Iseärasin on Saksas veel see ja mis ka igale rahvusmaalasele tähelepanemata ei jää on suured ehitised, varjendid ja kindlustused kuhu ääres. Sakslaste turistusnäitega ei saatnud me ka kindlagi harjuda. Kinnu tervitusviis on täe ülestõstmine ja „Heil, Hitler!" hüüdmine. Ida-Friisi Hollandi Friisi tõukarja näitusel sattusime saksiaste auijate pilkude saatesse selga, et me peale autust ja tõpsehümni mängimist mitte hitlerlikult ei tervitanud, nagu see nal tavalisel kombeks. Kitsides tikes väikeses linnas sattusime ka ühele teal peetavale loomalaadale. Loomi oli laadale toodud 8000 ümber. Laadal võis näha tõu ja mitte tõu loomi. Laadal ja mujal juures veel mitu silma jundiraamulisus. Peaaegu iga väikesem alev ja linn, tahtes näidata oma tunnalamlikkust nigile, oli välja riputanud plakateid, nagu: „Juden sind hier nicht erwünscht!" „Juden werden hier nicht geduldet!" jne. Ühes linnas oli üegi plakat järgmise sisuga: „Wisst ihr auch, daß der Vater des Juden der Teufel selber war." Ida Friisi maal külastasime kahte talu, mis olid karja tõuaretuse poolest suurearutused. Karjasöötmise alalt olevad küsimused olid huvitavamad. Nüis taludes toimus loomade söötmine 3 korda päevas. Sarnane söötmine olevat seal ka paremaid tagajärgi andnud. Lüpstakse 3 korda päevas. Peale poegimist 4 korda päevas. Üks nüst taludest, nimelt Meyerbachi majapidamine oli 50 ha. suur. Sellest oli 35 ha. põldu ja 15 ha. karja- heinamaid. Talus oli 14 lüpsilehma. Noorkarja on ulatas samuti 14-le. Neid müüdi peamiselt tõuloomadeks. Hea panuks on turvas. 50 kg. turva pall maksab 2 S.M. Kell 5 hommikul on esimene söötmine. Antakse heina, põhk juurde. Lõunal antakse 4 kg. jõutõõta looma kohta, aganaid ja juurde. Kell 5 õhtul antii heinad ja juurde. Kell 9 õhtul antii veel põhk. Tuntud karjamajandaja on Saksas

Dr. Oldman, kuda me ka külastasime. Tema oli ühe mõisa rentnik ja seetõttu oli majapidamises ka lohakust märgata. Sellerasku oli karja tõug küll eeskujulik. Ida-Prussimaal tegime mitmeid väljasõite talumajapidamistesse. Need olid sarnased me omaaegsetele mõisadele, kus valitses ka korralagedus. Suuruse sisetulekuks on seal tõuloomade müük. Kuigi loomade andmed pole seal kangelt nii head, kui Hollandis, maksetakse neede eest ränka hinda. Ei panda ka küllalt rõhku rasva %, kus keskmine käigut 3,5 ümber. Hollandis sellerasku nõutakse rasva protsendiks vähemalt 4. Ühel näitusel, I auhinnaga kroonitud pull maksis 1.200.000 sndi. Näitused sünnivad pullide hinnad. S. Riigimarkades olid järgmised: 1000, 2100, 3000, 3900, 4900 3600, 1450. Ükski pull ei maksnud alla 1000 S.R.M (alla 100 000 sndi) Kuid hinnale vaatamata polnud ne neist ühtegi tõuloom Eestisse soovinud.

Hollandis peatusime 5 p. 25-29 oktoobrini. Kuivõrd on siin tähele panna tehnika saavutusi. Külastasime väikest Zwardami linna, mis kuulus loomalaatade ja tõuloomade müügi poolest. Liikumine selles linnas oli nii suur, et riimane tuledega on korraldatud. Ühte rajoon siin osutus peaaegu suuremaks Tallinna kesklinna äride rajoonist. Seda nähet tingib ümbruse jõukus. Sümpaatia avaldumine oli tunduv Hollandlaste poolt, võrreldes saksalastega. Tähelepanu äratas Hollandis puukingade tarvitamine nii laudas, tänaval, koolis j.m. Puukingadele seletsib ka alati jalgratas. Igas talus võib kümmekond jalgratast leida. Isegi koplisse minnakse hobust tooma jalgrattal. Maastik on omapärane. Teed on palistatud puudega ja ree kanalitega. Ühtki mitsahunka pole kusagil mängata. Kogu põllumajanduslikust kultuurmaast moodustab 86-90 % karjamajanduslikku maad. Kõik karjamaad ehk karjakoplid on piiratud ree kanalitega ja kangelt laiakarad silma ainult väärad. Kõrgematesse kanalitesse pumbatakse vett tuuletuhiini abil. Tarvitusel on siin peamiselt kõik tepumbad, mida ma kusagil mujal pole

näinud kui Hollandis. Põllumajanduslikku maa kasutamise suhtes on siin kujunenud kindlad rajasoid: kõigiviljade kasvatamise, tõuviljade kasvatamise, puuviljade j.t. rajasoid. Iga rajasoi hõlmab hulk tärkliku ja suhkru vahetusid. Sellel mõttel näigime ka Hollandi parimaid karju ja talumajapidamisi. Selle 5 päevase matka kestusel valisime välja 5 à 4 pulli, mis olid viimasest tõuhiigust. Osta-müügi leping oli sumisõnaline. Hollandis on just see huvitav, et sarnaseid lepinguid alati sumisõnaliselt tehakse, mitte aga kirjalikult. Oma sõna hollandlane ei muuda ega süümaselt ka ei tagane. Loomade eksport toimub kindlate määruste järgi. Kõik poolt ostetud pulle hoiti seal ja siin karantiinis. Iga viist pullidest reageeris, nimelt kva. R. Poolt poolt omale ostetud pull, ja seetõttu jõudis Eestisse ainult nelm pulli.

Üldiselt panevad see matk palju huvitavat, nii palju, et ma mitte võiks selle lühikese etteande puhul pole saamd nimetada.

2. Lähiküsimused.

Isv. Põllussaar: Oleks huvitav, kui upsust ka Hollandi talumajast, laudast, loomadest, mis kohusk tarvitamisest, ja põllutöövõistlustest ja nende korraldamisest rõõmeks?

Isv. Roger: Hollandi talumaja on väesti huvitav. Hoovel on peaaegu luxuslik fassaad. Elamus on kahekordselt 4-5 toba. Kus võib äärmist luxust näha: põrandatel vaibad, laual kõbe ja portselaan, seintel maalid ja gobeläänid jne. Tuppa astub hollandlane kuhvlites ehk suxxades. Elumajaga on ühe katuse all loomalaut, põllutöövõistlustele kuur, jne. Lauta viib elamust algav pikk koridor. Loomad asetserad laudas ühes reas. Valitserad on ainult puhtad laudad. Laudad on üldiselt madalad, nii et kva. R. Pool seal liikudes kaunis häidas oli. Sõnniku käik asetseb lauda keskel. Loomade asemed on 0,5 mtr. kõrgemal sõnnikukäigust. Lautade luxjamist ei tarvitada. Lauda lage pistetakse sulbivega. Saksamaal puudus sarnane kord ja puhtus.

Kobused on Hollandis vaeste liiki. Dominuiraks on oldenburgi hobune. Hollandi - Eesti maal tavvitatakse kobust räke, da minek siin võrvalasjana. Laudas ei ~~mina~~ näi kunagi puenaine, raid ainult puemees, ees ka losmadest on ikaduk. Nemad on oma loomadest niivõrd informeeritud, et nad loomade toodangust ja põlvenemisest niimase 10 a. jooksul on ikaduknd. See on tingitud suurest armastusest karja vastu. Kõigi selle puhtuse ja korra võrval võis tähele panna, et hüpmine mitte just kõige puhtam oga hügieenilisem polmud. Hüpsarad ainult mehed jägistamise meetodil. Naistes polmud jäävade jooksul midagi näha. Hollandlased on väga külalislahked. Ühes talus anti meile 6 korda tud juua päeva jooksul. Sealne ke on hume. Kohvi seal ei jooda.

Põllutöö tegemist on räke näha. Söödad ostetakse. Kari hüpub karja väljas. Külma perioodi, mil karjaid ei ümi külmarad on 3-4 nädalat. Nutsparte kuduk palju. Neid söödetakse ka kohapeal.

H. Kurx: Kradik räägis, et Hollandis ei kunta ~~te~~ jumiviljа karjahust, ees eda summatso majapidamistes ei tehta?

Roger: Hollandis pole summajapidamisi olemas. Kõige sumemad on 50 lest. Hollandi - Eesti maal na jumiviljа karjahust ei näinud. Kanalites oli näha kotje kaalikate ja putidega, mga ostarad nad jumiviljа Eiest rajoonist. Igal pool kügurad ringi veoautod, pakkudes müüa mõõmesugust kaupa.

Tahan veel pisut rõnleda Eestlastest ühel puhapäeval sõitsime tamm läbi Zuidersee raatama. Tamm lõikab Zuidersee Põhja mest. Zuidersed nimetatakse Hollandis sisejärvess. Tamm ehitamise töö on olnud määrahu. See 33 klm. pikkune tamm läbi mõõlara nen valmis alles mõne aasta est. Tööd alustati mõlemast poolt otsast. Tamm on 40 mtr. laiune maaala mis kividega kaetud. Sellel asub kahepoolne ideaalne autotee. Suurt rasiväärarad töötarad ehitti jõul. Kiest tamm asub suur restoraan, kohvik ja mälestussammas. Ka kuduk

seal 40 mtr. korn. Mälestussammas asetati töö lõpule mimise puhul. Teatavasti nõudis see töö ka inimohvreid. Osa Zuidersest on ka juba kuivendatud, nimelt Amsterdami poolt. Tamme pole lubatud fotografeerimine. Seda ruelab selt tamm alul.

3. Jooksvaid asju. Koosoleku juhataja, hra. H. Kurx, teatab, et järgmisel nolmapäeval putaval üldkoosolekul kõneleb prof. Kõmmik „Inglismaa tänapäeva aasta põllumajanduslikest oludest." Juhataja lõpetab sellest lohkest osavõtlu.

Koosolek lõpeb kell 22 35

Koosoleku juhataja: [signature]

Protokollija: E. Kallus.

Protokoll nr. 167.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi järjekordaline üldkoosolek nolmapäeval 20. novembril kell 20 00 PPS-i ruumes Puetr Põllu t. 5.

Koosolekut juhatab hra. H. Kurx, protokollib esr. E. Kallus.

Päevakorras:

1. Ettekanne prof. M. Sc. P. Kõmmiku teme: „Märkmeid Inglise elust ja põllumajandusest." (valgusplaatidega)
2. Läbiräägimised.
3. Jooksvaid asju.

1 Ettekanne prof. P. Kõmmiku teme ettekandeks:

Tänavu suvel peeti Inglismaal, Oxfordis seitsmendat vahvusrahvast mulkakademe kongressi, millest ka mina osa võtsin. Osindajaid oli palju erinevatelt, enik Inglise asumaadest ja dominioonidest. Osavõtjate arv kongressist ulatas 400-ni. Kongress väätas 7 päeva. Vahepeal korraldati ekskursioone läbi Inglis, Walesi ja Šotimaa.

Inglismaa, Wales ja Šotimaa erinevad moodustavad Suur-Britaania. Viimane asetseb saartel 50 ja 60

põhja laius kraadide vahel. Vasta keskm. õhu temp: jaanuaris 4,5°C, juunis 15,5°C. Thensi basseinis on juuni keskm. temp. 17–18°C. Sademete poolest on nõrkam lääne ja tõusva Inglismaa. Keskm. sademete hulk on 1000 mm. Suurim sademete rohkus on Šotimaal, kegi 1500 mm sademeid. Sademete poolest vaesem on ida ja kagu Inglismaa – 500 mm. sademeid.

Nagu ma enne mainisin asusime ekskursiosmile Oxfordist, läbistades Inglis, Walesi ja Šotimaa. Ekskursioon lõppes Cambridges. Samas lõppes ka kongress.

Inglismaa on ühe ilamud mitmesuguseid põllumajanduslikke ajajärke. 1834 a. oli murde ajajärk. Tollal vabrestati suurmaaomanike valitsemise võim. Linnad laarasid võimu oma kätte, mst tööstuse arenemisega. valgus vahras ka maalt linna. Põllumajandussaadused vallinesid. 1860–70 a. oli Inglismaal põllumajanduse õitseaeg. Peale seda hakkab langus põllumajanduslikus tasdangus ja põllupinna vasustamises. Põllumajanduslike saaduste hindade langemisega hakkasid asumaad Inglise turge taitainetega varustama. Enne seda elanes põllumajandus peamt, mis tingitud põllumajanduslikkude rahvide asutamisest jn. Hakati seetama tõuloarje ja parvitama kunstväetisi: Praegune Briti põllumajandus on mõõdukas. 3 a. tagasi jandi rõhku aia- ja puuvilja saaduste tootmisele. Nüüd püüab Briti ise, oma tuiaga vahrast varustada. Sisseveetavad taitained tahetakse maksustada. Saadud sellu jaotatakse juurdemaksma maaviljale, karjale jne. ära. Šotl maal on ida tõuva osas kultiveeritud maid, kuna põhja läänes aimult karjakasvatus on võimalik. Puuvilja parvitamine on Inglismaal suur. Iga ilamu kohta langeb 35 kg. Puuviljadest parvitatakse peamiselt õunu, mida U.S.A importeeritakse. Parandades oma põllumaid väetiste andmisega, maaparandusi teostamisega jne. samuti tõuloarjade asutamisega ja aretamisega – püüavad

inglased viimasel ajal vaeu astuda väiks importide. Põllumajandust piiritakse tõsta veel juurdemaksudega ja hindade kindlustamisega.

Ildiselt pole Inglismaal piiritsemised põllumajanduslikud rajavaid.

2. Läbiraiakimised. Sõnavõtjaid polnud.

3. Juoksvaid asju.

vt. Raud: BPS-i tähispuu "toimkonna vorraldused pidatase 4. detsembril jõulupühadest. Usodan sellest suurearvulist osavõttu.

Koosolek lõppes kell 21.45

Koosoleku juhataja: Hansen

Protokollija: E. Kallaus.

Protokoll. N. 168.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi järjekorraline üldkoosolek kolmapäeval 29. jaan. 1936 a. kell 20.00 BPS-i ruumes Peetri Põllu 5.

Koosolekut juhatab hra. H. Nurk. Protokollib E. Kallaus.

Päevakorras:

1. Hra. mag. agr. A. Kiviräh kõne: „Söötade konserveerimine"
2. Läbiraiakimised.
3. Jooksvaid asju.

1.

Meie kuulsus Põhjamaade näkma piimakarja söötmise poolest. Taani tüüpiline karja söötmise viis pole meil päris rasvaväetav. Taanis on söödad kõrge koostenthaltsioonilised ja kõrge valgusisaldusega, kuna söödad tugevavad valguvarustust oskuslikul söötadal. Kuna meil enam kõrssööte tarvitatakse, siis on need ulmaimised omadused räkumises. Kuid meil on ka võimalik tarvitada Taanile sarnaseid söötesid, kui me esmalt parandame oma söötkoostent. kui ka

valgu sisalduse suhtes. Oluline on muld söötade alalhoid, konserviming. Looduslik kuivatamine, silo-iming ja kunstlik kuivatamine on konserviming viisid. Looduslik kuivatamine esineb kõrssöötade juures. 18% niiskuse sel moel niiskuse protsenti. Viimasel ajal on loodud mitmesugused heinakuivatamise ja kasutamise. Põlluheina valmistamist on mul proovitud viimasel ajal. Siin esineb valgu hulkumise % vähenemine ja ka toitainete kadu. Puuvheina valmistamisel esineb samuti toitainete kadu. Hariliku heinakuivatamine on meil enamuses levinud. Kahamiidetud heinal esineb veel hingamine, toitainete (süsivihmaainete) kadu. Seepärast tuleb heinakuivatamist kiirusti läbi viia. Tuleks on piisivate levimine, mis viiske heina vahel. Poolhaljalt kärbitakse pandud heinarajab sega tugevat õhuvahetust. Vahamine kadu esineb. Katsed on näidanud, et kaod on võrdlemisi suured. Prof Wiegneri järgi on kadu 25-50% kogu toitainete hulgast. Sellega on seoses on Skandinaavias leiutatud mitmed heinakuivatamise viisid. Ka Taanis ja Saksamaal on selles suhtes katseid tehtud. Heinakuivatamine esineb mitmel viisil. Põhiosa on kasutamisel heinakuivatamine sarnadel, võrkadel kärbitsel jne. Kärbitse tüüpe on mitmet moodi. Sakslased omavad omapärase püstkärbitse, millel kuivatatud heina osutub väärtuslikemaks. Toitainete kadu oli väiksem püst kärbitsel kuivatatud heinal. Sama lugu oli ka valgu suhtes. Seega peame pöörama püstsarikate tähtsuse poole. Heina toiduväärtust mõjutavad veel vihmastamise aeg ja ilmastikuolud. Vihmaga on võrdlemisi suur osakaal toitainete kadu, Wiegneri järgi 1/3 osa. Niidu aja küsimus on olnud alati päevakorras. Harilikult niidetakse meil liig hilja, mistõttu esineb valgu j.t. toitainete langus. Varase niidu korral kardetakse meil väikest saaki, kuid seda ei mõelda, et heina võib teha veel kuiva ja kõlbmas vormi. Katsed on näidanud, et järelniidud annavad 9/5% esimesest niidust, mis viimane suurendab loomise ajal. Järel niidu saak oli 45% esimesest niidust, mis niimast konstati õitsemise algul. Rootsis on tähtsused prof. N. Hanssoni poolt tähtsusele võetud karjamaa heinamaa, mis niidetakse nii vara, et heinal on vaevalt nisika võrgune.

Teine konserveerimisviis on silosöötade valmistamine. Seda tundi juba vanal hallil ajal. Silo valmistamine oli siis päevakorras enne ilmasõda. Vahepeal vaibus silohuvi, kuid 1931.a. alates on see küsimus jälle päevakorras. Kuumkaärimise viis on levinud Taani-Saksas, Hollandis j.m. ja kõige rohkem tundub. Kaärimine kestab 1-2 nädalat, enne kui silo osutub tähtsakõlbulikuks. Toitainete kadu on siin võrdlemisi suur. Sarnane silerimisviis on kadumas. Külmkaärimine on levinud Ida-Preisimaal. Soojuse tõus ulatub 30° kuni võib soimuda ka madalama temperatuuri juures. Eeltingimuseks on, et materjali peab kiirusti kohale paigutama, kõvasti kinni tampima ja õhukindlalt katma. Siin esineb ka toitainete kadu, mis on väiksem kui kuumkäärimise korral. Happe lisandustega silerimist on toimetanud Virtanen. Sööda happesuse väärtust viib alla 4. Tähtsatakse orgaanilisi happeid. Virtanen hoiab oma happe retsepti saladuses. Tema retseptiga silerides, on toitainete kadu 10% ümber, muidu valgu kadu 10-15%. Külmsilerimine ja Virtase hapetega silerimine annavad pea ühesuguseid tulemusi. Skandinaavias on silerimine hapetega hoogu võtmas. Meil on osutunud seda veel mitte levitada, kuna see majandusliikult pole just tasuv.

Kunstlik heinakuivatamine on hoogu võtmas, nii Ameerikas, Inglismaal ja Skandinaavias. Kunstlikuks kuivatamiseks on konstruitud rasttarad masinad. Esmalt toimus see rotsemratas tunnilises, kus ne % viidi 12% ja peenendati jahuks. Kuivatusgaasi temp. on 100-200°. Tuleb viisil on kuivatusaparaadid nisikaalse töömahu tarvidega, mis on eba ökonoomne, kuna esineb suur sõjuse kadu. Kolmandal viisil esineb mitme rotsemra tunniga

kuivatusmasinad. Esinevad nii Soome siseturnilised kuivatajad, millest juhitakse läbi 300° suurem õhk üle 100 soomadurjale. Kuid kõrged temperatuurid rähmdavad valgu sulavuse %. Seepärast raadetakse Skandinaavias nii kuivatusseadmetele teatud umbmaksimaalsega. Roodsis on leitud uus viis, kuivatamine 40-50° käes 3 ööd-päeva. Kuivatisele sarnaner sissesuade. Seade koefl. suhtes pole mingit kadu võrdides õunte kuivatamisviisidega. 1 sü on leitud 1,55 kg heina. Meie oludes on oluline odaram energia kulutus, ja se on küsimusmärgi all, kuivõrd kunstlik kuivatamine osutub odaramaks.

Üldse rajame silumise suhtes veel katsetamist, õppimist, jne. jne.

2.

ssr: Põllussaar: Kui olevat kapsaga konserviminc paranduseid, kuidas on sellega? Küsimuse alla võib tulla kas hein ja silo? mitte kas hein või silo?

dr. Järvik: Propaganda tegemine külmkäärimisele ongub mist varajaseks, kuna puuduvad kindlad andmed selle mõjust piimale ja tema saaduste le. Mõju võib olla halb. Kapsaga silumine osutuks paremaks.

k. Türjõe: kus valmistatakse juustu ja Tuti piima saadusi, seal ei tohiks soovitada silo söötu.

mag. agr. Kirimäe: Kapsaga silumise vastu ma pole kuid arvesse tuleb piud. Katsudi alusel on praktikas pole kulatud. Eriliist rahut just pole külmkäärimisel ja võitase kapsaga valmistatud silob. Bioloogiline väärtus võib olla miner. Silo jääb ikka aktsöödaks heina kõrval.

dr. Järvik: Kas Prantsmaal ei sunu kapsaga silumine külmsilumise valjä? Silo piimast ei saa Šveitsi juustu valmistada, kuid mõnda teist küll.

mag. agr. Kirimäe: Näib, et külmkäärimist leidub laia uladuslikult, kuna esinevad ebatasa andmed selle kohta kirjanduses. Või kvalitsoodi suhtes pole täpsed andmed.

3.

Sõna ei võetu.

Koosolek lõppes kell 22.45

Koosoleku juhatajä: [signature]

Protokollija: E. Kallus.

Protokoll nr. 169.

Akadeemilise Põllumajanduseliku Seltsi järjekorraline üldkoosolek 12. II. 1936. kell 20.15 A.P.S.-i ruumes.

Päevakord:

1. Ilva mag. agr E. Windi kõne: „Maanoorte organiseerimise sihtjooned."
2. Läbirääkimised.
3. Jooksvaid asju.

1. Eestis on teadaolevaid noorte organisatsioone lõsina ümber. Need kavatsetakse luua üks üleüriklik noorsoo organiseerimise keskkorraldus. Meie organiseeritud noorte pere pole mitte väike Laotusringid, gaidid, skaudid, noor-kotkad j.t. orgjd. eivad liikmeid 8-12 a. vanuseid. Seega algkooliealised on meil hästi organiseeritud. 14-20. a. vanuseid noori on meil organiseeritud alla 5%. Ü. E.N.Ü rohkearvuline liikmespere koosneb peamiselt tõusikasvanud liikmeist. On huvitab, et maakermaadus on samuti 14-20 a. noored nõrgalt organiseeritud. Ameerikaste uurimustel pole alevad organisatsioonid suutnud haarata tõmmata 14-18a., pole neis suutnud huvi ärata dad Sellealaste noorte peahuviks on katsetamine mängimise teel. Algkoolieaalsi huvitab kollektsioonide ja albumite koostamine. 12-13 aastaselt sünnib murrang, tekib huvi võistleva töö vastu. 18. aastaselt sünnib uus murrang. 14-18a. noorte juures on praktiline tung äärmiselt tugev. Tüüpi taheta lugeda, õppida. Selles eas tekib igal noorel ka oma ideaal-tüüp.

Meil ja ka mujal rükides on asutud seisukohale, et tühimikku noorte organiseerimises tuleb eriti maanoorte suhtes täita maanoortelükumisega. Põllutöökoda tahab seda tühimikku Eestis täita, rakendades tööle noored 13. kuni 20. eluaastani. Ingi juba kujunenud vastav organisatsioon, mis asutati 2 aastat tagasi. Eelolevast kevadest koonduvad kõik noored konventide pürkondades maanoorte ringideks. Konvendi püres 10–15 ringi. Need lütuvad konvendi juurde noorte ühenduseks. Igal ringil peab olema täisealine ringivanem, kes on täieliku veto-õigusega. Ringide tegevus käib võistlus-põhimõttelist konvendi pürkonnas. Konsulent peab külastama igat ringi 2 korda aastas. Võistlustööde hindajaiks on kohalikud ringid ja konsulent. Aegajalt peetakse ülerüklikke kongresse, kuhu iga organisatsioon võib saata 2 esindajat. Kogu tööd ja tegevust kinnitab kõrgema võimuna Põllutöökoja juhatus.

Sellise skeemi järele on juba organiseeritud 230 noorte ringi. Ringide pürkonnad on kindlaks määratud, et ära hoida ebatervet võistlust.

Iga noor peab kodutalus läbi vüma teatud ülesande. Ülesanded koosnevad rühmitustest: taimekasvatus, loomakasvatus, käsitöö, hoidised, kodukorrastus ja kodukaunistus ja mitmesugused muud ülesanded. Iga ülesanne jaguneb kolme astmesse: noorem, keskmine ja ülem-(vanem)aste.

Sarnane kava on meil ise välja kujunenud. Naaber rükides on ka kõikjal astmelised töökavad olemas. Kui töö noorel keskmises või kõrgemas astmes jääb poolelt mingil põhjusel, siis ta tuleb hindamisele alamas astmes. Taimekasvatuses on esirinnas heinaseemnekasvatus, uudiskultuurid, köögivilja aiandus. Loomakasvatuses on tähtsamad linnukasvatus, kodujänese-kasvatus ja mesilastepidamine. Väetusbürood annavad Põllutöökoja kaudu tasuta väetusaineid noorte ringidele.

Koduümbruse kaunistuse võistlusel peab olema kindel, asjatundja poolt kinnitatud plaan, mille alusel töid tehakse.

Ringides arutatakse ülesanded ühiselt läbi. Noored on pidanud koosolekuid, eriti färvamaal, noorte kodudes. On kasutatud ka seltsimaju ja koolimaju. Koosolekut juhatatakse ja protokollitakse järjekorras. Ringid korraldavad ka kursusi ja demonstratsioone. Noorte kursustest vanadel osa võtta ei lubata.

Ringidel on oma väike käsiraamatukogu ja lugemisland. Põllutöökoda annab intensüvsema tegevusega ringidele autasuks raamatuid.

Pidevalt igal aastal kordub noorte tööde näitusi. Näitusi oleks igas konvendis üks. Näituse asukoht oleks lükuv. Tööettevõtete kõrval korraldatakse ka oskusvõistlusi.

Maanoorte ringide lükmeid on meil ca. 6000–7000, neist on pooled vünud läbi ülesandeid oma kodutaludes. Lätis on organiseeritud 20000 maanoort. Seal korraldatakse oskuslikke vüevõistlusi. Iga noor peab vähemalt ühest võistlusest osa võtma. Võistlusi korraldatakse astmeliselt.

Järelkooli küsimus on vümasel ajal ajakirjanduses üles kerkinud. See asutis ei lahenda täielikult maanoorte organiseerimist. Algkooli lõpetaja käib ühe aasta kutsekoolis ja siis ta enam sunduslikku järelkooli ei lähe. Nü on noor süski välja lülitatud organiseeritud perest.

2.

Ksv. färvesoo: Konsulentide rakendamine noorte tööle on huvitav asi. Aga konsulent on meil isegi tööga koormatud. Kas talle üldse võiks eensi ülesandeid pääle panna? Juhtide küsimus on üldse maanoorte organiseerimisel tahtis.

Mag. agr. Vint: Põllutöökoda vajab praegu 20 agronoomi.

Osa kohti jääbki kevadel tühjaks. Juhtide küsimus on igal pool valus. On tarvis maanoorte tööle kaasa tõmmata algkoolide õpetajad. Praegu võtab sellest tööst osa umbes 50 õpetajat. Lätis on maanoorte juhtidest umbes 95% õpetajad. Konsulentidele uusi suuri kohustusi pääle ei veeretata.

Ksv. Polna: Tõuseb üles vanade-noorte vahekorra moment. Noortele pole maal lubatud tegevusvabadust. On ka raske leida konsulente, kes oleksid noorte tööga hingeliselt kontaktis. Noorsoo organiseerimise alal tuleks ametisse seada eriteadlased-konsulendid.

Mag. agr. Vint: Raskusi ju on. Aga 1936 a. kevadeks ei peagi igas konvendis olema 10–15 ringi. On pürkondi, kus noori polegi. Ringe loome pidevalt aastast aastasse. Kawatame ka juhid. Samm-sammult edasi minnes jõuame lõpp-ideaalidele lähemale. Põllutöökoda võtnud organiseerimise töö oma pääle. Tööks on tarvis raha. Eelarves on ka summad ette nähtud. Majanduslikkude võimete kohaselt peame tegutsema. Visadus viib eestlast edasi ka kitsastes oludes.

3.

Sõna ei võeta.

Koosoleku lõpp kell 22^{15}.

Koosoleku juhataja:
Hansma

Protokollija: A. Vaher.

Protokoll. # 170.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi järjekorraline üldkoosolek neljapäeval 5 märtsil 1936 a. kell 20^{15} APS-i ruumes P. Põllu 5. Koosolekut juhatab ksv. H. Nurk, protokollib A. Vaher. Koosolekule on ilmunud 11 liiget ja 2 külalist.

Päevakonas.

1. Hänna K. Zolk'i kõne: "Rootsikärbse kahjustusest meil 1935 a.
2. Läbirääkimised.
3. Jooksvaid asju.

1. Kõne esimene osa – rootsikärbse kirjeldus – toimub valguspiltide saatel. Edasi hra. Zolk räägib: Talvituvad vaglad. Kui nukk jääb talveks, siis ta hävib. Nukk talvituda ei suuda. Nukkumine toimub kevadel, aprilli kuust kuni juuni esimese dekaadini. 1935 a. ilmusid valmikud 25. mail. Nädala pärast algas munemine ja kestis kuni septembri viimaste päevadeni. Vagla arengu kestvus mitmesugune, olenedes temperatuurist. Keskmiselt see 2 nädalat. Muna areng sünnib veelgi küremini. Normaalne on meil 3 põlvkonda, asalt on ka kõigest 2 põlvkonda. Kolmandama põlvkonna lend on eriti intensiivne septembri algul.

1935 a. kevadel ilmnes juba rootsi kärbse suur ohtlikkus. Lääne-, Järva- ja teistes maakondades hävitas ta tugevasti suvivilja orast. Ent hävitab ka odra teri. Selle tõttu andis tänavu oder väikest saaki. Katsejaamas on analüüsitud 327 odra proovi. 2-tahune oder on vähem vigastatud, hävitatud 8,2%. 4-tahulisel odral on vigastatud 28,9% teradest. Nende analüüside alusel hävitas rootsi kärbes 265 130 kvintali odra-teri.

Rootsi kärbes eelistab küll kaera orast, kuid terade juures on hävitustöö vähem. Keskmiselt on hävitatud 8,3% kaerateri. Kahjustus suurim Virumaal. Analüüsi-

tud on 340 kaaraproovi.

Rukkioraste proove 294. Keskmiselt on hävitatud enne soovitatud külviaega 14,3%. Pärast soovitatud külviaega on keskmiselt hävitatud 1,9%. Suurem on hävitustöö P. Eestis välja arvatud Virumaa. Arvatav tuasaagi kaotus selle töttu saab olema 147594 kvintali. Kogusummas tuub rootsi kärbse hävitustöö 1935. a. 7.101.331 kr. summa, sellest kahju odra juures 4.242.080, kaeral 1.092123 ja rukkiorasel 1.771.128 kr.

2.

Hr. Ojamaa: Rootsi kärbse kõrval hävitas saaki ka põud, kuid süski söödetakse teda veel praegu loomadele.

Hra. Zolk.: Odra kogusaak 918.000 kvintali. Rukist on ka ohtrasti sisse veetud loomasöödaks. Kahetahulist otra kasvatatakse rohkem P. Eestis. Valga-, Võru- ja Petserimaal on peamiselt neljatahuline oder.

3.

Sõna ei võeta.

Koosoleku lopp 22⁰⁵.

Koosoleku juhataja: [signature]

Protokollija: A. Vaher.

Protokoll № 171.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi 1936. a. kutsutud üldkoosolek kolmapäeval, 25. märtsil 1936. a kell 8 õhtul APS-i ruumes.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhataja ja protokollija valimine.
3. 1935 a. tegevuse aruanded.
4. Toimkondade aruanded.
5. Seltsi rahalised aruanded.
6. Eelarve ja tegevuskava.
7. Põhikirja muutmine.
8. Laenukassa põhikirja täiendamine.
9. Valimised.
10. Fooksvaid asju.

1. Koosoleku avab prof. P. Kõpp, tehes teatavaks, et 223 APS-i liikmest on kohal 32 liiget. Põhikirja järele on koosolek otsusvõimeline, kui koos on 1/10 liikmeist. Seega koosolek on ses suhtes otsusvõimeline.

Prof. Kõpp teatab, et koosolekute kutsed on põhikirja järgi õigeaegselt laiali saadetud. Ses suhtes liikmete poolt proteste ei esitata.

2. Koosoleku juhatajaks valitakse ksv. Roger ja protokollijaiks ksv.!! A. Vaher ja P. Kutti, kõik ühelhäälel. Koosoleku päevakord kinnitatakse juhatuse poolt esitatud kujul.

3. A. P. S-i 1935 a. tegevuse aruande esitab E. Färvesoo: Statistiliste andmete järgi on üldiselt seltsi tegevus jäänud endistesse piiridesse. Uusi liikmeid on tulnud juurde. Sisetegevuses uudsusena algas tegevust Laenukassa. Välistegevuses – kavatsusel eeldeval suvel ekskursioon Soome.

Tegevuse aruanne 1935. aastast võetakse vastu ühelhäälel.

4. „Taluperenaise" aruande esitab pr. Kābin. Ta mārgib, et praegu on „Taluperenaise" tiraaš omandanud kindla suuruse. 1935 a. tiraaš oli süski kõrgem 1934 a. omast, trükiti 18.000-20.000 eksemp. ümber. 1936 a. tuli järsk tõus, trükitakse ca. 5000 eks. enam kui eelmisel aastal. Tiraaši püsivus on tingitud „Taluperenaise" kindlaist sihtidest. Nimelt on ta sisu suunatud nii, et ta kujuneks just taluperenaiste kutse-ajakirjaks. „Taluperenaisele" pole suutnud mõju avaldada „Maret" ega „Eesti Naine". „Taluperenaisel" on kavatsus propageerida rahvarõivaid. Rüklik Propaganda Talitus on saatnud oma esindajad siia ses mõttes läbirääkimisi pidama.

„Agronoomia" toimkonna aruande esitab prl. Silvere. Uuendusi möödunud aastal tuli vähe. Need oleks: „Agronoomia" valiti Agronoomide koja häälekandjaks. Praegu kaalutakse, kas viimane asutus ei tuleks ka mitte kaasvaljaandjaks. „Agronoomias" 1935 a. ilmus 2 magistritööd. Käesoleval aastal läheb masinlaos. Valimus on muutunud nägusamaks. Sisus on kõige rohkem tähelepanu pühendatud taime- ja loomakasvatusele. Igas numbris on ilmunud ka Katseasjanduse nõukogu toimetusi. Kassa on tasakaalus kr. 4186,64; tulude-kulude arve tasakaalus kr. 7654,26; 1935 a puudujääk kr. 1036,30. 1936 a. eelarve tasakaalus kr. 8250.- Aruanne võetakse vastu ühelhäälel.

Laenukassa aruande esitab prof. P. Kõpp. 1935 a hakati laene andma. Välja on antud pikaajalist laenu 5 isikule kogusummas kr. 450.-; lühiajalist laenu 1 isikule kr. 30.-. Kokku laenu antud kr. 480.- Aruanne kinnitatakse ühelhäälel.

Raamatukogu aruande kannab ette A. Jaanson. Raamatukogu on kasutatud A.P.S-i liikmete poolt elavalt. Uute raamatute muretsemise kõrval on 1935 a. rohkem rõhku pandud köitmisele.

H. Sutter: Kogusse tuleks muretseda magistri eksamite

ettevalmistamiseks tarvis minevaid raamatuid. Taimekasvatuse alal on raamatukogu ses suhtes eriti puudulik. Aruanne kinnitatakse ühelhäälel.

Oskussõnade toimkonna aruande esitab A. Palo. On töötatud põllutöö-masinate ja -riistade oskussõnade kallal. See töö on praegu pooleli. Aruande aastal peeti 8 koosolekut.

Aruanne kinnitatakse ühelhäälel.

Põllumajandusliku ajakirjanduse kodifitseerimise toimkonna aruande esitab prof. P. Kõpp. 1934 a on valmis ja alatud 1935 aastakäiguga. Peale ajakirjade on kodifitseeritud kaajalehti, kuid käesoleval aastal on kavatsus seda mitte enam teha.

Aruanne kinnitatakse ühelhäälel.

Ühispere toimkonna aruande kannab ette ksv. E. Maim. Toimkond on korraldanud sügissemestril 2 ja kevadsemestril 2 koosvübimist. Aruanne kinnitatakse.

5. Rahalised aruanded on saadetud APS-i liikmete ühes üldkoosoleku kutsetega koju. 1935 a. arvete läbikäik on tasakaalus kr. 214347,06; Bilanss 31.XII.35 kr. 50984,32; Kuludi ja tulude arve on tasakaalus kr. 8297,39. 1935 a. puudujääk on 2365,28 kr. H. Sutter loeb ette revisjoni komisjoni protokolli. Rahalised aruanded kinnitatakse ühelhäälel.

Prof. Kõpp tub juhatuse nimel ettepaneku, kustutada 1934 ja 1935 a. puudujäägid, kogusummas kr. 4667,29. Ettepanek võetakse vastu ühelhäälel.

6. Prof. P. Kõpp: Tegevus läheb edasi loomulikku rada. 1) Valmimas on käsiraamatute VI ja VII osa. Nendega pole kürustet agraarprogrammi pärast, milline valmimisel (praegu Rügi Majandusnõukogus). 2) Laenukassa peab edasi töötama. Temale tuleks summasid hankida ka väljast-poolt pääle nende, mis selts ise annab. 3) Peaks korraldama loteriisid, et järelejäänud raamatuid saata rahva sekka ja saada kätte nende all olevat raha. 4) Tuleks kujundada APS-i usaldusmeeste võrk. Selleks pöörduda

vallasekretäride poole, et need nimetaks igast vallast 20 äeksamat põllumeest. Seuerest osast valdadest on juba vastused saadud. 3 Uus Põhikiri on valmis. Välisekskursiooni küsimuses tuleksiin võtta seisukoht. Teadusliku töö toetamise alal tuleb võimaluse korral ka tulevikus töötada. APS-i peaülesandeks on, võimaldada teadusliku töö tegemist kõigil erialadel.

Tegeruskava küdetakse ühelhäälel hääks.

Prof. P. Kõpp: Eelarve on paisunud. Ta on tasakaalus kr. 85.500.— Teeb juhatuse nimel ettepaneku üldkoosoleku kutsetega laiali saadetud eelarves teha parandus: Ettenägemata kuludest 200.- kr. määrata ühele Sampsa lükmele stipendiumiks. Ettepanek võetakse vastu. Eelarve ühes mainitud parandusega kinnitatakse ühelhäälel.

7. Prof. Kõpp selgitab põhikirja muutmise põhjusi: APS-il on olemas kunstlik kodukord, mida tegelikult pole kasutatud. Tegelik elu on kujundanud juhatuse protokolli raamatutes kodukorra, mis peaks vastama elule. Uue kodukorra on koostanud peamiselt E. Roger. Juhatus, arutades uut kodukorda, leidis, et see kipub mitmete vastollu minema põhikirjaga. Seepärast tuli põhikirja muuta. Ksv. Rogeri ettepanekul otsustatakse parandatud põhikiri vastu võtta peatükkide kaupa. Üksikute peatükkide ettelugemise järele seletab E. Järvesoo, milles käsitatav peatükk erineb vanast põhikirjast. I peatüki arutusel puhkevad vaidlused. Ojamaa: Põhikirjast on välja jäänud toimkonnad.

P. Kõpp: Toimkonnad on kodukorras. Toimkondi on väga mitmesuguseid. Neid ei pruugi kõiki sugugi valida, vaid nad võivad vabalt tekkida. Seepärast pole oluline neid põhikirjas nimetada.

Järvesoo: Pole otstarbekohane toimkondi põhikirjas märkida. Neude vahekorrad reguleeritakse kodukorras.

Ojamaa: Harilikult meie põhikirjades on toimkonnad ette nähtud. Juriidiliselt pole toimkondadel muidu õigust väljaspool asju ajada.

Prof. Kõpp: Toimkonnad võiks lisada §2 punkt E juurde, kui soovitakse.

Ojamaa: Võiks olla §, et APS valib toimkondi oma tegevuse läbivümiseks.

Pr. Kõbin: Toimkonnad peavad olema süski sisse võetud, muidu poleks näiteks võimalust „Taluperenaist" registreerida.

Toomre teeb ettepaneku §2 punkt b täiendada sõnadega – ja asutab eritoimkondi.

Järvesoo: On tulusam toimkonnad paigutada eri § alla. Teeb ettepaneku võtta juurde uus §(3) järgmisel kujul: Oma ülesande täitmiseks APS võib asutada eritoimkondi, mis töötavad põhikirjas ette nähtud alustel.

Toomre võtab oma ettepaneku tagasi. Järvesoo ettepanek võetakse vastu ühelhäälel. Võetakse vastu ka I peatükk ühes ülalantud parandusega ühelhäälel. Kõik järgnevad peatükid, II–VII (incl.) võetakse vastu sõnavõttudeta ühelhäälel.

Lõpphääletusel võetakse uus põhikiri ühes mainitud täiendusega vastu ühelhäälel järgmises kujus:

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi – APS-i – põhikiri.

§1. Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi (lühendatult APS) sihiks on:

a) kaasa aidata oma liikmete arenemises,

b) võimaldada saada oma liikmetele kodumaa põllumajanduslikes küsimusis täielikumat ülevaadet,

c) uurida igakülgselt kodumaa põllumajandust ja tema arenemist,

d) edendada põllumajanduslikku teadust ja haridust,

e) kaasa aidata kodumaa põllumajandusliku kultuuri tõstmiseks ja

f) kaitsta oma liikmete kutsehuvisid.

§2. Oma sihtide taotlemiseks:

a) võimaldab selts liikmetele tutvumist kodu- ja välismaade põllumajandusliku kirjandusega,

b) korraldab kõne-, vaidlus- ja töökoosolekuid, avalikke kõnesid ja õpiringe,
c) annab välja põllumajanduslikku kirjandust,
d) asutab kapitaa teaduslikeks otstarbeiks kui ka liikmete toetuseks,
e) kogub teatud oma liikmete kutsehuvidesse puutuvais küsimusis ja
f) edendab oma liikmete vahel sõbralikku vahekorda ühiseks tööks kodumaa põllumajanduse hüvanks.

§3. Oma ülesande täitmiseks A.P.S võib asutada eri toimkondi, mis töötavad põhikirjas ette nähtud alustel.

§4. Seltsil on juriidilise isiku õigused.

§5. Seltsil on oma märk ja pitsat pealkirjaga: „Akadeemiline Põllumajanduslik Selts, Tartus."

§6. Seltsi juhatuse asukohaks on Tartu linn, tegevuspiirkonnaks Eesti vabariik.

II. Seltsi liikmed, nende õigused ja kohustused.

§7. Seltsil on tegev-, toetajad- ja auliikmed.

§8. Seltsi tegevliikmeks võivad olla Tartu Ülikooli üliõpilased ja õppejõud, kui ka kõik akadeemilise haridusega kodanikud.

Märkus I: Liikmed, kes enne ülikooli lõpetamist ülikoolist lahkuvad, võivad Seltsi tegevliikmeteks edasi jääda.

§9. Ainult Seltsi tegevliikmeil on hääleõigus Seltsi tegevuse juhtimisel.

§10. Toetajaliikmeteks võivad olla kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kes Seltsi huvidele kaasa tunnevad.

Märkus I: Toetajaliikmetel on kõik tegevliikme õigused peale hääleõiguse ja aktiivse ning passiivse valimisõiguse Seltsi koosolekuil.

§11. Seltsi auliikmeid valib Seltsi pääkoosolek juhatuse ettepanekul iseäraliste teenete eest põllumajanduse alal või Seltsi elus.

§12. Seltsi tegev- ja toetajaliikmeid võtab vastu Seltsi

juhatus.

§13. Liige võib igal ajal Seltsist lahkuda, teatades isellest kirjalikult juhatusele, õiendades enne oma kohustused Seltsi vastu.

§14. Juhatus võib liikme väljaarvamiseks kuulutada, kui sellele liikmemaks ettenähtud ajaks täsutüd ei ole.

§15. Väljaarvatud liikme liikmemaksu tagasi ei maksta.

§16. Liikme väljaheitmine võib sündida pääkoosoleku poolt juhatuse ettepanekul, kui liige end Seltsis maksva korra alla ei paiguta või Seltsi sihtidele vastu töötab.

§17. Seltsi sisemise korra ja liikmete omavahelise suhte määrab ligemalt Seltsi kodukord. Kodukorra määrused on kõigile liikmetele kohustuslikud.

III Koosolekud.

§18. Seltsil on pääkoosolekud, ettekande koosolekud, asjaajamise- ja pidulikud koosolekud.

§19. Pääkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korralisi pääkoosolekuid pidatakse üks kord aastas.

§20. Pääkoosolekuid kutsub kokku juhatus tarvidust mööda omal äranägemisel kui ka revisjoni-komisjoni või 1/10 hääleõiguslike liikmete nõudel.

§21. Pääkoosoleku väimupädkonda kuulub kõikide Seltsi tegevusse puutuvate küsimuste otsustamine.

Märkus: Tingimata kuuluvad pääkoosoleku otsustamisele: aruannete ja eelarvete kinnitamine, põhikirja-kohased valimised, kinnisvarade omandamine ja pantimine, põhikirja ja kodukorra vastuvõtmine ja muutmine, liikmete väljaheitmine ja Seltsi likvideerimine.

§22. Asjaajamise, ettekande- ja pidulikud koosolekud kutsub kokku juhatus tarvidust mööda omal äranägemisel.

§23. Asjaajamise-koosolekuil on kõik pääkoosoleku õigused,

välja arvatud § 21. märkuses loetletute. Asjaajamise-koosolek ei või muuta päätkoosoleku otsuseid.

§ 24. Ettekande- ja pidulikel koosolekuil Seltsi tegevusse puutuvaid küsimusi ei otsustata.

§ 25. Pääkoosolek on otsusevõimuline, kui juhatuse poolt kõikidele liikmetele kirjalikud kutsed päevakorraga vähemalt 10 päeva enne koosolekut on välja saadetud ja kui on koos vähemalt 1/10 häältõiguslikke liikmeid.

Märkus: Kutsed saadetakse ainult tegev- ja auliikmetele.

§ 26. Asjaajamise-koosolek on otsusevõimuline, kui temast 3 päeva enne koosolekut on avalikult teatatud, vaatamata kokkutulnud liikmete arvule.

§ 27. Otsused pää- ja asjaajamise-koosolekuil tehakse lahtisel häältetusel lihtsa häältenamusega. Kinnist häältetust peab toimetama, kui seda nõuab vähemalt 5 liiget.

Märkus: Põhikirja muutmisel, kodukorra vastuvõtmisel, täiendamisel ja muutmisel ning liikmete väljaheitmisel on tarvilik vähemalt 2/3 koosolijate liikmete häältenamust.

IV. Seltsi juhatus.

§ 28. Seltsi tegevuse juhtimiseks, pää- ja asjaajamise-koosolekute otsuste täitmiseks ja põhikirja, kodukorra ja pää- ja asjaajamise-koosolekute otsuste kohase jooksva asjaajamise teostamiseks valib pääkoosolek vähemalt 9-liikmelise juhatuse: esimees, I ja II abiesimees, sekretär, I ja II abisekretär, laekur, abilaekur, majaisa ja vähemalt 3 juhatuseliikme asemikku.

§ 29. Seltsi esimees, sekretär ja laekur valitakse 3 aastaks, teised juhatuse liikmed ja juhatuseliikmete asemikud 1 aastaks.

§ 30. Kui üks juhatuse liige enne tema volituste aja lõppu juhatusest välja langeb, kutsub esimees asemiku tema asemele. Esimehe väljalangemisel täidab

esimehe kohuseid kuni järgmise pääkoosolekuni I abiesimees ja selle väljalangemisel II abiesimees.

§ 31. Juhatuse koosolekud on otsusevõimulised, kui on koos vähemalt 5 juhatuse liiget, nende hulgas esimees või tema poolt nimetatud asemik. Otsused tehakse lihthäältenamusega.

V. Seltsi tulud ja kulud.

§ 32. Seltsi tulud on: 1) liikmemaksud, 2) laekused asutistelt, ühistutelt, seltsidelt ja isikutelt, 3) annetused ja kingitused, 4) Seltsi poolt korraldatud loteriide ja korjanduste sissetulekud, 5) sissetulekud tarbist Seltsi majandusliikest ettevõtteist.

VI. Revisjoni-komisjon.

§ 33. Pääkoosolek valib üheks aastaks 3-liikmelise revisjoni-komisjoni ühes 2 asemikuga.

Märkus: Revisjoni-komisjoni liige ei või olla ühtaegu Seltsi ametis.

§ 34. Revisjoni-komisjoni ülesanded on Seltsi tegevuse revideerimine.

VII. Seltsi likvideerimine.

§ 35. Seltsi tegevuse võib likvideerida pääkoosoleku otsusega 2/3 häältõiguslike liikmete koosolemisel 3/4 häältenamusega.

§ 36. Seltsi varanduste saatuse otsustab Seltsi likvideerimise koosolek.

§ 37. Kui likvideerimise koosolek Seltsi varanduse kohta eriist otsust ei tee, siis läheb see Tartu Ülikooli Põllumajandusteaduskonnale.

Pr. Käbin: Pääkoosolek peab otsustama, kelle hooleks jääb registreerimine põhikirja. Selleks peab antama volitus vähemalt kolmele isikule.

Tehakse ettepanek – enne põhikirja registreerimine jätta juhatuse hooleks. See ettepanek võetakse vastu ühehäälselt.

S. R. Toomre: Eelmisel aastal laenukassa põhikirja vastuvõtmisel jäi kahesilma vahele revideerimise küsimus.

Teeb ettepaneku laenukassa põhikirja täiendada ühe uue paragrahviga järgmiselt: „§14. APS-i Laenukassa tegevuse revideerimine allub APS-i revisjoni-komisjonile." Seisine §14 arvata siis 15-ndaks. Ettepanek võetakse vastu ühelhäälel.

9. Ksv. Roger teatab, et juhatus tuleb põhikirja järgi valida ametite järele.

Esimeheks valitakse dots. Järviku ettepanekul ühelhäälel prof. P. Kõpp.

I abiesimeheks valitakse H. Nurk ühelhäälel.

II abiesimeheks valitakse E. Kalbus ühelhäälel.

Kirjatoimetajaks valitakse E. Järvesoo ühel häälel.

I abikirjatoimetajaks A. Vaher ühelhäälel.

II abikirjatoimetajaks J. Kerdi ühelhäälel.

Laekuriks valitakse dots. M. Järvik ühelhäälel.

Laekuri abiks valitakse R. Toomre ühelhäälel.

Majaisaks valitakse J. Raud ühelhäälel.

Raamatukogu toimkonna juhatajaks valitakse A. Jaanson ühelhäälel.

Ametita juhatuse liikmeteks valitakse pr. L. Käbin, prof. dr. agr. L. Rinne ja ksv. E. Roger, kõik ühelhäälel.

Juhatusliikme kandidaatideks valitakse ühelhäälel P. Kutti; V. Peterson ja V. Kutti.

Revisjoni-komisjoni valitakse ühelhäälel J. Hindriko, J. Saaremäe ja H. Sutter, kõik endised. Asemikeks valitakse ühelhäälel Tüür ja Silbermann.

Laenukassa juhatuse liikmeteks valitakse ühelhäälel R. Toomre ja A. Jaanson. Liikmekandidaatideks A. Vaher ja J. Raud, samuti ühelhäälel.

Oskussõnade toimkonna juhatajaks valitakse A. Palo; abiks – V. Peterson ühelhäälel.

Raamatute ostutoimkonda valitakse prof. P. Kõpp; dots. E. Lük ja agr. H. Sutter, kõik ühelhäälel.

Käesoleva kutsutud üldkoosoleku protokolli kinnitajaiks valitakse J. Hansen, J. Raud ja E. Nõmmera, kõik ühelhäälel.

10. Nõmmera: Kas APS-i juhatus on kaalunud ekskursiooni küsimust. Võiks sõita Rootsi. Mõned aastad tagasi Soomes käidi ja tollest ekskursioonist osavõtjaid pole Soomes palju näha.

J. Hansen: Kaugem sõit, näit. Rootsi, läheb kalliks. Üliõpilastel pole selleks aega ega raha. Ekskursioon tuleks korraldada enne jaanipäeva.

E. Järvesoo: Rootsis pole meil mingeid suhteid loodud. Kulekusimus on sealka raskem. Isekusimus oleks ekskursioon Lätti. Kaugema sõidu puhul osavõtjaid oleks vähe ja vaevalt siis asjast midagi välja tuleb. Soome ekskursioonist saavad kindlasti osa võtta katsejaamade üliõpilased ja võibolla isegi talupraktikal olijad. Soomes saab käia ca. 50. krooniga, mujal läheb vähemalt kr. 150.–. Lätiga on meil sidemed väga loiuks jäänud. Kutset sealt pole esitatud, ehkki lätlased vümati siin käisid.

L. Silvere: Soomega on kontakt isegi tihe. Rootsi on omal algatusel vähem võimalusi saada. Keelega saab hakkama, kui valida vastav keeleoskusega juht.

E. Roger: Koosolek võtku seisukoht, kas on tarvis välisekskursiooni korraldada. Rootsis on jõukad põllumajanduslikud liidud. Need võtavad tihti välisekskursioone vastu. Tuleks astuda ühendusse Rootsi põllumajandusliku atašeega Balti riiges, kelle alaline elukoht Riias. Sisuliselt Rootsi ekskursioon ületaks kõik eelmised.

L. Silvere: Rootsiga meil pole suhteid, neid tuleks luua.

E. Roger: Rootsi ilma toetuseta minnes alla 150.– kr. läbi ei saa.

E. Nõmmera: Olen eelmisel suvel Rootsis ekskursiooniga. Kulu oli alla kr. 50.–. 2-nädalasel vübimisel keskmiste kulutuste juures üle 100.-krooni ei läheks.

L. Silvere: Vübisin keskkooli lõpetusel Rootsis ekskursioonil

kopälra ja kulu selle juures oli 60-70 krooni.
Ühelhäälel otsustatakse ettepanekut: ekskursioon korraldada.
E. Nõmmera tuletab ettepanekut: APS-i juhatus võtab paalumisele ekskursiooni Rootsi. Kui kulud ei lähe kõrgiks, siis sõita Rootsi; vastasel korral Soome.
E. Järvesoo: Kas ekskursioon korraldatakse üliõpilastele või vanemaile.
R. Toome: Üliõpilasi võtab ekskursioonist vähe osa. Vanem pool on peamine sõitja ja neile on ekskursioon Rootsi lähedasem.
Järvesoo: Ekskursioon tuleks teha Venemaale, sest 1936 a. suvel on Venes ülemaailmne põllumajanduslik näitus.
E. Nõmmera kordab oma ettepanekut.
R. Toome nõuab selle ettepaneku häältelemist.
E. Nõmmera: Ekskursiooni kulude kõrgune või mitte kõrgusse otsustab APS-i juhatus.
Häältelusel võetakse ettepanek vastu 22 häälega poolthoimsel. Vastuhääli ei ole.
Sõna enam ei võeta.
Koosolek lõpeb kell 23[1/2].

Koosoleku juhataja: E. Kogi

Protokollijad: A. Raud.

Jaan Raud.
E. Nõmmera

Fürstlausen.

Protokoll # 172

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi järjekorraline üldkoosolek teisipäeval, 31. märtsil 1936 a. kell 20 A.P.S-i ruumis Peetri Põllu t. 5.

Päevakorras:

1. Härra agr. E. Rudi nõue: „Seniest asundustegevusest ja tulevisu väljavaadetest."
2. Läbisõidumaid.
3. Joomsaid asju.

Koosolekut juhatab agr. H. Kurk, protokollib vn. j. Kreds.

1.

Agr. E. Rudi nõue ettekanne.

Asundustegevus taotleb sihti suurendada maatu ümmistele elamisvõimalusi. Esiti asundustegevus on seisa seisa suurtekeerulisi Alzas maare formuja, mil ajal sätte tuli 2,3 milj. ha maad, millest 1 milj. ha. oli põlluline maad, 0,8 milj. ha, metsa ja 0,5 milj. ha. soid. Esimestel aastatel siis loodi intensiivselt talusid, peaaegu 6000 talu aastas. Üldiselt on seisis loodud 56000 talu. maareformi. Neid 135000 talust on 45% uued talud.

On uuel korraldatud rendi talusid, lapimaid, küünemaid ja piirivalve maid. On loodud uusi aleviku ja asulaid juurdelõikeid riigi maade tagavarest.

Neid maareform on aplodiselt suure tähtsusega töö. Kuuma aga kija nüüd lätiriimis pärast. Alul planeeriti mõisade põllud. Järele on jäänud jäätmaad, sood, millistele aga oleks ka väidetavasti nafta alused mineraalmaad juurde.

1929. algas asundustegevuses teine järk, millele pani aluse 19 märtsil 1929. antud asundustegevuse seadus. Loodi asundusrajoonid, mis praegu finantseerib asundustegevust.

Uus asundustegevus taotleb sihti, et saada riiklalt ühejäulise majapidamine. Püüti ennek luida enamordade mõjust selle töö juures.

1932-33.a tuli asundustegevuse abil kasvatada ka töötuse vastu võitlema. Tagajärjed olid ka nimis head.

Praegu tööaolu vastu võitlemine asundustegevuse kaudu ei
oma enam tähtsust.

Asundustegevus praegu pyyneb:
1) riiklikud algatused teostatud ja
2) eraalgatuslik asundustegevuses.

Riiklikule asundustegevusele langeb praegu 90% koguj tööst. Ostetavate eraisikute käest maid vaevu ja tiisimas ulatuses riigi tagavaramaid, viimaseid on riigil 25000 ha. Eramaid on ostetud 9000 ha. Praegu on asundusrahuloju käes 34500 ha maid. Loodud on 6 aasta jooksul 1500 kohta - nii ja suur vahe võrreldes algaastatega. Esimesed aastad tuleb järjest kuuluvaid peamiselt ratsestamisega ja kultiveerimisega nälle täiega. Suurimad tööaastad on olnud 1934 ja 1935. aas loodi 400 kohta juures.

Põllutöö ministeerium annab riiklikust maatagavarast maad asundusrahuloju kätte. Sarnased maad on nõnda väga väärtuseja, nii Pikavere 200 suurusega 700 ha on hinnatud isegi 240 punktiarvu ruubja. Maareform oli maajagamine, praegune jääb on aga maa tegemise.

Kõige pealt loodetakse maale ära. Tehakse plaan. Siis roostetatse projekt veeäravoolu vajalikke, tuule ja planeerimise kohta. Kui projekt valmis, saadetse kraavide raevamiele ja tuule tegemiele. Talud rajatakse peamiselt üles tiisi.

1935a loodi niisutusdamiisi võisselmed 7000 h. maaala. 1931a. kõigest 150 kohtaasil. 1 milj. m³ on nihutatud muldu.

Maarajate valiis on väga raskem ou koga asundusprotsessis. Esimesil aastail on olnud ebaõnnestumisi maarajate valimises. 40% maareformiga loodud taludest on läinud ühe käest teise. Asundustegevuse ajal on vaid 11% taludest läinud ühe teiele pidapale. Üldine vahetus võib olla praegu umbes 15%

Kui maarajaja valitud, siis võimaldatse temaga 3a. vendlepingu, selle aja jooksul peab asuja elutarvaa rajalisi hooneid - elumaja ja varjalauda. Hooneehitamise toetamb nas laenusaadmis teel või ühiselgatusel. Eriti raskeks hüpsanuks vatab riiklikustamise ajal maadu. Pikavere suurkoos koostas riiklikustamise ajal 200 talud, mis läänid maksma keskmiselt 4000 krooni.

Ehitatakse enamasti tuleohutudest materjalist, puust ehitusi tehakse vähem (ca 25%.) Laenuga ehitajad ajavad tavad hoonid peamiselt puust.

Viimasel ajal on ehitused läänud maksma 1800 kr. On tehtud peamiselt noorehitusi.

Asujad on enamuses vanem vlass ja nagiasut peab riiklikuks suuresti toetama. Teede tegemine ja ree ärapeitmine nõuab täiesti riigi abiul.

Maa ülesharimist toimetatakse na laenuvahendi teel. Iga talu kohta viiakse nõuni harib 2 ha maad üles. Asundusametil on 5 traktorit, millega viiakse üles käesoleval aastal 400 ha. maad.

Kui hooned on peal ja maad üles haritud, võib asja juba ära müüa. Maa ülesharimisega antakse ka preemiaid. Suuremates asundustes viiakse tootlikkuse suhtelisest ehitamist, milles viis võib anda toodust mitte 75%. Samuti on muretsetud suuremates asundustes rehepeksumasinaid, traktoreid, ühisniisutusi, noorpuuaia ja muid ühisseadmeid.

Nõuandetöös puudutse nõuet täielikus. Nõuandjaid on peamiselt noored agronoomid.

Koht hinnatakse ära ja võlgnevatakse ostu-müügi lepingu kohesaapaga. Müügil läheb 1 ha maksma 250-280 kr. Seemni on nõutud 150 talu. 450 000 kr. eest. (Asundusseadus 5a. ja nüüd alles läheb talu müügile). Kastab tuleb maksta 35%. See teeb 7-8 kr pro ha. Luidis maa nõuab läbivad müügile 3000 - 3500 krooni ja. Kastamaksud on ca 100 kr.

Eraalgatuslik asundustegevus ei ole veel suuri numbreid välja. Riik annab laenu suurest talust maa ostmisel iseseisva talu loomiseks. Sarnaseid eraldamisi on olnud veidi nüüd nähe.

Väljatõstmisel oleva asundusseadus paneb suure tähtsuse eramaade asendamisele. Seadus näeb ette maade sundi ümberkorraldamise näitmeliselt.

Laenumäärad on olnud keskmiselt 5-7 ha. hinnast. Ehitislaenu antakse 60% ümber ehitiste väärtusest.

3 milj. kr. on rahutatud remonti ärandustegevuse fondi järgus. 450000 k. eest on müüdud maad. Vaikimi on antud 500000 kr. Evaviinikri arenduse peale on antud 200000 kr. Varanduste arv ärandusnõukogu juurt on 1,5 milj. krooni.

Rahva juurdekasv meil on ca 3000 hinge aastas ja see peamiselt maa arvel. 2000 inimest rendist tulevs paremale maale, nagu 700 met rohkt tuleb linna aastas. 200 rohkt annab evakuatsiooni ärandustegevus, ülejäänud 500 peab aga leidma riigi. Riigil ärandusvõlbulikum maad on vaid 25000 ha. seda jätkub veel 3 aastaks.

Linnad maakorraldus ja arenduse readmed on väljatöötatud ja kannavad varsti mandune. Need näevad ette arenduse talupidamise osa vähtuna ja mandune neile rahvandvate asjaolude normaldamisest. Linnad asumised rahastatavad mandudest 5% poorsul. Samuti rahastatavad ned ümberkorraldamisest. Kohed antavad evakueerijatele kasteerimistele perekondadele. Paremaks mandune ei või väga ette ennäha. Kohtadel linnade arenduskontoreid, millede ülesandeks on tellide maaasjade ettevalmine ja koordineerimine, samuti maaasutamise maade kavandamine.

Arenduskomisjoni saab ema tulla arendusdepõtekist. Edaspidi tulevs igal aastal vaja 1,5-2 milj. krooni.

Rahe mida riik rakendab, arenduse tegevuse jaoks, läheb nõnda rodamise kaudu tagasi riigi.

2. Kätiräägimised:

Kn! Rinomäe: Enne ei mudistatud on rajatud peamiselt soomaale. Tenib mõnimes, nagu ka edaspidi nõutab meie nõuetele. Ta rajati mustväätiin: Samuti ei ole tenevälja saagi nuiji eeldel. Tenib rannami mineraalmaa pinnalmest. Samuti tuleb metsa tahtes pinnale pinnas pärastmaak. Selliye alas pidamed juba maareformi ajal arvestatama

Kn! Kõiminto: Millisest metsapalist on ehitatud talukinnitud hooned? Kas vanade lagunenud majade ülesehitajeile antakse ka laenu?

Rpr. E. Rut: Kn! Rinomäe väited on täiesti õiged. Viimatetud asjaolud annavad end pube varemetes nõutavalt tunda. Tuleb mõnida nagu nõutaks üldse arendab pinnida? Tegelikkuses näeme aga et meil talus on normaalis majapidamises, väiet talu raamis elupõlvine alla. Suurem osa maal tuleb penne rõhuvaade multhumisle. Tenib ne veniste raskejõus. Se probleem on veel lahendamata nii meil nagu mujal (Saksa, Taanis, Hollandis). Ei teata, mis on „raskejõus" õieti on. Pukt nõuab ei ole kes eraldi talumid ja neile on ne nõuvasti piiridetud. Meil on pukt nõutalumid vaid 65 rohkt.

Ehetsaküsimus on juba ülemineelt selge mõistus. Hektarini metsa ärahtamine, puurulet pinnasse ja tulevaadlest metsjakist ehitamine. Tulevaadlad metsjakid ehitöötöö on alumd vesi, tõmmet Väppo näiten

Kn! Rinomäe: nii nimed on meed arenduse talud, ja nõb metsjakist on ehitatud retumed.

Rpr. E. Rut: nõrja rahvem on loodud 15-20 ha. nimmes: nõmmis nimmes on 17,5 ha. Enamikes on rahehoimu talud. Lähtumed tehasse peamiselt laastudest.

Kn! Rinomäe: Soovitav oleks nii arenduskomet nõnda et ülevõpilastele ennamõõni rendarendustõõ. RPS peaks ne ülle mõnimes ülle võtma.

Rpr. E. Rut: Väärimine kaamulge et noored agronoomid tuleksid arendustegevuse praktilisele võtsteje. Arenduskomet saaks nõnda et 70% hinnaalandusega raudteeõida ja rahe peal antaks nõutasi. Soovitav oleks nõutajad: Peenmaa ja Piirsaare arenduses.

3. Jooksvaid asju.

Sõnavõtjaid ei ole.

Koosolek ex nell 22.30

Koosoleku juhataja:

Protokollija: J. Kerdi

Protokoll # 173

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi järjekorraline üldkoosolek kolmapäeval, 30. septembril 1936 a. kell 20.²⁰ APS-i ruumes Peetri Põllu t. 5.

Koosolekut juhatab esv. Roger, protokollib Art. Vahes.

Päevakorras.

1. Ettek. agr. E. Jõevesoo kõne: „Nädal põhjamaade agronoomidega Rootsis."
2. Läbirääkimised.
3. Jooksvaid asju.

Koosoleku avab esv. E. Roger ja soovib edu uue õppeaasta algaval semestril vanale ja noortele raasvõitlejaile.

1. Agr. E. Jõevesoo kõne kokkuvõte.

Rootsi on kõrge põllukultuuriga maa. Meil on ta jäänud kuidagi kahesilma vahele, sest meie pilk on ikka olnud suunatud Taani poole. Rootsist on meile toodud palju viljasorte. 1930 a. rohumaade kongressil selgus, et ka Rootsi karjapidamise viisid on meil sobivalt rakendatavad.

Põhjamaade agronoomide kongressile oli kutsutud esindajaid kõigist põhjamaadest, päale Rootsi Norrast, Taanist, Soomest ja Islandist.

Skandinaavia maade keeled on väga sarnased. Ühte neist osates, saab lugeda ka teiste kirjandust. Skandinaavia agronoomid on asutanud peale maaelmaseltsi Põhjamaade Põllumajandusteadlaste Ühingu. See peabki kongresse. Ühing annab ka välja ajakirja. Eesti osavõtt kongressist oli rohkem isiklik kui ametlik.

Matk Rootsi läks üle Soome. Seejuures sai peatatud Helsingis üks päev. Helsingi ehitab pöörasult. Päale muude tuleb Helsingi südamesse Rootsi teatrihoone.

Helsingi lähedal on „Haurija" Tammistu katsejaam. Viljad olid seal tollal suurepärased, sest vihma ja sooja oli olnud küllaldasel määral. Sangaste suvis

on seal ka vordluskatsetes. Ja oli ilmselt parem Rootsi aretistest. Katsejaamas oli palju mundrisi hurtavat, nii näitas üks talvekrundil inglise raiheina sort (E 779) millise aretatud taanlaste poolt.

Sõit laevaga Turu saarestikus on suurepärane. Saared on väikesed, enamasti asustamata.

Stockholm kevadises õitsemises oli täie. Üürikeseine Rootsis sünnib vasakut kätt.

Upsala ja Rootsi vahel võib tõmmata palju paralleele.

Kursustest osavõtjaid oli umbes 100. Kursuse eesmärgiks oli: 1) tutvustada osavõtjaid Rootsi põllumajandusega -maa ja rahvaga, 2) luua isiklikke sidemeid kursusest osavõtjate vahel. Kursustel tutvustati Rootsit kui põllumajanduslikku maad. 39% Rootsi rahvast on tegelemas põllumajandusega. Põllumaad on 3,7 milj. ha, niitu 420.000 hektaari, rajamaad ca ½ milj. ha. Suuremaid kui 0,25 ha talundeid on 430.000. Üle 50 ha. põllupinnaga talusid on 7000. Lõuna-Rootsis on talundid üldiselt väiksemad kui P.-Rootsis. Rootsi põllumajandus on üldiselt intensiivne. L. Rootsis viljeldakse rukki ja suhkrupeeti, P. Rootsis on talundis maast suur osa rohumaade all, kuna põllul korratakse otra ja juurvilja. Üldse on Rootsi põllumajapidamine väga mitmekesine.

Rootsis puudus kuni 1931. aastani kõrgemat põllumajanduslikku haridust andvad õppeasutised. Katsejaamu juhatasid siis botaanikud, taimekaitsjad, zoolaogid. Ülikoolis asutati 1931. a. Inna sissesõidul palju nõuetav küpsustunnistus. Nõutakse küll põllumajanduslikku ellupraktikat. Ülikooli kursus kestab 3 aastat. Töö on seal väga praktilise suunitlusega. Agronoomi nimetus antakse Rootsi ülikoolis välja ainult kuningu nõusolekul.

Edasine rikkalik materjal tõestus valguspiltide saatel, mis kõnelejale andis pisteliku ülevaate Rootsis ekskursioonidelt nähtust.

Elukallidus on Rootsis suur. Palgad on üldiselt umbes 3 korda kallimad kui meil. Kuidas elab Rootsi talupoeg, seda ekskursioonile õnnestu ei saanudki näha.

Raotri talud on suuresti võlaga koormatud. Võla % on talundi kogurväärtusest keskmselt 42; Eestis on vastav arv 11%. Raotri talupoeg saab oma kapitalist pealt siiski teatud tasuvuse.

2. Sõna ei võeta.

3. Ksv! Elmar Roger tutvustab noori kaasvõtlejaid APS-i sihtidega ja APS-i astumise korraga. E. Jäwesoo informeerib A.P.S-i välisuste võtmiste saamise korda.

Roger: Ennustan A.P.S-i tegevuse uut tõusu aega

Koosolek ex est kell 23^{10}.

Koosoleku juhataja: E. Rogg

Protokollija: A. Vaher.

Protokoll # 174.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi järjekorraline üldkoosolek 14. oktoobril 1936 a. kell 20^{15} APS-i ruumes, Pecter Põllu t. 5. Koosolekut juhatab ksv. Endel Kalbus, protokollib ksv. Ast. Vaher.

Päevakorras:

1. Prof. dr. agr. P. Köppu referaat: „Agronoomide tuleviku-väljavaateid."
2. Läbi räägimised.
3. Jooksvaid asju.

1. Prof. P. Köppu kõne korraldusest:

Inimene antleb juba gümnaasiumis, mida minna ülikooli õppima. Teaduskonna valikul lähtutakse huvi ja majanduslike väljavaadete seisukohalt. Meil on tung ülikooli väga suur. Meil pole veel saavutatud tõsakaalu. Vene ajal ülikooli korgesti ei pääsenud, sest puudusid gümnaasiumid. Nüüd on nende

koolide arv tõusnud mitmekordseks. On kadunud pais, mis omal ajal takistas ülikooli astumist.

Vene-ajal väljavaated ülikooli lõpetajail olid head. Mindi kohtadele laiale Venemaale, sealsuses „kultuur-sõnnikuks". Praegu on veel seis su awanmse, et ülikool avab kõik uksed.

Üksikuist akadeemilistest kutsealadest on kõige paremas seisukorras arstid, ehkki ka neist paljud nälgivad. Õppekava on seal raske. Ainult 1/3 üliõpilastest lõpetavad.

Pastorid saavad ka enam-vähem kõik kohtadele. Sisseastujaid vähe ja konkurents väike.

Loomaarsteteaduskonda tung on väike.

Kohuteadlastele tahavad saada paljud, kuid nõudmine inimeste järgi väike. Apteekrid teenivad hästi.

Õigusteaduskonda tung on väga suur. Lõpetamise lihtne. Osavamad juristid teenivad täesti palju, kuid neid on üksikud. Jurist võib valida aga väga mitmesuguseid ameteid.

Majandusteadlaste väljavaated pole kuigi lootelised. Lõpetajaid palju, kuid peaaegu vastavad kohad.

Filosoofia ja loodus-matemaatika teaduskonnad valmistavad ette kooliõpetajaid. Kooliõpetajad on meil enamikus noored inimesed. Räägitakse koolide koondamisest. Sealt vabaneks siis veel osa õpetajaid.

Korraõõtlus tuleb inimene löök läbi igal alal, kuid enamikul raske saada kohta.

Metsaosakond. Metsa ülemati ja nende abide kohad on täis. Metsniku kohal ei jää ka mitte kimpsu.

Agronoomidel ka omad raskused. Esimesed nõukandjad saati ametisse 1908-1910 a. paigu. Õige palju õppejõid enne sõda agronoomiat. Iseseisvuse algul oli umbes 50 agronoomi. Tartu Ülikooli põllumajandusosakonna on lõpetanud kuni 8.X.36 202 inimest diplomiga. Diplomita lõpetajaid on 87 inimest. Üliõpilaste arv tõusis iseseisvuse algaastatel järjekindlalt. 1928 a. 1.II oli 340 üliõpilast. Siis algas langus ja 1.II.35

oli 114 üliõpilast. Neist osa on juba kohtadel.

Esimesse algul võeti rohkesti agronoomiüri jõude ametisse. Ametisse võtis neid Põllumeeste Keskselts ja Asunikkude Liit. Võeti ametisse ka ohtralt üliõpilasi. Hiljem algas tegevust Põllutöökoda. Seal pääsid ka mõjule poliitilised voolud. Uusi agronoome ei võetud palju juurde. Põllutöökojas püüti ka läbi ajada põllutöökaali meestega. Esimesse paranimisse algas Põllutöökoja reformiga ja kutsekaitse seadusega. Agronoomide Koja asemes agronoomide kutseseaduse elluviimise. Agronoomide Koja juhatus töötas välja agronoomide kutseseaduse teostamise määruse projekti. Selle järgi tohib teatud kohtadele valida ainult Agronoomide Koja liikmeid. Kohtade loetelu on pruk. Kohtade arv on kogusummas umbes 500. Agronoome on aga ca. 200. Õige palju töötab muudel aladel agronoome, kes ei allu Agronoomide koja projektile.

Agronoome vajavad ka ühistegelised asutised. ETK-s töötab üksi ca. 10 agronoomi, siis „Väiksparduis" j.m.

Kerkib üles ka agronoomide paigutamise küsimus maa-algkoolide juhatajaiks. Seda just selleks, et noortes kasvatada maa-vaimu. Haaminä tegelased arvestavad 200 algkooliga, kus agronoomid väiksid olla juhatajaiks.

Agronoom väiks tegeleda tegliku põllumehena. Mõl on 3000 talu suurusega üle 75 ha. Seal väiks olla väga hästi agronoom-talupidaja. Lähema 15 a. jooksul tuleks ⅕ nüst kohtadest täita s.o. paigutada ca 600 agronoomi maale. Tegelikult on see kõige terwem suund.

Kokku võttes agronoomul leidub kohti õige mitmesugustel aladel rohkesti. Agronoomide arv võiks täiesti olla suurem.

Agronoomide palgad wiimasel ajal olid õige tagasihoidlikud. Kuuldub häälü, mis agronoomide töötasud laesad puhtselts kowdlikuks töösks. Põllutöökojas on kuuldawale tulnud häälü, et agronoomide seisukorda peaks parandama. Koja ülesanne järgi pandi palka juurde. Seisukorda kawatsetakse weel parandada. Uus ülesanne on mõnusa suunem.

Meie noortest väiksel arwul on tung praktiliste alade jäule. Meie koolides maa-orientatsioon on wäga nõrk. Praktiliste alade wastu ei ärätatata noortes huwi. Üldiselt kogu ülmas loowate tööjõudude jäule kawas nõudmine. Loodusvarade ärakasutamine peaks ja peab muutuma intensiiwsemaks.

Agronoomi kutse hää külg on see, et siin inimene wõib leida tööd wäga mitmesugustel aladel. Agronoomide väljawaated pole kaugeltki mitte kurwad. Pea kõik on leidnud kohti, kus seda on soowinud.

2.

Läkiräärimiste all sõna ei wõeta.

3.

Koosoleku juhataja annab ette wastuwõetud liikmed. Need on ksw! ksw!: Soome, Felix; Egorow, Mihail; Waigo Richard; Pill, Ilme; Madli Karik; Kaarep, Endel; Kutti, Hildur; Puhkasow, Wilma; Haaw, Alfred; Leesment, Hans; Kõst, Felix; Tamm, Karl; Toome, Maima; Jaakson, Adolf; Mamers, Helmi; Mänd, Helmut; Psomm, Ilmar; Eino, Kuris; Piho, Waldemar; Würand, Mart; Tihkan, Manivald; Rivis, Arnu; Raskasow, Linja ja Nikkelsaar, Wiwe-Lilleleid.

Agr. Jäwesoo tutwustab noori liikmeid, Agronoomia tellimise korraga.

Koosolek ex est kell 22.02.

Koosoleku juhataja:
E. Kallas

Protokollija: A Kalev.

Protokoll Nr. 175.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi järjekorralise üldkoosolek kolmapäeval 28 oktoobril 1936 a. kell 20.00 APS'i ruumes Peeter Põllu tän Nr. 5

Koosolekut juhatab ksv! Artemi Vaher, protokollib ksv! J. Kerdi

Päevakorras:

1. Agr. L. Pant-Silvere kõne: „Reisimuljeid ekskursioonilt Hispaaniasse" (valgusfiltidega)
2. Läbiräägimisi.
3. Jooksvaid asju.

1.

Agr. Pant-Silvere omes kõnes andis huvitava ülevaate autobusega korraldatud ekskursioonist Hispaaniasse. Ekskursioon kestis 26 aprillist kuni 10 maini, kusjuures läbistati Läti, Leedu, Poola „Kondon", Saksamaa, Belgia, Prantsusmaa ja Hispaania.

Ettekanne toimus rohkete valgusfiltide kaasabil.

2.

Läbiräägimiste all sõna ei võeta.

3.

Sõna ei võeta.

Koosolek ex est kell 22.08

Koosoleku juhataja: A. Vaher

Protokollija: J. Kerdi

Protokoll Nr. 176.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi järjekorralise üldkoosolek kolmapäeval 11 novembril 1936 a. kell 20.00 APS'i ruumes Peeter Põllu tän Nr. 5.

Koosolekut juhatab ksv! Artemi Vaher, protokollib ksv! J. Kerdi.

Päevakorras:

1. Härra agr. R. Tammi'e kõne: „Meie seemnekasvatuse seisukord ja tulevikku väljavaateid."
2. Läbiräägimisi.
3. Jooksvaid asju.

1.

Seemnekasvatuse all mõeldakse turu jaoks produtseerida kaupa, mis on sordicht ja allub kontrollile. Seemet kasvatab ju iga põllumeesse on aga harilik turukaup ja seda me praegu ei punduta. Sarnast kaupa on veetud sisse ka välismaalt. See seme raheldab vaid vähenõudlikku tarvitajat.

1913 a Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi seemnevilja toimkond hra M. Pilli juhatusel asus organiseerima meil seemnekasvatust. Telliti Saksast, Rootsist seemet ja paljundati. Sõja ajal see tõõ katkes.

1919 a. asutati E. Sordiparandus Selts ja E. Seemnevilja Ühisus. Viimasel on suured teened seemnevilja kasvatusel. Katseid seemnekasvatuse alal on tehtud vaid jõgeval. Ka sordiparandus on teinud suuri edusamme. Praegu on teravilja, heina, juurvilja kui ka kartuli meie päritoluga sorte.

Seemnepõldude kontrolli ja tunnustamist teostavad E. Sordiparandus Selts, kartulikasvatajate ühing ja heina ja kanepikasvatajate ühing.

Tähtsaim seemnekasvatuse alal on E.S.Ü. 1000 ha. suurusest üldisest seemnekeru pindalast ESÜ'l on 450 ha. Lemnja seemnekasvandus on tähtsaim, seal on

150 ha seemne põldudel all. 4000 kg. päris aretatud seemet on tulnud Lunnyast, nagu pea pool nagu meil teostunud. Samuti-
nimetatakse veel palju piedi, aedhernes jne. seemet.

13 riigimõisas on 361 ha seemnepõlde. Need on peamiselt teraviljaseemne sorditajad. Kolmandal osal on põllutöö-
noorlaste je muude asutiste majapidamised 10 tk. ronnen 82 ha maaga. Edasi 32 talumajapidamist, millest 69 ha on suurtalude ja 37 ha väikestalude maa. Veidi kuhu ei ole arvestatud karteli põlled.

Teraviljaseemne sorditus ei tulene talude nõudmisest, millel oleks aga vahemus väljaveetud sorditatud nelituseid seltsuseid seemneid.

1000 ha üldpindalast on teravilja all 773 ha.
Selles rakendatakse pea nagu rodumaine teostus. Tähtsamad sordid olens „Saegaste rukis" je „Jõgeva Nr. 1, - Nr. 2"
Valisuise: „Lunnyk", „Puiesinen 75". Suisnõu „Dekanova"
Odradest: „Kuldoder", „Jõgeva 453", „Danubia"
kaerast: „Võit", „Kehra saagikas", K. vesem" je „K. hargnem"
Põldnaunilgade all on 14 ha. Kibbinõuetest seemnetamise all 40 ha. Praegu on nõutsen tiny Täidetud peamiselt tarvesambaga. Seemnekasvatajatel oleks nüüd veel palju teha.

Kõrvelõi seemne - 116 ha. Kõrvelaid on tarvis nõuis tunnustada. Kõige rohkem on päris aretatud, nüüd teenet je.

Söödapeenviljad 27 ha. Nende sortimendi näben.

Karteligasvatajate ühing on tunnustanud „Majestet" „Varase rollane", „Gorgi Lerhõg", „Kalev", „Kungla" je „Deodara".

Tarvis on veetimis seemet rõõpalju, et jätkub veel väljaveoks. Eriti häid saake on andnud päris aretatud. Kasakstan seemnekasvatus ei ole meil veel andnud häid tulemusi.

Söödapeenviljast on nairi seemnesaagid väga nõrkunud olnud. 150 - 1000 kg. pro ha. Seemet nõrkemisest põhjustab ilmselgelt

Teravilja seemnetarvidest on raske rääkida nõrkust. Rääkimist saab aga nõrkuste puhul mõnest proovi arvatavatest seemnetest. Väljavaatel ei ole peedi, nairi, je saaliga seemnetel. Rukkis seemne väljaveos on meile

lähi meie võistleja. Paremad väljaveetud on nõutsen seemnete eksportides. Seemnes on veetud Saksamaale juhuslikke pisemõõ aretatud seemneid.

Kartuli seemnete (mugulate) väljaveedu on toimunud kiigla nõrunga. Aheti ei ole väljapõõ andu olnud, nii Tahtsanne. Seemnekartulite väljaveedu näib arvatavasti suurenevat nii nõõ eksport.

1935 a. seemneaastale je tarvitus valtse.

Puhas aretus tarvitus	120 000 kg.	aretus oma	90 000 kg
Rooste "	15 000 "	"	15 000 "
Valge "	1500 "	"	1 000 "
Tiinet "	3000 "	"	3000 "
päris aretus	15 000 "	"	15 000 "
puhas "	200 "	"	700 "
Ecremdorfi" jne	20000	"	20000
„Östersundom" nõõ	6500	"	1500

Siiski tarvidsen vahel vahel veel varkumuri, nerahein, söödavaal, je aedhernes.

Aheti seemnevarutus on tõenud nõuri edasiminne je rahuldab juba suuremas osas vahemus seemnetarvidsest. Väimalun on veel laiendamises je eksportides.

2. Lätiraaxinõu:

küs! Piirmäe: Kas on nõutet laiendada seemnevarutust nii, et tahtjad kannaxnid varutama hakkaxmet?

Hp. Tamm: Meie tõõnes je töõjaotus võõnoost ebaotstarbekoleme on varutada nõõne seemneid oma majapidamises. Vahe võõs seemnevarutus tulla nõõvalle vaid valimatele sultsuside juures.

Hp. Jõeveer: Kuidas on peedi seemne jõel valmimõõs? Kuhu oleks meil võimalik seemneid eksportida?

Hp. Tamm: Peet on väga põõ varuapõõ taim. Jõetel väljael tihti ladvas on veel alles õied. Seemne valmib väga ebaühtlaselt. Koristada tuleb mitmel korral. Odavamate nõudeid peedi nahk ei 75 %. Meil aga on nõuva-

tatud 95% idaservast. Kõrtsist seemet võimis nedala
meist põhjapoole, näit. Sõaru. Kõrtsimiste seemnete tuum
on alumist laevaosa.

Kv. J. Simonäe: Kas porgandi seemnet saavs meil
nawatada?

Ag. Tamm: Porgandi seeme valmib samamoti kui
naeru puet. Seme seemnet tuleb koppida ainsamoto õitse aa,
see leib seepist nalliss. Seeme valmib vaid heal aastal.
Porgand eelistab muivemat ja roojemat maad (saaremaa)
Välismaa seemneje meie porgandi seeme võrdelda ei saavs.

3. Joonsvaid asju:

Sõna ei nõuta.

Koosoleku ots est kell 21.26

Koosoleku juhatajа: Art. Pahn

Protokollija: J. Kerdi.

Protokoll nr. 177.

Maadumiehe Põllumajandusühisuselts järjekorralise üldkoosoleku koosolekupäeval 27 jaanuaril 1937 a. kell 20=
APS'i ruumes Peeter Põllu tän. nr. 5.

Koosolekut juhatab esp. E. Jänesso, protokollib
sm! J. Kerdi.

Päevakorras.

1. Mag. agr. E. Viidi kõne: „Taani põllumajanduse
tähtsimatest aegadest."
2. Kätteäärimine.
3. Joonsvaid asju.

1.

Taani on juba 18 saj. saadik kõrgelt arenenud põllumajandusliku riik. Piindalalt on ta Eestist väiksem, sinnä sahutdab ta oma nõija 1/3, peenaaja 2/3, nunedaja 1/4 maailmaturu nõjadustest. 2/3 Taani väljaveost on põllumajandusi saadused, nimä naid 1/3 rahvast töötab põllumajanduses. Rahwaarv on Taanis viirelt ruutkilomeetrilt ulatab praegu 3,5 miljonini.

Taanis on mayne täitsam agraarpoliitiline sündmus-eeldus piidurdada seaexportist. Kui Inglismaal määrati sissevoo nuntingimused ei saanud Taanis mehe turustada nagu oma pensionitoodangut. Investatsioone läks nii palju nagu vaja turustada ja talu aastas. Seal sinna nn. „seaaastad" kaastöö antakse seaexportijaile nätte ja nuu. Nüüd Kaastöö ei ole nimelised, saab edasi müüa. Samuse naastimüstimuse on nuudsed nagu elektrikuludest ogulemdala seaexportist. Ülessijade eelta see naastide müstimu mannes ei ole. Sugajuja välismaale ei müüda.

Teine täitsi ala on sõsiteine ennastamine. Kõiki agel maaomanikel ajaeturu või.

Taani ostab teraviljа. 15 kg. suurune talu ostab 30 kohun suurust teraviljа aastas. Seal ainse teraviljа tellivad, et saitsta oma teraviljaomanikajaid.

Taanis on 205000 talu. Vaidest 20000 talu müüvad teraviljа, 50000 tulvad omadega läbi; ülejäänud tarvitavad aga ostuteraviljа. Teraviljа tellimust haaruvad suuruvad jaotatavse vähemate majapidamiste vahel välja. Teraviljа saitstellimik tegajärjel on tundmalt laiendatud nende ja kiire kasvu pinda.

Raskeltäitle on määratud nindel müüsiaastus hind. Suhkrupeedi kasvatus on saanis kvõtud, ka sealt on määratud nindel hind.

Taanis on 50% taludest ühgadega varustatud. Vähe 1/4 tulvad mandra saaga suur summa, nii hõlbitsb jahedamat. Jäpärast oli see suudavaspeitta aw väiti suur. Ühgisti astti masinatoimimi ja ühgade ümberkaunistamise seadmed.

Taanis on väga palju hoolitsetud maaparandusse eest. 30%. põllupinnast on tondistatud. Siin annab maaparandus koguni nii võlgadega koormatud taludele. Kahe aja eest antaks mitte peremeheta, nii tähistele ja ettevõtjatele, kes maaparandust tõid teevad.

Põldude kujundamine ja mugeldamine antavad odavalt kuppar. Võetakse muella proovid, analüüsitakse need ja koostatakse nüüd muelle keppesum vaatsid. Vende pidi määratakse ära mergli hulk ja koostöö, mida talumees peab kandatama.

Et Taanis mingisugust loodusliikmu ilu ei ole, nagunäost soodustab siin soodumaamistamist. Ida tõid on tehtud juba mitmed põlved tagasi. Siinsamas ilupuud ja põõsaid kenasti jaotus ertsi-ostava hiinaga. Iga talu rohke kohe nemamõelt 2 km kuuse. On leitud, et kuusk tõstavad niiskusest; nii näiteks juhtumeel on olnud ammusajal 10-50%. Nuuid istutatakse kõige tuulte vastaste.

Pottu maha maksud on 15% ta rentatulust. 50 ha talu peab maksma riigile umbe 1500 kr.

Taanis riigi maksumaksjaid on mudainud põllumehi ühtsus mõni aleval, must saada küsimistulust. Siin samane ole on liiga raskatus. Praegu on Taanis 85 milj. rauta. 100-300 rauta on kariloin ja talus. Vanduse põgunitid on registreeritud ja mudunud kommunistide vastalli alla. Taanaid pugunte on umbes 3000. 10% riigi rahadest on pühtatõõlised. I põlve. põgleri on 25-30%. Ülejäänud on sõjaveterlased. Praegu on registreerimine etteimes, et siia kuigi sõjaveterlased I põlve jõgleste.

4a. Tagasi vaki Taani tagasiside nime. Nüüd on nad ametated ühistegelised kindude tagamajad. Nende tegevus läg järjel on toimunud liiga aeka tihtsem väljaoskaubus.

Viimasel ajal on hoiatatud eriliist rõhuv praeme ne asundusele. Varem aeti siin siesaadused nime Hollandisse. On asutatud nida asandusliine eatsi praam. kuuritamu seemnemine, alalhoiu jne. näiteks: Ametated on ced välja müügi organisatsioonid. kel turustatakse saadused oma premiumi tiet. On kokkuleitud ka ühtsilja kaitsumuniele tuntuus.

Taani karj numestab nüja suurel määral tõimuse all, 70% nagust on tõimuse. Mustati pleaustuidelalt väitlusse

tõimuse vastu. Kui tiatamus nagunis suurib, et nagi alja suudnaitolli all, siis väheneb proh jõnek andma.

Põhja-piiri on 5000 ha. suurune nõigus. Ida kesk ütles multimaadeus. Siinsa nepti tõimuseta nagu suurus. Siin elutõs mõne 20 majapidamist pi ütle suur majapidamis. Viimane on nõuk talukoosed alates, mune sõnaline pidamine on neid kooselandad, nii 150 lehe jaoks. Seal soovitatakse ühe koomorpe suurust 6 suurst mõni enamast pugimisest. Suurmis on seal 3000 pealisek nagale. Suvel nad saavad nõmest rohtu, talvel neid kesse, nõlat ja vett. Nii kodutõsse nede tõimuseta aesi.

Mehaniseerimise nõimine on ka taanis suurtne. 20% taludest omavad elektrimootoid, 10% turbo-, ja 10% pihuolumis mootoid. Iaga pool taludest on soonstatud mootoritega. 70% taludest omavad rehepuhumasinad. Väikesimit on kõhitõõmud isiklugu.

Laadarõmisuk tõhusa praeja nõja suust propagandist. Kuustatakse ka nõja pelgu suunatõetiis. Iga ha rohke tuhk tõus nõi, ne suuib sõltuldust määral nõmisust. Sõmisuhoidlaid ei ehitata praeja suure ratuga, vaid aimult suudla põhjaga. Vihmaaasund on igal talul, sanuti pee suudtihit a nõinjal pubtad kaudad.

Väiksto nõimine on Taani põllumehel enti valus. Maalt on tuy liinadesse nõja suur. Siin hoolitseb nõja kõtõ tõõtab ent. 1936. nuust puudus ijas valuandes talus suhus ja ijas nõgaudes talus tuunijõ. Võõto tõõlise nad suurt suubes same pelgu palse kui talusukuugi. Praeja on Taanis ilk 150000 tõõtu.

Iamene põllumehk ebasoodne olumod on suhtuund esile tuyse protestiliikumine. On organiseerinud suuri nõsolumisi ja rongnose, mõnes on nõutud vastu ülemiõ tiesoraid suchetsiasse. Väitsaxe nõiji põllumajanduslise saadusto müügi nõsoduunist ühis suurus võite. Piimamüügi orgid. võtsid kümades 3-4 nõdust vahetkom, müütuus selle ala sõnalduk. Võetsaxe suurstuuse ühisuduunist, nõigade ühendkoumstamist ja unstutamist, kooluaadu nadusi suuntumist jms. Iamene suõnikõnnamine on praeja valitõus vastu suunatud. Praeja nõlsued sõpad on sotsialistide käes.

Viimasel ajal on suuund tihtsus kiiasõsatus, samuti ka

kambe- ja rehenkavatus.

Taani põllumajanduse põhialuseks on piimandus, peenrajade- ja liimullenvatus.

Järgnevalt refereeri demonstreeris kuvatavaid pilte Taanist.

2.

esi.! Silbermann: Kuis Taanis põllutööministeeriumis ei ole agronoome.?

mag. E. Viist: Põllutööministeeriumi ei olnudki põhimõtteliselt vaja, sest püsivad rohuga juurviljaliigi asjaga.

ag. E. Jõesaar: Agronoomidel seab Taanis ülesande minna õppima agronoomi kindlunga ümber. Küll peab neil olema aga mõni praktika enne. Seepärast ei ole tähtis, et on puudulikum ülemaailmne töötus pole Põllutööministeeriumis agronoome.

esi.! Tamiaga: Kuidas on Taanis põllumehe seadmine elu?

mag. Viist: Taani põllumees on hästi agar ja nutikas. Peremehed koolitatakse, et kõikidel töös olevatel ja ei nimelt töötu nimetisi. Põllumees ärgab tõsi hommikul kell 5 ja lõpetab kell 7. tööpäeva 15 tunniga. Suuremate tumestamiste tõttab nüüd ühistegelemi omistatu kaudu, aga põllumees näidatab peljri ise. Taanis ajal samasuguseid on auto. Terve põllutöörookiduse on nutikas. Rookid ja nüüd teoretikud. Keskmine nestab 6-9 nimed. Saamata omavad rahvaülikoolid suure tähtsuse. Taanis elamub 72 põllumajanduslikus ajakirja.

esi.! E. Raesp: Kuidas on tarvitusel tahedale nuusid võlad?

mag. E. Viist: Endised ~~tahad~~ võlad tarvitsid tahedale väljaehitamiseks. Enamus on üürnikud tähed. Peamiselt on aga nõlad tarvitusel nõgenenjamutamiseks aastatel. Kõtele järgnevad, nimetamata. Suuremate hinnad ei olnud nõgenedel. Siis tarvitsesi võlad. Nõgenemisel nõgenemad ja põllumehe nõvaste nõudmad. Soovitatakse ja ostetakse järgmiseid sattlus-paprosti.

ag. E. Jõesaar: Välgade tarvitamine on veens oluline, sest nõõdumad nõudmist, ja tuuk 1926 aastast. Kunstkamprodukt ja avamees tõenäoliselt nõudmis tuy- tuyhimaa. Investeeritakse nõga suuri summe. Veise jaan oli ilmselgelt, nimelt 6-7 m. väärilent. Siis tehti ka nõga suuri investeeringuid. Siis oli Taani

rahe ka odav. Peale selle rahe tellimus. Välgad tuhid müüd tõmbe tellimisel. Põllumees sai väikemaksu ja nõlgede tõmmimise eest raha.

3.

koosolem juhataja teatab, et APS-i järgmisel koosolemisel nõuab prof. Alexm Eesti rahvamuusikat põllumajandusest. Soovitatakse selles osas varsel ajal on võtta.

APS-i liikmed võivad saada Dr. Voldi raamatu „Õpetus nõgede sõtmisest ja rawetamisest". Peale koosolemist võib neid saada koosolemi juhataja käest.

APS teatab et müüb APS-i liikmetele prof. Mathiesen „Gjodemi põhijooned" odavama hinnaga.

APS-i uuten liikmeksu on vastu võetud üliõpilased Alexander Saldma ja Leonhard Rondin.

esi.! E. Maim teatab, et lõhispere vastu korraldamine on nädal 12 märts. kell 8 õhtul.

Koosolem ei ole kell 22.15

Koosolem juhataja:

Protokollija: J. Kerdel

Protokoll Nr. 18.

Akadeemilise Põllumajanduslikus Seltsi järjekorralise üldkoosolem kolmapäeval 10 novembril 1926 a. kell 10.00 APS-i ruumes Beeta Põllu Tän 5.

Koosolemist juhatab esi.! E. Kallas, protokollib esi.! J. Kerdel.

Päevakorras:

1. Ag. K. Jaama sõnu: „Viljade temaatiline analüüs" (näitega demonstreerimine mitmesugused viljaproove).
2. Läbivaatamised.
3. Jooksvaid asju.

1.

Lubja toodetavus aastas umbes 800000 - 900000 q viljа. Tavaliselt aga 1,8 milj. q. aastas, mis tuleb tõde raamatupidamise andmete põhjal. Viljavahetused, ülejäänud - ja Eesti ministeeriumi on kuni tähtajalised, et suurendada rodumaa viljakasvatuse.

Vili liigitatakse: a) raamvili - puhastatud paendatust andmist, raamitud, ja b) sõnavili - laubasõjast jäetud vili, millest ilma eritsi ettevalmistuseta tehase lõige ja müüt.

Viljavahetuse on jäävuritud jõgamiid viljavahetused a) juurviljade. maalaamuste vili, b) meirivili, ja c) crosped vili - tuglis likevilja laamaste ema.

Primitiivlaamuste vili ei ole ühtlane, sel on juurdam puhas vili ja peenem alumine. Viljas on ka kõiki osbeni ema ka lõime tõttu vaibalõigus ja viljaliigus. Arvatakse, et meirivõ laamuste ei ole premiant ebe vilja.

Vilja klassifitseerimine on ka produktsiooni soha järele, sõdamus näit: Saaremaa, Tartumaa jne vili; ülevaatuse andmus näit. Lõpp; Aus tõendi jne vili. Kõige peenem, laiguvaba ja peenem meriino vili saadavat kuigiist.

Vili kujutatakse ne pajamiis aja järele, talvine vili on rõõmsamas, suur kujuline pügi on puhastatud — ennamad andel.

Ka vilja peenuse näit, aeg, aeaid jne osadused näeja te näitusele.

Hindamise tehnoloogia nimetus mis on SHS välja töötöpi, mil mõõtmise meid veid valem. Maailmavaatluse andmus on seas vilja vastavuses tähelit: Tuglis tähel on 14 tüüpi ja lasse tähel. Tuglis tähele ehmus a laiga kuhu, mida mõõdetakse ühest nõelast vilja. Nii mõõdetud vilja vähem kindle peenimat laiga, mis peenust näitab. Lasklõtse tähelide on vastavad vilja mõõtmisoopilise peenuse järele.

Peenus on tähtsaim vilja omadus. Vilja kindlamiseks on elemes ebajuhtsuse ja mõjutähtsad mõõtmised mõõtmised. Viimased näitavad vilja ja viljakindlaja ema vaganeste järele määrab lihtsalt viimse abil ära milliseks elemt suudab vili. Vapsem a aja vilja peenuse määramise eriline praktiline tähendus abil. Vaadeldakse tööde jooses määratakse vilja peenust mõõtmisega. Ilmse aabandmus annab ehmus mõõtmise tuglis vilja tähelit.

Vilja jämedust näitavad nii püsilised nagu ka vilja tugevust. Väljatoodav osab peenese vilja. Saamiti ei tähtsi lõigumist pähkimine, ehmus jne.

Vilja ühtlus on jõgamise tähtsi näit. Ei tohi esineda üksikuid jämedaid kerva puudumisi nahal.

Vilja kogelisus on nõnda tähtsaim puuduja. Ehmis vähem kogelusi, seda peenem vili, kogud peavad aja ehmus nõnda. tähtsamad. Tähtsamdus vili on juba hilb. ehmi näitame, et I sordi vili ehmus nõudmist 6 em. II sort - 5 a ja III sort 4 em. piisa.

Vilja tugevus on ehmise vilja hindamise jõmes. Väätsus teatud kuim vilja ja nõjuhtimus alleb ennanud ehtu, nii näeb ära nõnda tugevust ja tugevust.

Tähtsi on ne vilja ehmtus, et te peab premiandist, nõudmisest nõtsu jõlle endisi nõnu. Seonest nõlbat hõlmad nii ei saatus.

Vili peab ehmus ne lõimist, eritsi nõõtsi kogude jõmes. Tähtsamus nõõda jõnes aja ei tohista just kõige lõimist vilja.

Vilja nõõsamus nõudmispidavus - kõigemaapõnes - väätsus ne vilja hindamist ajamus. Kui vilja on 30% nõõsamat, nõõnda aega natuuras nael ei tõmme. Vabrikanvilja on hõõmad nõõsamus hulga 17-18%.

Valgvõrdsõõmad nõõsamad seisd nõjat vilja. Must vili lõhb vilja tõõtsi jõnes.

Eesti tõimub vilja vahetuskaubanduse, kaupa nõõtsõõmi seadus. Praegu on vilja hind ca 2 sõn. vilo. Majanduse ministeeriumis on nõõtsud vilja nõõmõõmus, et nõudlust vilja hinda, mõnõtsi jõnda I ja II sordi vilja.

Vahetuskõõmad peavad ostma teatud kalja nõõmust vilja ja mõõda kalja. nõõmõõtsõd nõõmõõda nõõtsi.

Nõõmust vilja nõõtsi on tõõmõõmad ehe kuni: Väätsi ei nõõlda ja nõõ nõõmõõda. Väätsi nõõdõõtsi nõõmõõda nõõmõõ vilja tõõtsõõmist.

2.

Jõõ ei nõõtsa.

3.

Nõõsalõõ juhataja teatab, et KPS-i uuetsi liigi nõõtsõõ on nõõtsi nõõtsi õõõjõõsed Elmer Jürgens ja Villem Tõõnijas. Nõõtsi nõõtsõõ on nõõtsi nõõtsõõ nõõnõõtsõja Karl Simson.

Nõõ! J. Raud teatab, õõõsjõõ nõõtsi. nõõmõõtsõõ ei kuhi. vilja nõõ.

Nõõsalõõ juhataja:

Protokollija:

Protokoll N. 179.

Akadeemilise Põllumajanduslikeu Seltsi perjoomalaue üldkoosolek reedapäeval 3 märtsil C 1933.a. kell 20.00 AP 3i auditoorium Peeter Põllu t. N. 5. Koosolekut juhatab esp. Jõemõis, protokollib sm. Jaaksi.

Päevakord:

1. Hgr. A. Põllusaare kõne: „Mulgid õpinguilt Berliinist."
2. Liikmeäänimine.
3. Jooksvaid asju.

1.

Kõn. saun. näitamine Berliinis ei lase veel mõlkelt kätkeda Saksamaa elukorda. Seepärast näib vajalik enne vaid ratsionaalsemaid muljeid. Kodumaamistamise keskkõige tõttu meil vajadus vastasete tõsiasjade järele, seepärast seadis vaneminimest Berliini sisendus-arhiidektuuri õppima. Kõn. reedest oli referaat.

Peamiselt mõtiskleme tudengielu raamis hästi. Päevadel ebakvaliteedi esinemine ei ole diskuteeritav. Õmmeldult Berliinis sõitjal on nimmunkõnnumõõnnumõõnnumõ

6-7 ensamist. Need kuivad läbi näiv 1-1,5 nädala jooksul. Edasi on laoruid 2 tehes. nii kaua teha 3 ensamist (Haupt pöörang) Ülemised et naaberd teivad veja kaalga tööd.

Kn! Klaar: Kas väliskaalastel on õppeaeg nõnda?

ap. Põllumaar: Ei ole.

sn! Kivimäe: Kuidas on üldõpilaskogu ainsti'asendaja Linnas?

ap. Põllumaar: Jaluinoganisatsioone nagu meil, Linnas pooja ei ole. Eriala inimesed ühendavad ja neile määratakse juhid. Linnad ühendavad ühendavad erinevaid tegevusi ja tegelevad veja palju poliitikaga.

sn! Mann: Kas palju neist on eiandust õppimas?

ap. Põllumaar: Jaanuari nagu meilgi, mehi on kindlasti rohkem. Eiandusse abil nõutakse 3a prantsust.

3.

Koosoleku juhataja teatab et ÜPõ'i peasekretär on Jaapanist ja palub näeja kümneid nõlema aga tunde kümnega.

Kolmapäev nädala pärast nõudel seratsesti'ga. Ettenähtud.

Koosolek ole oli 21.45.

Koosoleku juhataja:

Protokolleija:

Protokoll Nr. 180.

Akadeemilise Põllumajanduslinna Selts järjekorralise üldkoosoleku koosolekupäeval 17 märtsil 193⅓a algul 20.00 ÜPS'i ruumes Peetri Põllu T.V. 5.

Koosolekut juhatab esr. P. Kuldi; protokollib sn. J. Kerdt

Päevakord:

1. Kodumajandusõpetaja peaassistent Hilda Ottensoni nõu: „Õgroonomiline töö ja kodumajandus".
2. Läbisaamised.
3. Joonsaid asju.

1.

Maal elavad mehed ja naised töötavad koos nii põllu- kui ka kodumajanduses. Meie rahvas teab palju põllutöid: karjamajandus ja aiandus on praamiselt naiste töod.

Kodumajanduse ressjuurtides on inimene. Sihiks on inimese heaolu. Ta ei ole põllumajandusele alluvas, vaid ala omaette. Vajadus on nüüd ranne eraldada kodumajandust põllumajandusest.

Maarahva teab inimesi enda ülge rohkem kui rahva hinnab. Peab silmas inimestele, millisteid väärtusi nad omavad oma rahva näol. Kodu loomine peab olema täielik noortöö nõuji perenaise hinnatu tahel. Talu on ärilise ettevõte, mis meie ja naine on organiseerid. Tulu oleneb nende töövõimest. Mees nii naine peavad täiesti'sest töötama.

Õgronoomil on suured võimalused mõjutada perenaise töö. Karjamajanduses puutub õgronoom nõuje rohkem kokku perenaisega. Karjamajandus on tähtis taotluse realiseet. Tiim pidab meil palju soonida. Tuleb õpetada perenaisele taotlusi realiseerid pereme raupa. Jaanuari on alumad liha ja munade tootmised, aretöös jne, mis õgronoomil on ka palju töötamise võimalusi, eltkui'nad õgronoom nendel aladel juhtida perenaise tähelpanu nõutavate nõgade valmistamisele. Perenaine viimistleb taotaja, mõnitas selle lauale serveerimise nõbulikuse.

Õgronoomi valdkonda nendub ka maaraadiole pareva välimuse ja ühtlase riili andmine. Tuleb rõhutada rahvariietust, rajada teid, nurmplatsi; istutada puid, pääsid ja lilli.

Ka nõutiste töide juures peavad mehed olema naistele abiks. Õnnestus nõtimus on tahe varustamise aega. Puhtust ei saa loida nii, mis nett tuleb nuylet rohkem tarnida.

Loduste töide organiseerimiseks tuleb jälgendada nõutavust tähelpanu. Töid peab teltama raskese rasse järel. Kaasti töö ainub töötajate. Tähtajad olga nõutav ettevalmistus nõuliti, nõutuste, õppevisiidi jne näol.

Perenaise on laaad ja rõneshoidvad töid. Laaste töide hulka nendunad karjamajandus, aiandus, taitude-tegemine, nõyendamine jne. Tulemuseks on nõutiv produktid.

Veel liig tööde kohta ei oma selmisprodukte, nüa nuudsed
põhitsiine, puuvilja, mõtmise pii. Mõlemad tööd on nepäevised.
Juurtaimed on just kõvad tööd. Nõa talves jätk, arpatult aga
nõudsad tööd. Tulevs nõgendada perenaise tööd, lühendada
arjatud väjud, ronnatada ullevs nõuste sohanult ruumid pii.

Kodumajandusnõda algas tegevust mõõdunud nõudel.
Selle aastane ülesanduse on meie nõdumajandus ijaarülgne arendamine.
Koda piiab nõguda andmeid meie praegune nõda seisunarra
kohta, mildas on norraldatud ümmad tööd, palja ned aga
nõtavad pii. Koda piiab jõudumööda teetada ühtlaid nõstu-
vaid ka teadusliine natmeid ja mõõtmiisi. Koda peb ronstanti
välismaa nõstavate ary:idega. Koda piiab norraldada nõdu-
majapidamiise rajalõõnde tarbeainete turge, nuumata tööstuste
ja transpordi tähelpanu parematele maadele. Edespidi nõda
varustab perenaid tarbeainetega ainu nõrgiga. Perenaise töö nõgumas
muutmise nuudub ka naja ülesannete kohta. On ronstatud
rastaveed ehnavad ja need nõgõmõistele proovile antud. Koda
tahab aidata saada uute majapidamide väljatöötamisel, tellev
on ametlik arhitekt. Soovitab abas et eriti maisagronoomide
peamid nõustatii nõdumajandusnõga.

Võidelda tuleb perenaise tööde alahindamise vastu. Meheb
talus nüüdsel tihti ei hinda naise tööd. Tuleb samasuu raade
ümber nõnatada.

II

ja. Käbin: Muuste tööl talus suurt tulutoovat tähtsust ei ole,
sest rohumaa tulu toov ala- karjamajandus on naiste töö. Muuste
töö on naju sõõtaja ja naudnimis.

agr. Jõnveso: Meheb nõtavad seal tehmad oma kodu alla,
mis meel on häädt lõpma hoiamud. Peab ütlema et nõdumaja-
lisud püünimused on muutuis väärad. Väimd on näidamud seimi
vähe algatust ühel alal. Naiste tööpäev talus on palju pikem kui muudel.
Välistöödest naist nimi nabastada ei saa, sest meie põllumajandus
nõuamatab nagunii täielist pundmu all. Naistele tuleb aga ehtide
nõjemaid töid.

ja. Käbin: Naimd ei oleji nõudnud, et muudelt väistmes

kauda tööd ära. Meheb peamid aga vähemalt teadmq, palju neil
loomi laudas on. Meheb peamid norraldama talus ratsionaalsemalt
loomade sõõtmise ja jootmise. Kodudes tihti mees ei tõõ midagi,
naisel on aga oda tööd. Tuleks saavutada muutus arusaamist
naiste tööst.

Rzv.' Roger: Tänane ettepanek oli väga huvitav. Alex
paljumud aastate jooksul nõdumajandust. Peab ütlema et arengu
olmud väga väike, liiga aeglane. Kodumajandus nõuab nõimud
on nõnes meie raesusega, nõpärast ei saa luua mugavat nõdu.
Meie talundamud on väga ebatõenõsohatult ehitatud. Ruumide
jaotus on ebamõi ja perenaisel on väga palju näimist. Peamegi
ei ole luida nuvarustust taludes. Meil tuleks ka liiga palju
väärtusi raisata muuna ebatõenõsohatu hooldamise, hoidmisi, tööjõu-
ramtamise pii juures.

agr. Jõnveso: Vaevus inemust ei pakjusta norralajedust, vaid
ta nuudab iimmen tuimaes, ümsnõimsen ijaaymne nõrra ja
puhtuse nõuete vastu. Tööpäeva lühendamine oleks tähtsaim abinõu
sarnane loidusc, tuimuse vastu.

ja. Käbin: Maanõste organisatsioon on üle 100 liid nõus
arutavad nõdu ümbruse norraldamist ja nuunistamist. Kõigi selle
tööga aga ei suuda naised omal jõul kaasaaima seada. Tuleks
talumehi mõjutada oma ümbrust norraldama ja naisi selles
abistama. Esmajärjenõras tuleks norraldada vähem ruttu ja
tööd nõudvad tööd.

III

Sõna ei nõõta.

Koosolek on ruli kl. 15.

Koosoleku juhataja:

Protokollija:

Protokoll N. 181.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi 1937.a. aastakoosolek nõupidamisega koosolekud kolmapäeval 7. aprillil 1937.a. kell 20.00 APS-i ruumes Peeter Põllu tn. nr. 5.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhataja ja protokollija valimine.
3. 1936.a. tegevuse aruanded.
4. Revisjonikomisjoni aruanded.
5. Seltsi rahalisi aruanded.
6. Eelarve- ja tegevuskava.
7. Valimised.
8. Jooksvaid asju.

1.

Koosoleku avab esimees prof. P. Kõpp ja tuleb kohtavaks 44 APS-i 235-st liikmest ja kohal 49 liiget. Põhikirja järele on koosolek otsustusvõimeline, kui koos on vähemalt 1/10 liikmeist, seja praegune koosolek on otsustusvõimeline.

2.

Koosoleku juhatajaks valitakse esimees prof. E. Kõpp isiklikul häälel. Protokollipidajateks esitatakse esimees prof. P. Kõpp poolt esimees dr. A. Veber ja E. Kurio ja agr. E. Jõevaso poolt esimees prof. P. Kõpp ja sekretär A. Veber teatab, et temal isiklikult vastuseid ametlikkusi tõttu ei ole protokollija kohuseid oma peale võtta, mistõttu peaksid otsustusvõimelise hiljem protokoll ümberkirjutamisega. Järelpärimised saadi ühehäälselt valitakse protokollipidajateks esimees prof. P. Kõpp ja E. Kurio.

Koosoleku päevakord kinnitatakse esitatud kujul.

3.

1936.a. tegevuse aruande esitab kirjatoimetaja agr. E. Jõevaso.

Aruandeaastal on surnud liikmeid APS-i liikmete esimees Kõnnusaar

on peetud üle nahe nädala, nahjuns on aga osavõtjate arv olnud väike. Elav on olnud laenunõude tegevus. Pinnapealsed laenud on nõnda välja. Konstatatuse on paljud kohustuslikud laenu. Ühiseelt õppejõudude osavõtt APS-i tegevusest on olnud väike. Stipendiaatidena olid Eestis nagu „Sampsa" liigist, Helsingi ülikooli põllumajandustaadusnõunik ülikõpilased T. Rõõla ja O. Palva.

Ravatused oli ka nõudmised oleks nõnda ennustada, et Soome, valitsuse kihlasemist pärast jäi ka aja ära.

APS vahetab teadustöömu väljaandeid nagu Põhja-Euroopa riikidega, saades nii teel väärtuslikku materjali nimetajade nõudmise ning raamatuvaruse.

Kirjastuse alal on patenteeritud uprinjade „Talupereraamat" ja Agronoomia" väljaandmist. „Põllumehe võimeraamat" II ja IV osa väljaandmisest on valmis näitas. Loodetavasti ilmuvad need 1938.a. alul.

Teadustöömuude tõõde jaoks on antud tasutum: Nõu tasi mag. agr. A. Käspre tasutust „Põldrohup ja selle tõrje" tõmerisimm. dag. agr. J. Võõle määratasutust, et jäi aja nõudmiste.

Üldiselt APS-i tegevus on täitnud juba tasemuji väljaanne nõudmised nõõda, murranguid ei ole olnud. APS-ele nõudmised nõõda, murranguid ei ole olnud. APS-ele nõudmised nõõda, murranguid ei ole olnud. APS-ele tõõ-liikelt oma enda võistlemist, nõnkuimu tasutust ei ole.

Tegevuse arutamise nimetatakse ühel häälel ettepanekul.

4.

„Talupereraamatu" aruande esitab pr. Käbin. „Talupereraamatu" on valmis viimasel aastal jõõpist saanud. 1938.a. ilmus 20000 exemplaari, praegu aja juba 25000 eksemp. „Talupereraamatu" on olnud Maaraisto nõudmiste hääletamisega ja viimasel ajal nõudmised ka nõudmiskapi häälestamisega. Eriliisi suurepärased pole olnud. Barta viimasele numbrile antud nagu väärtuslikke nõudmisi, millised on „Talupereraamatu" toimetuse poolt organiseeritud pinnapealsi eltõõ abil. Talupidamiste pidamise tõõjuhtimise juhatamise ja edendamise. Peale selle

on „Talupreemia" aiddamed maaraint eelnõudel nurusõ-
raaldada.

Bruamne nimistatakse ühel häälel.

„Agronoomia" tõimetoma aruande ettab pr. Silvet.
„Agronoomia" on paisumud suures. 1936. tõimis lehekülgede arv
16 %. 1936 aastaajal ilmus 668 lehekülgelenine ulmuri aasta
500 lehekülgi vastu. Piiremna tõõna ilmus maj. agr. V. Käppa
„Põldmüüp ja selle tõrje". Raaga ajas numbrid on ilmunud ka
katriaastaadune nõunaga tõimetöö. Tulude ja kulude smaame
on tõsaraadus kr. 98487. 1937. eelarve on suurremad ja
on tõsaraadus kr. 6089.22

Bruamne näitamo vastu ühel häälel.

Põllumajanduslmia ajakirjaandum rodifitseerimise tõimetoma
aruande ettab prof. P. Käpp. Päevakorral eriline pole öelda, tõo
näib väii kaaga edasi.

Bruamne nimistatakse ühel häälel.

Raamatunaga tõimetoma juhatuja esi. J. Kerdi nimub
ette raamatunaga aruande. Kogus on praegu 4290 nõidet,
millest 705 nõidet ilmirjandust. Raamatunaga nõudmus on
kr. 12600. Kogu nimetatama aega elamalt.

Bruamne nimistatakse ühel häälel.

Omaabõnade tõimetoma aruande ettab esi. H. Palo-
tõõ näib edasi. On tähtsad ülesanniktiri pümaudma ammusmeede
alal. Bruamne nimistatakse ühel häälel.

Kõnede pi arvustuste tõimetoma aruande ettab esi. K. Tam
Tõimetud tööte nimult 1936. I aastatil. Peeti selle aastalant,
millistest nõttis ära rohkem 38 lõjet. Raadtund on impro nõtsimes
ponaldamine. Bruamne nimistatakse ühel häälel.

Silikoose tõimetoma aruande nimub ette esi. E. Rumi
Tõimetud on ametdamed viis aamõõtmist rohkem 190 ma-
nõtjaga. Käesoleval aastatil on aavatud uut ametdade
üks aamõõtmine, millest pelutama ehalt on nõtta.

Bruamne nimistatakse ühel häälel.

Laamuraaga aruande ettab prof. P. Käpp. Laaga on
antud välja kr. 1090. tootmi laadetama uut saada

ühistegelistest arutusteks. Bruamne nimistatakse ühel häälel.

5.

Seltsi rahalised aruanded on saadetud RPS-i läinuseks üle-
vaatamiseks mutatega sajn nätte. 1936. aasta lõpujääk
on tõsaraadus kr. 23 7.55 7.74. Bilanss 31.XII 1936. kr. 47656.79
kulude ja tulude aime on tõsaraadus kr. 6009.29. 1936a.
puudujääk on kr. 2827.50. H. Sutter loeb ette revisjoni
aamisjoni protokolli. Rahalised aruanded nimistatakse ühel
häälel.

Prof. P. Käpp teeb juhatuse nimel ettepaneku muutmata
1936.. puudujääk kr. 2827.50. Ettepanek nõtsatakse vastu
ühel häälel

6.

Eelarve ja tegevuse aamab ette prof. P. Käpp.
Tegevus läheb edasi loomulikus rajas. Muidu on eriti uut
juurde ei tule. Rahalise eelarve on asutatud tõsaraadus
kr. 85650. Liikmemaks on nõnd ja nõ eriliit tähtsust
ei oma. Sissetulekuid tuleb kaaluda muidugi teisel teel.
„Talupreemia" eelarve on tõsaraadus kr. 40000. Meil on
üks suurem ettevõte mis teeb nähtavasti suhteid, nimelt
„Talupreemia" nõnõtamise ilmumad publiki. Kulud aluse tõu
üks miljon suutt. On loota, et saame selles ettevõttes
tõstust ka Tallinnast. Mõõdumed aastal teame arvatavast
õppevisist ei saamud asja, aupõrast et aealt joolue antud
aadus hõja hilji. Edaspidi nõstab saadus jaketus
õppevisi nõnimust ja leidis nõja soovivas Roots õppevisi
ametdada. Selles õppevisimis on nõutav vähemalt 50 nõidet,
kulud alatuma 100 marki ümber. Kirjeldamise sulles paane
nõja ettevaatlikult alama. Põllumajandusliimende õppeaamutet
kirjeldamise sulles on alused Haridus ministeeriumiga läbi
nõnimisi. Vad kehtid seda meie nätte anda. Haanari
tõmmed nimed ametdt prott. Kirjeldada loteriid tulek
käesoleval aastal läbiviia, kellest on asutatud auhinnaraha

Meie laenu välja 40 000 pilitit a 20 senti. se on 8000 kr. ouruses. Loodame et sellens vastavalt võimaldet sa loa saame.

Prof. Kapp teeb ettepaneku eelarves teha prandusi: Ettenägemata kuludest 1000 kr. määrate ühele lauspa liikmele stipendiumiks. Ettepanek võetakse vastu.

Eelarve ja tegevusraha üle nõustuti paranduseja viimistatakse ühel koosolekul.

7.

Valimised toimuvad nime nodusoone järele, nusjuses esimees, sekretär ja laenur valitakse nelemes eestvas.

Esimeheks valitakse agr. Toomre ettepanekul ühel häälel prof. P. Kapp.

I abiesimehe nohele esitatakse ag. Toomre ettepanekul esit. Ylle; esit. Klaasi ettepanekul esit. Jaadi; ja esit. Vahesi poolt esit. Kalbus. Valitud osutus esit. Ylle.

II abiesimeheks valitakse ag Toomre ettepanekul ühel häälel esit. Silberg.

Sekretäriks valitakse ag. Toomre ettepanekul ühel häälel agr. E. Jõgeveo.

I abisekretäriks valitakse ag. Toomre ettepanekul ühel häälel esit. J. Kerdi.

II abisekretäriks esitatakse esit. Raue poolt esit. Kuus ja ag. Toomre poolt esit. Sütsu. Valitud osutus esit. Sütsu.

Laenurins valitakse ag. Jõgeveo ettepanekul ühel häälel dots. Hõrvik.

Abilaenurins valitakse ag. Jõgeveo ettepanekul ühel häälel ag. Toomre.

Ekspiis esitatakse esit. Raue poolt esit. Bule ja ag. Jõgeveo poolt esit. Rand. Kui Rand teatab et ta ei pää tartusse ja palub tema kandidatuur tagasi võtta. Ag. Jõgeveo esitab uuesti kandidaadiks P. Kuutti. Valitud osutub esit. O. Bule.

Ruchitä juhatuse liikmeteks valitakse ag. E. Jõgeveo ettepanekul pr. Käbin, prof. Reinu, dots Kapp ja esit. Rozer.

Juhatuse liikmeks asendajateks valitakse esit. P. Kuutti, Palo ja Puus.

Ag. Jõgeveo teeb ettepaneku valida revisjoni komisjoni komisjon: ag. Sutter, esit. Saarepõld ja Tüür. Ag. Sutter teeb ettepaneku valida revisjonikomisjoni esit. Saarepõld Tüür, H. Kuutti. Prof. Kapp teatab et revisjoni komisjon on kõik kõitnud ja ei soovitavat uued ne edasi valitaks. Sutter loobub enda kandidatuurist. Rev. komm. valitakse koosseisus: esit. Tüür, Saarepõld, H. Kuutti. Revisjoni komisjoni valitakse esit. Brants ja Klaar.

Laenurina juhatuse liikmeteks valitakse ühel häälel esit Toomre ja esit. Bule. Liikmeks asendajateks ag. Jõgeveo ja esit. Kerdi-sarnasti ühel häälel.

Raamatuhoidja ja toimetaja juhatajaks valitakse esit. J. Kerdi ja abiks on esit. Manners ja Pill, nõusühel häälel.

Raamatuid ostutoimkonda valitakse prof. P. Kapp, dots. E. Liiv ja ag. H. Sutter nõusühel häälel.

Ennustõusvad toimetuse juhatajaks valitakse esit. H Pak, abiks esit. Piho ja Jüristo. nõusühel häälel.

Nõusoleva protokolli üldkoosolekul protokolli viimistajaks valitakse esit. Rand, Puus, Seesmann - ühel häälel.

8.

Jooksvate asjade all otsustati ennemuudatusi viimistlemist. Peetakse soovitavaks välismaise ekskursioonide korraldamist. Dr. Valteri soovitab sõidutada Euroopaad, pikkel mõi peaks ettevõtmise nodumaine ekskursioon.

Koosolek lõpetati kell 23.45

Koosoleku juhataja:
Protokollijad

Jaan Rand. H. Seesmann. A Puus.

Protokoll #182.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 27. oktoobril 1937.a. kell 20[15] A.P.S.-i ruumes Peetri Põllu tän. nr. 5.

Päevakord:

1. Hra prof. Dr. agr. L. Rinne referaat: Reisimuljeid Lääne-Euroopa riikidest.
2. Läbiräägimisi.
3. Jooksvaid asju.

1.

Kõigepealt mainib referent, et ta sõiduaeg oli Inglismaa, kus pidi järjenoored-set ülemaailmset rohumaade kongressi. Sõit Berliini oli mugav ja kiire, vaid paanikumne tõusu ümber. Juba selles osal läbisõidul, tuli tingimata ka mõni päev ohverdada linna vaatlemisens. Tulek külastada vaatamisväärsemaid kohti, näiv kaubamajades - nagu Wertheim jt. Ülevaate saamiseks demonstreeris referent terve rea postmaarte - ilusamatest kohtadest, hoonetest ja ka linna ümbrusest.

Järgmine peatus on Köln Rheini ääres. Järgneb jälle demonstr. postmaartidega - nähakse Kuulsat Kölni doomkirikut ja vaateid jõelt. Edasi läheb sõit üle Calais'e ja Pas de Calais'e väina Doveri. Sealt rongiga Londoni - peatuseja Victoria Station'is. Järgneb vaatamisväärsuste kohtade näitamine. Referent soovitab peatuda kohalikus Y.M.C.A-s või Y.W.C.A-s - kus hea ja mugav elamine ja mitte kallis (ca Eur. 4.- päevas). Edasi läheb sõit Oxfordi, kus pidanse kongressi avamine. Külalised elavad kolledžes. Ametlik vastuvõtt sõudis Christ Church college'is. Kongressi juhtivus on tõusa jälle teadlanemellelt maalt, kus kongress peetakse; nimelt inglane.

Oxfordi linna võib võrrelda suuruselt Tartuga. Järgneb rida ilusamaid kohti linnast. Näidatakse kolledžeid jt. ehitisi. Edasi Stratford on Avon. Ref. näitab muidsa inglise dramaatikuu Shakespeare'i sünnimaja. Edasi viib kony referenti ja tuba Kongressilinna Aberystwyth'i Walesis nereväärses. Osavõtjaid oli 37. maast 4/50 saadikuga. Juhus lasi referendil mõnemi avamisi pidusi näha na Inglise kuningapaari - nee sõitsid avamisele. Too kongressil sündis 6-es sektsioonis - kuigi peeti na plenaarkoosolekuid. Kongressi töö juures referent põhimalt osa ei võtnud, vaid palub seda otsida Lõhmuse „Agronoomis" numbrites. Küll aga demonstreeris referent jälle vaatamisväärsusi nõukogude Liidust. Algab tagasisõit üle Prantsusmaa (Pariisi), mida sellest kubab referent nimetada jõgimisel ülevaatlemisel.

2.

Läbirääkimistest all sõna ei võeta.

3.

Jooksvatest asjadest all sõna ei võeta.

Koosolek lõpp kell 21.10.

Koosoleku juhatleja: L. Ülle

Protokollija: Aga Pärn

Protokoll #183.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi üldkoosolek kolmapäeval 03. novembril 1937.a. kell 20[15] A.P.S.-i ruumes Peetri Põllu tän. nr. 5.

Päevakord:

1. Prof. dr. agr. L. Rinne kõne „Reisimuljeid Lääne-Euroopa riikidest."
2. Läbirääkimisi
3. Jooksvaid asju.

1

Koneleja teeb enne väikese tagasivaate Londonile; mainib iseäranast muuseumi, milles on kõikide praeguseegsete tähtsamate tegelaste-poliitikute järeltehtud kujud, ja süs-

dub Pariisi.

Koos paljude valguspiltidega Pariisi tähtsamatest vaatamisväärsustest, ta tähendab, et vaatamata sellele, et Pariis elab maailma-näituse tähe all, on väärale rändurile linn ise hõitvam kui näitus. Pariis olevat väga ilus linn oma stiilsete ehitustega, kuid ta olevat must linn.

Liiklus Pariisis pole nii hästi korrastatud kui Londonis, kuid ometigi on õnnetuste arv väga väikene.

Maailmanäitus on eriti veetlev öises ilutulestikus, kus Eiffeli tornis muutuvad sageli värvide varjundid.

Pariisist siirdub koneleja Schweitsisse-Zürichisse ja hiljem Lausannesse, kus toimus komisjonide konverents. Schweitsi linnad, kuigi mitte nii suurejoonelised, kui lääne-Euroopa linnad, olevat väga puhtad, vastandina Pariisile.

Vastuvõtt olnud väga hää, ning üldse lühluskorraldus laitmatu. Koosolekute jaoks olevat taralisesti jaamahoonete pääl koosoleku saalid.

Kuna Lausanne asub Genfi järve ääres, siis on konelejal olnud võimalus külastada ka Rahvastelüdu linna-Genfi.

Rahvastelüdu-hoone, mis olevat väljast väga imposantne, olevat seda võimsam veel sust, ning soovitas igal võimalusel, kui kellelgi on võimalus sinna pääseda, seda külastada.

Üldse koneleja lahkub Schweitzist parimate muljetega, et siirduda pikalt mathalt tagasi kodumaale.

Pääle pikka aega olevat Eesti kuel olnud jällegi armas kuulata, ning olnud armas näha ja kohata oma kodumaalasi.

2.

Läbiräakimiste all sõna ei võeta.

3.

Fooksvate asjade all sõna ei võeta.

Koosoleku lõpp: kell-21^{30}

Koosoleku juhataja: L. Ylli

Protokollija: [signature]

Protokoll nr 184.

Akadeemilise Pollumajanduse Seltsi üldkoosolek, kolmapäeval 1937 a kell 20^{15} ApSi ruumes Peeter Pöllu nr 5

Päevakord:

1. Ksv. Jüri Siitami referaat, Suviseid ~~reisi~~ muljeid Saksamaalt.
2. Läbiraakimisi.
3. Fooksvaid asju.

Referendi reis algas Stettinist. Tolli kontroll laheb ladusasti, samuti paki kontroll, kuid sekeldusi tuleb valuutaga. Stettinis on ekspressid kallid, samuti paistab silma toiduainete puudus. Päeva parast algab sõit läände. Maastik on väga mitmesuguselt vaheldub. Paistab silma, et Ida Preisis ehitatakse väga palju. Kui Saksamaal on palju tööta töölisi siis pollumajanduses on tööliste puudus. Maastikuliselt on Ida Preisi meie Lõuna Eesti sarnane. Väljade vahel ja ääres igalpool põetud pajud. Saksas valdavas enamuses üksik väike talundid. Talude ümbruse eest ei ole eriti suurejooneliselt hoolitsetud. Paistab silma Friisi kari. Hirvi ja jänesid on näha palju, kuna Saksas on jahilubasid saske saade. Teatud pürkonnas maksab jahiluba kuni 200 kr. Iga hirvele lastud pauk maksab 70 kr. Referendi Kieli jõudes arvatakse, et on tegemist Lõuna saksalastega, kuna P. ja L. Saksa murded

on üksteisest nüüvõrd erinevad, et üksteist ei mõista. Ei paista kuskil silma nii kiidetud Saksa puhtust, kuna esinelanas pakutakse koguni kahtlase puhtusega piima. Edasi sõites paistab silma maantee ääres ja põldude vahel pöösas tarasid, arvatavasti Taani mõju. Autorile need tundusid siiski igavate aedade ja ebakorrapärastena.

Juteldes ühe Saksa talupojaga rongis, viimane kurdab, et juudid on maksnud põllutöö koolide õpetajatele, et need saovitaksid kinda maad sügisel, kuna bakterid surevat talvel siis, ja et juutidel on bakterväetiste rabrikud, siis see olevat neile kasuks.

Tundub Saksa valitsuse ässitus poliitika maksu.

Praktika tallu pasturöött südamlik. Päale vastuvõtu sakslase pale kohe muutub. Poliitikast sakslasega räägides see muutub ebasümpaatseks.

Teed Saksamaal häid. Schlesvig Holsteinis oksametsa kadumud, esinevad asult hõõgi metsad. Ehitised peamiselt tellisvõrdest. Domineerib värv punane. Siin ja seal hakkavad tekkima plekk küünid. Tihti on ehitised roogkatusega. Majad on kõik võrdlemisi ranad, selleparast ka ranamoelised.

Domineerib on tingelni kari kelle piimatoodang meie karja keskmisest tuhandust vast ühe jaoreem on. Merega rõivelides on loomade hind kallis 450-500 kr. Saksa ei tunta püma hoidlasid. Karja jõmaes on palgaline karja varitseja.

Seakasvatus on küllalt arenenud. Keskmiselt on talus enna 35-40 siga. Sigade keskmine hind 140 kr. Domineerivad kirju siga ja saksa väärisõga. Samuti arenenud on Ginnupidamine. Talus 200-300 linnu.

Hobustest tähtsamad tõulemid. Hobused saksmadatakse soridega.

Põllukultuuridest tähtsamad kaer, talioder, nisu, juurvili, tatar. Keskmised saagid meie keskmistest palju suuremad. Külv seinnib Aprillis. Kartuli kasvatamine algeline. Kartulid pannakse samuti nagu meilgi vakku, muid harimine ei seinnigu meil hargiga, vaid naeri puhastamise planeeridega. Harimine primitiivne. Kartuli tärkamine võtab aega kuni üks kuu. Saksas on väljatöötatud normaal väetisnormid. Näit. naerile antakse 10 tsentnerit N ja 20 tk. P K väetist pro ha. N väetiste tarvidus seuer. Maarde luppjamine seinnib alati. Iga 4 a tagant tehakse mulla proovid. Luppi antakse 5-6 t pro ha.

Viti kõristatakse samal ajal kui meie. Sõkrus on mehhaniseeritud. Viti asetatakse vaxestesse haakidesse, kus see sagli kasvama läheb. Saksas ei tunta rõgi kuivatist ega aita. Viti asetatakse küünide ja lautade katuste alla. Rehepeksu masinad on seuremad kui meil. Pähk masinast tulles pressitakse kohe kimpudesse.

Päistab silma, et saksa taludes puuduvad käsitöö riistad. Puudub isegi kirves. Saetakse kreissaega. Juhtes tarvitatakse kirisõe brikette, puid tarvitatakse asult plüüdi alla. Saksas lastakse teha kõik ka kõige pisemad tööd tisleril ja sepal, näit isegi masina viikatid käisas sepp.

Kuuned on nelinurkselt ümber õue, mille keskel kasvab suur puu. Teisel pool elamut on ikuaed. Saksas palju pärandtalusid. Neile dikteeritakse ette, kuspalju peab talu ühte või teist asja tootma. Kui kõrkus läbi, siis rehtede jõures on ametnik, kes kirjutab ülesse palju orja saadakse. Nisu ja rukis laherad kõik rüügi orja aitadesse. Tort tuleb kõik osta valmis tehtult. Rukki hinnaks on umbes 12 kr tsentner kuna nisu hind on veidke kallim.

Saksa talus on 10 t tööpäev. Hommikul kell 06^{00} talli, kell 06^{30} hommikusöök. Tatrapuder püm, või, sai. Teivale ja sovale on lisatud masi.

üldiselt tostus saksa talumees paremini kui eesti talupoeg. Kella 7 – 10 ollakse põllul kell 10 on põllule toodud võileivad. Lõuna on kell 12–1. Lõuna lauas jutuks teib. Magus töö on esimene süs on supp ja lõpuks tuleb praad. Praadiks tavaliselt sink. Lõuna vaheaeg on poolteist tundi. Kell pool viis tuuakse põllule järele kohv võileibadega 17 – 19 töö, siis koju ja hilgem on ohtusöök. Sõiduline säab palju kordi rohkem selle eest vähem.

Taludes on elupõlised töölised. Tõõlistel on omad majad. Eestlõõlised saavad 100 – 110 kr kuus, sellaed 60 – 90 kr. Karjaravitseja palk kuni 140 kr kuus.

Tõõtatõõliste arv on saksas vähenenud kõikeri võimule tulekust saadik. Nagu teada on saksas sõõtsiasse tõõ teenistus 6 kuuline, mida on kohustatud tegema kaitsevõimelised noored mehed. Ilus kaua näeb selle ka saksa naistele ette, muidu naised ei või abielluda.

Saksa põllutõõlised saavad palgalist juhtkust. Matkal läände võis näha kurba ja ühetoonilist pilti. Vahelduvad nõmme punane kanarpik ja madalad sambla sood. Loomadest nähtus vaid lambakarju ja kitsi. Ümbrus vaene. Põhjavee pind vaid 20 – 50 cm sügavusel. Nõrd tõõ teenistuslased kaevavad sood ümber.

Sakslase maksud. Eesti rahas tuleb talu eest ca 2500 kr, kuid sakslane ei pahanda sellejuures. Sakslane on rõõgitruu, ta ei usu, et teda valetab. Seb diktaator. Praegune saksa rahvas on õnnelues.

P. 2.

Läbi räärimiste all sõna ei võeta.

P. 3.

Joorsratu asjade all sõna ei võeta.

Koosolek ei ole kell 22[00]

Protokollija: Arnu Rõvis

Protokoll 185.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi üldkoosolek kolmap. 2. märtsil 1938 a. Seltsi ruumes, kell 20[00].

Päevakorras:

1. Prõna V. Ojamaa kõne: „Talukorrastus ülesandeid".
2. Valenõõkimisi.
3. Jooksvaid asju.

Koosolekut avab L. Yllö, protokollib J. Siitam.

1

Kõne sisu: Talu korraldus ehk mõistame häälestuse võtteid (tehnikat), mille abil saab kõrge talu tulemust.

Eriteks nõuavad lahendust päevaprobleemid – tõõlishüvitamus ja muidugi sellega seoses ka mehaniseerimishüsimus.

Üldiselt arga näib, et talu korraldus probleem on rohkem ideeline kui tehniline, selles mõttes, et ennekt peaks olema selge talupidajal see, mida ta taotleb.

Kui jälgida propagandat, siis soovitatakse sõõl kõike head. Ja uuides meid ümbritsete alade järgi, on meil võimalused ju tehniliselt ka olemas. Õppematerjali ja õpetajaid on küllalt. Kuid ometigi on talupidaja kimbus kõigi nende võimalustega, est realt tuleval siiski valida vaid mõned ja rakendada. Sihiteadlik olek on ilmselt väga suur jõud siinses elus ja eduks ta tõõs ka siin kui selle küg ühekülgsusega on mandust viltu. Küg sage ümberorienteerumine ei too suurt arengut. Ja just see traditsiooni korraldushüvitamuse on seonudki meie talunduses minimumis.

Selle ideelise probleemi lahendamine ei olene mitte ühksinda ainult põllumehest, vaid kogu seltskonnast ja ka vaadetest sellele. On teada, et põllundust ei peeta teiste tõõde ja traditsiooni kõrval mitte just väärilisteks. See vaade on praegu üldine.

Ajakirjanduses on poliitika loomulikult esimeses, selle

taga seisavad kultuuri probleemid, algu siis neil alatel, mis selle kultuuri ja seisukoha vääralisele on pretend. See on sport. Siis tulevad raamat kultuuri alal, eriti kirjanduse ja kunst ja selliselt, nagu dekoid selle ala saavutused kõrgemad saavutused ainitöös. Selle jaoks on viimasti aastate kestel olnud kaamis teravalt kõne all kultuurilimese tüüp. Eriti mõne aasta eest rahvusliku olemise ülesehitamisel, aga ka üldiinimlikus raamus: millime peab olema kultuurilimene." Maarahvaidki, eriti naised leiid siin haasa ja haaratavad aga põljakult. Arutati mis on rahvuskultuuril maainimese anda; kas näib maainimene tarvitada linnamist, kas peab säägilaual olema alati liina jm. Vaadlus selle kultuurilimese üle lõppes samuti kui algas – algusta ja lõputa.

Siin öeldi kaitlasilt, et kui sul pole saamatut siis, pole sa ka kultuurilimene jm.

Suur osa meie rahvast on nul praegu kahevahel, aga lahendus peab tulema. Ennalt mandugi talutahse vabaneda väära mõtte jälgedest ja vel alal oli kõisti olemas oma eriliteadus olik. Ja vabanemine tuli! Kuid kas olime meie täisväärsed ja kullalt kultuurilised inimesed? Kui sellele on piiritud vastata, siis ongi siin mandeid nende välismärkide jaoks-raamatud, riided, kraad jm.

Kui põllumajanduse olukorda ja edenemise võimaluri vaadeldes väime öelda, et ni teoreetiliselt kui ka praktiliselt me pole nul jõudnud selgusele oma olemises, mida väime ongi mõista raalse tunnajaimaalt-linna. Miks? Sepärast, et meid kultuurilimese omaduri nähtavaid märke on linnas rohkem! See on alund mõjutajaks. Viimasel ajal on sellele eemalt asetatud vasta-maakultuur! kui on eemdab maainimese väärtust ja eneseteemt tõsta, siis on ta oma asa täitnud, kuid ometigi on see viis ebamäärane jaotus, sest kultuur pole maa ega linnavaid üldiinimlik. Ja lõpuks jääb siingi küsimus, kumb kultuur on tugevam, parem – see nõudlab ja loomulikult on kaebaja osas jälleqi mure.

Tundub, et see kultuuri problem on alund ennekõike pidurdajaks mitte ainult kultuurilt, vaid ka põllumajanduse arengule. Selline jaotus ei anna mõtlejale rahuldust ja kuigi ta näib tühise mõttena, on tal ometigi oma tähtsus iinimese tasakaalustamisel ja ta erilide taotlemisel. Täit pole erilita õiget töölisti, olgugi et annaa jõuda väime lisada kapitali, oskusi jm. Inimene nõue peab olema vaimne tasakaal. Eut seda nõuet poligi nii kerge rahuldada. Vähemalt on kultuuride jaotus ei anna soositust tulemusi, vaid me peame leidma selletee, mis rahuldab igas mõõdus, geograafiliselt ja ajaloolaselt.

Näib, et põllumajandus taob siin lahendusse!, sest seal eristatakse igasugu soote, tõuge. Need on iinimese tahte, erihoidlise tulemused!

Siit mõnus edasi iinimese jõuse, kui kultuuri looja jõuda, väime järeldada, et kultuur on hüüt see, kus avaldub erilitaeter olik, sest muidu poleks võimalik luua kultuuri. Täit laad pole siin elulaiu, kas teeb ta romaani, või lõõmab maal.

Kui mõõt võtta seda seda normelit kultuuriinimese tunnusena, siis ometigi ei aita ainult see paas. Ei aita see kaane! Kuid seda mõtet, traditsiooni saab kontrasta teiriti, kaudselt, kontrastes erilitaadust rõõmul mõõel, täitus aega täitmata!

Nii aga jõuda asendes on ka ideaalsel hüüpel talu konrastusel suur tähtsus.

Referaat lõpetas kell 21.15

2.

Pr. Käbin: vaidleb vastu sellele, nagu poleks see kultuuride jaotus õiglane. Kuid ometigi ei saa meid ka päris ühte heita ja öelda, et meil pole erinevust.

maa ja linnarinnese vähiseelnevalduses on omavahel suurusti erinevad. Ichihindel ehk, ei tarvitse veel alati väljendada kultuuri, sest olgugi et näiteks talu väga hõrgele viia, kuid siis jäävad teised alad varju. Nii et maakultuur jääb ruhka üheks ja linna - teiseks!

M. Järvik. Ka kaabakas võib olla väga ichihindel, kuid ei tarvitse mitte olla kultuurne.

E. Roger: Me ei saa kultuurile vaadata nii ühtsalt. Juba ajakirjandus pakub palju variatsioone igaühe vaatevinkle, tualettide purskamisega. Isegi pilt näitab maarahvast mahakiskuvalt. Maarahvaski tahab oma igapäevaste ihihindla ja väitava töö juurest sinna. See loodab siseruumi konflikti, väistluse, ja kui tuleb võimalus, siis rapsitab ta endalt maa ihu ja läheb linna, vaatamata tulemustele.

N. Silbermann: Väljapääsu sellest ummikust on kuidagi raskesti, ichihindluse tõstmisega. Maarahvasel pole niipalju aega, et suhelduda sellesuunalises mõttes, nagu hr. Roger ette tõi. Ja kuigi ta seda teeb, siis ei olnud tema enam linnakultuur!

L. Kunts: Maakultuuri on siiani leitud linnarahvad ja nii kaua kui seda teevad nemad, on see õbarik. Maarahvas on eestkätt haaletajad. Maarahvad aga kujundavad linna.

Ojamaa: Ka maarahvikud on kultuurinähtused, kuid jätkem nende teod kohta lahendada. Kas mina kellegi inimesega läbikäia tahan, kuigi ta täidab kõiki kultuurinõudmise norme, on isikuküsimus - on isikuküsimus ja seda ei saa seegaski ichihindluse alusega. On vaja aidata töötu. Töötu on seadusandmus. Kõikide ühine seadusandmus on kollektiivne töö.

3.

L. Ylla palub tähelepanu ÜPS-i kuuluvatele Soome koosolek lõppes 21.15

Protokollimad jäävitasin.

L. Ylli
koos. juhatajaz

Protokoll 186.

Akadeemilise Põllumajanduslise Seltsi järjekorraline üldkoosolek kolmapäeval, 16 märtsil 1938 kell 20.00, 8-i nummes.

Päevakorras:

1. Hääna K. Leisse (Jõgki) kõne: „Reisimuljeid Lääne-Euroopast."
2. Lühiraäkimisi
3. Jooksvaid asju.

1.

Kõne lühike sisu: Reisi ehihs oli kaasteliinardika linnaga tutvumine. Reisi kestvus 1.5 kuud, maaümbruga: Berliin, Šveits, Pariis.

Kirjeldus algab Šveitsist.

Romanshorn, Bodensee ääres on esimene Šveitsi linn, piirilinn. Vaid sõit rongil; maastik tõuseb: on näha juba lumi. Piirkohtades olevat Šveitsis äärmiselt vaikne, nagu meil Paldiski pääs.

Kaasteliinardikas polnud seinu veel Šveitsi jõudnud. Arvatavasti seepärast, et Prantsuse-Šveitsi piirile on kõrged jumalamäed, mis ta liiklust takistavad. Sel ajal aga oli tungimud sinna ka kaasteliinardikas, mis sealt lahkumisel oli juba tungimud üle Šveitsi. Sõidetii mardikaga avastamiskohtadesse. Kuljem organiseeriti siis kohalikude võimudega propaganda reis ümber järve, kust mardikas esimesena avastati: kõrtsides, rahvakogunemiskohtades, kus kuulutati teadmiste selle kohtumise kohta. Tuli mundagi olla ka külalistele kõrtsidele. Seega tuli ka, et „kauge-propaganda" mõju all võeti veel tiine kõrtsi ja joodi õnnepalvet viina kainolluga! (mis olnud sääl rahvusjook, kuigi kulakaid.). Aga mis „valge" väärikat polnud kaasteliinardikad.

Kaasteliinardika tõrjeks kästi kaasteliinarmed

ülles ja valades kensiniga üle-pöletati. Meelde sõeluti, et leida, kas nardikad on mikkunud ja munda pugenud. Kui see on toimunud, siis inspekteeriti muldi CS.

Üldiselt valitseb kohtjal äärmine puhtus.

Lahkuti Genfist „Lendava prantslasega". Ülle piiri muutub miljöö otsekohe tahmaseks, lagunenuks. Lyoni jaamahoone on räpane nagu tänavadki. Kotlile on nigel, nagisev pentsiprõgа ja saalitaoliste ruumidega.

Järgmisel hommikul algab huvitavlik entomoloogia jaama ekskursioon, mis on tuntud hüll väljaspool riigi piire, eut mitte eespool. Kõpuleb ta õieti suure vävaga ja kurjustamisega lõpeb.

Siis järgneb lühike ülevaade kartulinardika levikust kaardi jäulb, Euroopas ja Ameerikas. Terve Prantsusmaa on ta juba vallutanud, samuti Belgia ja Schweitsi jus. Üldiselt näib levik olema intensiivsem kirde suunas.

Sealt jaanast sõidetakse päeli kuuepäevast peatust edasi Pariisi, kus loomulikult tuli tutvuda ennajoones maailmanäitusega.

Balti paviljon on väga moodne ja õnnestunud ehitis, kuid Eesti osa jättis öösa mulje. Raadi muuseumi õõvahi pupid, kanased lauthõõr haarad, jne kõik fiimale nimetusta all olid nägelad. Nei kenaamka, mis meile kopa kõlbab, ei olnud sobiv sinna, kus on maailma parimad tööd. Ülly Orava bellofaanpuped, millides Pariisis isegi oli liikumas algupäraandeid, ei pakkunud palju. Samuti nõis ainestada, mida oli põlevkivi kaevu ehitamd naiste käsitööde kuulka.

Naiskäsitöid oli häid, aga pole praktilist mett, pole öieti midagi müügiks.

liidse väljapanekud ja aastu jätavad ennustivõida.

Ettekande lõpp: 2245.

2.

Väkinäähinimiste all sõna ei soovita.

3.

Joohvate asjade all V. Silbermann teatab, et elevargseks liikmeks on vastu võetud Olja Hendrik, ja liikmeks kuhte Sarapuu.

Koosoleku lõpp kell 2305

Koosoleku juhataja

Protokollija: J. Siitam.

Protokoll #187.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi 1938.a. korraline pääkoosolek kolmapäeval 30 märtsil algusega kell 2025.

Päevakorras:

1. koosoleku avamine
2. koosoleku juhataja ja protokollija valimine.
3. 1937. a. tegevuse aruanded.
4. Toimkondade aruanded.
5. Seltsi rahalised aruanded.
6. Eelarve ja tegevuskava.
7. Valimised.
8. jooksvaid asju.

1.

Koosoleku avab hrr. K. Ylle.

2.

Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel hrr. E. Roger ja protokollijaks hrr. Kuris ja Siitam.

3.

Seltsi tegevuse aruanded kannab ette lühidalt hsr. Kerdi, kes mainib, et:

1/. Seltsi tegevusse on toonud teatud elevust värsked toimkondadesse valitud liikmed, aga ka Seltsi pere järjekindel kasv. Nii on võetud vastu aasta jooksul 31 (eelmisel 30 ja 1935-21.) uut liiget. Lükmekohustuste mittetäitmise pärast on loetud kustutatuks 13 liiget. Suga suurene liikmete arv 18 võrra, olles 1. jaanuaril 1938.a. 264 (mist eluaegseid 152.)

2/. Seltsi juhatus on pidanud aasta jooksul 10. koosolekut (eelm. a. 14.), millest osa on võtnud keskmiselt 8,2 juhatuseliiget (eelm. a. 7,7.), kusjuures ainult ühel koosolekul oli kohal kõik 13 liiget. Koosoleku keskmiseks kestvuseks on olnud 1 tund ja 48 min. Kokku on juhatus aasta kestel koos olnud 18 tundi 10 min. (e.a. 21 t.), läbiarutatud ja otsustatud on 75 päevakorra punkti (e.a. 91.). Kõige rohkem on aega võtnud Seltsi siseellu ja välistegevusse, samuti, Põllumehe käsiraamatu väljaandmine ja „Taluperenaisesse" puutuvad küsimused.

3/. Üldkoosolekuid on peetud 8. (e.a. 9), mist 1 peakoosolek ja 7 ettekantavat koosolekut. Referaatkoosolekuist võttis osa keskmiselt 25,1 liiget ja 2,3 külalist (eelm. a. 20,3 ja 5,5). Peakoosolekul 7. apr. oli kohal 49 liiget (eelm. 35.) ja aastapäeva koosviibimisel oli osavõtjaid 72. (e.a. 43.).

4/. Välistegevuses sõpruslüitlase Y. M. Y. Sampsaga on sõlmitud järjest tihedamaid sidemeid. Sampsa 30. aastapäevast võttis APS osa kahe esindajaga. APS-i stipendiaadina oli oli Eestis Sampsalane üliõpilane Antero Lenkkeri.

5./ Kirjastustegevuse alal jätkus endiselt

„Taluperenaise" ja koos Eesti Agronoomide Seltsiga – „Agronoomia" väljastamine. Taluperenaise lugejate arv on näidanud aasta-aastalt pidevat tõusu. Nii trükiti möödunud aastal igat numbrit keskmiselt 26500 eksemplari. Eriti tähtsaks tuleb pidada „Taluperenaise" tööd rahvusröiva propaganda seisukohalt.

6/. Eelmiste aastate eeskujul võimaldas APS ka möödunud aastal oma üliõpilaslikmetele soodustatud tingimustel „Agronoomia" tellimise, kusjuures pool tellimishinnast tasuti APS-i poolt. Seda soodustust kasutasid 28 üliõpilast.

7/. „Põllumehe käsiraamatu" VI ja VII osa väljaandmiseks jatkused eeltööd toimetaja prof. P. Kõpu juhtimisel. Ka on ilmumisel „P. käsiraamatu" I osa täiesti ümbertöötatult ja parandatult. Selle toimetajaks valiti mag. A. Käspre, redaktsiooni toimkonda kuuluvad: Prof. P. Kõpp, Prof. N. Rootsi, ja prof. H. Rinne. „P. Käsiraamatu" I osa enamik käsikirjadest on juba valmis ja raamat ilmub 1938.a. lõpuks.

8./. Põllumaj. kirjanduse levitamiseks korraldas APS möödunud aastal raamatute loterii. Loosimine peetakse 31. mail.

9./. Ühispere toimkond on korraldanud oma liikmetele tutvumisõhtuid, koosviibimisi ja jõulupuu.

10./. Põllumajandusliku kirjanduse bibliografeerimine on jatkunud eelmiste aastate eeskujul.

11./. Oskussõnade toimkonnal jatkus töö põllumaj. riistade ja masinate oskussõnastiku koostamiseks.

4.

Kuna „Taluperenaise" toimkonna juhataja B. Kabin ei saanud isiklikult osa võtta, siis teatab koosoleku juhataja tema soovil, et tal pääle kirjaliku aruande midagi lisada pole.

Aruanne võetakse vastu.

„Agronoomia" toimkonna juhataja märgib, et on kuulu olukord, et agronoomia liikmed ise ei tellivat agronoomiat, kuigi selts on ise kirjastaja. Toimkonna juh. Elvere Raut informeerib lühidalt „agronoomia" sisulisest koostisest, kus polnud eesõigustatud ühtki ala.

Ta arvab, et: Tuleks koogsamini levitada agronoomiat. Arvamus nõuetakse vastu.

„Põllumehe käsiraamatust" on informatsioon alpool.

Fototoimkonda informeerib J. Kerdi. Ta märgib, et on asutatud pornik, korraldatud kursus (10. oa). Käesoleval aastal on toimkond varjuomas.

Arvamus nõuetakse vastu.

Raamatukogu on suurenenud 450 raamatu võrra (sellest 221 kuluispandust.). Ajakirju on eeltoimetatud 33 (välismaiseid 17.). välismaised on tulnud vahetusena „Agronoomia" vastu. Juurde on muretsetud 2 kappi. 7. koosolekut 2 t. ja 30 min. Seda aega kasutati päämiselt kartograafermiseks.

Arvamus nõuetakse vastu.

5.

Al. Pärnik teatab, et materjalid on koosolekuks kuupäevaga kõigile kätte saadetud, ja et tal enam midagi lisada pole. Samuti on revisjonikomisjoni otsus arvamustekjumale lisatud. Väljapoolt on revideerimud häna Ajamaa Tallinnast.

Arvamus nõuetakse vastu ühel häälel

Arvamuse järgi on Bilanss 31. XII 1937. a. tasakaalus kr. 48300,21. Arvete läbikäik on tasakaalus 230166,86 krooniga. Kulude - tulude arvamus on tasakaalus kr. 5444,41. 1937. aasta ülejääk on 1642,21 kr., kusjuures ajakiri „Talupoeg-naiselt" on APS-i tuludesse kantud kr. 2470,46.

ühel häälel otsustati kustutada 1936. a. puudujääk kr. 2827,70 ulatuses.

6.

Trepmeshavat informeerib lähemalt kor. Ylle. Ehte poleval näha midagi erilist uut, vaid jätkatakse endist suunda. Tähtsaimaks näeb ta pidada „P.M. käsiraamatu" ilmumist. I osa ilmub lepeta kohaselt uue aastaks (1. jaan 1939. a.) ja VI ning VII osa on edasi lühatud majandusliikl ja tehnilisel põhjusel. Trükitunnel on „Aiaraamatu Alaltaid".

Välistegevusest on tulemas ekskursioon Soome. Praegu on tema registreerunud 26 liiget.

Sisutegevuses on jäetud liikmeskonnale laiad võimalused. Jääb vaid soovida et neid kasutataks ja toimkonnad enam elustuksid.

1938. a. eelarve on: tasakaalus kr. 83950,—

Tulud	kr.	s	Kulud	kr.	s.
„Talupoeg-naine"	40000	—	„Talupoeg-naine"	40000	—
liikmemaksud	300	—	kursused, laagrid	1000	—
korrumaade % %	1200	—	ilm	1600	—
kirjanduse müük	4800	—	kiite	350	—
kirjastamiseks laenata	7500	—	valgustus	100	—
elitmaongused	150	—	ruumide korash.	300	—
			Telefon	120	—
			Sisseseade	250	—
			kantselei	150	—
			raamatukogu	1000	—
			kodumaa uurimise	200	—
			Toimkonnad	200	—
			kirjastamiseks	6000	—
			muud kulud	1500	—
			t/k. „Agronoomia"	300	—
			elitmaongused	480	—
			& Hemägemata	400	—
	83950	—		83950	—

4.

Järgmiseks tegevusaastaks valitakse juhatus järgmises koosseisus:

Esimees: prof. P. Kõpp. (ühel häälel)
I abiesimees: L. Ylló (" ")
II " " : N. Silbermann (" ")
Sekretär: hr. Kirdi (ühel häälel).
I. abisekretär hr. Kuris (" ")
II " " hr. Siitam (" ")
Laekur Prof. H. Järvik (" ")
Abilaekur Mag. Sutter 21 häälega (Aule - 18 häält).
Majanda hr. Aule (ühel häälel).
Asutita juhatuse liige: Prof. Rimm
Prof. Lepik
pr. Käbin
hr. Roger. } ühel häälel.

Revisjoni komisjoni valitakse tagasi endised liikmed ühel häälel. Need on: hr. H. Kurtz, Saarmäe ja hr. A. Tõnn.

Asemikkudeks valiti ühel häälel hr. hr. Kivijõe ja Allmond.

Juhatuse liikmete asemikkudeks valiti ühel häälel hr.! hr.! Rimm, Kaljasmaa, Järvesoo. Raamatukogu juhatusse valiti ühel häälel hr.! hr.! Kirdi ja Aule.

Asemikkudeks Silbermann ja Siitam.

Raamatukogu toimkonda valiti ühel häälel hr. Kõpp esimeheks - juhatajaks
" Pevet
" Kaldamäe } liikmed.

Raamatu ostetoimkonda valiti ühel häälel: prof. P. Kõpp, prof. Kiik ja mag. H. Sutter.

Ostkassonde toimkonda valiti juhatajaks hr. H. Piiristoj liikmeteks hr. Allikalaan ja Printz.

Protokolli kirjutajateks valiti hr. hr. Seen Soots ja Hansen ühel häälel.

8.

hr. Roger juhib tähelepanu asjaolule, et eelolleval pühapäeval toimub P. Kõpu 50.a. sünnipäeva pühitsemine ja selgitas sellega seoses olevaid küsimusi. Samuti puudutas ta küsimusi seoses ekskursiooniga Soome.

Ta juhib veelkord tähelepanu „Agronoomia" tellimisele, mis peaks kindlasti suurenema, kuna ka tema mahutamise on praegu võimalikult suur. Ametis olev üliõpilane ei saa poolt honoraalandust.

Koosolek lõppes kell 21 40

Koosoleku juhatajad: H. Sutter
E. Kuris

Protokolli kirjutajad: Curt Hansen, raamsoots
Leo Soots.

Protokoll № 188.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi üldkoosolek 26 okt. 1938.

ASPS'i ruumides algusega kell 20.00

Koosolekut juhatab agr. L. Ylló, protokollib E. Kuris

Päevakorras:

1. Härra K. Leinse kõne: „Esseni aianduspäevast pildides."
2. Läbirääkimised
3. Jooksvaid asju.

1.

Härra K. Leinse kõne kokkuvõte:

Aiandusnäitus Essenis paar. kasti ülevaatlikku ja huvitavat pilti. Iseäranis komposti huvuniv näis seal nii kaunina. Aianduspäeva korraldatakse kraadi teistest näitustest, kestnuega apellist oktoobrini. See on ju näitus missugune nõuab pikka ettevalmistust. Kõne nuha õunapuid väga kaunilt jne. Firma ei tasse seal eriplaanile, vaid

väljapanekud tõusevad esiplaanile. See oli teine selline näitus Saaremaal. Näituse korraldas koos Põllutööinstituudiga koos Essemi linnaga. Väljapanekuta alla oli kirjeldatud 47 ha maapinda. Esitatud olid sordiaretuse, taimekaitse jne alad. Vähest korraldatuse ajakirjelt on kasu. Aiaehituse osakond oli kaasa teal. Mõned plaanid olid koguni 3 meetrist pikk. Ehtel olid lõbustused ühes tantsu ja ilutulelaega. Rahvast oli olnud palju. Inimene käib mõtte korda teal, sest ta soovib näha midagi, mis võib see näitus pakkuda teadmiste, nimede ja asjadega. Lõpuks näitas autor palju huvitavaid värvilisi valgusjoonte.

2.

Läbirääkimiste all sõna ei soovita.

3.

Jooksvate asjade all sõna ei soovita

Koosolek lõppes kell 21[20]

Koosoleku juhataja: L. Ylis.

Protokollija: E. Kuus

Protokoll № 189.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi üldkoosolek 23 nov. 1938. kell 20 ASi ruumides.

Päevakorras:

Agr. J. Kass demonstreerib filme:

I Uurimusi mineraalelementide pinnasliikidest taimekasvatuses.

II Turbisalpeetri tootmine.

III Läbirääkimisi

IV Jooksvaid asju.

1.

Agr. J. Kass rääkis ette lühikese ülevaate filmide saamiseloost. Filmid on valmistatud Põhja-Ameerikas. Filmide ülesanne on mineraalelementide tähtsuse selgitamine taimede kasvule. Inglased nimetavad neid mikroelementideks. Neile elementidele täielikul pinnasel näib olevat suur mõju taime kasvule. Järgneves tõi agr. J. Kass ette ajaloolise ülevaate mineraalväetiste elementide kohta. 1804 aastal praktiseeris

tõendasid, et taimed koosnevad ühe suurema pungaarist veega. 10 aastat hiljem saadi katsetid tähele panna 10 taimele tavaliste elementidega. Kõrvale teiste elementide kohta arvati, et neid on mulkas väga vähesel. Hiljem uuriti taimehaiguste põhjuseid. Selgi, et taim vajab ka vase, boori, mangaani jne. Nemad kaitsevad taimi ussikeste haiguste vastu. U.S.A katsejaamad on teinud palju mikroelementide tähtsuse selgitamiseks.

Filmis näidati esmalt tavaliste elementide ärajätmise mõju. ja selgitati mikroelementide osatähtsust taimekasvule.

2.

Agr. J. Kass näitas filmis turbisalpeetri tootmise skeemi kasvatajaini.

3.

Läbirääkimiste alle sõna ei soovita.

4.

Jooksvate asjade alle sõna ei soovita.

Koosolek lõppes kell 22[40]

Koosoleku juhataja: L. Ylis.

Protokollija: E. Kuus

Protokoll nr. 190.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi üldkoosolek 30. nov. 1938, kell 20[30] S-i ruumes, koosolekut juhatab ja protokollib J. Siitan.

Kavas:

1. Stud agr. E. Luvise kõne: „Mulgid Schleswig-Holsteini talundist."
2. Läbirääkimisi
3. Jooksvaid asju.

1.

Mulgid on saadud suuliselt talupraktikalt.

maa on metsaderaene. Ainsa pinnakiigria domineerib pöök. Ilmastik tuuline, nii et ca 300 päeva on tuul üle 3 palli ja 60 päeva aastas alla 3-ne palli.

Kliima ühtlane, soe, talv pehme, lumekatteta ei tunta.

Talude suurused ülemaade järel:

I. 0,5-5 ha	749 tk	=	18,6 %
5-20	1730	=	42,8 %
20-50	1277	=	31,6 %
50-100	247		6,1 %
üle 100	37		0,9 %

Scalsetes oludes peetakse üle 3-ne lüpsilise perekonna minimaalseks elatajaks 7 ha.

Hooned kivist, katused suurelt jaolt pilliroost.

Põllumehe peamine tulu karjast, seapidamisest ja teraviljast.

Kari:

Eeslohal on <u>friisid</u> (8-kreised) 2-anglasid, järguvad shorthorne'id, punase kirjud ja segakari. 1937 oli kontrolli all 64 %. Keskmine kontrollkarjades 3483 kg piima 115,44 kg võirasva.

Iga ha talundusmaa kohta 102 vanalooma 47 lüpsilehma.

Karjalaudad puhtad. Lüpsimasinaid pole.

Kõrgeimal aastal võidutses suu- ja sõrataud, mille vastu näidatud mitte eriti intensiivselt, kuna alati kontrolleur seadmetes. Kõige enam langes seetõttu piimatoodang.

Seaharvatus:

Iga talus peetakse ca 30 siga, sageli enamgi; lüpsiaru sea müügihind kõigub 140 kr. ümber. Müüjaid lähivad 6-7 kuiselt.

Linnudest kanad (mõnisada) ja pardid.

Jahustist Ardennid ja kalosteinerid, lüpsiaru tõttu pole lastud poolkõrdes. Kobeneid teidetakse käsitsi. Päevas antakse kuni 4 kg karu.

Vanikid ennast ja varsked 2-kohuseli.

Külas on sepp, kes kaolitseb vastavalt hüla tööde ees. Kodus ei parandata masinaid.

Põllukultuurid.

Põllumaad	56 %	maa savilise ja liivase:
karjamaad	13,9 %	
heinamaad	27,1 %	
aiad, teed	4,0 %	

Kultuuridest.

Sina ja hammeli	56 %
kartul	5 %
puuvili	8 %
põlluheinu	31 %

Kõikvõimsed saagid ületavad nüüd keskmisi. Täishästi mehaniseeritud. Viimasel ajal hakkab levima ka seemnenaeri harvatõus, kuspuures saagina ha-lt on märgitud 120 kw.

Viljapeks osaliin, st. osa pehstakse talvel, mil muu aega. Põhk puristatse 10 kg-listeese pakkidesse.

Aranduselu

pole eriliselt tähelepanu pööranudatud, kuigi olemasolev on korras ja puhas.

ühistegevus väike, sisemise konstruktsioon erinev meist. juhitakse Riigikontrolöridest. (Aarne.).

Neljas küsimus.

Rahvakool 9 aastat. Kitsem huvivaid. Ühistöö aitamine on kasvanud, kuigimata sageli koolid aitavad põllumehi kiiredal ajal.

Täiskasvanute (arbeitsdienst võtab osast arga. on alatud Töölisdaamate rajamisega. Täispäeva pikkus 10 tundi, saavad kella 9.30-18.00

Maksud osteti kasti arvuga talus. Iki kohne lapse - väikumb maks.

2. Välismaalasi:

Välismaalaste all võttis sõna hr J. Šütsam, esitades mõnda täiendavalt maksude ja täiskasvanute kohta.

3. Juhtivaid asju.

Sõna ei soovitud.

Koosolek lõpetas kell 22.35

koosoleku juhataja
protokollija J. Šütsam.

Protokoll #191.

Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi üldkoosolek 14 veeb. 1939. kell 20.00 APS'i ruumides.

Koosolekut juhatab agr. L. Ylle, protokollib sekr. E. Kurio

Päevakorras:

1. Agr. Ed. Jaansoo ettek.: „Põllumajanduslik nõustamistöö ja nõuandjad."
2. Läbiräkimised.
3. Juhtivaid asju.

1.

Agr. Ed. Jaansoo annab esmalt lühikese ülevaate nõustamistöö arengust. Riigiinstruktor oli esimene nõuandja, ta töötas keskkoha instruktsioonide järele. Oli tavaline õpetava propaganda järele. Nõuandjatena olid peamiselt Tööne kooliga seotud. Üldiselt oli nõuandjate staaderväga väike. Tuli läbi ajada põllutöökoolide lõpetajatega. Meie esimene ülikooli lõpetaja oli 1924 aastal. Põllutöölised erakonnad takistasid ka nõuanded, rahvakonad olid väga teravad. Nõuande töö mustus ka seetõttu väga raskes. Talgem viidi töö juba juhtkonda kuulus koosolekult 3000 talundit. 1929 a. „Agronoomilise büroo" ajal oli juba 200 isikust nõuande alal tööl. Rahapeal oli nõuande korraldajaks veel „Talumajanduse nõuande büroo." Sellele järgnes „Põllutöökoda." Talumajanduse nõuande büroo" ajal suhtati asjasse alguses nõuandja töösse järgmiselt: 30% kõtte, 24% rahuldavalt, 39% umbusklikult ja 7% vaenulikult. Kuuldi sageli üteluse, et mis see nõuandja ikka teab. Kõigile konjunktuurile järgnes krüsi alg.

Nõudmine nõuande järele suureneb. Rahva suhtumine nõuandjasse muutub paremaks. 1936. aastal alustas „Põllutöökoda" tööd. Esimesel aastal nahti ette 55 juhtkonda. Kohe järgmisel 37. 1936 aastal loodi konventsioone süsteem. Konvent on juriidiline isik. Konsulent esineb töökavaga konventides. Viimasele seltskondlike organisatsioonide esindajad on

konvendis sellens, et lina sidet ja kontanti. Konsulent on „Põllutöö-koja" poolt määratud asjaajajaks. Konsulent peab omama selge ülevaate konvendi tegevusest. Konvendi eelarvet peab konsulent täitma. Tuleb osata rahvaga käituda. Põllumees hindab konsulenti selle järele kuidas konsulent esineb.

Konvendi töö aluseks on töökava. Suure töökava juures pole alati võimalik seda täielikult teostada. Konsulent organiseerib abilisi, kes aitavad lina tööd ja tegevust korgendada. Ei pruugi omal palju valva näha kui kõik organisatsioonid toetavad. Tähtis on hea tutvus ja hea läbisaamine. Praegu on suur osa tööst kandunud üle asjaajamise tööks. Konvendi tööbüroo võtab 50% konsulendi tööst. Ka peab konsulent nulutama masinat täiste maaorganisatsioonide ellustamiseks. Kõik vaba aeg läheb tööks. Töö kasvab aasta aastalt. 3 aastat tagasi oli töökoormus 100% väiksem. Liiga palju on konsulendil kantselei tööd ja rahanappus ei võimalda asjaajaja palkamist. Nõuande tööle andes peab enne ülevaade olema. Mõni aeg tagasi kartsiasid anasid, et kõige nõrkemad mehed läksid nõuande alale. Nüüd on see vaade juba veidi muutunud. Konsulendiks minek külma südamega. Praegu on olukord palju paranenud. See ala pole nii tähtsamate. Ühenduste lepingulises on iga konsulent. Teadlik nõuanne on väga tähtis. Praegu töötab nõuandetöö alal 67 agronoomi. Mõnikord võib olla põllutöökooli lõpetaja palju tugevam, kui nõuk ülikooli lõpetaja. Ülikooli lõpetaja võib aga lailma silma ainult töötada. Arenemud põllumees on kaunis osav valele võtja. Enne peab olema konsulent ajakirjandusega kursis, kuid seda ei mahu siiski mitte alati olla. Kerge on kaotada autoriteeti, kuid võita autoriteeti tagasi on väga raske. Konsulent peaks nõuande tööst täielt taanduma. Tuleb olla rahvaga käitumisel alati rahulik. Tuleb leida kuldne keskte.

kes sõlbaks konsulendiks? Kes pole maal sündinud ega seal töötanud, neil ei mahuvaks sülle nõuande alale minna. Kui ühiskond on karvanud ja sündinud maal siis on tal palju kergem. Ettekujutus igast asjast peab olema. Nõuande ala on suur ja tähtis ala.

2.

Läbirääkimiste all võtab sõna kõn. E. Teiger; Kes arvab, et konsulendi töötasu on väga vähe võrreldes teiste akadeemiliste kutsetega. Loomaarst naiteks teenib palju enam. Ka pole maal konsulendil veel kõrgel ülespeeti.

3.

Joonsvate asjade all sõna ei soovita.

Koosolek lõppes kell 21.50

Koosoleku juhataja: L. Ole

Protokollija: Eino Kuris

Protokoll nr. 192.

Akadeemilise Põllumajanduslike Seltsi üldkoosolek 22. nuhr. 1939.a. S-i ruumes, algusega kell 20 25.

Koosolekut juhatab Pruus, protokollib J. Siitan.

Päevakorras:

1. K. Leisse kõne: „Ulmejõid Baieri Alpidest."
2. Läbirääkimised.

1.

Kõneleja peatub alul selle juures, et riisikirjeldused olevat võimalik ajada 90%

jahimehe juttu. Iga sakslane pidavat oma kohuseks kord elus külastada Alpivid. Sõite korraldab päämiselt: „Kraft durch Freude", millel on olemas kindel organisatsioon ja distsiplüün. See on loomulik siis, et ka rahvuslikumisi tuleb ette vähem.

Kõneleja nii on teostunud Entomoloogide kongressi puhul Berlüünis. Nii on teostunud väljasõitudena ümbruskonnist.

Maršruut: München-Lindau.

See etaap on võrdlemisi igav, tasane maastik. Säält Immenstahli, siis Füssen, Ober-Schwangau, Ober-Ammergau, Zugspitze ja ealt ümbruskonni tagasi.

Selgituste kõrval vaatlesime pilte koos selletustega. Nii olevat võrdlemisi odav, kuigi käik forsaad olevat tehtud järele, mmisteerides täielisi alpihüttis. Ent ometigi on käik puhas ja armas - tehtud turistidele.

Turistidena mängivad muidugi suuremat tähtsust ameerikalased, kes oma rahadega näivat säält käik lubada, panna end rahvusvahelisse pis.

Sõit hammas ja käisrandtee Zugspitzele 2-le ameerikalase ja 1 sakslasega oli ringuti huvitavam osa. Sõit ennast tuli teha oma taskuarvel, olgugi et see oli ette nähtud ringuti kaevas. Iseegi enda arvel palerat tahetud lasta sõita, turismijuhi tujuda pärast.

Zugspitzele sõites tuleb läbistada 4200 m. pikkune tunnel, kus on tunneli seinteh mängitud vastavaid tunnet mägede ja kohtade kõrgused, et orienteeruda enda sõidu kõrguses.

Päälle ülevaadi lüti maakti mul lähemalt vaadelda ülevendi „jahtimehe" vastavate märkidega, mis oli kõnelejale väga meelepärane.

2.

Läbivaatamiste all võna ei osavõtta.

Koosolek lõpes kell 21.50

Koosoleku juhataja:

Koosoleku protokollija:

J. Sutam.

Protokoll nr. 193.

Akadeemilise Põllumajanduseliku Seltsi üldkoosolek 8. märtsil 1939. a. ASi ruumes, algusega kell 20.15

Koosolekut juhatab vanatuum ja protokolli kirjutab E. Kuus

Päevakorras:

1. Dr. phil. F. Linnuse kõne: „Eesti metsandus ajaloost" (Valgus pildidega).
2. Läbivaatamisi
3. Jooksvaid asju.

1.

Kõneleja annab ülevaate mee konservamisest toiduainena varasimeti meil õitest, kusjuures leiab see meetod aga konservimist Austraalia põlismaalaste juures. Viimased konservisi meil varasti võõrlemisi palju. Vanem mee võtmise viis oli mee-jaht. See on ka praegu veel

tunnud ülle terve maailma. Praegu meie metsades pole metsikuid perroid mitte enam leida. Kui leitavne mõnest kohast mõni pere või tunnine see kohe kojju. Metsikude peredе rüüstamisest on saadud varemal ajal mõni pund vett. Perede otsimist korraldati nüüd metsades päris reeglipäraselt. Sageli jõlgiti mesilaste lennusuuna. Loodusrahvatel oli veel sellest terve rida eirivõe. Ülemineku mesilaste pidamisele on olnud väga erinevatel aegadel. Koneleja annab valgustüüpilise kujuna pildi mesinduse arengust, samuti mesipuude ehitusest ja otstarbekusest.

Metsmesindus ajajärgul õõnestatii puid, kuid 16 sajandil metsade raiemeelel vähenes ka õõnestatud puude arv.

Tavaliselt öeldakse, et paaktarn on idjivana, see pole aga tegelikult mitte nüüdisvana. 14 sajandist on meil korge vanemad teated paaktarudest. 16. sajandil leiab see mõõdates kasutamist, mujal aga alles 18 sajandil.

2.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta.

3.

Joonsvate asjade all sõna ei võeta.

Koosolek lõpetas kell 21 55

Koosoleku juhataja:

Koosoleku protokollija: Elis Kuris.

Protokoll #194.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi 1939.a. korralise pääkoosolek kolmapäeval 29. märtsil algusega kell 20 15.

Päevakorras:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine.
2. 1938. a. tegevuse aruanded.
3. Toimkondade aruanded.
4. Seltsi rahalised aruanded
5. Eelarve ja tegevuskava.
6. Valimised.
7. Joonsvaid asju.

1.

Koosoleku avab esimees prof. P. Kõpp.

2.

Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel vsv. E. Roger ja protokollijaiks vsv. E. Kuris ja A. Kaldamäe

3.

Seltsi tegevuse aruanded kannab ette lühidalt ag. A. Puus

Seltsi liikmete arv on pidevalt suurenenud ühiskasliikmete osas. Sellest on annud alust mõnastel aastatel ülikooli põllumajandusteaduskonda sisseastujate arvu suurenemine APS'i võeti uusi liikmeid aasta vestel 39. Liikmekohustuste mittetäitmise tõttu kustutas juhatus liikmete nimekirjast 15, surnud 1, seega kujunes Seltsi liikmete arv 1. jaanuaris 1939. a. 287. (eelm. a. 264).

Seltsi juhatus on pidanud aasta jooksul 9 koosolekut, millest on osa võtnud keskmiselt 8,2 juhatuse liiget. Koosoleku keskmine kestvus oli 1 tund ja 8 min. Kokku on juhatus aasta vestel istunud koos 10 tundi ja 12 min, läbi antanud ja otsustanud 54 päevakorra punkti. Kõige rohkem on aega võtnud kirjastustegevusse ja Seltsi sõidelpuntvsd küsimused

Üldkoosolekuid on peetud kogusummas 6, neist 1 aasta-pääkoosolek ja 5 ettekandekoosolekut. Ettekandekoosolekutest võttis osa keskmiselt 23,2 liiget ja 3,2 külalist.

Aastapäevakoosolekul 30. märtsil 1938.a. oli liikmeid 44 ja aastapäeva koosviibimisel osavõtjaid 57. Seltsi esimehe prof. P. Kõpu 50-a. sünnipäeva puhul korraldas Selts koosviibimise, mil puhul antti kauaaegsele esimehele tänutahvel ülle kunstnik V. Ormissoni maal.

Seltsi välistegevuses on sõprusliitlane Y.M.Y. Sampsaga sõlmitud tihedad sidemed. Eriti peab mainima Seltsi läinud suvel toimunud ekskursiooni Soome Y.M.Y. Sampsa vastuvõtul. Ekskursioonist võttis osa 33 seltsiliiget. Rogri juhtimisel. Külastati Lääne-Soome talusid, katsejaamu, koole, ühistegelisi ettevõtteid, tehaseid jne. Õppematk kestis 27. juunist kuni 5. juulini ja õnnestus hästi, tänu Y.M.Y. Sampsa juhtivate tegelaste südamlikule vastuvõtule. Stipendiaatide vahetus toimus eelmiste aastate eeskujul, Soomes viibis Seltsi liige üliõpilane P. Kuiti, Eestis oli Soome üliõpilane Marjatta Juvonen. Väljaannete vahetuses on ÄPS peale Soome veel Skandinaavia maade, Hollandi, Inglise, Ameerika ja Leedu põllumajanduslikkude instituutidega.

Kirjastustegevuse alal jätkub endiselt „Talupereanaise" väljaandmine. „Talupereanaise" aastatellijate arv on aasta-aastalt suurenenud. 1938.a trükiti „Talupereanaist" keskmiselt igat numbrit 23 eksemplari. Jätkub endiselt „Talupereanaise" väga tõhusate töö" rahvaraiva propageerimise alal. Ajakirja väiksiste raasamuetena ilmunud 6 rikkalikku rahvaraiva ülikonnad ja 2 tabelit väsitõusis käsitöö" de ning tekstiilsaaduste muutreid. Kaanepildidena on „Talupereanaise" avaldatud kogu aasta jooksul eesti kunstnike töö" de reproduktsioone, mis on tõstnud ajakirja kunstilist väärtust.

Nk. „Agronoomia" väljaandmine on toimunud koos Eesti Agronoomide Seltsiga. „Agronoomia" tellijate arv on näidanud pidevat tõusu. Sisuliselt oli „Agronoomia" väga väärtuslik ja mahukas, sisaldades 1938.a. 918 lehekülge. ÄPS võimaldas eelmiste aastate eeskujul üliõpilaskirjastele soodustatud tingimustel „Agronoomia" tellimise, nagunii pool tellimishinnast tasuti ÄPS'i poolt. Soodustust kasutasid 39 üliõpilast.

Põllumehe käsiraamatu VI ja VIII osa ettevõtted jätkusid prof. P. Kõpu juhtimisel.

Põllumehe käsiraamatu I osa teine täiendatud ja ümbertöötatud trükk on otsustatud välja anda 1939.a. lõpuks. Käsikirjad on enamikus käes. Põllumehe käsiraamatu I osa toimetajaks on mag. agr. A. Käspre. Samuti on otsustatud kirjastada Hilda Ottawoni „Aiasaaduste alalhoid" II täiendatud trükina.

1937.a. algatatud põllumajanduslikku kirjanduse bibliograafia raamatute loterii võidi läbi võrdlemisi edukalt. Loterii puhastulu kasutatakse põllumajanduslikku kirjanduse toetamiseks ja Seltsi raamatukogu täiendamiseks.

Laenukassa, millele pühikapitaal on 2000 kr. andis laene 28 ÄPS'i liikmele.

Raamatukogu suurenes möödunud aastal 120 köite võrra ja oli aasta lõpuks 4920 köidet. ÄPS'il on tellitud välismaade põllumajanduslikke ajakirju 17, kodumaiseid 26. (Lugemislaual oli kodumaa ajalehti 14, välismaiseid 3 (Rootsi ja Soome).

„Ühispere" toimkond korraldas oma liikmetele täiskasvanute õhtuid ja koosviibimisi ning jõulupeo. Toimkond aitas kaasa Seltsi aastapäeva koosviibimise korraldamisel.

Oskussõnade toimkonnas jätkus töö" põllumajanduslikku rüstade ja mõnnate oskussõnastiku koostamisel. Töö" sooritus toimkonna juhataja surma tõttu.

Põllumajanduslikku ajakirjanduse bibliograafeerimine jätkus endises korras.

Uue toimkonnana asutati „Agraarpoliitika" toimkond.

„Talupereanaise" toimkond pr. L. Käbin juhtimisel on töötanud edukalt. Toimkonna juhataja teatab, et sekretäri poolt ettekantud arvandeid mitmekülgsi esilist lisada pole. Ta teatab pr. L. Käbin, et viimasel ajal on tulnud esile mõningat „Talupereanaise" sisulise külje kohta. Arvab et soovitatav oleks rangesisulist kirjandust. Peab aga mõtet praegust viisi väga sobivaks ja üldiselt vastuvõetavaks.

Aruanne võetakse vastu.

„Agronoomia" toimkonna aruande kannab ette agr. Sarv. Ta märgib, et toimkond on töötanud vanu radu. On peetud 4 koosolekut. Kaastöölised on vastutulelikud, kuid esineb ka mõningaid hooletuid. 1938 aastakäik on otsas.

Aruanne võetakse vastu.

„Põllumehe käsiraamatuist" informeerib prof. P. Kõpp. Ta teatab, et I osa ilmub jõuluks ja 6. osa on samuti kui 7. osa praegu teoksil.

Aruanne võetakse vastu.

„Laenukassa" tegevusest annab ksv. Kippasto lühikese ülevaate, mainides et tegevus on olnud väga intensüvne.

Aruanne võetakse vastu.

„Ühispere" toimkonna aruande kannab ette ksv. Virand. On püütud tihendada A.P.S'i lükmete vahelist kontakti. Möödunud tegevusaastal korraldati vastlaõhtu, tutvumisõhtu, jõuluõhtu jne. Osavõtjaid oli keskmiselt 46.

Aruanne võetakse vastu.

„Agraarpolitika" toimkonna aruande kannab ette ksv. E. Kuris. Toimkond on kõige noorem APS'i toimkondadest. Töötab praegu prof. P. Rubeli juhtimisel. Toimkonna ülesandeks on agraarpolütiliste küsimuste lahendamine ja uurimine. Asutajaid lükmeid oli 6. On peetud 2 koosolekut, milledest osavõtjaid oli keskmiselt 28.

Aruanne võetakse vastu.

„Raamatukogu" toimkonna tegevusest mainib ksv. Kippasto, et uusi raamatuid on vähe. Kasutamist leiavad peamiselt õppe raamatud.

Aruanne võetakse vastu.

4.

Seltsi rahalised aruanded on saadetud APS'i lükmeile ühes üldkoosoleku kutsetega koja katte. Aruande järgi on bilanss 31. XII 38. a. tasakaalus kr. 65628,05. Arvete läbikäik on tasakaalus 229845,82 krooniga. Kulude ja tulude aruanne on tasakaalus kr. 4868,91. ksv. Saaremäe loeb ette revisioni komisioni protokolli. Rahalised aruanded kinnitatakse ühelhäälel.

5.

Eelarve ja tegevuskava kannab ette prof. P. Kõpp. Eelarve on koostatud vanade andmete alusel. Lükmemaksud moodustavad tuludest väikse summa nimelt kr. 300. Tulude osas on ettenähtud „Taluperenaiselt" kr. 70000., lükmemaksudest eelpool nimetatud kr. 300., hoinsummade %% kr. 1100., kirjanduse müügist kr. 4800, kirjastamiseks laenatavasa on kr. 7500, ja mitmesugused tulud kr. 100. Kulude osas on „Taluperenaine" kr. 70000., põllumajand. kursuste ja loengute korraldamiseks kr. 800, stipendium Y. M. Y. Sampsa lükmele kr. 200, majanduslikud kulud a) üür kr. 1750; b) küte kr. 350.; c) valgustus kr. 100; d) ruumide korrashoid kr. 300; e) telefon kr. 120.; g) sisseseade kr. 250, kantseleikr. 150, raamatukogu kr. 1000, kodumaa põllumajanduse uurimistööks kr. 200, toimkonnad kr. 200.-, kirjastuse arvele kr. 7500, mitmesugused kr. 480. ja ettenägemata kulud kr. 400. Rahaline eelarve on koostatud tasakaalus kr. 83800.-

Üldiselt peaks raamatukogu suuremal määral kasutatama. Laenukassale tuleks summasid juurde hankida. Raha ringleb seal praegu tugevasti. Tuleks kaaluda kodumaale korraldatava õppereisi küsimust. Prof. P. Kõpp teeb teatavaks, et tulevikus võiks tulla kõne alla juhatuse ümbermoodustamise küsimus, nimelt peaksid juhatuses olema ka toimkondade juhatajad. Nad oleks lisaks senisele juhatuse koosseisule.

Eelarve ja tegevuskava võetakse ühelhäälel vastu.

6.

Koosoleku juhataja ksv. Roger teatab, et kodukorra alusel käesoleval aastal valimisele ei tule esimees prof. P. Kõpp ja laekur prof. M. Järvik. Juhatuse sekretär tuleb valida 3 aastaks ja teised juhatuse lükmed üheks aastaks.

Pr. L. Käbini ettepanekul otsustatakse juhatuse lükmete arvu tõsta 13-nelt 14-nele. Uus lüge juhatuses oleks ametita juhatuse lüge.

Järgmiseks tegevusaastaks valitakse juhatus järgmises

koosseisus:

Esimees: prof: P. Kõpp (ei tulnud valimisele).

I abiesimees: agr. L. Ylló (ühel häälel).

II —"— : ksv. E Toigen 21 häälega. (J. Haljasmaa – 14 häält ja N. Sillapere – 10 h.)

Sekretär: agr. A. Puus (ühel häälel).

I abisekretär: ksv. E. Kuris (—"—).

II abisekretär: ksv. A Kaldamäe 32 häälega (J. Haljasmaa 16 häält).

Laekur: prof. M. Jäwiz (ei tulnud valimisele).

Abilaekur: agr. K. Sutter (ühel häälel).

Majaisa: agr. O. Aule (—"—).

Ametita juhatuse liige: prof L. Kinne 43 häälega.

pr. L. Kabin 57 —"—

L. Roger 45 —"—

prof. L Lepiss 43 —"—

prof. P. Rubel 46 —"— (ksv. Haljasmaa 19 h.).

Juhatuse liikmete asemikuudeks valiti ksv. ksv. J Haljasmaa 40 häälega, P. Parik 39 häälega ja K. Jäweroo 36 häälega.

Revisioni komisioni valitsesse ühel häälel ksv. ksv. J. Saaremäe, K. Lüüsse ja mag. agr. Kivilaan.

Asemikuudeks valiti ühel häälel ksv. ksv. Jürgens ja Org.

Raamatukogu toimkonda valiti ühelhäälel ksv. K. Jäweroo, ksv. Mandel ja ksv. Mikkelsaar.

Laenukassa juhatuse liikmeiks valiti ühel häälel agr. O Aule ja agr. K. Sutter. Asemikuudeks ühelhäälel L. Ylló ja A Puus.

Protokolli kinnitajateks valiti ühelhäälel ksv. ksv. J. Sutam, Väiga ja Jürgens.

7.

Joonvate asjade alle sõna ei soovita.

Koosolek lõppes kell 21 50

E. Kuris

Koosolekujuhataja:

Koosolekuprotokollija: E. Kuris

Protokolli kinnitajad:

Protokoll #195.

Akadeemilise Põllumajanduslikun Seltsi üldkoosolek 26. aprillil 1939. a. APS'i ruumes, algusega kell 20 25

Koosolekut juhatab agr. L. Ylló protokollib ksv. E. Kuris

Päevakorras:

1. Dr. V. Johansoni kõne: „Põllumajanduslikke maljeid Lääne-Euroopast"
2. Laborikäsikirjust
3. Jooksvaid asju.

1.

Põllumajanduses on kuivid olnud väga murettekitad, aastal kõneleja. 19. sajandil oli kuivi põllumajanduse suhtes võrdlemisi leebe. On raske kuivi püüri ja need alles viimlik ja viimlik kuivi põllumajanduse vastu. Saksamaal ja Inglismaal on viimlik kuivi olnud põllumajanduse vastu väga suur. Individuaalne kuivi on olnud võrdlemisi väike. Ka maatöölistel on teatav kuivi põllumajanduse vastu. Hüdlikas pole suurt linnadesse ründumist nimagi tahtepärane olnud. Praeguse ilukirjanduse jõnnus, et Ameerika maarahva seda pakkuvas valjuhäälses linna (Londoni) annumises. Vaadeldes selle maa linna poolset mullastikku on näeme, et see on enamasti hea. Kui seal tänapäeval rohkem ravimeid majapidamisi näha on, siis on see tõesti imelik. Rahvast elab seal vähe. Pariisis ehitsevad aga inimesed ja elavad võrdlemisi rahvalt, rendi halla ei taha midagi. Prantsuse kreedikisüsteem on väga paremaid (2% laenud talundele), vaatamata sellele ei suuda see seda elu tagasi anda, mis seal vaja oleks. Bretagne ja Normandia osades võime leida ka häid majapidamisi.

Järgnevalt vaadeldes Saksamaad siis teame, et 1934 aastast on seal maksev päranditalundite süsteem. See seadus antab kaasa maalt põgenemisele. Sial pole talupidajal perenees talus, tal pole õigus talundit müüa ega ka mitte võlga teha. Iseäranline seaduse on meil paremas olukorras. See kõik tõmbab noorsugu linnadesse. Inimesi / mujalgu inimest rajatud maega veel

sealne põllumajandus. Sõjatööstus on ka tõusnud kuni põllumajandusest kõrvale. Haaltas pole mägitu maalt linna põgenemist. Seal rahva tarbes on madal 1927. aastal oli 27% väljaostukaubad. Haaltas ei toonca linna ja maaelu kontrastid mitte nii väga silma. Rüsklic talupidamine põllumajandusele on väga suur. On püütud asendamis võimalusi mitmekesistada. Maaparandus tööde abil tahi laija oma rahu üle 25% kultuda, 75% ainult niik. Põllumees tunneb end peremehena. Ühistegevus on seal väga vana. Haaltas maaühiskond olenel ühistegevusest. Talupidaja votab raha ühispangast, seemet, masinaid ja maaet sach samuti ühistegevuse abil. Mende ühistegevus põhineb teatavale omilisele veendele. Vajmalik on sageli ühistegelise ettevõtte eesotsas. Paljud talundid asuntamisel raudi alused. Talupidajal on võimalik oma maatükki pantida. Seal on ühistegevus hästi kasutatud. Klima on siin kõhtiv tegev. Rüsklus on ohtune, ka toidu küsimus on kitsam. Sealt ka niinimi vähe, elamis on põhimõtteline ja tegelik taimetoitlane. Ühistegevus areneb koogsdt. Pankadel ja majandusühistutel on oma kindlad rajaomad. Pangandus tunneb end passeerivat ühiskonnale. Tema ülesanderdus on aidata ühiskonda, see toetab seal silma ja see on võrdlemisi tõene nähe. Seda võiksime aeneajaeus meiegi teataval määral seada. On alulise, et just kulukadele muretsetavate kredüüti. Talumehe tarvis seal raha ei seisa, raha on rationaalselt kasutatud. Tööjõu kokkuhoiust peab mitte väärtuste loomises ka midagi saama. Kredüüdi küsimusele tuleb suurt rõhku panna. Meie oleme kapitali vaesed peame kredüüti kasutama. Nüüd veel mõni sõna Pontiini soodest. Neid on 70.000 ha suured sood. Asuvad mere kaldal. Osa sellest maalast on madalamal kui merepind. Seal on tööjõu olud sarsa, ingliis ja prantsuse ühiselere. Ilmumust on seales piimas aga võrdlemisi väike. Turbamuldka

seal üldse ei elsine. Klima on soe. 1931. aastal antii selle suure soo kaevimisele. 30.000 inimest oli tööl. Suured kanalid on kaevatud läbi soo, nimim on Mussolini kanal. Siin osa sellest soost on aegi kaevamis lõi-vane. Vee äravajutamine on ehitatud 18 pumbajaama. Metsa esineb üldiselt väga vähe. Lõunamaa taimne esineb peamiselt. Talud on seal paremates kohtadel 10-15 ha. suured. Halvematel kohtadel üle 20 ha aegi suured. Ühing teeb talundi valmis ja annab siis rentimale üle. Rendiaeg on esialgne piirkuus on 5 aastat. Masinad ja seemned antakse ka. Peale 5. aastat müüakse talud, uuesa aastamaksuga. Aeda võib olla 400 m². Kindel nõuderkord on talupidajale ette antud. 50% peab nõuderkorrast olema teraviljaga all. Tavaliselt on majapidamises 2 lehma, 6 töölehma, 2 tööhärga jne. Hobused seal ei tunta. Lihmade kasvus on seal tööjõust sõltuvalt palju vaeva nõudnud. Maksuse ja kasvamisega käib ka mustus ühes. Kuid nüüd ei ole see enam nii vahetahvatult öelda.

2.

Kn. Saw: Millest on tingitud paantalude pohja jõlma osas maahunnile erinevus?

Referent: Isentmuide katsetuses on tulutoovus suurem ja ka mulla pind on parem.

Isv. K. Järveson: Haaltas oli üks esimesi riike, kus veimuskas koonitud piimast valla, kas sellega ei tehti võistlus lammarti kasvatamisega?

Referent: Sellest küsimusest pole mul täpsemaid andmeid.

3.

Jaoskonna asjade alla nõustumisi juhataja teatab, et ülesanne küsimus on vastu võetud agr. Georg Tõnisberg.

Koosolek lõpeb kell 22.25.

Koosoleku juhataja: /allk/

Protokollija: /allk/

Protokoll #196

Arodeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek
27. septembril 1939. a. ARS-i ruumes, algusega kell 20[15]
Koosolekut juhatab agr. L. Lyli, protokollib mw E. Kuusi

Päevakorras:

1. Agr. A. Mägiste kõne: „Mulje[d] Moskva põllumajandusest näitusel.
2. Läbirääkimised
3. Jooksvaid asju

1.

Referent nõustub ühtekokku ülevaate asjaoludest millised võimaldasid tal Moskvas peetud põllumajanduse näitust. Sõit toimus Leningradi kaudu. Moskvas meie elukohaks pakuti hotell „Metropol". Esimesel päeval näitust uurides tundus võõrastavana, et pildistamine näitusel oli keelatud. Sõjaeelsete näitustele tavalise vaga mõtlemisega rahvastest koosnev külastajate pere, mehe halges palju idamaa rahvaid. Kesk väljavõtt arvestusest 20 m. kõrgune Stalini kuju. Kõige suurema paviljoni moodustas mehhaniseerimise keskmust näitav paviljon. Huvitavama osa näitusest moodustas see osa kus oma kolhoos, see oli neil ideaalsest seisukohast näidatud. Kõrgkasvatust puudutav osa ei pakkunud midagi uut ja huvitavat. Aias veel mõnida ideaalset kooliaega ja. Tähtpäevil on vanalaste grupimoote palju toimuda. Näitust suunatakse ja iseloomult võiks võrelda Pariisi maailma näitusega. Ühe päeva vältel näitust külastajate arvestate on ca pärast 30.000 inimesega. Välja panekud on mõnikord, isikud ja asutused ei esine väljapanijatena. Mõnikord toimuvate töörahvaste austamine pöörab silma, nende töö ja pilkeid tööstuskese eriti. Palju võõrsiisi pilte oli palvilgoniides seisukel, mis nad nõuk olid veenes propagandaga. Mõnikord tundus, et mõni näituse nõrgemaid osakondi oli veteranosakond. Selles osakonnas oli toodud palju näidis-

vaid tubakid. Kolhoosidesse mõeldes on valendamd karikatuure kulaka kogusummas oli esitatud 24 veisetõugu. Igas paviljonis oli eksponaadi jaht, mõ oli siis ka veiste paremgrupides. Loomad olid hea konditsioonis, hästi korraldatud ja pakitud. Loomade tervisetarbeks oli olemas rohkem paviljone, peamine neist oli toodangule pühendatud. Kokkuvõttes peab ütlema, et Vene põllumajanduse ümberorienteerimine on viimasel ajal suur olnud. See süsteem võib meid kahtlemata edasi. Ei saa alahinnata Vene suurust ja võimeid. On tõsine hoiatus selle naabri eest jälgida.

2.

pr. Käbin: Mida võiste näha matkal?

Referent: Palju huvitavat võis näha vaguni aknast. Oli veel näha revolutsiooni algusest saadik mõisa piirjooni oli dramatsest tahi. Jaanide jäänuse võis kohatust märgata. Kolhoose oleks alul kuigi näha polnud. Enne Moskvat võis näha ühte võrdlemisi suurt sovhoosi tüüpi kolhoosi.

kov. Saw: Kas neil ka kapitalistlik veel on?

Referent: Kapitalism pole veel tud. Neil saavad 100 rubla kuus, teised aga 3000 rubla kuus. Kolhoosnik on varandusega inimene, omab aga ja võib lehma pidada. Palgad on madalad.

3.

Jooksvaid asjade alle ei soovita.

Koosolek lõpeb kell 21[30]

Koosolekut juhatas: L. Lyli.

Protokollis: E. Kuusi

Protokoll nr. 197.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi Üldkoosolek 18. oktoobril 1939.a. algusega kell 20[00] ÕES-i ruumes.

Koosolekut juhatab esim. E. Kesse, protokollib H. Helgamaa

Päevakord:

1. Stud agr. K. Järvesoo kõne: „Matkamuljed Tartust Lapimaale."
2. Läbirääkimised
3. Juhtasjad aspn.

1.

Ettekandja annab põgusa ülevaate Helsingi olympiaalsest miljöödest, sellega seoseolnud ehitustöödest, tööhaku ja kuluteste küsimustest.

Teostatud huvimatk toimus Soome Agronoomide Ühenduse juhtimisel algusega Oulust kuhu Helsingist 14 tunnise rongisõidu raudteeteel. Oulu - „Pohjalan valkea kaupunki", saanlevat Pärnuga. 2 päeva Oulu ümbruses põllumajandusega tutvunult võis tähele panna „Lõuna-Soomalast Karjat", rohket heinakasvatust, tihtilähedast põllumajandusse, rähest kunstväetiste kasutamist ja prantsi tulu karjamajandusest. Kriipsutab alla põhja-Soome talude suuremat puhtust ja korda lõuna-Soome taludest. Brandus näib tegevat edusamme ka põhja-Soomes ja meie õunalong Soomes võiks minna kadeema. Maapäevadesaadikud teostatakse intensiivselt. Nende hõivs kasutatakse vanade juhtpõdrade, käidud rul Oulu „Karjapõhjala" kapamajas ja „Valvo" suures ja mehaanilistes meetodeis.

Oulust sõidetud põhja-Soome suurimasse linna Kemisse, mis suurimaks puutöötluse keskuseks (laeb ca 20.000). Kemist Tornosse, kust viib asuuke raudtee Soomest Rootsi. Tornio vastas Rootsi linnake Haaparanda, kus vährat intensiivselt soomlaste vaatlustamine. Tornio hõigdus näidatud kõrgemaad millelt saadud 3000 m³/ha.

Haaraksa - turistide hotellist/võõdlemisi naabpüri lähedal. võib pälgida „õõnsa päikese ujumist naabapüri".

Koraniemi 5000 elanikega alev, on Soome raudtee põhjapoolsem punkt. Siit Seitamosse viib 500 km pikkune maantee. Koraniemi ümbruses karjatalukse vel nimi mõlest edukamad Soome oma arvatud „Pixi" „Sopu" ja „Hopia". Kõlvest saadud 2000-3000 m³/ha. Põldudest 70-80% heinamaa all. Karjatalukse lehmi ja põhjapõtru. Talundi suurusest 1500-3000 ha-st põldu 4-5 ha. Üldse Lapi läänis 0,05% viljeldavat maad. Põhjapoolsust saab liha, nahka, sarvi, piima. Veidi sulgkarja ka veiseomas.

Laplast iseloomustab ettekandja puusi ja pigiõli puudelisi (sõõrsede kaotu). Tema arvates iseloomustuga, et laplane „kohe" - ootab 6 tundi; „otsekohe" - 3 tundi.

Sotamaalä haarab enese alla 16.000 km² ala. Elanikke 3000, mega ca 0,2 elanikku pro 1km².

Inarijärve lähedusest vooluvast jõelt püüdud ka kuldu. Üldse on ümbruses tihes maapõuevarade poolest (rauda, nikkelit, tinki ja pleid). 80 km Seitamost suur nikelitööstus Ameerika kapitalile. Raatsfoelle ehitatakse kolossaalset põlejaama (ca 300 mg. SM.).

Seitamo-kinnisvara 300-400 elanikku. Kasutatakse raudtee ehitamist Koraniemist Seitamosse. Seitamo asub Liinahamari sadam talvel läbi jäävaba.

Seitamost pretakse Soome „Meckaiks. Käib palju välis- ning kodumaist turisti. Teeäärne hotellide võrk hästi välja arendatud ja varustatud võrdi tänapäeva nõudmistega. Seitamo sümbolsed pohjapõtrade sarved.

Soomlaste viisakus Seitamole õigilane.

2.

Läbirääkimiste all ettekandja selgitab lõpetalt.

nekalitööstuse puhtimast ja kapitalist. Samuti andis sõltuvus põhja-põtraidest ja nende karjatamisest.

3.

Joonrate asjade all kr. E. Kuusk kaitseb kr. Juta Kalbuse rasterõõtmisest ÜPS'i juhatuse poolt ÜPS'i liikmeks.

Koosolek lõpeb 21 45

Juhataja:
Sekretär: Ottelepmann

Protokoll nr. 198.

Akademilise Põllumajanduslikku Seltsi Üldkoosolek 22. nov. 1939. a. algusega kell 20.00 A.P.S'i ruumides. Koosolekut juhatab abiesimees L. Ylle, protokollib Waldmann.

Päevakord:

1. Agr. V. Rootsi kõne: „Eesti seemnekartuli tegevik".
2. Läbiräägimisi.
3. Jooksvaid asju.

1.

Kartul jõudis Eestisse 1800. a. paiku. 50-60 aastat kasvatati kartulit ainult mõisa aedades, siis hakati seda mõisapõldudel kasvatama ja alles a. 1880 hakkasid ka eesti põllupidajad kartuleid kasvatama. Eesti küüresti levis kartul P.-Eestis.

Umbes samal ajal, kui meilgi, levis kartul ka Venesse, Rootsi, Soome jne. Kartuleid kasvatati väga palju. Tihti oli 1/3 kogu põllupinnast kartulite all. Koos kartuli laialdase kasvatamisega hakkasid arenema ka Viinatööstused (vabrikud). Viinatööstuste õitseng kestis kuni Ilmasõjani. Siis tuli aga muutus

kartuli tuul. Sõja lõtu lõpetasid paljud viinavabrikud tegevuse – ja mõnedel seemni kasvatatud tööstuse kartulitega enam midagi peale hakata.

Nüüd hakati edukalt turustama söögikartulit. Neist eksporditi Inglismaale, Belgiasse, Itaaliasse jne. Majanduskriisi ajal läks söögikartuli väljaveole raskeks. Pandi kõrgeid tollid peale.

1930. a. J. Kamissepp hakkas propageerima välismaale seemnekartuli saatmist.

Lõunamõgiol on meist palju halvemas olukorras kartulikasvatamise tingimuste poolest. Lõunamaades kartulid põuad kiduemishaigust. Sama seemnekartulit saab kasutada ainult 2-3 a. Lõunamaadesse mutakse kartulid s.t. kõik seemnekartulid sisse.

1931. a. Eesti Kartulikasvatajate ühing saatis lõunamaiidesse kartuliproove. Proovid saadeti postiga.

1932. a. tuli tellimine Itaaliast. Paluti saata 20 kv. seemnekartulid. Samal ajal näitis Itaaliast ka üks asjaajaja siia, kes tulevas lähemalt meie kartuliga ja jäi täiesti rahule. Tellimist soovitati. Tuli mujalt ameelitke tellimisi.

1932. a.	kartulisaagist eksporditi	1.126	kv.
1933. a.	— " —	5.400	kv.
1934. a.	— " —	11.400	kv.
1935. a.	— " —	24.600	kv.
1936. a.	— " —	55.600	kv.
1937. a.	— " —	170.000	kv.
	jne.		

Nagu eelpool toodud andmist selgub, on meie seemnekartuli eksport üha suurenenud ja suurenb veelgi.

Eksporditud on peamiselt Itaaliasse, Prantsusmaale, L-Ameerikasse, Argentiinasse, Šveitsi, Leedusse jne.

Eksporditavatest sortidest võiks mainida majestiteti ja varajast kollast.

Eesti kartul Itaalias on väga hästi arenenud.

Itaalia karkuliikumi konkurents kõvasti Hollandi karkul. Eesti karkul Itaalia turul maksab 12-17 kr. kv. Ka kuskes Euroopa maades kasvab eesti karkur hästi. Väliskmaale läheb karkul kasvides.

2.

Läbirääkimiste all ettekandja peatus karkuli-sortide juures, mis tulemuses võiksid arvesse tulla eksportartiklitena. Samuti maimib ta, et L-Prantsusmaal ja L-Itaalias on aasta jaoksul mitu karkuli-lõikust.

3.

Jooksvate asjade all sõna ei võeta.

Koosolek lõpeb kell 21.50

Juhataja: L. Ylli

Protokollija: Linnakaldamäe

Protokoll nr. 199.

Akadeemilise Põllumajanduslikku Seltsi üldkoosolek 21. veebr. 1940. a. algusega kell 20.00 S.P.S.i ruumes. Koosolekut juhatab abiesimees agr. L. Ylli, protokollib Akaldamäe

Päevakord:

1. Härra A. Eckbaumi kõne teemil: „Uusi mõtteid põllumajanduses."
2. Läbirääkimisi.
3. Jooksvaid asju.

1.

Sissejuhatuses referent annab ülevaate praegusest põllumajanduse olukorrast ja statika andmete põhjal.

Põllumajandus alat täötab praegu 60% kogu rahvast. 1,1 miljardi suurune kapital on investeeritud põllumajanduse kapitalide alla. Täöstuse alla aga umbes 300 milj. kr., kusjuures täödustuse alla makutatud kapitalide tasuvus on kaks korda suurem. Pole siin, et rahvas valgub linna täö-tuslasale — sinna, kus tasuvus on suurem.

Eluil tuleb täita põllumaj. tasuvust. Kunagi ei saa me viia põllumajanduse tasuvust täödustuse tasuvusega ühe kõrgele — kuid, me ei saa nõuda kõike rahaga! Et veidigi ära teha põllumajanduse tasuvuse muutmise algus, tuleb katkuda vähendada toodmiskulusid. Tuleb täita maaviljakust. Parandada maid, s.t. valmistada maid ette kultuurtaimekasvatuseks. Eluleas, õhus, päikeses peitub jõud, mis tuleb põllumehe täö tasuvaks.

Meie kuivamaadest on 95% loodusliku olukorra, karjamaadest 98%. Kesknikud saagid on madalad, kui võrrelda neid meie kultuurmaadega.

Kesknikult on igas talus 60% maad, mis pole kultiveeritud. Üle miljoni ha. maad ootab avastamist! Kahekordistada saaks, ne ei peaks olema utoopia. Tuleb läheda maa viljakuse tõstmisest - mida suurem on toodang, seda väiksem muutub toodmiskulu.

Karjapidamine annab 3/4 rahvatulust ülalpeetust. eluil on ainult 10% tõukarja.

Eluil on suur puudus kavalikust kobeuskäijast. Sellest on tingitud kõikide pikaksveeminne. See nõjub saagile kangesti.

Täö produktiivsust hinnates näeme, et 50% läheb otsekes kuludeks, kusjuures täötasuvus on 2-3x väiksem kui näit: Taanis ja Rootsis. Täö intensiivsus võiks olla kuni 2x suurem kohati hoolegaolee kui eelpool mainitt maades.

Kunstväetuse kasutamine on meil 5x väiksem kui

Taanis. Ehitatakse kunstväetist üle isetu kohta nagu seitsmt.

Ülmaste aastaks jookse on meie põllumajanduse keskmine tõusmuse 5 to võrra. Suurmeistrid on aimult hõgusack pindalade arvel, kuna aga ka saak pole tõusnud.

Suurmeistrid tähelepanu pöörata mehhaniseerimisele ja töö jõudude rationaliseerimisele. On tarvis leida moodus, mis tooks masinaid põllumajanduses põllumehele lähemale. Teatav murdosa masinaid kollektiivselt. Häid tulemusi on andnud traktorijaamad. Ehitusmasinatarvitajate ühiskond on tegevusmeistrid põllumajanduse alal.

Oleks tarvilik, et me püüaks selgitada, milliseid masinad oleks meil rakendatavad. Oleks soovitav, et kvadriselt hooajal töötavaid traktoreid ja nõmmel töötavad masinad (töötavad) öö ja päevad kokku.

Pümaveski on arganõudev töö. Pümaveski läbib maksma umbk. 2 s. kg. Sulaga madalas langeb see 0,7 s. kg. Veoauto kasutuse nõtt oleks aga siis aimult mõeldav, kui meie teedel paranevad. Se oleks aga mõeldav jälle siis, kui ka küladesse rakendataks moodsaid masinaid - kuparandajaid. Seniste kuparandusta metoodite juures saame nad vaevalt kerda.

Kõigest eltoodust näeme, et meil on olemas suured võimalused, kuhu meid aimult rakendada.

2.

Läbirääkimiste alt võeti elavalt sõna, eluda- ei mitmed. Täiendati referaadis esitatud kirjutud mõtteid.

3.

Jooksvate asjade alt sõna ei soovitud.

Koosolek lõppes kell 23.22

Juhataja: L. Ylö

Protokollija: Linnakaldamäe.

Protokoll nr. 200

Akadeemilise Põllumajanduseliidu Seltsi 1940 a. korraline peakoosolek 10. aprillil kell 20.00 E.P.S.Ü. ruumes P. Põlluõ t. 5.

Päevakorras:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine.
2. 1939. a. tegevuse aruanded.
3. Toimkondade aruanded.
4. Seltsi rahalised aruanded.
5. Velanne ja tegevuskava
6. Valimised.
7. Jooksvad asjad.

- 1 -

1. Koosoleku avab esimees prof. P. Kõpp.

2. Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel agr. L. Ylö ja protokollijateks kn. A. Kaldamäe ja kn. M. Mandel.

- 2 -

1939. a. tegevuse aruande kohta märgib sekretär 6. Heinis, et E.P.S.Ü. 1939. a. tegevuse ülevaade on saadetud igale E.P.S.Ü. liikmele koos peakoosoleku kutsega ja tal mõtleb veel juurde lisada ei ole. Aruanne võetakse vastu.

- 3 -

E.P.S.Ü. toimkondade tegevuse aruanded kerivad samuti E.P.S.Ü. 1939. a. tegevuse aruande juures. Mõtleb veel juurde ei lisata. Aruanne võetakse vastu.

– 4 –

Seltsi rahalised aruanded on saadetud A.P.S'i lükmeile ühes koosoleku vutsega kätte. Aruande järgi on bilanss 31. XII 39.a. tasakaalus krooni: 46 961.90. Arvete läbikäik on tasakaalus 207 324.49 krooniga. A.P.S'i laenukassa tegevuse ülevaate annab A.P.S'i asjaajaja ksv. A. Kippasto. Laenukassa tegevus on olnud edukam kui möödunud aastal. Laene on antud 136 korda 5680.– kroonises üldsummas. %% on saadud kr. 198.– 1939.a. lõpul oli laene väljas pikaajalisi kr. 1130.– ja lühiajalisi kr. 780.– väärtuses.
Revid. Ojamaa teeb ettepaneku, kanda maha 1938.a. ja 1939.a. puudujäägid omakapitali arvelt. Ettepanek võetakse vastu.
Rahalised aruanded kinnitatakse ühel häälel.

– 5 –

Eelarve on samuti kätte saadetud seltsi lükmeile ja on tasakaalus 72 500.– krooniga. Tegevusekava kohta võtab sõna esimees prof. P. Kõpp, kes soovib, et seltsi tegevus endises suunas jätkuks. Kirjastada tuleb veel suuremal hulgal. Toimkondade tööd tuleb elustada. Raamatukogule pole summasid määratud, kuna lugemislaud töötab endises ulatuses. Ksv. K. Järvesoo soovitab Y.M.Y. Sampsa lükmele määratud stipendiumi ka sel juhul eelarvesse jätta, kui säält vastu stipendiumi ei tule. Nüüdsest koosolek pooldab.
Eelarve ja tegevusekava võetakse ühel häälel vastu.

– 6 –

Koosoleku juhataja agr. Yllö teatab, et kodukorra alusel tuleb valimisele esimees, laekur ja sekretär kolmeks aastaks ja teised juhatuse lükmed ühens aastaks. Uhtlasi teatab A.P.S'i juhatuse otsusest esineda peakoosoleku ees järgmise ettepanekuga: Valida seniine A.P.S'i esimees prof. dr. agr. Peeter Kõpp A.P.S'i

aulükmeks.
Ettepanek võetakse ühel häälel vastu.
Järgmiseks tegevuseaastaks valitakse juhatuse järgmises koosseisus:
Esimees prof. P. Kõpp (ühel häälel)
I abiesimees agr. L. Yllö (ühel häälel)
II abiesimees ksv. J. Haljasmaa (ühel häälel)
Sekretär ksv. E. Kuris (ühel häälel)
I abisekretär ksv. A. Kaldamäe (ühel häälel)
II abisekretär ksv. H. Mandel (ühel häälel)
Laekur prof. M. Järvik (ühel häälel)
Abilaekur agr. O. Aule 43 häält (agr. K. Sutter 35 häält)
Majaisa ksv. J. Saaremäe (ühel häälel)
Ametita juhatuse lükmed valitakse ühel häälel:
prof. L. Rinne
prof. E. Lepik
prof. P. Rubel
agr. K. Sutter
ksv. E. Torger
Juhatuse lükmete asemikkudens valits: ksv. H. Nõmmik 41 häält; ksv. Luud 36 häält; ksv. A. Vaigo 30 (38) häält (ksv. K. Vahtras 30 h. [26], ksv. Sarv; ksv. A. Adusson, ksv. H. Rungi)
Revisjoni komisjoni valitakse: agr. K. Kivilaan 65 h.; agr. K. Liivjõe 64 h.; ksv. A. Loit 55 h. (ksv. H. Rungi 14 h.; ksv. K. Vahtras 11 h.)
Revisjoni komisjoni asemikkudens valitakse ühel häälel: ksv. H. Rungi ja ksv. K. Vahtras.
Laenukassa toimkonda valitakse ühel häälel agr. O. Aule ja agr. K. Sutter; asemikkudens: ksv. E. Kuris ja agr. L. Yllö.
Raamatukogu juhatajaks valitakse ühel häälel ksv. Kaarep; abidens: ksv. H. Mänd ja ksv. H. Rungi.
Raamatute ostmise toimkonda valitakse ühel häälel prof. P. Kõpp, prof. Liik ja agr. K. Sutter
Protokolli kinnitajatens valitakse ühel häälel ksv. H. Rungi, ksv. A. Adosson ja ksv. H. Mänd.

- 7 -

Läbiraakimiste all kõn. K. Vahtras soovib näha välisekskursiooni korraldamist mõnda naaberriiki. Viimast üldiselt pooldatakse. Kõn. J. Tolver tõstab üles S.S.S.R. raadio kordasaadmise küsimuse. Rohkem sõna ei soovita.

Koosolek lõppes kell 22.00.

Koosoleku juhataja: L. Ylló.
Koosoleku protokollijad: H. Mandel, A. Kaldamäe
Protokolli kinnitajad: H. Händ
A. Adressen.
J. Kungi.

Protokoll nr. 201.

Akadeemilise Põllumajanduslikun Seltsi järjekorraline üldkoosolek reedel 21. märtsil 1941 a. kell 20.00 Taimekasvatuse Instituudi auditooriumis Vene tän nr 38.

Koosolekut juhatab esm. L. Ylló, protokollib R. Kõiv.

Päevakorras:

1. Teadusliku ettekanne: Julius Aamisepp, „Kartulikasvatuse sihtjoonis N.S.V.-Liidus, eriti E.N.S.V.-s."
2. Läbiräägimised.
3. Jooksvaid asju.

1.

Viimasel ajal kaldus Eesti seemnekartulikasvatuse alale mägu see Hollandis teostus. Kuid liitumisega N.S.V.L.-ga, tuleb hakata kasvatama rohkem söögikartulit. Maailmas ei ole kartuli võivi, tugi ja maitse seltsis ühtlasi nõudeid, esinevad sagedased lokkavamised. Nii Tärklise sisalduse poolest eristatakse lõunapool tärkliserikkaid kartuleid, aga põhjas seevastu tärklisevaesemaid kartuleid. Tõõstuse kartuli juures nõutakse tärkliserikkaid sorte. Seejuures piiritletse tõõstuses ei ole oluline üksi tärklise rohkus, vaid ka ka valgusisaldus, sest valgurikaste kartulite juures täheldub käärimine raskemini. N.L.-us ~~saab~~ kuivatatakse kartuleid juurdelisamiseks konservidele. Valgurikkad kartulid tõkevad kuivatamisel muutuse - seda põhjustab valgu orsöderiseerimine.

Tõõdukartuli juures ei ole sordiaretuse töö andnud suuri tulemusi. Siin näitavad valgurikkad sorte, kuid need pole saadetud aretada.

Põllumees või kartuli kasvataja eeldab järgmised nõudmised:

1). et kartul annaks õige saagi
2. et kartuli saaks oleks stabiilne.

Belgias saadakse 230 - 240 kv. ha. Sellele järgneb Norra Taani. N.L.-jääb kartuli saagilt muist maha.

Meil saadakse keskmiselt pro ha 130 kv. kartuli saagid väärivad kasvatuse osmesest ja ka rohapõõlsest andest. Üldised andmed näitavad, et meil on võimalik kartulite saaki tõsta. Teiseks ei ole meil kartuli saagid stabiilsed, mis on sõltuv augusti suu kliimast. Teatavate sortide kasvatamisega on võimalik siin saagi stabiilsust tõsta. - nii Deodara annab suvel põuasel aastal veel rahuldava saagi. Ka Jubeli saak on stabiilne. Seevastu väärtse kerava saak on väga tõkus ja just lekemädaniku tõttu.

Põllumajanduse seisukohalt on täitis, et kartuli sultsuur oleks tõhus. Siin tuleb mõelda just kartuli korjamist. Siin tuleb arvestada kartuli varte tugevust eraldumisega ja ka tugevat kui kartuli paneme kõstatatse masinaga, siis on paremad ümmargused mugulad.

Teiseks on täitis, et kartuli sordid oleksid immunsed taigiste vastu. Lekemädaniku vastu vähilamad on Parnassia, Deodara. Halven aga on see juhus, et lekemädanik kandub üle ka mugulaile. Nii on Early-Rosel väga õrnad lehed ja mugulad. Mädanemine veidrites tõttu peamiselt lekemädaniku tõttu. Kartulivarte pritsimisega on täheldud saak keskmiselt 9% tõõeva andmeil. Mõnel juhul tõrje bordoolisega on andnud vagumi negatiivseid tulemusi saagi suhtes. Seevastu Taluine mugulate mädanemine pritsimise juhul on väiksem madalam.

Teine aretuse kaigus on viirushaigus, mis 10. a. tagasi ei esinenudki. Kuid 1938-, 1939 ja eriti 1940. a oli põgeval viirushaiguste vastulite % suur. N.L-us arvatakse, et viirushaiguse tõttu vastuv diferentseerub seepärast, et uued on liig sae vastuki loomise ajal. Siin soovitatakse seemnevahetust mida panna sagel - olgugi et saak langeb. Sel teel saadud vastuki seemet vastutatakse järgmisel vegetatsioonil seemnets, mis viimase kaigusega vastu kindlam. Meil on viirushaiguse vastu resistentsed Hella ja Lichtblick.

Vastuki võlg - meil seda kaigust ei esine. Kuid nimet N.L-ga. kitsamise tagajärjel võib aimet vastutada väljakindlaid sorte, millistest on sobivad ellajaetic, Parnassia, Kungla ja Kalev.

Varrepõletik. Põgeva olustikus teravt. Kesknurelt langeb saak selle kaigusega peaaegu terveni pesast kaigi pesa saak 50%.

Üldiselt vastulite sordiaretusel tuleks tähtsada päris uutelt seisukohtadelt. Vana Solanum tuberosum piirdumisest enam ei tõlba. Uue teadlased tõid Kesk-Ameerika mägedest üle 20 uue liigi, mis siis algas uus aretustöö. Kuid see esimene katse viereerskenduse osas ei ole õnnestunud, pole saadud majanduslikke sorte.

N.L. akadeemik Sossenov katsetab praegu Vegetatiivse hübridatsiooniga.

Missuguste agrotehniliste võtetega on võimalik vastulite saaki tõsta?

1) N.L-us on vastuki saakide tõstmist uurutatud stohhaanoliku liikumise teel, mille tagajärjel on saadud rekordsaake.
2) Seemne hulk. Kui meie katsetest vastuki seemet alla 30 kl. pro ha paneme, siis osutub see juba vaa raiskamiseks. Saamal aga panmase 1. ha-le 15 kl. vastuki seemet mida, mis väga väike kasvuiste saakide saamiseks.
3) Väetus on ka üks tähtsaim tegur, mis tõstab vastulite saaki. Mõningamis on meil N. väetus., mille andmise 2-3 kattel ha. kohta väävelhapu ammooniaak näol tõstab

saaki kindlasti.

2. Läbirääkimised.

Prof. P. Rubel: „ Põllumehed arvavad, et hea saagi järele ilmneb järgmisel aastal vastulitel saagi langus."

Referent. J. Aamisepp arvat, et siin avaldab mõju arvatavasti kliima, teiseks võib alla jaab vastuki tõin üle pingutatud, mis võib põhjustada järgmisel aastal saagi languse. Kindlat vastust aga siin anda ei ole võimalik.

Mag. Sutter: „ Meil Eestis on ilmnenud paari aastal raadiel siiski viirushaigus, mis on langetanud kindlasti Hero ja Kalevi saaki.

3. Teatavaid asju

Koosoleku juhataja mg. aegn. Ylle" teatab, et AP-st on uued numbrid 21. juuni Tõnaval nr 5.

Koosolek lõppes 22.30.

Koosoleku juhataja: L. Ylle
Protokollija. Pet Käis.

Protokoll nr. 202.

Akadeemilise Põllumajandeseltsi Selts
järjekorraline üldkoosolek 1941. a.
kell 20[00] Taimekasvatuse Instituudi auditooriumis
Vene t. nr. 38.

Koosolekut juhatab mns. L. Ylle, protokollib Aaldamäe.

Päevakorras:

1. Teaduslik ettekanne: Elmar Järvesoo „ Põllumajanduslik mehhaniseerimine N. K. V. L."
2. Läbirääkimised.
3. Jooksvad asjad.

Põllumajanduse primääärseks ülesandeks on varustada inimesi toitainete ja kiudainetega. Sekundääärseks ülesandeks vabastada inimesi tüsikest tootmisaladest j. näit. vabrikutöö j. 8 t.-xoda täita, peab ühe põllumajanduses töötava isiku tootmisvõime olema suur, – ta peab olema suhteline tootja ka nende jaoks, kes töötavad muudel aladel. ellaa varustab linna. Linnade kasvon piirdudateed, kui põllumaj. ei suuda tootta üle oma tarbe.

Eliola rohkem vabanevad inimesed prim. tarvete tootmisest, xda rohkem saavad nad pühendada aega kultuursete tarvete rahuldamisest.

Põllumaj. tuleb mehhaniseerida, xtkn aitab tõsta toodangut ühe töötaja kohta.

Sotsialistlikus riigis on valitsevaks vormiks suurmajapidamine, mis pakub rohkem võimalusi moodsa tehnika rakendamiseks.

N.S.V.L. põllumaj. kollektiivses testuses on omandamud suure tähtsuse ELTJ 12. a. jooksul on nad välja kõrjunud suure mehhaniseerimise vormi.

ELTJ kujutab endast rühkikku ettevõtet, mis on varustet võimsa masinapargiga, remonttöökojaga ja vajaliku personaaliga masinate/traktorite/tööstamiseks j. töö le rakendamiseks.

ELTJ teenivad kolhoose. Soovhoosidest on omas ette masinatepark. Ükn. ELTJ teenib 32 kolhoosi 17.000 - 18.000 ha. külvipinnaga. Kümnitöödest langeb ELTJ 75 %; suviviljа külvist 44 %
talviviljа -1- 50 %
koristamiseks komb. 42 %
kiulina koristam. 20 %.

Praktilised tulemused ühe isiku toodangu tõusu kohta on suured. 1925. a. 1 ha teraviljа koristamiseks kulus 70-80 t, kes juures

viljakoristamine toimus sirbiga. Kombainiga koristamisel kuulub nüüd kolhoosides 1 t. kohta inimese töötöö.

Toodang on tõusnud:

1929. a. ühe töötaja kohta 13,3 t.
1933. a. "- "- "- 23,3 t.

Ştahhanovlased, nemad Oskinid, koristasid sesoonis kombainiga 5238 ha. teraviljа. Abud säästid sellega: 1637 inimese töö
373 hobust
25 viljalõikajа
25 viljapeksumasina
25 tuulikut
40 sortimismasina töö.

Käsitsi töö le ümber arvutades oleks see 3323 inimese töö.

ELTJ teenuste kolhoosidele abistamine vastastikku sõlmitud lepingu alusel.

ELTJ saab oma tööliste kaudu kolhoosidest, kellega on sõlmitud vastav leping. Palka maksab ELTJ personaalile, kuid teiselt poolt tasub kolhoos ELTJ-le.

1) ELTJ on kohustatud tegema töid, mida kolhoosi juhatus nõuab.

2) ELTJ varustab traktoreid kütteainega ja remondib neid jm.

3) Annab kolhoosidele agrotehnilist abi ja nõu.

Teiselt poolt kolhoos on kohustatud arvestama ELTJ-ga 1) kolhoosi eelarve koostamisel
2) külakorra koostamisel
3) töö jõu rationaalsel kasutamisel
4) kaadrite ettevalmistamisel.
5) tegemata muist töid oma jõududega
6) toimetama kütte ELTJ-lt kohale, samuti remonte.
7) kolhoos kohustub remontima oma masi

inventari kvadriski külvuks eMTJ tehnilise personaali abil.

8) eMTJ-le antakse kasutada oma hakkerüstu, selle eest saadakse taksi kesktm. üünihindade alusel.

eMTJ. agrotehnilised võtted on 1) külvikord 2) seemnepõldude eraldamine 3) tiendkultuuride et kahjud ka aw külvatakse ettenähtud norki. 4) väetatakse ettenähtud normide alusel 5) külvik, puhtimine 6) lembrohtude viitmine põllutöödel 7) põlludele kaitsekettide istutamine 8) teated taimekaitse tööde teostamine.

Lepingu omandab nõukogu jõu ja lepingu mittetäitmine on karistatav.

Tasu normide üld põhimõte on see, et maksud ja tasud maksetakse natuumas, nende samade saadustega, mille tallac eMTJ on töötanud 1. näit. kartulipõllule kartulitega 1. eläkmede eest on olenev saakide kõrgusest 1. eMTJ töötajam tõusb saagi suurendest 1.

eMTJ-l on ette nähtud 11. nov. 1941. a. 25- eMTJ organiseerimine. eMTJ sõlmitakse lepingu põllumajandajatega, kes saavad eMTJ abi. Töösooijad asetatakse järjekorda, kus juures eesõigus on tehnikutel, kel pole kohust. Lepingud sõlmimine viiakse läbi 15. aprill. k.a.

Lepingu täitmisel ja teostatavate tööde vastuvõtmisel on üldiselt sama kord, mis Liidu riikides. eMTJ töid liigitatakse etteriikult 1. näit. künd, koristamine 1. ehitusel ajavahemikul on töötamud. Töö kvaliteet 1. künni sügavus jne. 1. eMTJ kontrollib oma kütteainet ja personaali, ilma et talumajapidajal oleks mingid kohustusi pääle kütteainete kohaletoo.

Talumajapidamine on kohustatud täitma agrotehnilisi nõudeid:

1) külvama puhast puhitud seemet ja ette wähtud ajals.

2) aidama põlluel toges majapidamises leiduva rõnniku.

3) teostama embrohutõrjet

4) hoida kahja kahjustamast nii ja põlde.

5) andma korteri b. rigadüridele.

6) Teenilja ja korteri kultuuride eest maksab natuumas

7) Vastab. annab 1. nõudi vastava normi ettenähtud tähtajal.

8) Öiendab rahalise taksi 10 päeva jooksul pääle aw saamist.

Tasud moodustavad 50% kuludest, mis eMTJ tegelikult aastas tuleb kanda. 50% kuludest maksab riik. Tasud kohandatakse seakide kõrgusele. eläkemaad jaotatakse kolme rajooni 1) Vinu, Jäma, Tartum. Viljandimm. 2) Volga, Harju, Pärnumm. 3) Saare, Võru Petseriim. Kolhoosides alandatakse maksu 20% võrra. kulakliku majap. tõusvad kulud 50% võrra. elatumaksud nõutakse riigi kreediidi andmise kaasl. pääle kultuuride koristamist 1. Riigistkinnidide eest nõutakse kasu riigi alles järgmise aasta saagist.

2. Läbirääkimised.

Siin antakse mitmesuguste põllumajandusliikmete masinate sobivust mile väikestele põllulappidele. Avaldatakse arvamust, et traktorid on liiga rasked mile põldudele, nõmud teised masinad liiga laiad mile kitsastele teedele.

3. Jooksvad asjad.

Pms! Gillo teatab, et vastava A.P.Si juhatuse otsuse põhjal liikmemaksu laekumise tähtpäev on 15. III k.a. 5.- rbl. terve aasta kohta. Soovitab rohkem A.P.Si-s liikuda.

Koosolek lõppes kell 22.10

Koosoleku juhataja:

Protokollija: Binokaldamäe

Protokoll nr. 203.

Akadeemilise Põllumajandusliku Seltsi korraline peakoosolek 21. mail 1941.a. Lai tän. 36, Tartus. Koosoleku algus kl. 21.00. Kohal 32 lüget, nimekirjas liikmeid 314.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine.
2. Tegevuse aruanne.
3. Eelarve ja tegevuskava.
4. Valimised.
5. Jooksvaid asje.

1.

Koosoleku avab esimees P. Köpp. Päevakord võetakse vastu esitatud kujul. Koosoleku juhatajaks valitakse ühel häälel P. Rubel, protokollijateks Aino Kaldamäe ja K. Vahtras.

2.

Tegevuse kohta esineb sõnavõtuga abiesimees L. Sllö, kes märgib eelkõige, et ei ole tavaline aruanne, vaid rohkem ülevaade, kuna mööd. tegevusaastal on seltsi elus suuri muudatusi toimunud, mis olnud tingitud üldisest olukorrast.

Kevadsemester möödus tavalise tegevuse tähe all – peeti referaatkoosolekuid, peakoosolek jne. Sügisel ähvardas Seltsi likvideerimine; praegugi on olukord veel selgusetu, pole teada, mis A.P.S.-st saab.

22. sept. natsionaliseeriti APS-i kirjastus ~~koos kassaga, milles oli ca 24.000 kr.~~ ja panga hoiuarve ca 28.000 kr.-ga. Tasta lõpul läks ka kassa ca 12.000 kr.-ga. A.P.S.-ile jäi inventar ja raamatukogu. Juhatuse püüded osagi rahaat tagasi saada pole ondnud tagajärgi.

Liikmemaksudest laekus raha vähe, sellega ei saadud tegevust jatkata. Pöörduti ülikooli poole, säält on vastu tuldud ja toetusi antud. Edaspidi jääb A.P.S. loodetavasti töötama teadusliku seltsina ülikooli juurde.

1940.a. lõpuks oli seltsil liikmeid 300. Tasta jooksul

on juurde tulnud 14 lüget, lahkunud 9 lüget, juurdekasv seega 5 lüget.

Juhatus on pidanud 13 koosolekut. Koosolekuist on osa võtnud keskm. 8 lüget. Koosoleku kestvus olnud keskm. 1 t. 22 min., kokku seega 18 tundi. Juhatuse koosolekutel arutatud läbi 54 päevakorra-punkti. Üldkoosolekuid on peetud 2, neist 1 ettekande- ja 1 peakoosolek.

Kirjastuse tegevus jätkus natsionaliseerimise momendini. Nats. järele muudeti „Taluperenaine" „Maanaine'ks". „Põllumehe käsiraamatu" I osa" II trükk oli osalt juba laotud, ka see võeti üle, seda tööd jätkatakse. Üle võeti samuti ka „Agronoomia", mis a. lõpuni ilmus vana nime all.

Alles jäi laenukassa omaaegse 2000 kr.-se põhikapitaliga. 1940.a. jooksul anti 57 laenu, neist pikaajalisi 3, lühiajalisi 54.

Raamatukogu suurenes 64 köite võrra. A. lõpuks oli kogus 5284 köidet. Põllumajanduslõku kirjanduse bibliografeerimine jätkub.

1940.a. kulude-tulude aruanne.

1. Laenukassa aruanne.

Üldise tegevuse aruanne 1938.a-st: Põhikapital 2000.- kr. Laenatud 193 korda. %%-te saadud m.a. lõpuni laenudelt kr. 288.69 ~~ja panga arvelt kr. 7.34, kokku~~. Üldse on välja laenatud kr. 7550.-, tasutud kr. 5825.-. 1940.a. anti laenusid 57 liikmele kr. 1870.- ulatuses; sama aja jooksul tasuti kr. 2055.-. %%-te saadi 1940.a. laenudelt kr. 83.35 ja panga arvelt kr. 7.34, kokku kr. 90.69. Tasta lõpul oli laenusid väljas kr. 1720.-. Kassa a. lõpul tasakaalus 2288.69 kr.-ga.

2. Varanduste seis 1. maiks 1941.a.

Aktiva:	Kassa		Passiva:
	Ülikooli toetustest	832.82	
	APS-i kviitungide jarg.	51.12	
	„Agr." arvel	647.65	
	Liikmemaksudest	175.-	1706.59
	Vallasvara		7731.18
	Raamatukogu		–

Puhtvarandusi 1. maiks 1941. a. kr. 32.067.82 eest.

Revisjoni-komisjoni protokolli loeb ette A. Kivilaan: 1/. 22. ja 24. veebruaril revideeriti raamatukogu, seltsi arvepidamist ja laenukassat. Raamatukogust puudus 5 raamatut, muud asjad olid korras. 21. märtsil revideeriti seltsi raamatupidamist, mis oli korras.

Rev.-kom. protokolli kohta sõna ei võeta

L. Yllö teeb ettepaneku: Ära kuulanud juhatuse ettekande tegevuse ja rahalise aruande kohta ning rev.-komisjoni seisukoha asjaajamise ja raamatupidamise kohta, võtab peakoosolek esitatud andmed teatavaks. Ettepanek võetakse vastu ühel häälel.

3.

Eeloleva tegevuse kohta võtab sõna abiesimees L. Yllö, öeldes:

Konkreetset tööplaani ei saa praeguses olustikus esitada. Juhatus oli saanud suure lootusi tegutsemiseks: Akadeemilised seltsid, mida ei likvideerita, muudetakse loodet. teaduslikeks uurimisasutisteks. Vahepeal aga loodi ülikooli juurde Teaduslik Uurimisinstituut. Tänaseks selgus ülikooli ringkonnist, et sellisi paralleelseid uurimisasutisi pole võimalik pidada. Arvatavasti jäävad akad. seltsid paremal juhul püsima seltsidena ning saavad tegutseda vaid kitsastes piirides. Päris selge see küsimus veel pole. Täpsem tegevuskava tuleb uuel juhatusel välja töötada, kui selguvad olukorrad.

P. Kopp teeb ettepaneku: Ära kuulanud ettekande, võtab koosolek selle teatavaks ja läheb päevakorras edasi.

4.

P. Kopp teatab, et juhatus on otsustanud terves koosseisus ametist lahkuda, kusjuures aga vanad juhatuse-liikmed aga ei ütle ära uude juhatusse valitud saada.

Koosoleku juhataja teatab, et juhatuse liikmeid tuleb valida 14, Valida tuleb ametite järgi üksikult.

168

Juhatus valitakse järgmises koosseisus:

Esimees –	P. Rubel	– ühel häälel	
I abiesimees –	L. Yllö	– do –	
II – " –	A. Tohver	– do –	
Laekur –	M. Järvik	– do –	
I sekretär –	A. Kaldamäe	– do –	Sekretär
II " –	E. Kalder	– do –	I abisekretär
I abilaekur –	A. Saaremäe	– do –	J. Saaremäe
II – " –	V. Mikkelsaar	– do –	II abisekretär
Majaisa –	O. Hallik	– do –	
Ametita liikmed:	E. Lepik	valitakse kooo ühel häälel	
	L. Rinne		
	H. Sutter		
	A. Muuga		
	K. Vahtras		

Juhatuse asemikkude kandidaatideks valitakse ühel häälel: 1/. H. Rungi, 2/. V. Veemees, 3/. T. Kuusk.

Revisjoni-komisjoni valitakse ühel häälel: 1/. H. Siirjõe, 2/. A. Kivilaan, 3/. A. Loit. Asemikkude kandidaatideks valitakse ühel häälel M. Pärn ja A. Kiis

Laenukassa toimkonna liikmete kandidaatideks seatakse ja saavad hääli:

H. Sutter – 31 häält
A. Tohver – 19 "
V. Teeäär – 14 "
E. Kalder – 5 "

Valituks osutuvad seega H. Sutter ja A. Tohver. Asemikkude kandidaatideks valitakse ühel häälel V. Teeäär ja E. Kalder.

Raamatukogu juhataja ja toimkond. L. Yllö ettepanekul valitakse juhataja ja 2 lüget. Juhatajaks valitakse ühel häälel A. Rivis. Toimkonnalügete kandidaatideks seatakse E. Maim, I. Juurak ja I. Ungerson. H. Sutteri ettepanekul valitakse kõik kolm, valitakse ühel häälel.

Raamatute ostutoimkonna ülesanded otsustatakse panna raamatukogu juhatuse peale.

Käesoleva protokolli kinnitajateks valitakse ühel häälel: L. Nõmmeorg, H. Lungi, H. Ollino, P. Paju ja H. Nõmmik.

5.

Pooltvate asjade all küsimusi üles ei tõstatata.
Koosolek lõppes kl. 22.20.

Koosoleku juhataja:

Protokollija: L. Mahtra.

Protokoll nr. 204

Akadeemilise Põllumajanduslõnu Seltsi 1944 a. korraline Pääsoosolek 1. veebruaril 1944 a. k. 20[15] T. Ü. Taimekasvatuse Instituudi auditooriumis Lai tän 34 Tartus. Koos 8 liiget.

Päevakord:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine
2. Informatsioon 1941, 1942 ja 1943 a. tegevusest
3. Eelarve ja tegevuskava 1944 a..
4. Valimised
5. Kohal algatatud küsimused.

1.

Koosoleku avab prof. P. Kõpp, märkides ära, et täna (1. veebr.!) 25 aasta eest (1923. a.) peeti esimene korraline A.P.S.i peakoosolek. Päevakord kinnitatakse esitatud kujul. Koosoleku juhatajaks valitakse prof. P. Kõpp ja protokollijaks ap. J. Taubel.

2.

Lühikese ülevaate möödunud aastate tegevusest esitab prof. P. Kõpp. Praegune tegevus toimub B Pli vaenetel. Vahariigi aega väga iseloomustab paljunud mitmekülgne tegevus vanuste võimu aegu; kirjastus linnuderiti, laod ja kassad nõuti üle, tegevuse tulvad uued riigid.

Nüüd liiduvalitsuse poolt on tegevuse jätkamine luba saadud. Täna veel 18 ringkonda kus põhikiri. Suurem ümberlaadimine on conformselt tiitle akad. selltidega, et liikmeskond jagunes: tegevliikmed (üliõpilased lõpetanud, teaduslikult arenenud); liitliikmed (ülevõplased j.t.); kirjavahetajad liikmed; auliikmed.

Raha asjade esitab assist. H. Sutter.

3.

Tegevusplaan on erakordsete asjade tõttu väga raske ennelaas määrata.

Mõningaid punkte esitab prof. P. Kõpp: 1. Köögiviljakasvatuse probleemide teaduslikumalt ja põhjalikumalt tegemine. 2. teaduslikku kirjastuse jätkamine (brošüürid). 3. Agronoomia käsiraamatu ilmumine 4. tiidendite pidamine tiitle akad. selltidega nii- ja näitusmaal 5. osakondade loomine - näit. ühistegevuse alal, ja 6. majanduslikku toetuse ja nõustamise hankimine, sellel on olnud üliõpilaste toetus-peamiselt.

Eelarve on samuti väga ebamäärane ja raske ennelaas ette näha.

Liikmemaks määratakse 2 Rmk aastas.

Tegevuskava ja eelarve võetakse teadmiseks.

4.

Uus põhikiri näeb ette vähemalt 5 juhatuse liiget. Prof. L. Rimm ettepanekul suurendatakse juhatuse liikmete arvu 7-le (nendest 2 asetäitja), ja nendele 3 asemikku. Revisjonikomisjon 3-liikmeline + 2 asemikku.

Valitakse (kõik ühel häälel):

Juhatus: esimus - prof. P. Köpp
abiesimus - prof. L. Rinne
sekretär - mag. H. Sutter
abisekretär - assist. E. Kalder
laekur - prof. M. Järvik
ametita lükmed: prof. K. Lüdak
prof. A. Munga

asemikud: V. Teeäär
agr. H. Neerut
agr. A. Kontson

Revisjoni komisjon: mag. A. Kivilaan
agr. K. Lüvjõe
agr. J. Taubel

asemikud agr. K. Nagel
agr. A. Ennvere.

5.

Kohalalgatatud küsimusi ei ole.

Koosolek lõpeb kell 22^{00}

Koosoleku juhataja:

protokollija: Taubel

